

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GOR

KONUŞMALAR
MAKALELER 1

BA

ÇOV

SEÇME
KONUŞMA ve MAKALELER
CİLT I

AMAÇ YAYINCILIK
Çatalçeşme Sok. 15/1
Cağaloğlu-İSTANBUL, Tel: 522 11 96

Genel Sıra No: 6
Siyasal Bilgiler Dizisi: 2

Birinci Basım: İst. Şubat 1988

Özgün adı: Discours et articles choisis; Editions du Progrès, 1986

■ **Grafik Düzenleme: Zehra Şenoğuz** ■ **Dizgi: Erol**

■ **Kapak baskısı: Oman Ofset** ■ **İç baskı-cilt: Acar Matbaacılık Tesisleri**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://trantey.org>

MİHAİL GORBAÇOV

SEÇME

KONUŞMA ve MAKALELER

CİLT I

Çeviri:
Mahmut Coşkun

Yayınevinin Notu

Son birkaç yıldır, basın ve öteki enformasyon odaklarında “glasnost” ve “perestroyka” sözcüklerinin yer almadığı tek bir gün bile geçmiyor. Bu iki rusça sözcüğün ardında gizemli bir dünya yatmıyor elbette. Sosyalist uygarlığın gelişmesinin ikinci yarı yüzyılında kazandığı nitelikçe yeni ve eskisinden farklı süreçlerin anlatımıdır burada söz konusu olan. “Glasnost” ve “perestroyka” sözcükleri, özünde “iktisadi ve toplumsal ilerleme yolunda hızlanma” düşüncesi vatan bu süreçleri belki de en iyi anlatan sözcükler olduğu için olağanüstü bir etkinlik ve yaygınlık kazanmışlardır.

Açıklık ve yeniden yapılanma, “Sovyetler Birliği’nin 21. yüzyıla nasıl gireceği, sosyalizmin takınacağı tavrın ve konumlarının, insanlığı bekleyen geleceğin ne olacağı” sorunlarıyla doğrudan ilintili. Çünkü, burada içiçe geçen sorunların çözümlerini, herşeyden önce, sosyalizmin, kendi düşünce ve pratiği içinde insanlığın gelişmesine sunduğu yepyeni “olanakları ve üstünlükleri” tüm yönleriyle ortaya çıkarılmasında aramak gerektiği son derece açık.

Günümüz bu en çok tartışılan sorunlarında, bu sorunları kişiliğiyle adeta özdeşleştiren SBKP Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov’un görüş ve düşüncelerini öğrenebilmek, ülkemizde nicedir eksikliği duyulan bir konu. Dahası, bu görüş ve düşünceleri öğrenebilmek toplumların öz-gürce bilgilenme hakkını kullanabilmenin de bir gereği.

Bu düşünceden hareketle yayınevimiz, Mihail Gorbaçov’un 1985-86 yıllarındaki konuşma ve makalelerini bir dizi halinde yayınlamaya karar verdi. Elinizdeki yapıt, bu çalışmanın ilk cildi. 2. cildin ve diğerlerinin çok yakın bir sürede elinizde olacağını şimdiden bildirmek isteriz.

İçinde yaşadığımız günler, Sovyet devletinin tarihine, toplumumuzun gelişim sürecinde yer alan başlıca kesimlerde bir dönüm noktası olarak geçecektir. Oluşan değişimlerin özü, ülkenin iktisadi ve toplumsal gelişmesinin ivme kazanmasından ve bu ivme sonucunda toplumun niteliksel bakımdan yeni bir düzeye yükselmesinden kaynaklanıyor. Bu yenilikçi eylem programı, SBKP Merkez Komitesi MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un SBKP MK'nın Nisan 1985 tarihli Tamüyeli Toplantısı'nda sunduğu ve bu derlemenin ilk bölümünü oluşturan raporda derinlemesine ve tüm yönleriyle ele alınmıştır. Bu kitabı oluşturan tüm makale ve konuşmaları, tek bir düşünce, iktisadi ve toplumsal ilerleme yolunda daha da hızlanma düşüncesi yönlendiriyor. Geçen Ekim ayında yapılan MK Tamüyeli Toplantısı, öngörülen ivmenin ana hedefini tam bir açıklıkla belirledi: "Sovyet yurttaşlarına, barış içinde, maddi ve düşünsel bakımdan zengin, toplumsal bakımdan dinamik bir yaşam sağlamak. Sosyalist rejimin temsil ettiği, tarihsel açıdan yeni tip bir uygarlığın olanaklarını ve üstünlüklerini daha açık ve tam olarak göstermek."

Bu eser, ekonomide daha dinamik bir büyüme sağlanmasının zorunlu olduğunu kesin ve inandırıcı bir dille vurguluyor. SSCB'nin yalnızca ulusal ekonominin büyüme temposunu artırmakla yetinemeyeceğini, aynı zamanda bu büyümeye yeni bir nitelik kazandırma, yoğun bir gelişmeye geçme, stratejik öncelik taşıyan yönlerde hızla ilerleme, ekonomiyi yeniden yapılandırma, ekonomi yönetiminde, iş örgütlenmesinde ve çalışmanın özendirilmesinde etkili yöntemler uygulama göreviyle karşı karşıya olduğunu vurguluyor. Düzenli bir biçimde ileriye doğru hareket, atıl potansiyel kaynakların açığa çıkarılması ve kullanılması, kolektif akıl ve yığınların enerjisini yansıtan

yürekli kararlar ve enerjik eylemler, bütün bunlar, bugünkü koşullarda partinin faaliyetinin, SBKP MK Genel Sekreteri'nin konuşma ve makalelerine çarpıcı bir biçimde yansıyan ayırtedici özellikleridir.

Üretkenliğin hızlandırılarak artırılması sayesinde, iktisadi gelişme temposunun yükseltilmesi için parti, her şeyden önce bilimsel ve teknik ilerlemeye ivme kazandırılması üstünde duruyor. Mihail Gorbaçov'un altını çizdiği gibi, bilimsel-teknik kazanımların üretimde gevşek bir biçimde uygulanmasına bir son verilmeli, tersine üretimde devrime yolaçabilecek uygulamalara girilmelidir. Bilimsel-teknik alanda topyekûn ve olağanüstü bir gelişme sağlanmalı ve ekonomi yeni teknikler temelinde düzenlenmelidir. M. Gorbaçov, kaynaklarda yapılacak tasarrufların sunduğu üstünlükleri tüm yönleriyle ve örneklerle ortaya koyuyor, çünkü çağdaş bilimsel ve teknik düşüncenin başarılarından yararlanarak, ekonomiyi, yoğunlaşmaya doğru kararlı bir biçimde yalnızca tutumlu bir ekonomi yönetimi yönlendirilebilir.

Çözüm aramakta olduğumuz geniş çaplı görevler, M. Gorbaçov'un gösterdiği gibi, ekonominin örgütlenmesinde basmakalıp olmayan bir takım çözümleri, düzen ve disiplinin genel ölçüde güçlendirilmesini, örgütsel, iktisadi ve toplumsal bütün etkenlerin seferber edilmelerini zorunlu kılıyor. İşçisinden bakanına kadar toplumsal üretime katılan herkesin zihniyeti de, köklü bir biçimde değişikliğe uğratılmalıdır.

Partinin toplumsal politikasında görülen sorunlar, kitapta yeni bir boyut kazanıyor. Nitekim, yazar, toplumsal alanı, ülke gelişmesini hızlandırmanın güçlü bir aracı olarak, yaşamın kalitesini iyileştirmenin organik bir ögesi olarak ele alıyor. Sovyet yurttaşlarının yaşam ve çalışma koşullarının durmadan iyileştirilmesi, tüm toplumsal ilişkiler sistemi içinde toplumsal adalet ilkesinin her gün daha eksiksiz bir biçimde somutlaştırılması görevini tüm yönleriyle tahlil ediyor. Parti, halkın çıkarlarını karşılama ve günlük gereksinimlerini giderme, sağlıklı bir yaşam tarzını sağlama kaygısının, tüm idari ve iktisadi kurumların, tüm kitle örgütlerinin faaliyetlerini belirleyen bir yasa olması gerektiğini düşünüyor. SBKP, başka hiç bir siyasal parti hem de tüm insanlık tarihi boyunca emekçilerin gelişmesi ve refahı için bu kadar çok şey yapmamış olsa da, elde edilen sonuçlardan tatmin olmadığını itiraf etmekten çekinmiyor.

İktisadi ve toplumsal sorunlar, tarım politikasında olduğu kadar parti politikasının başka hiçbir alanında bu kadar sıkı bir karşılıklı bağımlılık içinde değildir. Bu kitaptaki makale ve konuşmalar şunu gösteriyor: Tarımsal-sanayi kompleksinin sorunlarından hangisi olursa olsun, toprağın ekilmesinde yoğun teknolojilerin yerleştirilmesi ya da besinler ve yemlik bitkiler alanındaki altyapıların iyileştirilmesi, ürünlerin korunması ve imalat sanayiinden geçirilmesi ya da yönetim mekanizmasının yenileştirilmesi, köylülerin yaşam ve çalışma koşullarının

iyileştirilmesi vb. tüm sorunlar, sağlam bir beslenme temelini kurmakla, halkın çeşitli ve yüksek kaliteli yiyecek maddesi gereksinimlerini gidermekle bağlıdır.

Tüm dönüşümlerin asli ögesi olan insan etkenini daha aktif kılmak; bu görev, yeni bir bakışla ortaya konuyor, toplumsal-iktisadi yönü ile siyasal yönü birlikte ele alınıyor. "İçinde bulunduğumuz dönemin, yaşamın tüm yönlerini ilgilendiren karmaşık ve geniş boyutlu tüm sorunları, ancak halkın canlı eserlerine, aklına, becerisine ve çalışmasına dayanarak çözülebilir" diyor yazar. İster savaş yılları ya da barış içinde çalışma, isterse dün, bugün ya da yarın sözkonusu olsun, Sovyetler Birliği tarihinin başoyuncusu her zaman halktır; asker halk, emekçi halk, savaşkan halk. Kitaptaki makaleler ve konuşmalar, halkın bitmez tükenmez güçlerine, aklına, çalışmasına ve deneyimine duyulan sarsılmaz inancı vurguluyor.

Kitap, Lenin'in şu ana düşüncesini yaratıcı biçimde geliştiriyor: Sosyalizmin özü, halkın canlı yaratıcılığında, yığınların bilinçliliğinde ve örgütlülüğünde yatar. Toplumun, nitelikçe yeni bir duruma yükselmesi, organik olarak Sovyet demokrasisinin, halkın sosyalist özyönetiminin yetkinleşmesine, daha büyük bir açıklığa (şeffaflığa) denetimin tabandan güçlenmesine bağlıdır. Sosyalizmin demokratik niteliğini sonunu kadar derinleştirmek ve geçerli kalmak, devlet kurumlarının ve toplumsal örgütlerin faaliyetlerinin dayandığı temel olan demokratik ilkeleri güçlendirmek, komünizm kuruculuğunun tüm alanlarında ilerleme sağlanmasının gerekli bileşenleridir.

Mihail Gorbaçov'un konuşmaları, toplumun kültürel yaşamını, partinin ideolojik çalışmasını, yeni yetişen kuşağın öğrenimi ve eğitimini, vb çeşitli yönleriyle ve ayrıntılı bir biçimde tahlil ediyor. Bugün esas olan, ideolojik ve siyasal çalışmayı yaşamın gerçekleriyle, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırma hedefleriyle uyumlu kılmaktır, diyor yazar. Büyük iletişim ve propaganda araçlarının etkisini artırmak, lafazanlık ve biçimcilikle savaşmak, doğrusözlülük ve somut işle eğitmek önem taşıyor.

Kitap, savaş ve barışa, toplumsal ilerleme ve ulusal kurtuluşa, SBKP ve Sovyet devletinin uluslararası faaliyetlerine ilişkin birçok konuyu işliyor; bunların dayandığı ilkeler, Sovyet halkının barışa aktif bir biçimde bağlı olmasından, derin enternasyonalizminden kaynaklanıyor. Çağımız koşullarında sosyalizmin soylu görevi, gerçekten global (bütünsel) bir nitelik kazanıyor; çünkü sözkonusu olan, insan uygarlığının kurtarılmasıdır. Termonükleer felaketin önlenmesi, yeryüzünde silahlanma, özellikle nükleer silahlanma yarışına son verilmesi ve bu yarışın uzaya taşınmaması, tüm halkların güvenliğinin güçlendirilmesi... bunlar, Mihail Gorbaçov'un konuşmalarında açıklanan barışçıl girişimlerin hedefleridir.

İç ve dış politikadaki sorunların çapı, derinliği ve karmaşıklığı, parti yönetiminin niteliği düzeyinde yeni, daha ileri gerekleri gündeme getiriyor. SBKP MK'nın Nisan Tamüyeli Toplantısı'nda kararlaştırılan yenileşme politikasının ardıcıl olarak gerçekleştirilmesinde başlıca sorumluluk, parti komitelerine, taban örgütlerine, tüm komünistlere düşüyor. Parti merkez ve yerel organları, örgütsel, iktisadi ve ideolojik çalışmalarda, iktisadi ve toplumsal gelişmeyi hızlandırmaya elverişli yeni yaklaşımları aktif ve yaratıcı bir biçimde araştırmaya çağırıyor.

Bu kitaptaki makaleler ve konuşmalar, aynı zamanda, partinin çalışma üslubunun yetkinleştirilmesine, kadroların seçiminde ve görevlendirilmesinde, siyasal ve ahlaki nitelikleri, mesleki değerleri gözönüne alınarak Lenin'ci ilkelere kesin uyulmasına büyük bir dikkat ayırıyor. Kadroların, ideolojik kanı sağlamlık ve kendine karşı ahlaki normlara sahip olma nitelikleri ile uzmanlık ve girişkenlik niteliklerini birarada taşıması, söz ve davranış birliği, toplumumuzun tüm yönleriyle yetkinleştirilmesinde partinin etkili bir yönetim gösterebilmesinin güvencesidir. Kitapta, her parti üyesinden, yükümlülüklerine karşı tutumu dürüstlüğü ve militan imajının saflığı konularında daha ciddi taleplerde bulunmak gerektiği, denetimin her parti üyesi, her parti kadrosu için gerekli olduğu vurgulanıyor.

SBKP XXVII. Kongresi'nin hazırlanmasına özel bir yer veriliyor. SBKP MK Ekim (1985) Tamüyeli Toplantısı raporu, Kongre için hazırlanan ve partinin ve tüm halkın tartışmasına sunulan belgelerin ayrıntılı bir tahlilini yapıyor. SBKP Programı'nın yeni redaksiyonuna, Parti Tüzüğü'nde öngörülen değişikliklere, SSCB'nin 1986-90 arasını ve 2000 yılına kadarki dönemi kucaklayan iktisadi ve toplumsal gelişmesinin ana tercihlerine ilişkin taslaklar, büyük siyasal önemi olan belgelerdir. Bunlar, partinin teorik ve siyasal temel girişimlerindeki, genel doğrultusundaki sürekliliği, politikasının yaratıcı ve yenilikçi niteliğini eksiksiz bir biçimde yansıtır.

Leninci, devrimci ve eleştirel anlayışın damgasını vurduğu konuşma ve makaleler, bugün yeni düşünce ve önerilerin sürekli katkısına ne kadar gereksinime duyulduğunu, bunları gerçekleştirmek için etkili önlemler alınmanın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Mihail Gorbaçov'un kitabı, düşünceyi uyarıyor, toplumun önündeki sorunların, bunları çözme yol ve yöntemlerinin daha iyi anlaşılmasına olanak veriyor, parti örgütlerinin, iktisadi kurumların, komünistlerin, bilinçli tüm yurttaşların girişkenliğini harekete geçirmeye yardımcı oluyor. Tüm içeriği, verdiği sonuçların ve çıkardığı derslerin niteliği, eksikliklere ve yetersizliklere karşı bolşevik tavrı, Lenin'in ifade ettiği savın tüm derinliğini inandırıcı bir biçimde kanıtıyor: İlkesel bir politika, gerçekten doğru tek politikadır.

SBKP XXVII. Kongresi'nin çağırılması ve onun hazırlanışına ve toplanışına ilişkin görevler üstüne

SBKP MK tamüyeli toplantısına (plenumuna) sunulan rapor

23 Nisan 1985

Yoldaşlar,

Partimiz, Sovyet halkı, sosyalist ülke halkları ve tüm ilerici insanlık, dün Vladimir İliç Lenin'in 115. doğum yıldönümünü törenlerle kutladı.

Tüm yaşam, tarihin tüm akışı Lenin'in öğretisinin sarsılmaz doğruluğunu çarpıcı bir biçimde haklı çıkardı. Leninci öğreti bizim için bir rehber, bir esin kaynağı, gelişme strateji ve taktiğimizin belirlenmesinde güvenilir bir pusula oldu ve olmaya devam ediyor.

Lenin, komünistlere her alanda yönlerini belirlemede emekçilerin çıkarlarını esas almalarını, yaşamı derinlemesine tahlil etmelerini, toplumsal olayları sınıf konumlarından hareketle gerçekçi bir anlayışla değerlendirmelerini, komünizmin ideallerini gerçekleştirmenin en doğru yollarını sürekli ve yaratıcı bir biçimde araştırmalarını öğütledi.

Bugün hareketlerimizde ve planlarımızda Lenin'den ve onun yüce düşüncelerinden esinleniyoruz, Lenin'in öğrencileri olarak yaşıyor ve çalışıyoruz.

Tamüyeli toplantımız (Plenumumuz), Parti'nin XXVII. Kongresi'nin çağırılmasıyla ve onun hazırlanışına ve toplanışına ilişkin görevlerle bağlı, siyasal bakımdan büyük önem taşıyan bir takım sorunları inceleyecektir.

Politbüro, SBKP tüzüğüne uygun olarak, Parti'nin yeni kongresinin 25 Şubat 1986'da toplanmasını, aşağıdaki sorunların gündeme alınmasını öneriyor:

1. SBKP Merkez Komitesi çalışma raporu ve partinin görevleri.

2. SBKP Merkez Denetleme Komisyonu raporu.

3. SBKP Programı'nın yeni redaksiyonu.

4. SBKP Tüzüğü'nde yapılacak değişiklikler.

5. SSCB'nin, 1986-1990 arasıyla 2000 yılına kadarki dönemi kapsayan iktisadi ve toplumsal kalkınmadaki ana tercihleri.

6. Parti merkez organlarının seçimi.

Gerek SBKP MK çalışma raporu ve Merkez Denetleme Komisyonu raporu, gerekse iktisadi ve toplumsal kalkınmada ana tercihler sorunu konularında, ilgili raporların dinlenmesi ve incelenmesi öngörüldü. Programın yeni redaksiyonuna ve SBKP Tüzüğü'nde yapılacak değişikliklere gelince, bunların içeriği MK faaliyet raporuna yansıtılabilir. Bu durumda ayrı raporlar gereksizdir.

Kongre'ye 3.670 komünist için bir delegenin, yani toplam 5000 kişinin seçilmesi öneriliyor. Bu, tüm parti örgütlerinin en uygun biçimde temsil edilmesini, partimizin toplumsal ve ulusal bileşiminin yansımaları olanaklı kılacaktır.

Kongreden önceki on ay içinde, XXVI. Kongre'den bu yana yapılanların sonuçlarını ayrıntılı bir biçimde tahlil edip gerçekçi bir biçimde değerlendirmek, ileriye dönük gelişme perspektiflerini ve iç ve dış politika hedeflerini belirlemek gerekiyor. En önemli belgeleri ve her şeyden önce, SBKP Programı'nın yeni redaksiyonu gibi, önümüzdeki beş yıl ile yüzyılın sonuna kadarki dönemi kapsayacak gelişmenin ana tercihleri gibi temel belgeleri hazırlamak, bunları SBKP MK tamüyeli toplantısında incelemek, sonra da parti içinde ve ülke düzeyinde geniş bir biçimde tartışmak gerekiyor. Parti örgütlerinde raporların tartışılması ve seçim çalışmalarının yüksek bir düzeyde cereyan etmesi ve

onbirinci beşyılık planın gerektiği gibi tamamlanması büyük önem taşıyor.

Sözün kısası, bu süre, siyasal, iktisadi, örgütsel, ideolojik ve teorik bakımdan çetin ve çok çeşitli bir çalışma dönemi olacaktır.

Bugün Parti'nin XXVII. Kongresi ve onu izleyen MK tamüyeli toplantıları tarafından biçimlendirilen stratejik doğrultunun sürekliliğini bir kez daha belirtiyoruz. Leninci bakış açısına göre süreklilik, durmadan ilerleme, yeni sorunların incelenmesi ve çözümlenmesi, gelişmenin önündeki tüm engellerin kaldırılması demektir. Bu Leninci geleneği, parti politikamızı, genel doğrultumuzu, ileri sosyalist toplumu yetkinleştirme yönünde zenginleştirerek ve geliştirerek titizlikle izlemeliyiz.

SBKP'nin önümüzdeki XXVII. Kongresi, hiç kuşkusuz, ülkenin gelişmesinde önemli bir kilometre taşı olacaktır. Kongrenin önemini, incelenecek sorunların yaşamsal anlamı, içinde bulunduğumuz dönemin ayırdedici özellikleri, toplumun önünde duran işlerin yeniliği ve çapı belirliyor. Bütün bunlar, Parti'nin, kongreden önce tamamlamak zorunda olduğu tüm çalışmalara özel bir anlam kazandırıyor ve varolan durumun derinlemesine kavranışını, cesur çözümleri ve etkili eylemleri gerektiriyor.

Ülke, toplumsal yaşamın tüm alanlarında büyük başarılar elde etti. Yeni sistemin üstünlükleriyle güç kazanan ülke, tarihsel bakımdan kısa bir sürede, iktisadi ve toplumsal ilerlemenin doruklarına ulaştı. Bugün Sovyetler Birliği tüm alanlarda gelişmiş güçlü bir ekonomiye, nitelikli işçi kadrolarına, uzmanlara ve bilim adamlarına sahiptir. Üretimin, bilimin ve tekniğin birçok alanında, dünyada ileri ve sağlam konumlarda bulunuyoruz.

Toplumsal yaşamda bir takım derin değişimler oluştu. Tarihte ilk kez emekçi, ülkenin ve onun geleceğinin efendisi oldu. Güvence altına alınmış çalışma ve ücret hakkı, toplumun, tüm yaşamı boyunca insanı esirgemesi manevi

kültüre ulaşmada sağlanan geniş olanaklar, insan onuruna ve haklarına saygı, emekçilerin yönetime katılma hakkının sürekli genişletilmesi, bütün bunlar, birtakım ölümsüz değerleri, sosyalist yaşam tarzının koparılamaz özelliklerini oluşturuyor. İşte siyasal istikrarın, toplumsal iyimserliğin ve geleceğe güvenin en önemli etkeni budur.

Sovyet yurttaşları, bundan haklı bir gurur duyuyorlar. Bununla birlikte yaşam, yaşamın dinamizmi yeni değişimleri ve yeni dönüşümleri yani toplumun nitelikçe yeni bir durumunu ve bunu en geniş anlamıyla gerektiriyor. Herşeyden önce üretimde bilimsel ve teknik yenilenmeyi sağlamak, emeğin üretkenliğini dünyadaki en yüksek düzeye çıkarmak gerekiyor. Toplumsal ilişkileri ve her şeyden önce iktisadi ilişkileri yetkinleştirmek gerekiyor. Çalışma dünyasını, halkın yaşamının maddi ve manevi koşullarını derinlemesine dönüşüme uğratmak gerekiyor. Siyasal ve toplumsal kurumlar sistemini daha aktif duruma getirmek, sosyalist demokrasiyi ve halkın özyönetimini derinleştirmek gerekiyor.

Sovyet toplumunun gelişimini, büyük ölçüde, ekonomide niteliksel ilerlemeler, ekonominin yoğun büyümenin yarattığı gereksinimlere uygun duruma getirilmesi ve verimliliğin en üst düzeye yükseltilmesi belirleyecektir. Ulusal ekonominin durumunu, işte bu konumlardan hareketle değerlendirmek ve geleceğe yönelik görevleri belirlemek gerekiyor.

Ülkenin iktisadi gelişmesinde elde edilen başarılarla paralel olarak şu son yıllarda bir takım olumsuz eğilimlerin güçlendiği ve birçok zorluğun ortaya çıktığı görülüyor. Partinin aktif çalışması sayesinde, 1983'ten beri, ulusal ekonomi zincirinin birçok halkasının çalışmasını yetkinleştirmek ve durumu biraz olsun iyileştirmek olanaklı oldu. Bununla birlikte, sanıldığından daha fazla güçlük henüz aşılmadı; bu yüzden, hızlı bir ilerlemenin temellerini atmak için büyük çaba harcamalıyız.

Bu güçlüklerin nedeni nedir? Tahmin edeceğimiz gibi, bu soruya verilecek yanıt, parti için büyük bir önem taşıyor.

Hiç kuşkusuz, doğal etkenlerin yolaçtığı olaylarla ve bazı dış etkenlerle yüzyüze bulunuyoruz. Ne olursa olsun, esas olan, üretimin gelişmesinin nesnel koşullarındaki değişiklikler, üretimin yoğunlaşmasını hızlandırma ve ekonomiyi yönetme yöntemlerini değiştirme zorunluluğu gibi daha birçok noktanın doğru bir biçimde değerlendirilmemiş olmasıdır; ayrıca iktisadi alanda önemli önlemlerin belirlenmesinde ve uygulanmasında sebatlı davranılmamış olması da özel bir önem taşımaktadır. Yoldaşlar, ortaya çıkan durumun derinlemesine ve tam anlamıyla bilincinde olmamız ve bundan gerekli sonuçları çıkarmamız gerekiyor. Ülkenin geleceği ve, dünyanın bugünkü durumunda sosyalizmin konumları, büyük ölçüde nasıl davranacağımıza bağlıdır. Toplumsal ve iktisadi ilerlemeyi, bilimsel ve teknik devrimin kazanımlarını bütünüyle kullanarak, ekonominin sosyalist yönetim biçimlerini bugünkü koşullara ve gereksinimlere uygun biçimde düzenleyerek büyük ölçüde hızlandırmalıyız. Kısacası, başka yol yoktur.

Sosyalizm ve komünizm başarısını tarihin olağanüstü önem taşıyan bugünkü evresinde Parti'ye, Merkez Komitesi'ne ve tüm parti örgütlerine düşen büyük sorumluluğu belirleyen işte bu etkindir. Ve biz komünistler, bu sorumluluğun, yaşamın dayattığı büyük işlerin üstesinden gelmek için elimizden gelen herşeyi yapmak durumundayız.

Şu anda başlıca sorun, ülkenin iktisadi gelişmesinin nasıl hızlandırılabilceğini ortaya çıkarmaktır. Bu sorunu Politbüro'da incelerken, hep birlikte, bu hedefe ulaşmak için gerçek olanakların varolduğu sonucuna vardık. Çalışmamızın odağına ekonominin yoğunlaştırılması ve bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması konursa, yönetim ve planlama, yapısal politika ve yatırımlar yeniden düzenlenirse, örgütlenme ve disiplin düzeyi her yerde yükseltilirse ve nihayet çalışma üslubu temelden iyileştirilirse büyü-

me tempolarını büyük ölçüde artırmak pekâlâ gerçekleş-
tirilebilir.

Tamüyeli toplantıya katılanların bu sonucu onaylaya-
cakları düşüncesindeyim. İktisadi ve toplumsal alanlarda-
ki örgütsel kaynakları kullanarak ve, her şeyden önce de,
herkesin bulunduğu yerde bilinçli bir biçimde ve tam ran-
dımanla çalışmasını sağlayıcı önlemlerle insan etkenini ön
plana çıkararak görece kısa sürede bir sonuç elde etmek
olanaklıdır.

SBKP MK'nın, işçiler, ekonomiyi yönetenler, uzman-
lar ve bilim adamlarıyla düzenlediği geçen konferansta bu
olanakların ne kadar büyük olduğu ifade edilmişti. Kon-
feransa katılanlar, kolektifler ve yöneticileri daha fazla çaba
gösterdikleri ve daha iyi çalışmaya başladıkları zaman eme-
ğin verimliliğinin hızla, bütün bir beş yıllık planın hedef-
leriyle karşılaştırılabilecek oranlarda artırmayı başardıkları-
nı belirttiler.

Benzer kaynaklar her işletmede ve her şantiyede, her
kolhozda ve sovhozda vardır. Bunları emekçi kolektifle-
rinden, onların parti örgütleri ve yöneticilerinden daha iyi
hiç kimse bilemez. Dolayısıyla, birçok şey onların çalışma
karşısındaki tutumlarına, enerjilerine, insanları üretim ar-
tışını ve üretimin verimliliğini yükseltme olanaklarını en
üst düzeyde kullanmaya ikna etme yeteneklerine bağlıdır.

İyi kaliteli ham maddelerin, yakıtların ve yedek par-
çaların zamanında teslimi, vagonların zamanında gelme-
si, bunlar, sorumluluk ve disiplin sorununun önemli bir yö-
nüdür. Bu konuda da, kendilerinden birçok şey öğrenile-
bilecek sorumlular vardır. Ulusal ekonomide, sözleşme di-
siplininin güçlenmesi konusunda açık bir ilerleme görülü-
yor. Sözleşmeye bağlanmış taahhütlerin yerine getirilme-
sine ilişkin gerekleri durmadan artırarak ve her ne olursa
olsun taahhütlerini yerine getirmeme nedenlerine karşı hiç
hoşgörü göstermeden ilerlemeyi sürdürmeliyiz.

Savrukluk ve zarar ziyanı karşı savaşım kararlı bir bi-

çimde kullanılması gereken bir başka yoldur. Birçok bakanlığın ve işletmenin yöneticileri, devletten, olanaklı olduğunca çok yatırım, makine, ham madde ve yakıt elde etmeye can atıyor. Aynı zamanda bunları çoğu kez sorumsuz bir biçimde kullanıyor. Varolan donanım, bazan hiç kullanılmıyor bazan da tam randımanla kullanılmıyor.

Ya inşaat işlerinde gözlenenler? Birçok birimin yapımı gereğinden çok uzun sürüyor. Bunun sonucunda da çok büyük zararlara uğranıyor. Kapasite artırımını geciktiriliyor, gerekli ürünler zamanında teslim edilmiyor.

Sabit üretim fonlarını devreye sokma planları, doyurucu bir biçimde tamamlanmadı. Önemli miktarda donanım, işletme ve şantiyelerin ambarlarında bekletiliyor. Taşımada, depolamada ve çimento, maden kömürü, organik gübre, kereste, tarım ürünleri ve besin maddeleri taşımacılığında, depolanmasında ve tüketiminde görülen bir takım dikkatsizlikler büyük maddi değer kayıplarına yolaçıyor. Bu savrukluğa hemen son vermek gerekiyor. Yapılacak basit bir çağrı, durumu değiştirmeye elbette yetmez. Tüm maddi değerlerin korunmasından ve kullanımından sorumlu olanlardan daha fazlasını, özellikle yasalar çerçevesinde, istemek gerekiyor. Her işletmede ve şantiyede, her kolhozda ve sovhozda, her örgütte gerekli düzeni yeniden sağlamak gerekiyor. Bunlar olmadan, akılcı bir iktisadi yönetim ya da ekonomide verimliliği artırma söz konusu olamaz.

Parti, ulusal ekonominin yoğunlaştırılmasında başlıca stratejik kaldıraç olarak bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmayı, birikmiş potansiyelin en iyi biçimde kullanımını ön plana alıyor. Haziran ayında, SBKP MK'nın, bu konuyu ele alacak özel bir konferans toplaması öngörüldü. Bugün, bazı ilkesel görüşleri ifade etmek yerinde olacaktır.

Sektörlerin çoğunda, bilimsel ve teknik ilerleme çok yavaş olduğu gibi, özellikle varolan teknolojilerin yetkinleştirilmesi, makine ve donanımın kısmen yenileştirilmesi

biçiminde evrimci bir yöndedir. Bu önlemler, elbette belli bir iyileşme sağlıyor, ama bu yeterli değildir. Devrimci değişimler gerekiyor: Temelden yeni teknolojik sistemlere, en ileri, yani en yüksek verimliliği sağlayacak tekniklere geçmek gerekiyor. Sözkonusu olan, fiilen, ekonominin tüm kol- larını, bilim ve tekniğin en yeni kazanımları temelinde ye- ni baştan donatmaktır.

Sorunun yakıcılığı, aynı zamanda, son yıllarda ülke- nin üretim aygıtının çok yaşlanmış ve sabit fonları yenile- me oranının düşmüş olmasından da kaynaklanıyor. Dona- nım yenileme katsayısının büyük ölçüde yükseltilmesi, oni- kinci beşyıllık planın ana görevidir.

Burada esas olan makine yapımıdır. Makine yapımı- nı geliştirmeye öncelik vermek ve onikinci beş yıllık plan- la birlikte bu sektörün büyüme hızını 1,5-2 kat artırmak gerekiyor. Ana görev, ileri teknolojinin kurulmasını sağla- yabilecek, emeğin üretkenliğini birkaç kez artıracak üre- tim birimi başına malzeme tüketimini düşürebilecek ve sabit fonların randımanını yükseltebilecek yeni kuşak makine ve donanım üretimine hızla geçmektir. Dikkatleri öncelikle ta- kım tezgahlarının yapımını yetkinleştirmeye, hesap maki- nelerinin, aygıt yapımını, bilimsel ve teknik ilerlemenin hız- landırıcıları olarak elektrotekniğin ve elektroninin gelişi- mini hızlandırmaya vermek gerekiyor.

Bu görevleri gözönüne alınca, mühendislerin saygın- lığının azalmasından üzüntü duyuyoruz. Her şeyin iyi git- mediği görülüyor; ustabaşların, mühendislerin, yapımcı- ların ve teknisyenlerin rolünü ve etkisini artırmalıyız, ça- lışmalarını maddi ve manevi bakımdan daha fazla özen- dirmeliyiz.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin ve üretimde verimlili- ğin artışının hızlandırılması, ürünlerin kalitesinin iyileşti- rilmesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bütün bunların, teknik, iktisadi, estetiksel vb açılardan tüketicilerin bugünkü ta- leplerine uygun düşmesi ve bazen de üretim hataları, fii-

len, halkımızın maddi kaynaklarının ve emeğinin boşa harcanmasıdır. İşte bu nedenle, ürünlerin kalitesinin en üst düzeye yükseltilmesi, ekonomik politikanın dikkat odağında olmalıdır. Kalite, her zaman kalite, işte bugünkü belgimiz. Kalite sorununu çözerken, miktar sorununu da çözmek olanaklıdır. Bu, gerek çağdaş teknikler bakımından ülke gereksinimlerinin ve halkın çeşitli mallara olan talep artışının karşılanması, gerekse ulusal ekonomideki yetersizliklerin giderilmesi yönünde tek güvenilir yoldur.

İncelenen sorun ve ekonomiye yaklaşımımız ne olursa olsun, her şey yönetimde ve ekonomik mekanizmada belirgin bir iyileşmeye gidilmesi gerektiğini gösteriyor. Bu saptama, SBKP MK'nın, işçiler ve ekonomiyi yönetenlerle yaptığı toplantının yanı sıra Likaçev Otomobil Fabrikası'na yapılan ziyaret sırasında da bir kez daha ortaya kondu. Toplantılara katılanlar, hassas konulardan, yani uygun olmayan bir yönetim sistemi nedeniyle çalışma koşullarının karmaşıklığından, kılı kırk yaran bir mevzuattan ve aşırı bir kırtasiyecilikten büyük bir kaygıyla söz ettiler. Bu durumdan kurtulmanın bir tek yolu vardır: Yönetim sorunlarını bütünüyle kapsayan etkili önlemleri bir an önce almak gerekiyor.

İktisadi mekanizmayı baştan sona elden geçirme düşüncesini, şimdi daha açık bir biçimde algılıyoruz. Stratejik görevlerin yerine getirilmesinde merkezcilik ilkesini geliştirmeyi sürdürürken, aynı zamanda işletmelerin haklarını ve özerkliklerini genişletmenin yolunda daha cesaretle ilerlemek, otofinansmanı yerleştirmek, ve bu temelde emekçi kolektiflerinin nihai sonuçlara ilişkin sorumluluğunu ve ilgisini artırmak gerekiyor.

Bu yönde devam eden geniş çaplı denemenin sonuçları umut vericidir. Ancak, bunların bizleri bütünüyle tatmin etmesi olanaklı değildir. Ulaşılan düzey, deneme aşamasından bütünsel bir ekonomik yönetim sisteminin kurulmasına geçmeyi zorunlu kılıyor. Bu da, ekonomik yö-

netimin üst kademelerinde yeni bir iş örgütlenmesinin, bu kademelerin her şeyden önce uzun erimli toplumsal, iktisadi, bilimsel ve teknik görevlerin yerine getirilmesi, bilim ile üretimi kaynaştırmanın en etkili yollarını araştırma doğrultusunda yönlendirilmesinin gerektiği anlamına gelir.

Gerçekler, yönetimin temel taşı olan planlamaya daha ciddi bir takım gerekleri yerine getirmesini dayatıyor. Planlama, üretimde yoğunlaşmanın, ilerleme yönündeki iktisadi kararları yaşama geçirmenin aracı olmalı ve ekonomide dengeli ve dinamik bir büyüme sağlanmalıdır. Aynı zamanda, gruplaşmaların ve işletmelerin planları, gereğinden fazla veri sağlama yükümlülüğünden kurtarılmalıdır. Girişkenliği ve işletmeciliği serbest bırakan iktisadi göstergeler daha yaygın biçimde uygulanmalıdır.

Yönetimde örgütsel yapıları yetkinleştirmeye girişmenin, gereksiz halkaları atmanın, aygıtı basitleştirerek onun verimliliğini artırmanın tam zamanıdır. Bunları yapmak önemlidir, çünkü bu halkalardan bazıları ilerlememizi frenleyen engellere dönüştü. Yönerge, yönetmelik ve genelgelerin sayısını büyük ölçüde sınırlamak gerekiyor; çünkü bunlar, kimi zaman parti ve hükümet kararlarının yanlış bir biçimde yorumlanmasına yol açarak işletmelerin özerkliğini felce uğrattıyor.

Otofinansman ilkelerini tabandaki tüm emekçi kolektiflerine, her çalışma birimine yaygınlaştırmak önem taşıyor. Bu, yukarıdan yönetim sisteminin yetkinleştirilmesine ilişkin önlemlerin alınmasını, aşağıdan örgütlenmenin ve çalışmanın özendirilmesinin kolektif biçimlerini geliştirmeyi, böylece de emekçilerin etkinliğini artırmayı olanaklı kılacaktır.

Gerek Cumhuriyetler düzeyindeki, gerekse yerel düzeydeki kuruluşların iktisadi, toplumsal ve kültürel yapılanmanın yönetimi ve emekçilerin gereksinimlerinin karşılanması konularındaki sorumluluğunu artırmak da büyük önem taşıyor. Bu da, doğal olarak, yerel kuruluşların hak

larının genişletilmesini, girişkenlik ruhunu ve üretimi geliştirmeye, kaynakların kullanımına, halka yönelik tüm hizmet alanlarının örgütlenmesine duydukları ilgiyi güçlendirmeyi gerektiriyor. Sonuç olarak yerel kuruluşlar, yetki alanlarına giren tüm sorunların çözümünden bütünüyle sorumlu olmalı ve en kısa sürede asalakça kararsızlık ve isteksizlikten kurtulmalıdırlar.

Yoldaşlar,

SBKP'ye göre ülkenin iktisadi-toplumsal gelişiminin hızlandırılmasının temel anlamı, halkın refahının adım adım, kesintisiz bir biçimde yükseltilmesi, Sovyet yurttaşlarının yaşamının tüm yönleriyle iyileştirilmesi, kişiliğin uyumlu gelişimi için elverişli koşulların yaratılmasıdır. Maddi ve kültürel zenginliğin paylaşımında toplumsal adaleti güçlendirmeye, toplumsal etkenlerin ekonominin gelişimin ve onun verimliliğinin yükseltilmesi üzerindeki etkisini artırmaya yönelik doğrultuyu ardıcıl olarak izlemeliyiz.

Bu politika, Sovyet yurttaşlarının onayına ve tam desteğine sahiptir. Şimdi yapmamız gereken, dağıtım mekanizmasını eşdüzeye getirme eğilimlerinden kurtulmak için, çalışmadan kazanılan gelirleri ortadan kaldırmak için, daha genel olarak toplumumuzun iktisadi normlarına ve ideallerine uygun olmayan her şeyi tasfiye etmek için somut ve etkili önlemler almaktır. Parti, olumsuz ve , sosyalist yaşam tarzına, komünist ahlakımıza yabancı tüm olgulara karşı en kararlı savaşımlı yürütmeyi sürdürecektir.

Bugünlerde, Parti'nin XXVII. Kongre'ye sunacağı toplumsal programı, büyük bir titizlikle hazırlamayı sürdürüyoruz. Ama, özel bir dikkat gerektiren bir takım ivedi sorunlar var.

Bu, öncelikle Beslenme Programı'nın gerçekleştirilmesi sorunuyla ilgilidir. Şu son yıllarda, tarımda olumlu bir takım değişimler oldu ve halkın yiyecek maddesi edinmesinde biraz olsun iyileşme kaydedildi. Ama bu sonuçlar, henüz yeterli olmaktan uzaktır. Kolhozlar, şovhozlar ve ima-

lat işletmeleri, yiyecek maddesi üretimini önemli ölçüde artırma olanaklarına sahiptir. Bunları yerinde kullanmak, varolan potansiyelden etkili bir biçimde yararlanmak gerekiyor.

Bazen yerel organlar, beslenme maddesi ve özellikle hayvan yemi sağlama konusunda karşılaşılan sıkıntıları üst kademelerin sırtına yüklemeye kalkışıyorlar. Bu uygulamalar kabul edilemez. Amacımız, besin üretimini kolhozlarda ve sovhozlarda olduğu kadar, bireysel işletmelerde ve işletmelerin yan kuruluşlarında da artırmak için varolan tüm kaynaklardan tam olarak yararlanmaktır.

Kısacası, yoldaşlar, Beslenme Programı'nı uygulamak, tarımsal-sanayi kompleksine bağlı imalat kollarını özendiren ciddi önlemlerle bu programı tamamlamak, tarımsal-sanayi kompleksi ile kolhozlar ve sovhozlar arasındaki bağları güçlendirmek için çabalarımızı yoğunlaştırmalıyız. SSCB Gosplan'ı ve ilgili bakanlıklar, Politbüro tarafından bu görevi alabildiğine ciddi ve sorumlu bir biçimde yerine getirmekle görevlendirildi.

Tarımsal-sanayi kompleksinin yönetimi de sürekli bir yetkinleştirmeyi gerektiriyor. Bu alanda, her şeyi yapmış olmaktan uzağız. Genellikle, ilçe ve bölge gruplaşmaları, dairelerin dar çıkarlarının etkisiyle, tarımın ve bağlı kollarının bir bütün olarak gelişiminde karşılaşılan sorunları yeterince uyumlu bir biçimde çözmeyi başaramadılar. Toprağın tek bir efendisi olması gerektiğine ve tarımsal-sanayi gruplaşmalarının Beslenme Programı'nı hayata geçirme sorumluluğunu bütünüyle taşıdığına kesin olarak inanmışsak, ki bundan kimsenin kuşkusunu umuyorum, bu durumda tarımsal-sanayi kompleksini bir bütün olarak ve her düzeyde yönetimimizi planlamamızı ve finanse etmemizi sağlayacak önlemleri almamız gerekiyor. SBKP MK'nın Mayıs 1982 tarihli Tamüyeli Toplantısı'nda işte bu konuda anlaşmaya vardık.

Sanayi maddeleri ve hizmet talebini daha eksiksiz kar-

şılayabilmek, pazarın doymasını sağlamak, üretilen mal çeşidini ve kalitesini artırmak, fiyat sistemine daha fazla esneklik kazandırmak ve ticaret hizmetini yetkinleştirmek için yapılacak daha çok şey var. Temel tüketim malları ve hizmet üretimini geliştirme programını bu hedefler belirliyor. Bu program, gerek yüksek kaliteli giysi ve ayakkabı üretiminde, gerekse çağdaş ev eşyalarının ve kültürel ürünlerin üretiminde önemli bir artışı ve hizmet çeşitliliğini özendirme-yi öngörüyor.

Bu program yakında onaylanacaktır. Öte yandan Merkez Komitesi ile SSCB Bakanlar Kurulu'nun, bu programın çeşitli maddelerine ilişkin kararları daha önce kabul edilmişti. Ayrıca ayakkabı üretimini artırmak, yerel sanayileri, onarım servislerini ve konut yapımını geliştirmek, telefon haberleşmesinin kalitesini yükseltmek de gerekiyor. Sovyet yurttaşlarının, bu olumlu değişimleri en kısa sürede hissetmeleri büyük önem taşıyor.

Ödeme gücü olan tüketim talebinin yapısal evrimini bir kenara itemeyiz. Emekçilerimiz, gelirlerini gitgide daha çok; konut koşullarını iyileştirmek, kültürel ve günlük gereksinimlerini gidermek ve boş zamanlarını düzenlemek, turizm yapmak vb için kullanmak istiyorlar. Bu gereksinimlerin daha eksiksiz bir biçimde karşılanması gerekiyor; bu devletin de yararına olacaktır. Ama bu alandaki potansiyel olanakların henüz küçük bir bölümü kullanılmaktadır. Somut örnek olarak bahçıvan derneklerini özendirme sorununu ele alalım. Bu girişim oldukça umut vericidir ve bir çok insanı ilgilendiriyor. Ancak henüz istenilen gelişme düzeyine ulaşamadı. Bahçelerin çit gereksinimi, küçük kır evlerine, inşaat gereçlerine ve aletlerine duyulan gereksinim, giderilmiş olmaktan uzaktır. Politbüro, bu sorunu ayrıntısıyla inceledikten sonra, yurttaşların talebinin önünde gidilmesi ve haksız tüm engellerin kaldırılması için gerekli önlemlerin alınmasını istedi.

Sağlık ve kamu eğitimi gibi kesimler, toplumun ve her

bireyin yaşamında ve dolayısıyla partinin toplumsal politikasında gitgide artan bir önem kazanıyor. Bu kesimlerin gelişiminde büyük başarılar elde ettik, tüm yurttaşların bu yaşamsal hizmetlerden eşit olarak yararlanmasını sağladık. Ama burada da yeni türden birtakım sorunlar ortaya çıkıyor.

Çağdaş gerekler gözönüne alındığında, tıp alanının maddi ve teknik temelleri, tıbbi hizmetlerin kalitesi ve halkın ilaç gereksiniminin karşılanması, temelli bir biçimde iyileştirilmelidir. Daha kısa bir süre önce Politbüro'da bu alanda ciddi önlemlerin alınması üzerinde duruldu. Bu önlemleri, onikinci beşyılık planımızın ilgili bölümlerinde öngörmek gerekiyor.

Bir eğitim reformu yüürlüğe kondu; bunun ülkemin geleceği açısından taşıdığı önemi küçümsemek olanaklı değildir. Şimdi yapmamız gereken, belirlenen hedeflere biçimsel değil, tersine yapıcı bir biçimde eğilmek, yeni kuşakların eğitim ve öğretiminin kalitesini ve onların toplumsal bakımdan yararlı bir işe hazırlanmasını köklü bir biçimde iyileştirmektir.

Derinlemesine düşünmemiz ve çözümler üretmemiz gereken daha birçok sorun duruyor önümüzde. Bunlar arasında, emektar işçilerin, özellikle uzun süre önce emekliye ayrılmış olanların maddi durumunun iyileştirilmesi, genç ailelerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve anne ve çocuğun korunması yeralıyor. Elbette çabalarımızı, toplumsal bir içerik taşıyan konut sorununun çözümü konusunda yoğunlaştırmayı sürdürmemiz de büyük önem taşıyor; amaç, gelecekte her aileye ayrı bir daire ya da konforlu bir ev vermektir.

Görevimiz, insanı, onun emeğini, maddi refahını ve dinlenmesini ilgilendiren her konuya alabildiğine ilgi ve dikkat göstermektir. Politikamızın anahtarı işte buradadır.

Şimdi de, yıllık planın gerçekleştirilmesine ilişkin sorunları ele alalım. Yıla iyi başlamadık: İlk üç ayda sınai

üretimindeki artış yalnızca yüzde 2 olarak gerçekleşti. Petrolde metalürjide, enerjide ve taşımacılıkta özellikle belirgin bir gerileme kaydedildi. Emegın üretkenliğinde artış oranı düştü. Maliyet fiyatlarında, kârlarda ve öbür göstergelerde de sonuçlar iyi değil. Nisan'da durum düzeleceğe benziyor; ama gecikmemizi, geriye kalan sekiz ay içinde yakalamak için çabalarımızı daha şimdiden yoğunlaştırmalıyız. Bunun ulaşılması zor bir hedef olduğu ileri sürülebilir. Ancak sorunu şöyle ortaya koymak gerekiyor: 1985 planı, bir değişikliğe uğratılmadan gerçekleştirilmelidir. Sosyalist yarışmayı, tüm örgütleme çalışmalarımızı, siyasal görevlerimizi işte bu doğrultuda ele almalıyız.

Tarım emekçilerine de önemli görevler düşüyor. Ülkenin mutluluğu için, iyi sonuçlar elde edecek biçimde çalışmalıdırlar.

Tüm bunlara paralel olarak, önümüzdeki yılın planının ve bir bütün olarak onikinci planın eksiksiz bir biçimde hazırlanmasını sağlamalıyız. Bu amaçla, denetlemeye esas oluşturacak rakamların ve normların, şimdiden bakanlıklara ve ilgili bölümlere, gruplaşmalara ve işletmelere gönderilmesi yerinde olacaktır. Böylece, emekçi kolektiflerinin, varolan kaynakların seferber edilmesine ilişkin önerilerini dikkate almak ve en önemlisi 1986'da onikinci beş yıllık plana düzenli bir biçimde girmek ve bu plana enerjik bir ivme kazandırmak olanaklı olacaktır.

Yoldaşlar,

Bugünkü dönemin, yaşamın tüm yönlerini ilgilendiren karmaşık ve geniş kapsamlı sorunları ancak halkın canlı kazanımlarına, sağduyusuna, yeteneğine ve çalışmasına dayanılarak çözümlenebilir. Milyonlarca emekçiyi seferber etmemiz, girişkenlik ruhunu durmadan desteklememiz, işçi sınıfının, köylülüğün ve aydınların enerjisini dikkate almamız, sosyalist toplumun elindeki bitmez tükenmez olanakları kullanmamız ve yararlı tüm girişimleri daha aktif biçimde desteklememiz gerekiyor.

Leninci partimiz, komünist partisi, her zaman halkın öncülüğünü yapmaktadır. Günümüzde, Parti'miz, tüm halkımızın, ülkenin toplumsal-iktisadi gelişmesini hızlandırmaya yönelik hareketinin başını çekmek durumundadır. Bu durum, her parti örgütünün, her komünistin, bugünün ve yarının hedeflerine ulaşmak amacıyla çalışmasını gerektiyor.

Kongre hazırlığı, raporların sunulması ve seçimler, komünistlerin faaliyetini ve sorumluluğunu en üst düzeye çıkarmaya, parti örgütlerini daha savaşkan duruma getirmeye, kitlelerle ilişkilerini sıkılaştırmalarına ve son tahlilde partinin yönetici rolünü artırmaya katkıda bulunmalıdır.

Raporlar ve seçimler dönemi, Parti'nin başlıca potansiyelini oluşturan temel hücrelerinde başlayacaktır. Parti politikası, işte bu düzeyde yaşama geçirilmektedir. Başarılarımız ve eksikliklerimiz, olanaklarımız ve kaynaklarımız en belirgin biçimde işte bu düzeyde ortaya çıkıyor.

İşte bu nedenle, komünistlerin toplantılarında, yapılmış olanların bilançosunu, Leninci tavrıla, yani uydurma bir idealleştirmeye ve yararsız lafazanlığa prim vermeden çıkarmak, olumlu deneyimleri büyük bir özenle derlemek, gerek yetersizlikleri teşhir etmekten, gerekse üretimi geliştirmenin, iktisadi verimliliği artırmanın ve çalışma koşullarını iyileştirmenin somut olanak ve yollarını ortaya koymaktan çekinmemek büyük önem taşıyor.

Parti komitelerinin görevi, hücre toplantılarının, yapıcı bir havada, eleştiri ve özeleştiri, bolşevik açıklık anlayışı temelinde cereyan etmesini sağlamak için olanaklı olan her şeyi yapmaktır; bundan amaç kolektiflerin yaşamının en hassas noktalarının ve çalışmamızı frenleyen her şeyi ortadan kaldırma yollarının tartışılmasını sağlamaktır. Hiçbir eleştirel konuşmanın suskunlukla geçirilmemesi için, her parti üyesinin, tüzüksel haklarını eksiksiz kullanarak, önerilerde bulunabilmesini ve gözlemlerini ifade edebilmesini sağlamak gerekiyor.

Düzeni ve disiplini güçlendirme sorunu, bugün özel bir önem taşıyor. Bu, Sovyet yurttaşlarının, üretime ve hizmet sektörüne, toplumsal ve günlük yaşama, her emekçi kollektifine, her kent ve her köye taşıyarak en geniş anlamıyla kavradığı günümüzün bir gereğidir. Ülkemizde bu düzeni güçlendirmek için olanaklı olan herşeyi yapacağız.

Deneyim, düzeni güçlendirmeye yönelik önlemlerin genel kabul gördüğünü ve elle tutulan sonuçlar sağladığını gösterdi. Ama şunu açıkça söylemek gerekir ki, son zamanlarda bu canalcı sorunda bir gevşeme gözlemlendi. Kişisel olarak disiplinden sorumlu olan kollektif yöneticilerine karşı çok daha talepkar olmalıyız. İşletme müdürlerinin, kendi yaptıkları hataların da astlarınca bağışlanacağı umuduyla, personelin disiplin kusurlarını bağışladığı sık sık görülüyor. Bu karşılıklı bağışlama psikolojisini hoşgörmeyeceğiz.

Disiplin ve düzeni sağlamlaştırmanın bir başka koşulu da herkesin kendi işini yapması, doğrudan yükümlülüklerini bilinçlice yerine getirmesidir. Parti görevlileri müdür, mühendisler kurye gibi davrandıkça, araştırmacılar sebze ambarlarında ve dokumacılar çiftliklerde çalıştıkça, hiçbir faaliyet sektöründe elle tutulur sonuçlar elde edilemez. Ne yazık ki günümüzde bu durum çok sık görülüyor. Elbette bunlar birdenbire olmadı; bazen bilinen güçlüklerden kaynaklandı, dolayısıyla bir günde düzeltilmesi olanaklı değildir. Ama, mutlaka düzeltilmelidir. Sorumluluk eksikliklerine ve neme lazımcılığa, ancak bu koşulla son verebiliriz.

Gerek Parti'nin ilçe, kent, yöre ve bölge örgütlerinin önümüzdeki konferanslarında, gerekse federe cumhuriyetlerin komünist partilerinin kongrelerinde yapıcı tutuma ve gözyümmamaya ilişkin talepleri yükseltmek gerekiyor. Bazen yapıldığı gibi, coşkulu, övücü söylevlere, herkesin bildiği sıradan laflarla sorunun özünü gizleme, yetersizliklerin sorumluluğunu nesnel koşullara ya da bölümler arası uyum eksikliğine yükleme girişimlerine yer verilmemelidir.

Kadroların, Merkez Komite üyelerinin, bakanlık ve bölüm yöneticilerinin gerek parti örgütlerinin konferanslarına, gerekse hücre toplantılarına doğrudan katılacaklarını ve kongreden önce toplanacak olan komünistlerin ortak kurulunun en yapıcı ve en eleştirel bir biçimde cereyan etmesi için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarını umut ediyoruz.

Gerek Kongre öncesi toplantılarımızda, gerekse SBKP XXVII. Kongresi'ne ilişkin hazırlıklar sırasında yinelenmesi gereken günün başlıca belgileri (sloganları) şunlardır: Yaratıcı çalışma, söz ile davranış uyumu, girişkenlik ve sorumluluk ruhu, kendisine ve yoldaşlarına karşı talepkarlık. Bu konuda da örnek olması gerekenler komünistlerdir. Her parti üyesinden, yurttaşlık görevini severek, isteyerek yapması, SBKP kararlarını en iyi biçimde gerçekleştirmesi, komünistlere özgü doğruluk ve dürüstlüğü daha fazla göstermesi istenmelidir. Komünist, davranışlarına göre değerlendirilmelidir. Başka bir ölçüt yoktur ve olamaz.

Faaliyet raporları ve seçimler sırasında, parti yönetim organlarını oluşturmak, bu organları yeni güçlerle desteklemek, kadro sorunlarına çözüm getirmek gerekiyor. Geçenlerde yapılan parti komitelerinin tamüyeli toplantıları, partinin elinde çok yetenekli kadrolar olduğunu inandırıcı bir biçimde gösterdi. Öte yandan aynı toplantılarda, kadroların seçiminde, dağılımında ve yetiştirilmesinde Leninci ilkelere sıkı sıkıya sarılma gerekliliği bir kez daha doğrulandı. Bu ilkelerin ihmal edildiği her yerde, kişisel bağların, dalkavukluğun yönlendirdiği yükselmeye hoşgörüyle bakılan her yerde, eleştiri ve özeliştiri zayıflamakta, kitlelerle ilişkiler gevşemekte ve bunun sonucunda da çalışmalarda başarısızlıklar ortaya çıkmaktadır.

Politbüro, yönetimde istikrarın parti tarafından sağlanmasına ve deneyimli parti görevlileri ile yenilerin yönetime katılımını en uygun biçimde düzenlemeye yönelik politikanın sürdürülmesine ilkesel bir önem veriyor. Oysa bu

anlayış, kadroların yükselmesinde bir duraksamayla birarada yürütülemez. Komünistler, Merkez Komitesi'ne gönderdikleri mektuplarda, çok uzun süredir aynı konumda kalan bazı yöneticilerin genellikle yenilik duygusunu yitirdiklerine ve varolan hatalara alıştıklarına dikkat çekiyorlar. Bu, bir kez daha düşünmeyi, kadrolarımızın daha aktif bir biçimde yükselme yollarını araştırmayı gerektiren bir konudur. Sorumlu konumlara kadınların ve umut veren gençlerin yükselebilmesi için daha cesurca davranılmalıdır.

Parti komitelerinin tamüyeli toplantılarının olduğu bir başka sonuç da şudur: Hiçbir parti örgütü, hiçbir parti dâimi görevlisi denetimden kurtulamaz. Son iki yıl içinde, gerek bir çok federal cumhuriyet komünist partisinin Merkez Komitesi, gerekse bazı bölge partilerinin komitelerinin birinci sekreterlerinin yanı sıra ilçe, semt ve kent komitelerine bağlı birçok hücrenin, birçok bakanlığın ve bölümün yöneticileri raporlarını Politbüro ve SBKP MK Sekreteryası oturumlarında sundular. Bu çalışma, doğal olarak, cumhuriyetlerde ve bölgelerde sürdürülmelidir. Bu, partinin iç normlarına uygundur.

Denetim sözkonusu olduğuna göre, denetleme ve sınamanın zorunlu olduğunu, her sınamanın gerçek bir etkisi ve davamıza yararlı olması gerektiğini eklemeyi istiyorum. Ama, bazen sıradan tek bir soruna ilişkin sayısız denetlemeleri, yalnızca biçimsel nedenlerle birçok komisyon kurulmasını haklı görmek olanaklı değildir, çünkü tüm bunlar, emekçileri yaptıkları işlerden uzaklaştırmakta ve bir gerginlik ortamı yaratmaktadır.

Toplantılar, konferanslar ve kongreler, Parti'nin seçimli organlarının faaliyetleri üzerine ayrıntılı bir değerlendirme yapma, çalışmalarının içerik ve yöntemlerini özenle inceleme olanağı veriyor. Ağırlık, bunların, herşeyden önce, yaşamın, ve gerek bireylerin gerekse kolektiflerin çalışmasının doğurduğu temel sorunlara, ekonomik ve kültürel özendirme, yığınlara yönelik çalışmanın örgütlenmesine

ilişkin sorunlara getirdikleri çözümün tahliline verilmelidir. Parti'nin alt kademe örgütlerine günlük ve somut bir yardımda bulunmayı, personelin yetenek ve etkinliğini artırmayı, kırtasiyeciliği azaltmayı, "uzaktan yönetim" ve sayısız toplantı ve konferans düzenleme hastalığına karşı savaşım vermeyi amaçlayan yönde ardıcıl olarak ilerlemek gerekiyor.

Bu olgularla savaşımın tamamlanma noktasından daha oldukça uzak olduğumuzu açıkça söylemek gerekiyor. Örnekler az değil. Bir süre önce Kalinin ve Çelinograd bölgeleri parti komiteleri, tarımsal-sanayi kompleksinin gelişme sorunları konusunda SBKP MK'ya raporlar sundular. Ekonominin parti tarafından yönetiminde, kadrolara ve eğitime bağlı çalışmada, büroların ve bölge komiteleri sekreterlerinin faaliyetinde ciddi yetersizlikler olduğu ortaya çıktı. Bu yetersizliklerin esas nedeni, daha önce yapılmış olanlara karşı eleştirel bir tavırın olmayışı, elde edilen sonuçları abartma eğilimi, olumsuz olguları sessizce geçiştirme alışkanlığıydı. Dolayısıyla gerekli önlemleri almak durumunda kaldık.

Eski yönetim yöntemlerine bağlılık, özeleştiri eksikliği, bazı bakanlık ve bölüm sorumlularının faaliyetinde de kendini belli ediyor. Bu durum ilerlemeyi engelliyor. Yaşamın kendisi, bizlere, çalışmamızı kararlı biçimde iyileştirmeyi, bu çalışmayı toplumsal gelişmenin bugünkü aşamasının gereklerine uygun duruma getirmeyi dayatıyor.

Bugün artık, yalnızca bir görevi yerine getirmekle yetinilemez; dahası kimi kez bu bile yapılmıyor. Uzmanlık, yenilikçilik, girişkenlik ruhu, sorumlulukları üstlenmede cesaret ve beceri, hedefi belirleme ve bunu sonuca ulaştırma yeteneği, ekonomik yönetimin siyasal yönünü gözden kaçırma becerisi ve hatta çalışmayı öğrenme isteği gibi niteliklerin önem kazandığı görülüyor.

Raporlar ve seçimler döneminin başta gelen hedefi, Sovyetlerde, sendika, Komsomolda ve siyasal sistemimizin

Öbür halkalarında ve sovyet demokrasisini geliştirmeye yönelik tüm çalışmalarda partinin yönlendiriciliğini güçlendirmektedir.

Lenin'in, sosyalist demokrasi konusunda soyut bir anlayışa sahip olunmaması gerektiği yolundaki düşüncesini hiç akıldan çıkarmamak gerekiyor. Sosyalist demokrasi, dün olduğu gibi bugün de iktisadi gelişmenin bir aracı, bireysel faaliyetlerin ve yığınların komünist eğitiminin özendirici bir etkenidir. Partimiz, dün olduğu gibi bundan sonra da aynı yönde çalışırken, Sovyet rejiminin demokratik karakterini derinleştirecektir.

Parti'nin XXVII. Kongresi'nin hazırlanması, bu kongrenin belge taslaklarının emekçiler tarafından tartışılması, Sovyet yurttaşlarını harekete geçirecektir. Parti komiteleri, bu etkinliklere, herkese açık bir nitelik kazandırmayı güvence altına almaya özen göstermeli, halkla tüm ilişki kanallarının iyi işlemlerini gözetmeli kamuoyuna, eleştirel gözlemlere, yurttaşların açıklama ve mektuplarına verilen dikkate uygun davranmalıdır. SBKP MK, bunları, çalışmalarımız için büyük bir destek, Sovyet yurttaşlarının kendi devletlerinin işlerine karşı gösterdikleri ilginin bir belirtisi olarak değerlendiriyor.

Merkez Komitesi, partinin siyasal eğitim çalışmasına ve ideolojik çalışmasına ilişkin görevleri birçok kez görüştü. İlerlemelerin gözlendiği bu alana neden ilgi gösterildiği bellidir. Bununla birlikte, ideolojik çalışmanın en sıkı biçimde yaşamla bütünleşmesi için herşeyin yapılmış olduğunu sanmıyorum. Biçimlilik ve bilgiççe tutum, içi boş laflar ve doğrunun dilini kullanma yeteneksizliği bu çalışmayı engelliyor. Bazen kişinin dinledikleri ile gerçekte gördüğü birbirini tutmuyor. Burada yalnızca eğitimi değil, politikayı da ilgilendiren ciddi bir sorun söz konusudur.

Tüm biçimleriyle ideolojik ve siyasal eğitim, günümüzün ana görevine, ülkemizin toplumsal ve iktisadi ilerlemesinin hızlandırılması görevine azami ölçüde denk düşme-

lidir. Bu amaca, ulusal yaşam koşullarımızın bütünü ve uluslararası durumun özgüllüğünü dikkate almadan ulaşılamaz. Bildiğiniz gibi, geçen Aralık ayında toplanarak SBKP MK'nın Haziran (1983) Tamüyeli Toplantısı'nın kararlarının uygulanmasını inceleyen Ulusal Konferans, yalnızca bu sorunlara ayrıldı. Bugün, propaganda da ve ideolojik çalışmada, bazılarının ne kadar çelişkili görünürse görünsün, az söz, çok eyleme yerverilmesi gerektiği hatırlatılmalıdır.

İletişim araçları, işletmeler ve ilçeler düzeyinden ulusal düzeye kadar, özel bir incelemeyi gerekli kılıyor. Basın, televizyon ve radyo, kitlelerin örgütlenmesinde ve eğitiminde, kamuoyunun oluşturulmasında etkili araçlardır. Son zamanlarda bunların çalışmasında olumlu değişimler göze çarptı. Ama daha fazla mesafe almalıyız.

İletişim araçlarından, ele alınan olayları ve olguları derinlemesine tahlil etmesi, büyük sorunları ortaya koyması ve bir takım çözümler önermesi, içeriklerinin zenginliği, tepkilerinin hızlılığı ve haberlerinin çeşitliliğiyle inandırıcı olması isteniyor. Zekice, inandırıcı bir sözün parti tarafından bireylere iletilmesi, düşünceyi uyandırır, girişkenlik ruhunu geliştirir, hatalarımıza karşı uzlaşmacı tutumu reddetmeyi yüreklendirir. Basın, televizyon ve radyonun etkinliği, parti komiteleri bu araçlara aktif bir yardım ve destek verdiğinde hissedilir ölçüde artıyor. Ne var ki bu yardım ve desteğin her zaman en uygun zamanda yapılması ve elle tutulur olması gerekiyor. Haklı eleştirileri susturmaya ya da görmezlikten gelmeye yönelik her girişimin, partiye özgü ilkelere göre, sert bir biçimde değerlendirilmesi gerektiğini söylemek bile gerekmez.

Edebiyat ve sanat, toplumun düşün yaşamında, ona yeni değerler katarak ve Sovyet yurttaşlarının ideolojik ve manevi düzeyini yükselterek büyük bir rol oynuyor. Yaratıcı aydınlar (yazarlar, şairler, besteciler, plastik sanatlarla uğraşanlar, tiyatrocular ve sinemacılar) büyük bir otorite-

ye ve yaygın bir saygınlığa sahipler. Ama bu durum, onlara, topluma karşı büyük bir sorumluluk yüklüyor. Sovyet edebiyatı ve sanatında yaratılmış her iyi şey, her zaman partinin ve halkın başlıca büyük işlerinin ve kaygılarının ayrılmaz parçası olmuştur. Hiç kuşku yok ki, bugün gerçekleştirilen yeni işler, sosyalist yaşamın hakikatini dile getiren sanatsal yaratıcılıkta yansıyacaktır.

Yoldaşlar,

Faşizme karşı Büyük Zafer'in 40. yıldönümüne yaklaşıyoruz. Sovyet halkının ve anti-Hitler koalisyon içinde yeralan öbür halkların zafer için ödemek zorunda kaldıkları görülmemiş bedeli, insanlığın üstüne çöken bu trajediyi yeniden ve yeniden değerlendiren komünist partisi ve Sovyet hükümeti, dış politikada eylemlerinin başlıca hedefini, benzeri bir savaşın ne olursa olsun yinelenmesini engellemek olarak görüyor. Özellikle, bir nükleer yıkımı engellemek.

Sovyetler Birliği, Parti'miz, bugün de, faşizme karşı zafer kazanan halkların ölümsüz başarısının kutsal anısına bağlılığını sürdürüyor.

Sovyetler Birliği, toplumsal rejimimiz, ahlak anlayışımız ve dünya görüşümüz tarafından belirlenen Leninci barış ve barış içinde birarada varolma siyasetini kararlı bir biçimde izleyeceğini bıkmadan usanmadan ilan ediyor. Biz, uluslararası hukuk kurallarına gerçek saygıya dayalı dengeli, dürüst ve, deyim yerindeyse, uygar devletlerarası ilişkilerden yanayız. Ama her şeyi açıkça söylemek gerekiyor: Uluslararası ilişkileri normal işbirliği yoluna sokmak ancak emperyalizm, iki toplumsal sistem arasındaki tarihsel tartışmayı silah zoruyla çözme denemelerinden vazgeçtiği takdirde olanaklı olabilecektir.

Sosyalist devletler birleşik topluluğu, onun iktisadi ve savunma gücü, onun uluslararası alandaki eylem birliği, insanlığın barışçı geleceği için verilen savaşımında yenilmez bir güçtür. Saldırgan NATO bloku üyesi devletlerle askersel-

stratejik eşitlik, kardeş sosyalist ülkelerin tarihsel önemdeki bir kazanımıdır. Bu eşitlik, barış adına tüm yollarla korunmalıdır. Bu eşitlik, emperyalizmin saldırgan emelleri önünde güvenilir bir engeldir.

SSCB silahlı kuvvetlerinin yurdumuzu, müttefiklerimizi güvenilir bir biçimde savunması ve hiç kimsenin bizi hazırlıksız yakalayamaması için gerekli olana sahip olması yolundaki çabalarımızı azaltmayacağız.

Bugün insanlığın elinde, barışı korumak için çok büyük bir potansiyel, saldırgan bir politikanın nereye götürebileceğini anlamaya yetecek kadar zengin bir tarihsel ve toplumsal deneyim birikimi vardır. Bu bilinç, barış güçleri arasındaki bağları daha da sağlamlaştırıyor, anti-militarist ve anti-nükleer hareketleri daha etkili kılıyor, ve savaş tehlikesine karşı savaşıma ilerici ve demokratik yeni yeni güçlerin katılımını sağlıyor. Washington'un bencil militarist siyasetinin, birçok ülkede yükselen bir eleştiriye ve muhalefete yol açmasında şaşılacak bir şey yok. Komünist ve işçi partileri, sendikalar ve öbür toplumsal kitle örgütleri, barış için ortak savaşıma etkili bir biçimde katkıda bulunuyorlar.

Savaş isteyebilecek tek bir halk yoktur. Tek başına bu olgu bile, barış ve ilerleme politikasının yürütülmesi için çok büyük bir kaynak ve potansiyeldir. Militarist ve saldırgan güçlerin uluslararası ilişkilerde egemen olmasını engellemek için olanaklı olan herşey yapılmalıdır.

Bir dünya savaşının önlenebileceğine inanıyoruz. Ama deneyim, barışı koruma ve genel güvenliği güvence altına alma savaşımının kolay bir şey olmadığını ve sürekli çaba gerektirdiğini gösteriyor. Emperyalizm yüzünden, uluslararası durum kaygı verici ve tehlikeli olmaya devam ediyor. İnsanlık bir seçim yapmakla yüzyüze: Ya gerginlik ve çatışma tehlikesini artırmak, ya da bir nükleer çatışmanın maddi hazırlık sürecini durdurabilecek, kabul edilebilir karşılıklı anlaşmaları yapıcı bir biçimde araştırmayı yeğlemek.

Bütün açıklılığıyla söylemek gerekirse, bugünkü durumdan, öncelikle Amerika Birleşik Devletleri'nin yönetici çevreleri sorumludur. Silahlanma yarışını teşvik etmeyi sürdürüyorlar ve, dünya topluluğunun da bildiği gibi, silahsızlanmayı sabote ediyorlar. Yeni tip kitlesel kırım silahları, onların girişimleri nedeniyle yapıldı. Şimdi de, silahlanma yarışını uzaya yaymaya çabalıyorlar. Dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış yüzlerce Amerikan askeri üssü de, dünyadaki durumun istikrarını bozuyor.

ABD, her yere müdahale "hakkı"nı açıkça savunuyor, ya öbür ülke ve halkların çıkarlarını, uluslararası ilişkiler geleneğini, yürürlükteki anlaşma ve sözleşmeleri görmezlikten geliyor ya da ayaklar altına alıyor. Çatışma ve savaş tehlikesi ocakları yaratmaktan vazgeçmiyor ve dünyanın şurasında ya da burasında gerilimi artırıyor. Bugün, ABD, kahraman Nikaragua halkını silahlı baskıyla tehdit ederek, Grenada örneğinde olduğu gibi, özgürlüğünü ve egemenliğini elinden almayı amaçlıyor. İlerleme ve demokrasi güçleriyle, gericiliğin baskısına karşı özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını savunan ülkeler ve halklarla dayanışma, bizim için, ilkesel bir sorundur. Bu alandaki tercihimiz, dün olduğu gibi bugün de açıktır.

Emperyalizmin, son yıllarda, sosyalist devletlere karşı yıkıcı faaliyetlerini yoğunlaştırdığını ve eylemlerini eşgüdümlü kıldığını farketmek için, ille de özel bir siyasal ilerigörürlük gerekmez. Bu eylem tüm alanları, siyasal, iktisadi, ideolojik ve askeri alanları kapsıyor. Kardeş partilerin kabul ettiği belgelerde, toplumsal planda, emperyalizmin konumlarını yeniden ve çok geniş bir cephede güçlendirmeye çalıştığını bir kez daha vurguladı: Bir yandan sosyalist topluluğa karşı, öte yandan sömürgecilik boyunduruğundan kurtulmuş ülkelere, ulusal kurtuluş hareketlerine ve kapitalist ülkeler emekçilerine karşı.

ABD'nin iktisadi genişlemesi, yaygınlaşıyor ve yoğunlaşıyor. Faiz oranlarıyla oynama, uluslararası şirketlerin yağ-

macılığı, siyasal nedenlerle ticarete kısıtlamaların yanı sıra her tür boykot ve cezalandırmalar, uluslararası iktisadi ilişkilerde gerginlik ve güvensizlik yaratıyor, ekonomik ve ticari düzeni bozuyor ve bunun hukuksal temellerini zayıflatıyor. Kurtuluş savaşımı veren ülkelerin sömürülmesi güçleniyor, iktisadi bakımdan sömürge olmaktan kurtulma süreçleri tıkanıyor. Başka ülkelerin mali ve maddi kaynaklarını artan bir biçimde ele geçiren ABD, bu kaynakları doğrudan ya da gizlice dev askersel programlarının hizmetine veriyor.

Bu koşullarda, dünyada, uluslararası iktisadi ilişkileri normalleştirmeyi amaçlayan önlemlerin hazırlanıp uygulanmasına ve devletlerin iktisadi güvenliklerinin sağlanmasına yönelik düşünceye gitgide artan bir önem verildiği görülüyor.

Uluslararası durumun karmaşıklığı ve gerilimin ciddi boyutları, bizi, daha önce olduğu gibi, dış siyaset sorunlarına öncelikli önem vermeye zorluyor.

/ Kardeş sosyalist ülkelerle işbirliğinin en ileri ölçüde yetkinleştirilmesi ve zenginleştirilmesi, çokyönlü ilişkilerin geliştirilmesi, siyasal, iktisadi, ideolojik, savunma ve öbür alanlarda bu ülkeler arası sıkı etkileşimin güvence altına alınması, tüm sosyalist ülkeler topluluğu üyelerinin ulusal ve uluslararası çıkarlarının organik uyumunu sağlama kaygısı, tüm bunlar, önemi giderek artan bir görev oluşturuyor.

Geçen Haziran'da toplanan Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkeler iktisadi doruk konferansı kararlarının uygulanması, kardeş ülkelerin ortak çalışma gündemindedir. Topluluk üyelerinin karşılıklı çıkarları, her üyenin toplumsal-iktisadi kalkınma gereksinimleri ve uluslararası durumun özellikleri, bugün bize bu görevi dayatıyor.

Geçen Mart ayı ortasında, Varşova Antlaşması üyesi ülkelerin parti ve devlet yöneticileriyle yaptığımız görüş alışverişi, şunu güvenle vurgulamamıza olanak verdi: Varşova Antlaşması Örgütü'nün, NATO bloğu varoldukça, ileride

de, Avrupa'da ve dünyada sosyalizmin konumlarının savunulmasında önemli bir rol oynayacağı ve nükleer bir savaşın önüne geçmede ve uluslararası güvenliğin güçlendirilmesinde güvenilir bir araç olacağı hepimizin ortak inancıdır.

Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti de içinde öbür sosyalist ülkelerle karşılıklı ilişkilerini ve işbirliğini geliştirmeyi ardıcıl olarak sürdürecektir. Bu soruna ilişkin tutumumuz bilinmektedir ve bugün de geçerlidir.

Biz, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleriyle çok yönlü işbirliğini geliştirmekten yanayız. SBKP ve Sovyet devleti, tüm halkların, kendi tercihlerine uygun olarak, istedikleri toplumsal-iktisadi rejimi seçme ve bu rejimi hiçbir dış müdahale olmadan kurma hakkını her zaman destekliyor. Halklara bu hakkı tanımamaya yönelik her girişim başarısızlığa mahkûmdur.

Kapitalist ülkelerle, her zaman, eşit ve normal ilişkilerin geliştirilmesinden yanayız. İhtilafların ve çatışmaların siyasal yollardan giderilmesi gerektiğine kesin olarak inanıyoruz.

Politbüro, yumuşama döneminin devletlerarası belgelerinin, bu arada Helsinki Nihai Senedi'nin değerinden hiçbir şey yitirmediği görüşündedir. Söz konusu belgeler, bugünkü dünya gerçekleri gözönüne alındığında, tam eşitlik ve eşit güvenlik ilkelerine uyulduğunda, tekyanlı üstünlükler yerine karşılıklı olarak kabul edilebilir karar ve anlaşmalar sağlamaya çalışıldığında uluslararası ilişkilerin nasıl kurulabileceğini gösteren birer örnektir. Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın onuncu yıldönümünde tehlikeli gerginliği aşma ve uluslararası yaşamada barışçı bir işbirliğini ve yapıcı öğeleri geliştirme iradesinin, Helsinki'de, Nihai Senet'i imzalayan devletler adına yeniden ifade edilmesinin yararlı olacağını düşünüyoruz.

Sovyetler Birliği, karşılıklı yarar ilkelerine dayalı ve her tür ayrımcılıktan uzak, çok yönlü ve verimli bir iktisadi, bi-

limsel ve teknik işbirliğinden yanadır; gerek ticari ilişkileri genişletmeye ve derinleştirmeye, gerekse tarafların teknik ve teknolojik yeniliklerin uygulanmasında, işletmelerin tasarlanması ve kurulmasında ve hammadde kaynaklarının değerlendirilmesinde etkileşim kurulmasından karşılıklı yarar elde etmesi temeline dayalı yeni iktisadi ilişki biçimleri geliştirmeye hazırdır.

Sorunu bu tarzda ortaya koyunca, dış iktisadi ilişkilerimizin durumunu dikkatlice tahlil etmek, bunları, gelişme doğrultularını gözönünde bulundurarak derinlemesine irdelemek gerekiyor. uluslararası gerginliğe karşın, bu yönde umut verici bir takım olanaklar ortaya çıkıyor. Karşılıklı olarak yararlı iktisadi ilişkiler ve dış ticaret, geleceğe dönük, geniş ve bütünsel bir yaklaşımın konusu olmalıdır.

Batı Avrupa devletleri, Japonya ve öbür kapitalist ülkelerle karşılıklı yarara dayalı geniş bir işbirliğinden yanayız.

Bilindiği gibi, ABD'yle ilişkilerimizi, her iki ülkenin yararına ve herhangi bir tarafın meşru hak ve çıkarlarına en küçük bir zarar vermeyi düşünmeden iyileştirmeye hazırız. Ülkelerimiz arasında bir çatışma kaçınılmaz değildir. Hem olumlu, hem olumsuz yönleriyle Sovyet-Amerikan ilişkilerinin uzak ve yakın tarihinde yaşanan deneyime baktığında, en akılcı çözümün her iki tarafın da katılması koşuluyla, ilişkileri normalleştirme yollarının araştırılması ve işbirliği köprüsünün kurulması olduğunu kabul etmek gerekir.

Ancak, Cenevre görüşmelerinin ilk aşamasından sonra Washington'un Sovyetler Birliği'yle bir anlaşmayı tercih etmekten uzak olduğu rahatlıkla söylenebilir. ABD'nin silahlanma yarışının uzaya taşınmaması sorununu nükleer silahların sınırlandırılması ve azaltılması sorunuyla birlikte görüşmeyi reddetmesi, bunu kanıtlamaya yeterlidir. Aynı biçimde, geçen Ocak ayında şu üç sorunun karşılıklı bağımlılığı üstüne sağlanan anlaşmaya da ters düşmektedir: Uzay-

da silahlanma yarışının önlenmesi; stratejik nükleer silahların azaltılması ve Avrupa'da orta menzilli nükleer silahlarda indirim.

Peki bu tutumun nedeni ne? Nedeni, ABD'de bazı çevrelerin dünyada, özellikle de askeri alanda bir üstünlük konumu arayışını sürdürmesidir. Birçok kez, Amerikan tarafının dikkatini, bu iddialı planların hiçbir sonuca götürmeyeceğine çektik. Sovyetler Birliği, dostları, müttefikleri ve, barıştan ve barışçı işbirliğinden yana olan öbür devletlerin hepsi, hiçbir devlete ya da hiçbir devletler grubuna üstünlük sağlama ve kendi iradesini diğer ülkelere ve halklara dayatma hakkını tanımazlar.

Sovyetler Birliği, böylesi bir hedefi kendisi için hiçbir zaman benimsememiştir ve benimsemeyecektir.

ABD'nin bugünkü tutumunun düzeltileceğini umut etmek istiyoruz. Böylesi bir tutum değişikliği, karşılıklı olarak kabul edilebilir birtakım anlaşmalara varma olanağını sağlayacaktır. Bize gelince, biz böylesi anlaşmalara hazırız.

Bunun kanıtı, SSCB'nin tüm görüşmeler süresince, tarafların, uzay silahlarının yapılması ve stratejik nükleer silahların dondurulması üstüne bir moratoryum ilan etmeleri konusunda yaptığı öneridir. Bu yönelime uygun olarak Sovyetler Birliği, orta menzilli füzelerin konuşlandırılması ve Avrupa'da başka misilleme önlemlerinin güçlendirilmesi üstüne tekyanlı bir moratoryum ilan etti. Bu karar, tüm dünyada görüşmelerin başarısına katkıda bulunacak önemli ve yapıcı bir karar olarak karşılandı.

Bu konuda alınan önlemin tekil olmadığını hatırlatmak isterim. Sovyetler Birliği'nin, nükleer silahı ilk kullanan ülke olmayacağı yolundaki tekyanlı taahhüdü 1982'den, ve uzaya uydusavar silahları yerleştiren ilk ülke olmamayı öngören tekyanlı moratoryumu da 1983'den beri yürürlüktedir. ABD hükümeti, tek bir iyiniyet jestiyle de olsa, bu girişimlerin hiçbirine karşılık vermedi. Tersine, SSCB'nin savaş tehlikesinin azaltılmasını ve anlaşmalara varılmasını

amaçlayan girişimleri, aldatmaca olarak gösterilmeye ve bunlara karşı güvensizlik yaratılmaya çalışılıyor. Kısacası, olumlu önlemlerle karşılık vermekten kaçınmak için herşey yapılıyor.

Amerikan yönetiminin, önerilerimizi alışkanlıkla ve her zaman bir “hayır”la cevaplama gösterdiği acelecilik şaşkınlık ve kuşku uyandırıyor; bu tutum, ABD’nin akılcı sonuçlara varılmasını istemediğine tanıklık ediyor. Kesin olan şey şudur: Silahsızlanma görüşmelerinin silahlanma yarışıyla birlikte yürümesi olanaksızdır; bu, eğer ikiyüzlü davranılmıyor ve kamuoyunu yanıltmak amaçlanmıyorsa açık bir gerçektir. Sovyetler Birliği, bu siyasete yardımcı olmayacaktır; halen siyaset yapmak yerine siyasetle oynayanların bunları bilmesi gerekiyor. Önceki görüşmelerin düşkırı deneyiminin yinelenmesini istemiyoruz.

Sovyetler Birliği, Cenevre’de hem silahlanma yarışına son verilmesini, hem de silahsızlanmanın ilerletilmesini sağlayabilecek, karşılıklı olarak kabul edilebilir, somut anlaşmalara varılması için bıkmadan usanmadan çalışacaktır. Bugün, dünyada barış yönünde, daha iyi bir gelecek yönünde bir siyasal iradeye her zamankinden çok gereksinim duyuluyor.

* * *

İşte, iç ve dış politikamızın ana görevleri ve yönelimleri bunlardır, yoldaşlar. Bunların, önümüzdeki kongreye kadar tüm partinin ve her bir örgütünün faaliyetlerinin niteliğini belirleyecek olan bu Tamüyeli Toplantı’da ayrıntılı bir inceleme konusu olacağı hiç kuşkusuzdur.

Bu toplantımızın çalışmaları, Lenin’in şu sözlerini doğrulayacak biçimde yürütülmelidir:

“Şimdi, görevlerimizi dünden daha açık, daha somut, daha belirgin bir biçimde biliyoruz; hatalarımızı, düzeltmek için açıkca göstermekten çekinmiyoruz. Şimdi partinin tüm güçlerini, örgütlenmesini iyileştirmek, çalışmasının niteliğini ve içeriğini yükseltmek, yığınlarla daha sıkı

bir ilişki kurmak, işçi sınıfının daha doğru ve daha kesin bir taktik ve stratejisini hazırlamak için kullanacağız.”(*)

Parti ve halk, bizlerden, sorumlu ve inceden inceye düşünülmüş bir takım kararlar almamızı bekliyor. Bu kararların, komünistler ve tüm emekçiler tarafından, onların toplumsal ilgileri, etkinlikleri ve çalışmaları tarafından destekleneceği kesin olarak söylenebilir.

Sovyet ve Amerikan birliklerinin Elbe kıyısında buluşmalarının 40. yıldönümü gibi unutulmaz bir olayı kutlamak üzere Torgau'da biraraya gelen herkesi candan selamlıyorum.

Aradan yıllar, onlarca yıl geçti; ama yaşamları pahasına, insanlığı tehdit eden kölelik ve zorbalığın karanlık bulutlarını dağıtanların adları, insanların minnet duygularıyla yüklü belleklerinde parlamaya devam ediyor.

Büyük Anayurt Savaşı'nın eski muharıpleri, faşizmin saldırgan ve militarist güçlerine karşı yapılan bu kahramanca savaş, ülkemizde tüm halk tarafından saygıyla anılıyor. Bu savaşta yaşamlarını yitirmiş olan herkesin anısı önünde saygıyla eğiliyoruz. Bugünkü kuşak, huzurlu yaşamını ve barışçı çalışmasını onlara borçludur.

Büyük Zafer'in yıldönümünden önceki şu günlerde Sovyet yurttaşları, ABD, İngiltere, Fransa, Çin ve anti-Hitler koalisyonda yer alan öbür devletler halklarının ve ordularının ortak davaya sağladıkları önemli katkıyı saygıyla anıyor. Bu Zafer'de, Yugoslavya, Polonya, Çekoslovakya, Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk, Macaristan düzenli birlikleri ve partizan orduları ve birlikleri, Fransa, İtalya, Yunanistan, Belçika, Hollanda, Norveç, Danimarka, Lüksem-

burg Direniş hareketleri büyük bir rol oynadılar. Alman ve Avusturyalı yurtseverler, Hitler'in Nazizmine karşı yürekli bir savaşım verdiler.

Bu savaş yıllarında doğan savaşkan bağlaşıklığımız, barış için, insanlığa daha iyi bir gelecek hazırlamak için ortak eylemde, işbirliğinden nasıl bir güç ortaya çıktığını gösterdi. Sovyet ve Amerikan askerlerinin 1945 ilkbaharında Elbe kıyısında el sıkışmaları, bir umut ve dostluk simgesi olarak tarihteki ölümsüz yerini aldı.

Bugün, genç olsun olmasın, her dürüst insanın görevi, savaş alevlerinin artık bir daha dünyamızı tutuşturmaması için elinden geleni yapmasıdır.

Bu savaşta geçen olayları anımsarken, bugünü ve doğal olarak yarını düşünüyoruz, adil ve kalıcı bir barışı, halkları nükleer tehlikeye karşı korumayı düşünüyoruz.

İnsanlığa, nefret ve anlaşmazlık değil, tersine değişik halklar ve ülkeler arasında anlayış ve işbirliği ışık tutmalıdır. Sovyet yurttaşları, eski Müttefikler'in arasında ve barışın korunması için savaşım veren tüm devletler arasında yapıcı bir işbirliğinin, uluslararası ortamı sağlığa kavuşturacak güçlü bir etken olabileceği ve olması gerektiği inancındadır.

Bugün de Elbe kıyılarında ellerini birbirlerine uzatanlar, bunun güzel bir örneğini veriyorlar.

Hitler faşizmine karşı savaşmış olan tüm kahraman eski savaşçılara, ailelerine ve Torgau'da toplanmış olan herkese, tüm kalbimle sağlıklı, barış içinde uzun ve mutlu bir yaşam diliyorum.

Mihail GORBAÇOV

Pravda, 26 Nisan 1985

Varşova'da Varşova Antlaşması ülkeleri parti ve devlet yöneticileri toplantısına katılanlar onuruna verilen resepsiyonda yapılan konuşma

26 Nisan 1985

Sevgili Yoldaş Jaruzelski!

Sevgili yoldaşlar ve dostlar!

Her şeyden önce, Sovyet delegasyonu ve toplantıya katılan herkes adına, konukseverliklerinden ötürü Polonya Birleşik İşçi Partisi ve Polonya devleti yöneticilerine içten şükran duygularımızı ifade etmeme izin verin. Aynı zamanda kahraman ve görkemli Varşova'nın halkına kardeşçe selamımızı, Polonya Halk Cumhuriyeti emekçilerine sosyalizm kuruculuğunda başarı dileklerimizi iletiyoruz.

Bugün, Varşova'da, bağlaşıklığımıza adını veren bu kentde tarihsel önemde bir olay gerçekleşti. 30 yıl önce yapılan Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Antlaşması uzatıldı. Jaruzelski Yoldaş'ın dediği gibi, bağlaşıklığımız, tüm üyeleri için yaşamsal bir zorunluluk, barışı ve halkların güvenliğini güçlendirmek için bir zorunluluk olduğu inancıyla uzatıldı.

Vladimir İliç Lenin, devrimin kendini savunmasını bilmesi gerektiğini vurguluyordu. Varşova Antlaşması'yla halklarımız, devrimci kazanımlarının sadık bir koruyucusuna kavuştular. Varşova Antlaşması bizlere, hepimize ne verdi? Barış içinde bir kuruculuk çalışması olanagı verdi. Sınırların dokunulmazlığı, sağlam bir biçimde güvence al-

tına alındı. Sosyalizmin ortadan kalkmasını görmek isteyenlerin ve dünya egemenliği peşinde koşanların karşısına sağlam bir duvar örüldü.

Bizimki gibi bir bağlaşıklığın tarihte bir benzeri yoktur; bu, karşılıklı ilişkilerin, egemen devletlerin tam eşitliğine ve dostça yardımlaşmasına dayalı olduğu bağlaşıklıktır. Sözcüğün tam anlamıyla halkların bağlaşıklığıdır. Kimseyi tehdit etmeyen, tersine bütünüyle barışı savunmaya adanmış bir bağlaşıklık. Farklı toplumsal sistemlere bağlı ülkelerle ilişkilerimizi, barış içinde birarada varolma ilkesine göre kuruyoruz; bu ilke, özellikle nükleer çağda, sözkonusu ilişkilerin dayanabileceği biricik akılcı temeldir.

Devletlerimizin, Avrupa'da barışı sağlamlaştırma ve yumuşama yönündeki önemli girişimleri, Varşova Antlaşması'yla bağlıdır. Bugünkü görüşme, gelecekte de, bir savaş tehlikesini ortadan kaldırma, uluslararası işbirliğini genişletme yollarını hep birlikte arama ortak iradesini yeniden ortaya koyuyor. Biz, her iki askeri-siyasal bağlaşıklık arasındaki gerginliğin azaltılmasından yanayız; bu, tüm dünya halklarının çıkarlarına uygundur.

Savaş sonrasında Avrupa'nın, dünyanın bölünmesine yolaçanlar, Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist devletler değildir. Bunun sorumlusu, NATO'yu kuranlardır. Bizim bağlaşıklığımız NATO'dan altı yıl sonra kuruldu. O tarihten beri, NATO'nun da aynı biçimde davranması koşuluyla, Varşova Antlaşması'nı dağıtmaya hazır olduğumuzu defalarca açıkladık. Bu kararlı tutumumuz tümüyle geçerlidir. Ne yazık ki, öbür tarafın böyle bir niyeti. olmadı ve yine yok. Tersine, yeni saldırgan öğretiler ileri sürüyor, hem nükleer, hem konvansiyonel silahlanma artışını hızlandırıyor. Bu durum, bizi Varşova Antlaşması Örgütü'nün daha da güçlendirilmesi konusunu ele almak zorunda bırakıyor.

İnsanlık şu tercihle karşı karşıyadır: Ya olayların olumsuz akışını tersine çevirmeyi başarabilecek ya da nükleer bir savaş tehlikesi artmaya devam edecektir. Bu tehlike, ay-

rica, ABD'nin askersel amaçlı uzay tasarılarıyla büyük ölçüde artırılmıştır. Söz konusu tasarıların sahipleri ne derlerse desinler, kendilerini haklı çıkarmak için ne yaparlarsa yapsınlar, bu tasarıların özü açıktır: Karşılık görmeden ilk darbeyi vurabilme olanağına sahip olma. ABD ve NATO, SSCB örneğini izlemeyi ve nükleer silahı ilk kullananlar olmama taahhüdünde bulunmayı kesin bir tavırla reddettiklerine göre, niyetleri daha da tehlikeli bir özellik kazanıyor.

“Yıldız savaşları” için silah araştırma çalışmaları daha yeni başlıyor, buna rağmen dünyada gerilim yükseliyor, tüm uluslararası ilişkiler sisteminin istikrarı bozuluyor, siyasal ve askersel çatışma tehlikesi daha da ciddileşiyor. Ne bu kışkırtıcı girişimin sahipleri, ne de buna katılma eğiliminde olanlar bunu akıllarından çıkarmamalıdır. Bize gelince, ilkesel yaklaşımımız çok farklıdır: Uzayı yeni bir askeri tehdit kaynağı durumuna dönüştürmemek, vurucu uzay silahları üretmemek ve varolan uydusavar sistemlerini yoketmek. Aynı zamanda nükleer silahların radikal ölçüde azaltılması konusunda anlaşmayı ve bunu genel olarak nükleer silahların bütünüyle tasfiyesine yaymayı öneriyoruz.

Basit ve doğal bir önlem kendiliğinden ortaya çıkıyor: Her iki tarafın elindeki nükleer potansiyellerin dondurulması. Bize, bunun Sovyet askeri üstünlüğünün güçlenmesiyle aynı anlama geldiğini ileri sürerek karşı çıkıyorlar. Oysa her şeyden önce böyle bir üstünlük söz konusu değil. Bunu defalarca rakamlarla kanıtladık ve Washington söz konusu verileri hiçbir zaman çürütemedi. İkincisi bizim silahların dondurulmasıyla yetinmek istediğimizi de kim söyledi? Tersine bu girişimi, nükleer silahlarda büyük bir azaltmaya gidilmesinin izlemesi konusunda ısrar ediyoruz.

Her iki tarafın stratejik saldırı silahlarını dörtte bir oranında azaltmakla işe başlamalarını daha önce de önermiştik. Ama, her iki tarafın daha büyük indirimlere gitmesi-

ne de karşı çıkmıyoruz. Bütün bunlar, uzayda silahlanma yarışı olmadığı ve uzayda barış devam ettiği takdirde olanaklıdır.'

Sovyetler Birliği ve Varşova Antlaşması'nın öbür ülkeleri, ne yeryüzünde, ne de uzayda üstünlük arayışı içinde değildirler. En yüksek nükleer kaleyi dikmek için yarışmak istemiyoruz. Ama askeri-stratejik eşitliğin çiğnenmesine de izin veremeyiz. Bu, Varşova Antlaşması üyelerinin kararlı tutumudur. "Yıldız Savaşları" hazırlıkları sürdürülürse, doğal olarak nükleer saldırı silahlarının gücünün artırılması ve geliştirilmesi de içinde, misilleme önlemleri almaktan başka çaremiz kalmayacak.

Geçenlerde tamamlanan, nükleer silahlar ve uzay silahları üstüne Sovyet-Amerikan görüşmelerinin birinci rundu, bu görüşmelerin güçlkle yapıldığını gösterdi. Görüşmelerin başarısı, ancak eşitlik ve eşit güvenlik ilkesine saygıya, gerek görüşmelerin nihai hedefi gerekse incelenen sorunlara bütünsel bir çözüm getirilmesi konularında anlaşma sağlanmasına bağlıdır.

Daha önce açıklandığı gibi, Sovyetler Birliği, orta menzilli füzeleri konuşlandırmayı ve Avrupa'da başka misillemek, önlemleri almayı tekyanlı olarak askıya aldı. Moratoryum, 7 Nisan'dan itibaren yürürlüğe girdi. Bu girişime, beklendiği gibi, dünya kamuoyu ve Batı Avrupalı ve Amerikalı birçok gerçekçi politikacı yüksek değer biçti. Washington'dan ve öbür NATO ülkelerinin başkentlerinden, girişimimiz konusunda daha ciddi ve enine boyuna düşünülmüş bir tutum içine girmelerini ve, Batı Avrupa'ya Amerikan füzeleri yerleştirilmesi sorununda ölçülü bir davranış göstermelerini haklı olarak bekliyoruz. Çünkü bu konuda karşılıklılık, Cenevre görüşmelerinin pratik çözümler zeminine oturmasına katkıda bulunabilecek, ve daha karmaşık sorunların çözülmesinde de rol oynayabilecektir.

Varşova Antlaşması, yaklaşık çeyrek yüzyıldır yürürlükte ve bütün bu yıllar boyunca yumuşamayı, silahla-

rın sınırlandırılmasını ve Avrupa'da işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan yapıcı düşüncelere önyak olmuştur. Uluslararası siyasette artan saygınlığı, uluslararası ortamı olumlu yönde etkiliyor. Bu, kollektif çabaların, tüm kardeş ülkelerin katkısının bir ürünüdür.

Yoldaşlar, faşizme karşı Büyük Zafer'in 40. yıldönümünün arifesinde, İkinci Dünya Savaşı'nın yolaçtığı mezarlar ve yıkıntılar üzerinde galiplerin yeminini bir kez daha anımsıyoruz: Savaş bir daha olmasın! Bu yemini anımsıyoruz ve savaşın öğrettiği dersleri unutmuyoruz. Bu derslerin en önemlilerinden biri de, anti-Hitler koalisyon içinde yeralan devletlerin işbirliği örneğidir. Bugün tüm Avrupa devletlerini, öbür kıtalardaki devletleri, anlaşmazlıkları aşmaya, insanlığı tehdit eden yeni tehlikeye, nükleer yokoluş tehlikesine karşı savaşımında işbirliğine çağırıyoruz.

Varşova Antlaşması'nın süresini uzatırken, ortak çabaların savaşı önleyebileceği ve önlemesi gerektiğine olan kesin inancımızı bir kez daha ifade ediyoruz. Ülkelerimiz halklarının iradesi, işte bu yöndedir. Partilerimizin ve hükümetlerimizin izlediği politikanın, sosyalist devletler savunma bağlaşıklığı faaliyetlerinin amacı, işte budur.

Partilerimizin ve devletlerimizin, Marksizm-Leninizm ve sosyalist enternasyonalizm ilkelerine dayalı birlik ve bütünlüklerini sağlamlaştırma yönündeki uzun soluklu işbirliği çok yaşasın!

Sosyalizm ülkelerinin kardeşçe bağlaşıklığı, Varşova Antlaşması güçlensin!

Halkçı ve sosyalist Polonya için, yoldaş Jaruzelski'yle tüm Polonya yöneticilerinin, toplantımıza katılan herkesin sağlığına!

Yeryüzünde kalıcı bir barış için!

Lenin Bayrağına Sadakat

*Büyük Anayurt Savaşı emektarlarının kabulü
sırasında SBKP Merkez Komitesi'nde yapılan konuşma*

5 Mayıs 1985

Sevgili yoldaşlar,

SBKP Merkez Komitesi sekreterleri adına, görüşmemizden duyduğum derin hoşnutluğu belirtmek isterim.

Parti Merkez Komitesi siz savaş ve çalışma emektarlarını davet etmeyi kararlaştırırken, amacı, büyük bayram nedeniyle sizlere içten minnettarlığımızı ifade etmek ve sizleri kutlamak, savaşa katılanların ve cephe gerisi emekçilerinin sorunlarını ve ilgilendikleri şeyleri görüşmek, kimi sorunlara ilişkin görüşünüzü almaktı. Burada yapılan zengin içerikli ve çok önemli görüşme, hem kahramanlıklarla dolu geçmişimizi, hem de bugünkü işleri kapsadı. Zaten başka türlü de olamazdı çünkü zafer yalnızca tarihle bağlı değil, bugünle de bağlıdır. Tüm kazanımlarımızın iki kaynağı var: Birincisi Ekim Devrimi, ikincisi Zafer Günü.

Kimileri şöyle diyebilir: Savaş, artık tarihte kalmıştır, durmadan o yılların olaylarına geri dönmek ve bunlarla ilgili olan her şeyi anımsamak için yorulmaya değer mi? Elbette değer. Dahası, bu, hem bizim için, hem de tüm insanlık için yaşamsal bir zorunluluktur.

Evet, savaş çok geride kaldı. Ama partinin yönetiminde tarihsel bir zafer kazanan ordumuzun askerlerinin, partizanların, cephe gerisindeki emekçilerin ölümsüz enternas-

yonalist ve yurtsever başarısı hiç bir zaman unutulmamacaktır.

Şimdi, birkaç on yıl geçtikten sonra, savaşın nedenlerini, Zaferimiz'in manevi ve siyasal köklerini adetâ yeniden irdeliyoruz, geçmiş olaylardan, bugünkü ve gelecek kuşaklara savaşı bertaraf etme yoluna ilişkin ciddi sonuçlar çıkarıyoruz.

Savaşın sonucu, hiç kuşkusuz, her şeyden önce savaş alanlarında silahların gücüyle belirleniyordu, ama esas olan silahların kimlerin elinde olduğuydu. Sovyet yurttaşlarının sosyalist anayurda, Lenin'in bayrağına bağlılığı, halkların kardeşçe dostluğu, sonuçta zaferi kazananlar bunlar oldu. Yoldaşlar, burada, gücümüzü bugün hâlâ daha bu değerlere borçlu olduğumuzu bir kez daha vurgularken haklıdır.

Emektarlar, sizler, görkemli bir başka büyük başarı sağlamakla, büyük bir yurtseverlik örneği daha verdiniz, örnek birer Sovyet Yurttaşı olduğunuzu kanıtladınız: Yıkıntı halindeki ülkeyi ayağa kaldırdınız, sosyalist devletimizin daha güzel ve güçlü olması için elinizden gelen herşeyi yaptınız. Oysa savaşın yolaçtığı korkunç yaraları ancak onlarca yıl içinde sarabileceğimiz ileri sürülüyordu.

Benim kuşağımın insanları, cephedeki askerlerin barış içinde çalışabilme özlemiyle evlerine döndükleri o günleri unutamazlar. Kendileri için hiçbir ayrıcalık istemiyorlar ve ülkenin onlara en çok gereksinme duyduğu yerde çalışıyorlardı. Nitekim, halk "cephe savaşçısı" deyimini özel bir minnet ve saygı duygusuyla dile getiriyordu ve her zaman getirecek. Cephe askerleri, emektar savaşçılar her zaman görev yerlerinde, her zaman öncüdürler. Tüm bunlar, savaşın güç, ama, şan ve şeref dolu yıllarında cephe gerisi emekçileri, emektar çalışma askerleri için de elbette tamamiyle geçerlidir.

Bugün de, sevgili emektar yoldaşlar, Parti, sizlere, bilginize, deneyiminize, emekçi kolektiflerindeki saygınlığı-

nıza, yüce sosyalizm davasına, savaşlarda ve Büyük Anayurt Savaşı cephelerinde sonuna kadar savunduğunuz bu davaya bağlılığınıza güveniyor.

Toplumumuz, tüm alanlarda niteliksel değişimlerin eşliğindedir. Önümüzdeki beş yıllık plan döneminde, ulusal ekonomiyi yoğun gelişme rayına oturtmak için, büyük ölçekli önlemleri alıp uygulamaya koymak gerekecek. Sanayinin teknik altyapısını yenilemek, ileri teknolojileri benimsemek, yeni ve etkili bir iktisadi mekanizma oluşturmak ve ülke düzeyine yaymak için geniş kapsamlı bir çalışmaya girişilecek. Tüm bunlar, bize, emeğin üretkenliğinde bir sıçrama gerçekleştirmeye, ülkenin toplumsal ve iktisadi gelişmesini hızlandırma olanağı vermelidir. SBKP MK'nin Nisan Tamüyeli Toplantısı'nda ileri sürülen başlıca görevler bunlardan ibarettir; bu toplantıda, sizlerin de çok iyi bildiğiniz gibi, SBKP XXVII. Kongresi için çağırıda bulunulması, Parti yaşamında ve halkın içinde bu büyük olayın hazırlıklarına başlanması kararlaştırıldı.

Hepimiz, ülkemizin toplumsal ve iktisadi gelişimini hızlandırmak, ekonomiyi, kültürü ve toplumsal programı yeni düzeylere çıkarmak amacıyla Merkez Komitesi ve Sovyet Hükümeti'nin girişimiyle yapılmakta olanlara verdiğiniz coşkulu desteği bugün öğrenmekten mutluyuz.

Tamüyeli Toplantı kararlarının eksiksiz uygulanması konusunda parti örgütlerine, her komüniste ve herkesten önce komünist yöneticilere çok büyük bir sorumluluk düştüğü açıktır.

Tüm Sovyet kuşaklarını, en başta kendi bağımsız hayatlarını yaşamaya başlayan gençleri, ideolojik ve manevi bakımdan hazırlamak için sürekli çaba harcıyoruz. Yine de kimse, sizin kadarını yapamaz. Emektarların paha biçilmez deneyimi, şanlı gelenekleri, yeni Sovyet kuşaklarına aktarılmalıdır. Yoldaşlar, savaş yıllarının eski savaşçıları ve çalışma emektarları olarak sizlerin, siyasal boyutu yüksek ana yurttaşlık göreviniz, işte budur.

Sovyet yurttaşlarının askerlik ve yurtseverlik eğitimi içinde bulunduğumuz koşullarda artan bir önem kazanıyor; Zafer'in 40. yıldönümü hazırlıkları sırasında bu yön-
de çok güzel çalışmalar yapıldı. Bu çalışmalar, kutlama-
lardan sonra da sürdürülmelidir. Bu düşüncenin, yaptık-
ları konuşmalarda emektarların tümü tarafından dile ge-
tirilmiş olması sevindiricidir. Herkes, önümüzdeki yıllar-
da ülkeyle, ülkenin savunmasıyla ve iktisadi gücüyle ilgile-
nebilecek ve böylece nöbeti eski kuşaklardan devralmaya
hazır bir gençlik yetiştirme uğraşında, partiye ve halka yar-
dım etmeyi kendine görev bilmelidir.

Sizlere, Moskova'daki anma şenliklerini nasıl düzen-
lemeye hazırlandığımızı anlatmak istiyorum. Zafer'in 40.
yıldönümünü kutlama programının son aşaması olan önü-
müzdeki günlerde büyük gösteriler düzenlenecek. Ayrıca
Lenin Mozolesi'ne, Meçhul Asker anıtına çelenkler kona-
cak, yıldönümünü anmak için Kremlin Kongreler Sarayı'nda
görmekli bir toplantı, nihayet 9 Mayıs'ta askeri bir geçit
töreni yapılacaktır. Efsanevi Zafer Geçidi Töreni'ne katılan-
lar, bugün silah altında olanların yanısıra Kızıl Meydan'dan
geçecekler. Bu arada, Zafer'in 40. yıldönümü geçit tö-
renine, Polonya ve Çekoslovakya ordularının temsilcileri-
ni de davet ettik, çünkü onların savaş sırasında eğitilen bir-
likleri, Kızıl Ordumuz'un Sovyet topraklarında verdiği, daha
sonra Polonya, Çekoslovakya ve başka ülkelerin kurtarıl-
ması sırasında sürdürdüğü savaşlara doğrudan katılmışlardı.
Bu karar, söz konusu ülkelerde, özellikle eski savaşçılarda
büyük, canlı bir yankı uyandırdı. Polonya ordusu ve Lud-
vig Svoboda birlikleri, geçit törenine katılmaları için ayrı-
ca 150'şer eski savaşçı gönderecek. Faşizmin belkemiğini
kırmamızı sağlayan askeri gereçlerin yanısıra bugün ordu-
muzun donatıldığı müthiş silahlar da sergilenecek. Polit-
büro, Zafer'in 40. yıldönümünü kutlama programı kapsa-
mındaki bu geçit töreni ve gösterilerin bugün en uygun za-
manda yapılacağı görüşündedir; sınıf düşmanımızın, Za-

fer'imizin önemini azaltmak, Sovyet halkının, herşeyden önce silahlı kuvvetlerinin başarısını, bunun yanısıra faşizme karşı `anti-Hitler koalisyon içinde, partizan ve Direniş müfrezelerinde çarpışan halkların başarısını insanların belleğinden silmek için kendini paralandığı bir dönemde, bu, daha da büyük bir önem kazanıyor.

Sovyet yurttaşları, ülkemizin savunma kalkanının her zamankinden daha sağlam olduğundan en küçük bir kuşku bile duymamalıdır. Silahları şakırdatma isteği bize yabancıdır; ama son savaştan alınan derslerin unutulmasını da istemiyoruz. Bellek zayıflığı siyasette son derece tehlikelidir. Bu derslerin başlıcası, hiçkimsenin dünyanın ilk işçi ve köylü devletinin hakkından gelme gücüne sahip olmadığı ve olamayacağıdır. 1945 Mayıs'ında kanıtlanan bu olgu, bugün daha çok geçerlidir.

Elbette, Batılı bazı etkili güçlerin, ulaşılacak bir askeri üstünlüğe bel bağladıklarını görmezden gelemeyiz. Bu tür hesaplar ne kadar aldatıcıysa, o kadar da tehlikelidir. Böylesi bir siyaset, dünyayı nükleer felaketin eşiğine sürükler. Bununla birlikte, savaşı kesinlikle kaçınılmaz bir yazgı olarak görmüyoruz ve ardıcıl bir barış siyaseti izliyoruz. Batı'yla yapıcı her diyalog ve uluslararası durumu düzeltme olanağını değerlendirmeye devam edeceğiz. SBKP MK ve Sovyet Hükümeti'nin, devletimizin güvenliğinden en ufak bir ödün vermeyeceğini, hiçkimsenin Sovyet yurttaşlarının barışçı yaşamını kesintiye uğratmaması için hiçbir çabayı esirgemeyeceğini sizlere temin ederim.

Başkentte Proletarski mahallesi emekçileriyle yaptığım anlamlı bir görüşmeyi unutamıyorum. Bir mağaza yakınındaki sokakta Moskovalı'ların katıldığı ilginç ve içten bir görüşmenin sonunda sordum: SBKP MK'dan, Sovyet Hükümeti'nden ne isterdiniz, onlara ne önerirdiniz? Şu yanıtı aldım: "Mihail Sergiyeviç, ülkede düzeni sağlamak ve barış için savaşımı sürdürmek gerekiyor."

Biz de işte bu yolda hareket edeceğiz. Emektarlardan

bize omuz vermelerini istiyoruz. Daha önce olduğu gibi, bugün de, desteğinizin aktif olacağına inanıyoruz.

Parti'nin ve devletin, emektarların şanlı eylemlerini hiçbir zaman unutmadığını ve her zaman anımsayacağını yinelemek isterim. Emektarların başarılarına duyulan saygı, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun, 40. yıldönümü nedeniyle onlara nişan ve madalyalar verilmesiyle ilgili son kararlarında ifadesini buldu. Sürekli ilgimiz, emektarların sağlığına, günlük yaşamlarına, konut koşullarına ilişkin gereksinimlerinin karşılanmasında da kendini belli ediyor. Son zamanlarda alınan bir dizi kararın amacı, savaş kahramanlarının anısını yaşatmak, eski savaşçılara, yaşamlarını yitirmiş askerlerin ailelerine vb ek kolaylıklar ve avantajlar getirmektedir. Kısacası Parti, hak ettiğiniz gibi neşeli, verimli, mutlu bir yaşamınız olması için gerekli olan herşeyi yapıyor.

Bu görüşmede dile getirilen görüş ve dilekler, Sovyet yönetiminin tüm üyelerine olduğu gibi iletilecektir; bunlar, Parti Merkez Komitesi'nde Hükümet'te ve öbür kurumlarda uygulama yolu bulunması amacıyla incelenecektir.

Sonuç olarak, izin verirsiniz, Merkez Komitesi, Yüksek Sovyet Prezidyumu ve Sovyet Hükümeti adına, Zafer Bayramı nedeniyle sizleri bir kez daha içtenlikle kutlamak, sağlıklı bir yaşam ve sosyalist yurdumuzun iyiliği uğraşında başarılar dilemek istiyorum.

Cumhuriyetçi Eski Savaşçılar ve Savaş Kurbanları Derneği Ulusal Konseyi'ne (Fransa)

Cenevre'de devam eden Sovyet-Amerikan görüşmelerinin, dünyanın ve tüm insanlığın yazgısı için büyük önem taşıyan sorunların tartışılmasının olumlu bir biçimde sonuçlanmasına duyduğunuz ilgiyi belirten mesajınızı büyük bir dikkatle okudum.

Eski savaşçılar, savaşın ne anlama geldiğini herkesten daha iyi bilirler, ve savaşın, hele gezegenimizi kül edecek nükleer silahın kullanılacağı bir savaşın yinelenmemesi için ardıcıl olarak çaba gösteriyorlar.

Sovyetler Birliği'nin, Cenevre'ye, uzayın silahlandırılmasının önlenmesi, stratejik ve orta menzilli nükleer silahlarda köklü bir indirime gidilmesi konularında yapıcı görüşmelerde bulunma niyetiyle gittiğine sizleri temin ederim. Bir yandan silahlanmaya hız verilirken öte yandan silahların azaltılması konusunun görüşülmesinin eşyanın doğasına aykırı olacağı düşüncesiyle, Sovyetler Birliği'nin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin görüşmeler süresince, gerek araştırma çalışmaları da içinde, vurucu uzay silahlarının yapılmasına, denenmesine ve konuşlandırılmasına, gerekse stratejik saldırı silahlarının dondurulmasına ilişkin bir moratoryum ilan etmelerini önerdik. Aynı zamanda Avrupa'ya orta menzilli Amerikan füzelerinin konuşlandırıl-

masını ve Sovyetler Birliği'nin de karşı-önlemler almasını durdurmak gerekiyor.

Anlaşma çabalarını kolaşlaştırmak amacıyla, bildiğiniz gibi, bu yılın 7 Nisan'ından itibaren, orta menzilli füzelerimizin konuşlandırılmasına ilişkin tekyanlı bir moratoryumu yürürlüğe koyduk ve yeni Amerikan füzelerinin yerleştirilmesi karşısında Avrupa'da başka karşı-önlemler uygulamayı da durdurduk. Başka bir deyişle, dünyada olumlu yankı uyandıran somut eylemlerle, bir anlaşmaya varma isteğimizi doğruladık.

Bu, bizim değişmez ilkesel politikamızdır. SSCB, silahsızlanmayı ve nükleer silahların azaltılmasını içtenlikle istiyor. 1982'de ülkemiz, nükleer silahı ilk kullanan olmayı taahhüt etmiş ve, nükleer güce sahip öbür ülkeleri de kendi örneğini izlemeye çağırmıştı. 1983'te SSCB, öbür devletler de aynı yönde hareket ettikleri sürece, uzaya uydusavar silah yerleştirilmesi üstüne tekyanlı bir moratoryum ilan etti. Bu iki taahhüt bugün de yürürlüktedir. Aynı zamanda SSCB'nin ve ABD'nin, stratejik saldırı silahlarını dörtte bir ve hatta daha büyük oranlarda indirmelerini önerdik. Ancak Amerikan yönetimi, bu girişimlerin hiçbirine olumlu yanıt vermedi.

Ne yazık ki, Cenevre görüşmelerinin ilk aşamasında da görüldüğü gibi, ABD temsilcileri hâlâ daha bir anlaşmaya varma isteği belirtmiyorlar. Tersine ABD, açıkça sınırsız bir silahlanma yarışını sürdürüyor ve bu yarış uza-ya taşımaya çalışıyor.

Cenevre görüşmelerinin başarıya ulaşması, her iki tarafın da, eşitlik ve eşit güvenlik ilkesine titizlikle uyarak bir anlaşmaya varma konusunda siyasal iyiniyet göstermelerini gerektiriyor. Dünyadaki karmaşık ve gergin duruma, Cenevre görüşmelerinde ortaya çıkan güçlülere karşın, bilinçli iyimserliğimizi koruyoruz.

Muhataplarımızın, barış ve silahlanma yarışına son verilmesini isteyen halkların sesine kulak vereceklerini umut

ediyoruz. Barışçı bir gelecek için sağduyu, siyasal gerçekçilik ve sorumluluk duygusunun sonunda üstün geleceğini umut ediyoruz. Halkların, yaşama haklarını koruma gücüne sahip olduklarına inanıyoruz.

Şu günlerde, Sovyet yurttaşları, Zafer'in 40. yıldönümünü kutlayacaklar. Anti-Hitler koalisyonunda yeralan müttefeklerinin, iğrenç faşizmin ezilmesindeki katkılarını saygıyla anıyorlar. Ortak zaferimizde önemli payı olan cesur Fransız yurtseverlerini, asker ve partizanlarını unutmadık.

Dünyada bugün, insanlığı nükleer yokolma tehdidinden kurtarmaktan daha önemli bir görev olmadığına yürekten inanıyoruz. Kınıyu sözcüleri enerji ve kararlılıkla bu görevi yerine getirmek için ne kadar çalışırlarsa, başarı şansı da o kadar büyük olacaktır.

Pravda, 7 Mayıs 1985

Mihail GORBAÇOV

Sovyet Halkının Ölümsüz Başarısı

*Sovyet halkının Büyük Anayurt Savaşı'nda kazandığı
Zafer'in 40. yıldönümü nedeniyle Kremlin Kongreler
Sarayı'nda düzenlenen kutlama toplantısına sunulan rapor*

8 Mayıs 1985

Sevgili yoldaşlar ve dostlar, sevgili konuklar,

Dört savaş yılı, halkımız için uzun ve zahmetliydi; zordu Zafer'e uzanan yol. Ve işte Mayıs ayının o güzel gününde, Sovyet askerleri ve halkı şöyle diyebildi: Haklı davamız başarıya ulaştı! Düşman yenildi! Zaferi kazandık!

Sovyet halkı ve değerli silahlı kuvvetleri, faşist Almanya'yı büyük bir bozguna uğrattı, anayurtlarının özgürlük ve bağımsızlığını savundu ve Avrupa halklarını özgürlüğüne kavuşturdu. Faşizmin ezilmesi, savaşın zaferle sona ermesi, kurtarılan insanlığa, toplumsal ilerleme yönünde yeni yollar, gezegenimizde adil ve kalıcı bir barış perspektifini açan dünya çapında tarihsel önem taşıyan bir olaydı. Zaferimiz geçmişte kalmadı. O, hem bugünü, hem de geleceği ilgilendiren, canlı bir zaferdir.

SBKP Merkez Komitesi, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu ve Sovyet Hükümeti, Büyük Zafer'in 40. yıldönümü nedeniyle kahraman Sovyet halkını en sıcak duygularla kutlar. İyi bayramlar, sevgili yurttaşlar!

Bugün, Anayurdumuz, oğullarının ve kızlarının, silah elde yurtseverlik görevlerini sonuna kadar yerine getirenlerin, Zafer Günü'ne ulaşabilmek için ellerinden gelen her şeyi yapanların cesaret, özveri ve kahramanlığını şükranla

anıyor.

İyi bayramlar, Cephenin aziz kahramanları, isimsiz partizanlar ve askerler! Şan olsun Yürdümüz adına, Yer-yüzünde Yaşam adına gerçekleştirdiğiniz başarılarla.

Büyük Anayurt Savaşı'na katılma onurunu, tüm Sovyet yurttaşları için değerli olan bu onuru, iftiharla taşımaya devam edin!

Bugün, ülkemiz, cephe gerisinin, silahı üretenlerin, madeni eritenlerin, buğdayı yetiştirenlerin, fabrikalarda, maden ocaklarında, demiryollarında, tarlalarda ve çiftliklerde, bilim laboratuvarlarında ve araştırma bürolarında Zafer anını yaklaştıranların özverili çalışmasını ve olağanüstü kararlılığını şükranla anıyor.

İyi bayramlar, sevgili yoldaşlar! Şan olsun savaş yıllarında yaşamını ve emeğini yalnızca şu kutsal göreve adanlara: "Herşey cephe için, herşey zafer için!"

Sovyet halkı eski savaşçılara ve emektar işçi ve köylülere sonsuz saygı ve minnet duyuyor. Ülke, Zafer'ini sizlere borçludur yoldaşlar ve o dönemde, 1941-1945 arasında savaş alanlarında ve olağanüstü yoğun çalışmanızda gerçekleştirdiklerinizi hiçbir zaman unutmayacaktır.

Şanlı eserleriniz, cesareti, özveriyi ve kararlılığı, komünist ideallere mutlak bağlılığı, Anayurdumuz istediğinde herşeyin üstesinden gelme, herşeye hazır olma gücünü sizlerden öğrenen yeni Sovyet kuşakları için birer örnektir.

Halkımız, Zafer için çok büyük kayıplara uğradı. Savaş 20 milyon Sovyet yurttaşının yaşamına mal oldu. Hemen hemen her aile bir evladını ya da bir yakınını yitirdi, savaştan büyük zarar gördü. Bu kayıpların doğurduğu acı, yaşamlarını yitirenlerin yolaçtığı üzüntü, hiçbir zaman dinmeyecektir. Ama, yaşamlarını Anayurdumuz uğruna kahramanca vermemiş olsalardı, Zafer kazanılmazdı.

En önde taarruza geçenlerin, göğüslerini siper edenlerin, bir düşman uçağını düşürmek için uçağıyla öne atılanların, el bombalarıyla kendilerini tankların altına atan-

ların, denizci ceketleriyle göğüs göğüse çarpışanların, düşman gemilerini batıranların, düşman konvoylarını havaya uçuranların, ucu bucağı belli olmayan bir cephede cesaretle savaşanların, savaş alanlarında sonuna kadar direnenlerin ve, ne işkenceler, ne de faşist hapisane ve kamplar karşısında yılmayanların ölümsüz başarılarının anısı, sönmeyen ateşlerde, görkemli anıtlarda ya da mütevazı taşlarda, edebiyat ve sanat yapıtlarında, çağdaşlarımızın ve bizden sonra gelenlerin yüreğinde sonsuza kadar yaşayacaktır.

Şan olsun, Sovyet yurdunun özgürlük ve bağımsızlık savaşımında yaşamlarını yitirmiş kahramanlara!

Anıları önünde bir dakikalık saygı duruşunda bulunalım.

Yoldaşlar,

Birçok ülke ve halk, Alman faşizminin ve Japon militarizminin saldırısına karşı ortak cephe kurdu. Sovyet yurttaşları, İkinci Dünya Savaşı'na katılanların ortak düşmanın ezilmesindeki katkılarını unutmadı, bu katkıya yüksek değer veriyor ve özgürlük, barış ve adalet savaşımındaki başarılarına saygı gösteriyor.

Yeryüzündeki tüm dürüst insanların değer verdiği bu büyük tarihsel olayın 40. yıldönümünü Sovyet Yurttaşlarıyla birlikte kutlamak için Moskova'ya gelmiş bulunan yabancı konuklarımızı içtenlikle selamlamama izin verin.

I

Yoldaşlar,

Son savaş, tarihimize, Büyük Anayurt Savaşı adıyla girdi. Sovyet yurttaşları, bu ölüm-kalım savaşında, sosyalist anayurdun geleceğinin söz konusu olduğunu gayet iyi biliyordu. Halklarımızın geleceği sözkonusuydu; ya özgür kalacaklar ya da tutsak yaşayacaklardı; ya kendi ulusal devlet yapılarına, dillerine ve kültürlerine sahip olacaklar ya da bunlardan yoksun kalarak tarihin karanlıklarında unutulup gideceklerdi. Yurdumuzun üzerindeki ölümcül tehdit ve yurtseverliğin büyük gücü, ülkenin bir bütün olarak,

bir halk savaşı, kutsal bir savaş için ayağa kalkmasını sağladı. Sovyet yurttaşları, güçlerini Leninçi büyük düşüncelerden aldılar. Tarihimizin kahramanlık sayfaları, halkın yabancı zalimlere karşı savaşımı, onlar için güçlü bir esin kaynağı oldu ve böylece yurtlarını savunmak için ayağa kalktılar.

Faşist Almanya'ya karşı savaş, sınıfsal niteliği itibarıyla, sosyalizm ile emperyalizmin vurucu güçleri arasındaki en önemli askersel çatışmaydı. Genç Sovyet devleti (henüz çeyrek yüzyıllık bir geçmişi bile yoktu) devasa toplumsal dönüşümler gerçekleştirmişti. Yeni toplumsal rejim, yaratıcı potansiyellerini gitgide daha fazla ortaya çıkarıyordu. Barışa, yalnızca barışa gereksinimimiz vardı. Parti ve Sovyet Hükümeti, savaş önlemek için olanaklı olan herşeyi yapıyordu. Dış siyasetimiz ve diplomamız bu yönde etkinlik içindeydi.

Savaş tehlikesi gitgide artmaya başlarken, ülkemiz, bir saldırı durumunda düşmana gerektiği gibi karşı koyabilmek için hazırlanıyordu. Parti, Sovyet yurttaşlarını, sosyalist devleti savunmaya hazır olmaları için, faşizme karşı uyanık olacak ve nefret duyacak biçimde yetiştiriyordu. Bıkmadan usanmadan orduyu güvenilir silahlarla ve modern savaş gereçleriyle donatmaya çalışıyordu. Ülkenin savunma yeteneği, ilk beşyıllık planlar dönemlerinde kurulan güçlü sanayi temelinde artıyordu.

Bu fırtınalı dönemde çok büyük işler yapıldı. Ama, çeşitli nedenlerden dolayı, gerekli olanları bütünüyle ve zamanında yapamadık.

Savaşın başlangıcı zor oldu. Bize saldıran düşman acımasız ve ustaydı. Savaş aygıtını yerli yerine oturtmuş ve işgal ettiği Avrupa devletlerinin ekonomisini kendisi için çalışmak zorunda bırakmıştı. Toplam askeri ve iktisadi potansiyeli, Sovyetler Birliği'ninkinden iki kat fazlaydı. Süpriz saldırı üstünlüğü düşmandaydı. Yaptığımız bazı değerlendirme hatalarının da bunda payı oldu.

Kızılıordu, çetin savaşlar vererek ülke içlerine doğru geriliyordu. Moskova ve Leningrad'a, Volga ve Kafkasya'ya kadar devam eden bu gerilemeden daha acı bir şey olamazdı. Hitlerci istila, halkımızın benzersiz acılar, üzüntüler ve sıkıntılar çekmesine yolaçtı. Aynı zamanda savaşta tehlikeli durumlar yaşadık. Ama savaş, daha ilk günlerden itibaren, sosyalist toplum yaşamının doğurduğu moralimizin ne kadar güçlü ve Sovyet insanının ülke geleceğini elinde tuttuğunun bilincinde olduğunu ortaya çıkardı. En zor anlarda, halk Zafer'e, Parti'ye ve haklı davamızın kazanacağına olan inancını yitirmedi. Tüm dünya, Sovyet askerinin kararlılığına ve yüce halkımızın cesaretine hayran oldu.

Daha 1941 yılında, Alman generallerinin tasarladığı yıldırım savaşı planı, düşmanın Sovyet toprağında karşılaştığı kahramanca direniş sayesinde başarısızlığa uğradı. Dünya, Brest, Moskova, Leningrad, Stalingrad, Kiev, Minsk, Odessa, Sivastopol, Novorossisk, Kerç, Tula, Smolensk ve Murmansk kalelerinin sarsılmaz cesaretini unutmadı. Kentler, ancak onları savunanlar kahraman olduğunda kahramanlaşırlar. Savaş, bu gerçeği çarpıcı bir biçimde doğruladı. Sivastopol savunma hatları önünde öldürülen düşman asker ve subay sayısı, SSCB'ye karşı girilen saldırıdan önceki tüm askeri seferlerdeki kadardı. Ordumuz, çetin çarpışmalarla düşmanı yorgun ve bitkin düşürüyor, deneyim kazanıyor, güçleniyor ve yenmeyi öğreniyordu.

Ülke dayanmayı başardı. Olayların akışını tersine çevirmeyi bildi. Sovyet birlikleri Moskova, Stalingrad, Leningrad önlerinde ve Kafkaslar'da Alman tümenlerini bozguna uğrattı. Kursk çıkıntısında, Ukrayna'da sağ kıyıda ve Beyaz Rusya'da (Bie Jorusya), Yassi-Kiçinev'de, Vistül-Oder'de ve Berlin hareketlerinde düşmana ezici darbeler indirdi.

Hiçbirinin tarihte bir benzeri daha olmayan bu savaşların zaferle sonuçlanmasını belirleyen kimdi? Başlangıçta çok çetin geçen bu savaşın kazanmamızı kim sağladı?

Zafer'in nedenlerini, sosyalizmin doğasında, Sovyet yaşam tarzında, Büyük Anayurt Savaşı'nın halk savaşı olma niteliğinde aramak gerekir. Çok büyük bir sınav olan savaş, tarihte sonucu belirleyici gücün halk yığınları olduğunu, gerçekçi ve çarpıcı bir biçimde doğruladı. Savaşlarda ve çalışma alanında, kitlesel kahramanlık gösteren çeşitli milliyetlerden Sovyet yurttaşları, sosyalist anayurtlarını savunup korudular. Cesareti, kararlılığı ve boyuneğmezliğiyle, sarsılmaz zafer azminin yüce bir örneğini veren büyük Rus halkının çevresinde kenetlendiler ve ondan esinlendiler.

Savaşa, milyonlarca insan katıldı; benzeri görülmemiş çaptaki bu çarpışmaya katılan kitleler, tarafsız insanlardan oluşmuyordu. Büyük Anayurt Savaşı'nda yeralan savaşçıların kişisel nitelikleri, gösterdikleri kahramanlıklarda ortaya çıktı; bu, hem sıradan bir asker olan Aleksandr Matrosov için, hem de mareşal Georgiy Jukov için geçerlidir.

Silahlı kuvvetlerimizin bayrakları, sonsuza kadar şan ve şerefle kaplandı. Ekim Devrimi'nin doğurduğu Kızılordu, bir halk ordusuydu. Sovyet askeri, anayurda sarsılmaz bağlılığıyla, cesaretiyle ve askersel yeteneğiyle kendini gösterdi. Amansız çarpışmalarda, en yüksek moral niteliklerini ortaya çıkardı. Savaşta uğradığımız çok büyük kayıplar, düşmanın barbarca hareketleri, Sovyet askerinin bilincini, kör bir intikam duygusuyla karartmadı. Sovyet askeri, Almanya'ya girdiğinde, zaferin sarhoşluğuna kapılarak faşizme olan nefretini Alman halkına yansıtmadı. Çarpışmalar daha hâlâ sürerken, normal bir yaşama geçilmesine yardımcı oluyordu.

Halkın içinden çıkmış ve parti tarafından yetiştirilmiş asker ve komutanlarımızın yeteneği, benzeri görülmemiş büyük çarpışmalarda ortaya çıktı. Ulusal askerlik sanatının en iyi geleneklerinin onurlu mirasçıları ve sürdürücüleri olarak hareket ettiler. Güçlü ve deneyimli düşmanla çarpışmalarda, Sovyet askerlik düşüncesi ve bilimi; stratejik

öngörü, alınan kararlarda yaratıcılık, ardıcılık, belirlenen hedeflere ulaşma azmi, asker-subay tüm savaşçıların yüksek morali ile en modern tekniklerin tahrip gücünü aynı potada birleştirme becerisi bakımlarından üstünlüğünü kanıtladı. Tüm ülke, Büyük Anayurt Savaşı'nın büyük asker ve komutanlarının şereli adlarını biliyor. Cephede savaşan askerlerimiz, Silahlı Kuvvetlerimiz ve tüm Sovyet yurttaşları bundan gurur duyuyorlar.

Savaşın halk savaşı olma niteliği, iki milyon Sovyet Yurttaşının yer aldığı halk milisleri hareketinde, geçici olarak düşman işgaline uğrayan topraklarda yeraltı direnişçilerinin yürüttüğü savaşımında, partizan hareketlerinin muazzam boyutlarında çarpıcı bir biçimde dile geldi. Cephe- nin ötesinde, düşmanın geri hatlarında, başka bir cephe, partizanlar cephesi vardı. Bir milyondan fazla partizan çarpışmalara katıldı. Toprak, saldırganın ayakları altında yan-ıyordu ve çok sayıda faşist tümen, adaletin bu alevleri içinde yokoldu.

“Savaş, her ulusun tüm iktisadi güçlerini, tüm örgütlenme gücünü sınavdan geçirir”(*), diye yazıyordu Lenin. Sovyet ekonomisi, bu çok çetin sınavdan alnının akıyla geçti. Sanayinin ve tarımın sosyalist örgütlenmesi, üstünlüklerini çarpıcı bir biçimde ortaya koydu.

Son derece zor bir durumda, bugün daha hâlâ inanılmaz derecede kısa süreler içinde, 1500 büyük işletmeyi, önemli maddi kaynakları ve değerleri ülke içlerine taşımayı başardık. Saldırıdan bir yıl sonra Sovyetler Birliği'nin doğu bölgeleri, tüm savaş üretiminin dörtte üçünden fazlasını karşılar duruma geldi. Sosyalist ekonominin üstünlükleri, apaçık bir biçimde tüm etkinliğiyle ortaya çıktı. Almanya'dan ve işgal ettiği ülkelerden yaklaşık 3 kat daha az çelik ve 5 kat daha az kömür üretmemize karşın, yaklaşık iki kat daha fazla savaş malzemesi üretiyorduk.

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtları, C.30, S. 152

SSCB askersel ekonomisinin etkinliğini, devlet planının kesin otoritesi, verilen görevde gösterilen disiplin ve sorumluluk anlayışı, girişkenlik, yaratıcılık, cesâretle düşünme yeteneği ve işçilerin, kolhozcuların, mühendislerin, inşaatçıların ve araştırmacıların özverili çalışması, üretim müdürlerinin örgütleme yetenekleri sağladı.

Korkunç tehlike karşısında ülkemiz, tam bir birleşik ordugâh haline geldi. Sovyet işçi sınıfı, eşi benzeri görülmedik bir kararlılık ve kahramanlık örneği verdi. En zor anlarda, işçi taburları, savaşan ordu saflarına katılıyordu; bu arada, atölyelerde üretim, düşman fabrika duvarlarının dibine geldiğinde, obüsler ve bombalar hemen yanında patladığında bile durmuyordu. İşçi sınıfı, yüksek bilinci ve etkin örgütlenmesiyle, Sovyet toplumunun motor gücü olduğunu bir kez daha kanıtladı ve Zafer için elinden gelen herşeyi yaptı.

İşçi sınıfının köylülükle bağlaşıklığı, tarımda sosyalist sistem, kolhoz düzeni, savaş sırasında ayakta kalmayı başardı. Ülkenin başlıca tahıl alanlarının düşman işgalinde olmasına, işgücü ve tarım malzemesi yokluğuna rağmen tarım emekçileri, cephenin ve cephe gerisinin yiyecek gereksinimlerini karşıladı ve sanayiye hammadde sağladı. Kolhozcular ve, sovhoz, makine ve traktör istasyonları emekçileri, düşmanın ezilmesi için olanaklı olan herşeyi yaptılar ve yurtseverlik görevlerini gururla yerine getirdiler.

Sovyet aydınları, tüm halkın ortak iradesi olan yenme azmiyle doluydu. Bilim adamlarımızın, teknisyen ve mühendislerimizin yeteneği ve çabaları, yeni tip uçak, tank, top ve havan topunun yanı sıra, etkisi bakımından düşmanın savaş malzemesinden üstün başka tip silahların yapımını da sağladı. Bunlar, gerçekten zaferin güçlü silahlarıydı.

Gazetecilerin ateşli satırları, edebiyat yapıtlarının çarpıcı etkileri, yurtseverlik şarkıları, filmleri, gösterileri, şii-irleri ve afişleri, insanları düşmana karşı canla başla sa-

vaşmaya yönlendiriyordu.

En güzel yılları savaş içinde geçen konsomolların ve gençliğin, 1940'lı yılların korkunç ortamında gösterdiği başarı, sonsuza kadar halkın belleğinden silinmeyecektir. Düşmana karşı savaşımında, Ekim Devrimi'nden sonra doğan, sosyalist rejimin yetiştirdiği ve çocukluğundan itibaren bu rejimin zihniyetini, devrimci ve kollektivist ahlakını benimseyen bir kuşak yeraldı. Bu kuşak cesaretini yitirmedi, ateşin üzerine kahramanca atıldı ve korkunç savaş yıllarının tüm zorluklarını aşarak böylesi bir gençlik yetiştirmeyi başaran bir ülkeyi yenmenin olanaksız olduğunu kanıtladı.

Cephede ve cephe gerisinde böyle oldu. Genç erkekler ve genç kızlar, delikanlılar bile, fabrikalarda, kolhoz ve sovhöz topraklarında durmadan çalıştılar. Genel olarak söylendiği gibi, yorgunluk nedir bilmeden çalıştılar. Elbette yoruldu, ama savaşan anayurtları için çalışmak zoruna olduklarının bilincindeydiler. İşte bu nedenle onların savaşta geçen gençlikleri, çocuklukları, bugün milyonlarca çağdaşımız için özel bir değer taşıyor.

Sovyet kadınlarının kahramanlığından derin şükran duygularıyla söz ediyoruz: Savaşın çehresinin kadınca hiçbir yanı yoktur. Ama tehlikeyi hiçe sayan kadınlarımız, erkeklerin yanında taarruza katıldılar, iğrenç düşmana karşı cesaretle savaştilar, savaş alanından taşıdıkları yaralı askerleri kırsal alandaki sağlık servislerinde ve hastanelerde tedavi ettiler. Milyonlarca savaşçı, yaşamlarını kadınların cesaret ve özverisine borçludur. Halk, onların, üretim cephesinde gerçekleştirdikleri başarıları hiçbir zaman unutmayacaktır. Sovyet kadınları, savaş sırasında, günlük yaşamın tüm güçlüklerine, uğranılan kayıpların acısına katlandılar, sarsılmaz bir irade örneği verdiler ve sevgilerinin söndürülemez ateşini korudular. Bu Sovyet yurtseverlerine sonsuz hayranlık duyuyoruz; Zafer için tüm yaptıklarını minnetle anıyoruz.

Ülkemize karşı bir saldırı tasarlayan faşistler, Sovyet-

ler Birliği halklarını birbirine düşürebileceklerini, ülke çapında bir sürtüşme yaratabileceklerini umut ediyorlardı. Gerçek, bu umutların kofluğunu ortaya koydu. İnsanlık tarihinde, bir ülkenin tüm uluslarını ve etnik topluluklarını, düşmanla savaşmak üzere bu kadar sımsıkı birbirine bağlayan başka bir savaş daha yoktur. Halkların kardeşçe birliği, Leninci ulusal siyasetin bilgeliğini ve doğruluğunu tüm gücüyle gözler önüne serdi. Sosyalist ulusların yüce birliği, şarsılmazlığını ve yenilmezliğini korudu.

Cephede ve cephe gerisinde yapılan muazzam çalışmalar, parti, onun Merkez Komitesi ve SSCB KP (b) MK Genel Sekreteri J. Stalin'in başkanlığındaki Devlet Savunma Komitesi tarafından yönetildi.

Parti komiteleri, kitlelerin gerçek kurmayı ve siyasal örgütleyicisi oldu. Parti örgütleri her yerde uğraş veriyordu: Siperlerde, partizan müfrezelerinde ve gizlilik koşullarında. Siyasal eğitimler, ateşli konuşmaları ve örnek davranışlarıyla savaşçılara esin kaynağı oluyorlardı. "Elinde silah, sırtında bir kamuflej paltosu ve başında miğfer, ileri doğru yürüyen ve, Alman faşistlerin ezilmesi ve Yurtlarının kurtarılması soylu amaçlarına ulaşmak için askerleri peşinden sürükleyen siyasal eğitimci, bir onur ve kahramanlık simgesi olarak Büyük Anayurt Savaşı tarihi yıllıklarından silinmeyecektir"(*) diye yazıyor 1942'de **Pravda**.

Komünistler, savaşımın en tehlikeli, en önemli kesimlerinde görev yapıyorlardı. Beş komünistten dördü, o dönemde, cephedeki birliklerde ya da savunma için çalışan işletmelerdeydi. Buralara aynı zamanda Merkez Komitesi üyeleri ve partinin en iyi kadroları gönderildi. Faşist istilacılara karşı çarpışmalarda üç milyon komünist yaşamını yitirdi. Beş milyondan fazla kişi, bu kahramanlık yıllarında partiye üye oldu.

Leninci parti, savaşkan bir parti, savaşımındaki halkla

(*) *Pravda*, 22 Mart 1942

bütünleşmiş bir parti durumuna geldi. Tarihimizin en zor dönemi olan savaş yıllarında, Parti Anayurdun geleceğine karşı çok ağır sorumluluğunu yerine getirebilecek düzeyde olduğunu kanıtladı ve ülkeyi Zafer'e ulaştırdı. Partimizin siyasal ve manevi saygınlığı savaş sırasında büyük ölçüde arttı ve komünist sıfatı, halkın gözünde daha da yüceldi. Biz, Leninci parti üyeleri, hepimiz, bundan her zaman gurur duyacağız.

Zafer yalnızca silahlarımızın, ekonomi ve siyasal rejimimizin değil, aynı zamanda düşüncelerimizin de zaferiydi; devrim bu düşünceler adına gerçekleştirildi ve Sovyet insanları bu düşünceler için savaştılar ve öldüler. Bu, faşizmin insana yabancı ideolojisi karşısında, soylu hümanizm ve adalet ilkelerinin öncüsü olan ideolojimizin ve ahlakımızın zaferiydi.

Sovyet ordusu, yüce kurtarıcılık görevini gururla yerine getirdi. Ezilen Avrupa'ya, kurtarıcılar ordusu olarak girdi; Avrupa halkları sağlam ve kalıcı bir barış koşullarında yaşasınlar diye savaşa ve faşizme son vermek için savaştı.

Zafer Günü'nü kutlarken, Müttefik ABD, İngiltere ve Fransa orduları askerlerinin kahramanlığını da saygıyla anıyoruz. Yugoslav halkı ve Halk Kurtuluş Ordusu'nun kararlılık ve cesaretini hiçbir zaman unutmayacağız. İşgal edilen ama boyun eğmeyen Polonya'nın özverili savaşımını hayranlıkla anımsıyoruz. Polonya ve Çekoslovakya orduları, önce Sovyet toprağında, daha sonra da kendi ülkelerini kurtarmak için askerlerimizle omuzomuz savaştılar.

Gizlilik koşullarında savaşım veren partizanlar, yurtseverler, ve savaşın son döneminde Bulgar ve Rumen ordularının yanısıra Macar askeri birlikleri de Hitlerciliğin yıkılmasına yardım ettiler. Arnavut ve Yunan halkları, işgalcilere karşı yılmadan savaştılar. Alman komünistlerinin ve tüm antifaşistlerin, Hitlerci rejime karşı verdikleri eşsiz savaşımı anımsıyoruz.

Sovyet yurttaşları, Direniş hareketi savaşımlarını da saygıyla anıyor. Fransa, İtalya, Norveç, Danimarka, Belçika, Hollanda ve diğer Batı Avrupa ülkelerinin komünist partileri, Direniş hareketinin başını çekiyorlardı. Halkları, özgürlükleri ve ulusal bağımsızlıkları için Nazi zorbalığına karşı savaşıma çektiler ve birleştirdiler. Birçok komünist, düşmüne karşı kazanılan zaferi yaşamıyla ödedi. Fransız Komünist Partisi, tarihe Kurşuna Dizilenlerin Partisi olarak geçti.

İkinci Dünya Savaşı'ndaki bağlaşıklık taahhütlerine her zaman sadık kalan ülkemiz, militarist Japonya'nın çöktürülmesinde çok büyük bir rol oynadı. Büyük Çin halkıyla sıkı bir savaş birliği içinde hareket ettik. Moğolistan Halk Cumhuriyeti askerleri ortak düşmana karşı saflarımızda savaştılar. Vietnamlı, Koreli ve başka Asya ülkelerinden yurtseverler, Japon istilacılara karşı aralıksız savaşım verdiler.

O dönemin olaylarını gözönüne getirirken, halkların ortak düşmana karşı ortak savaşımını anımsarken, İkinci Dünya Savaşı'nın sonucunu Sovyet-Alman cephesinin belirlediğini gururla görüyoruz. Faşist saldırgan, savaş kayıplarının yüzde 70'inden fazlasını bu cephede verdi.

Sovyet halkının Büyük Anayurt Savaşı'ndaki başarısı, muazzam ve unutulmazdır. Savaş yılları, kayıpların yarattığı acı ve zafer mutluluğuyla, çetin çarpışmalardaki kahramanlık ve günlük çalışmanın ağırbaşlı yüceliğiyle doluydu.

Zaferimiz, Sovyetler Birliği'nin uluslararası alandaki saygınlığını çok yükseltti; Sovyet yurttaşlarında büyük bir yurtsever atılımın doğmasına yolaçtı. Zafer, bizim için, büyük yaratıcı planların gerçekleştirilmesinde, Anayurdumuzun, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin sürekli güçlenmesinde ve refahında güç alacağımız bir esin kaynağıydı ve böyle kalacaktır.

Büyük Anayurt Savaşı'nda kazandığımız zafer, her za-

man kutlayacağımız bir bayramdır.

II

Yoldaşlar,

Zafer'in bize verdiği en önemli ve en değerli şey, barış içinde yaşama ve çalışma olanağıdır. Savaş deneyimleri, toplumsal rejimimizin yenilmez, yaşamsal güçlerinin tükenmez olduğunu gösterdi.

Barış zamanının gerekleri büyüktür. Toplumun, ekonomik büyümeyi aralıksız sağlayabilme, toplumsal ilişkileri durmadan yetkinleştirebilme, yurttaşların yaşamı ve çalışma koşullarını iyileştirebilme yeteneği, bu dönemde sınavdan geçmektedir.

Geçen 40 yılın bilançosu, haklı olarak, barışçıl gelişme yolundaki sosyalizmin, çok büyük kapasite ve üstünlüklere sahip olduğunu inandırıcı bir biçimde kanıtladığını belirtme olanağını verdi.

Eski kuşaklar, yeni kurtarılan bölgelerdeki korkunç yıkımların tablosunu anımsarlar: Mahvolmuş topraklar, yıkılmış evler, sönmüş yüksek fırınlar ve ölü maden ocakları. Yaklaşık 1700 kent ve kasaba ve 70 bin köy harabeye dönmüştü. Aşağı yukarı 25 milyon kişi evsiz barksız kalmıştı. Onbinlerce sanayi ve tarım işletmesi yıkılmıştı. Savaş, halkın emeğiyle yaratılmış ulusal zenginliklerin yaklaşık üçte birini yutmuştu. Ama milyonlarca Sovyet insanının yaşamını yitirmesi, bu, en tirajik ve onarılmaz kayıp, hiçbir zaman hiçbir şeyle ölçülemez.

Sosyalizmin düşmanları, ülkemizin uğradığı yıkım ve zararların, Sovyetler Birliği'nin gerilemesine ve böylece Batı'ya bağımlı duruma gelmesine yolaçabileceğini hesaplıyorlardı. Ama, umutları bir kez daha suya düştü. İşçilerin, kolhozcuların, aydınların yılmaz ve özverili çalışması sayesinde, düşmanın yıktığı kentler, köyler ve fabrikalar, yıkıntıların arasından yeniden ayağa kalktı. SSCB'ye, sa-

vaş öncesinin düzeyini yakalamak için sanayi üretiminde yalnızca üç yıl, tarım üretiminde de beş yıl gerekti.

Bu da, Sovyet yurttaşlarının, çetin savaş sonrası yıllarında gerçekleştirdikleri başka bir başarı, yaratıcı bir başarıdır. Bu başarı, sosyalizm kuruculuğunun dev hedeflerinden esinlenen halkın nelere muktedir olduğunu açıkça gösterdi. O zamandan beri ülkemiz, iktisadi, toplumsal, siyasal ve düşünsel gelişmenin tüm alanlarında büyük ilerlemeler kaydetti.

Bugünkü Sovyet toplumu, ekonomisi yüksek düzeyde gelişmiş bir toplumdur. Savaş öncesi düzeyine göre ulusal gelir 16 kat; sanayi üretimi ise, 24 kat arttı. Sanayimiz, gelişmiş kapitalist ülkelerinkinden iki kat daha hızlı gelişti. Bugün SSCB, öbür tüm ülkelerden daha fazla dökme demir, çelik, petrol, gaz, çimento, organik gübre, takım tezgahları, traktör, biçer-döver ve daha başka birçok ürün üretmektedir.

Üretim yapısında ve üretimin bilimsel ve teknik düzeyinde bir takım derin değişimler oluştu. SSCB'de yeni sanayi dalları (atom, uzay havacılığı, elektronik, mikrobiyoloji) kuruldu. Ülkenin orta kesiminde, Urallar'da, Sibirya'da, Uzakdoğu'da, Orta Asya'da, Kafkasötesinde ve tüm bölgelerde güçlü üretim kompleksleri kuruldu ya da kurulmakta. Ülke, bir örümcek ağı gibi, yüksek gerilim, gaz ve petrol boru hatlarıyla örüldü. Binlerce kilometre uzunluğunda kanallar açıldı, eskiden çorak olan bozkırlar yepyeni bir görünüm aldı, bataklıklar bereketli topraklara dönüştü. Yurdumuzun iktisadi haritası, savaşı izleyen on yıllarda, gerçekten tanınamayacak kadar değişti.

Toplumun başlıca üretici gücü, yaratıcı potansiyeli büyük bir değişime uğradı. SSCB bugün nitelikli ve yüksek düzeyli kadrolara sahiptir. İşçilerin ve kolhozcuların ustalığı, genel kültürü ve mesleki bilgisi belirgin bir biçimde arttı. Sovyetler Birliği, en çok mühendis ve bilim adamına sahip ülke durumuna geldi. Savaş sonrasında, Sovyet bili-

mi ve yenilenen tekniği, dünya çapındaki bilimsel ve teknik ilerlemenin başlıca alanlarında parlak başarılar elde etti. Dünyanın ilk nükleer santrali ve ilk nükleer buzkıran gemisi Sovyetler Birliği'nde yapıldı, ilk uyduyu ülkemiz fırlattı. Sovyet yurttaşı Yuri Gagarin, Yeryüzünü uzay yörüngesinden gören ilk insan oldu.

Bugünkü Sovyet toplumu, halkın refahının sürekli yükselmesiyle ayırdedilen bir toplumdur. Ekonominin hızlı atılımı, ülkenin iktisadi potansiyelinin artırılmasını gözden kaçırmadan, emekçilerin gereksinimlerinin daha iyi karşılanması yönünde bir dönüm noktası oluşturdu ve bu alanda etkileyici sonuçlar alınmasını sağladı. Kişi başına gerçek gelirler, savaş öncesi düzeyine göre altı katın üstünde arttı. Kiralık konut yapımı büyük ölçüde hızlandı. Hastane, poliklinik, çocuk bahçesi, kreş ve gündelik hizmet kuruluşlarının sayısı büyük ölçüde arttı.

Bugünkü Sovyet toplumu, halkın öğrenim ve kültür düzeyinin yüksekliği, yoğun düşünsel yaşamıyla ayırdedilen bir toplumdur. Savaş öncesinde, esas itibariyle kol işi yapan her 100 emekçiden yalnızca 5'i yüksek ya da orta düzeyde eğitim öğrenim görmüştü, oysa günümüzde bu oran daha şimdiden yüzde 82'dir. Çağdaş insan, kültürel ve siyasal düzeyi yüksek, büyük düşünsel gereksinimleri olan bir insandır.

Bugünkü Sovyet toplumu, en büyük toplumsal sorunların çözümlenmiş olduğu bir toplumdur. Tüm toplumsal ilişkiler, sistemi, yüksek bir olgunluk düzeyine ulaşmıştır. İşçi sınıfı, köylülük ve aydınlar arasındaki bağlaşıklık güçlenmiştir. Kent ile kırsal, kol emeği ile kafa emeği arasındaki özlü farklılıkların giderilmesi yolunda ilerlemeler kaydettik. Ulusların ve etnik toplulukların gelişmesi, tüm alanlarda birbirlerine yakınlaşmalarıyla atbaşı gidiyor. Tarihte benzeri görülmedik yeni toplumsal ve uluslararası bir topluluk olan Sovyet halkının temsil ettiği birleşik aileye mensup olma duygusu, her insanın bilincinde ve yüreğinde de-

rinlemesine kök saldı.

Bugünkü Sovyet toplumu, yurttaşlık onuru ve haklarına saygı duyulan ve yurttaşların sorumluluk duygusunun yüksek olduğu gerçek, hakiki bir demokrasi toplumdur. Emekçiler, ülkenin, kendi kollektiflerinin işlerine gittikçe daha geniş ve etkin biçimde katılıyorlar; halkın sosyalist özyönetimi sistemi yetkinleşiyor.

Zafer'den 40 yıl sonra, Sovyetler Birliği, komünist geleceğe doğru güvenle ilerleyen, güçlü ve müreffeh bir devlettir.

Başarılarımız açıktır. Ama gelişmenin diyalaktığı, alınan mesafelerin daha önceki hedefleri geride bıraktığını ortaya koymakta ve halka daha karmaşık ve daha önemli görevler yüklemektedir. Bugün, biz de böylesi hedeflere ulaşma görevleriyle yükümlüyük; şöyle ki toplumu, ekonomisi, toplumsal-siyasal ilişkiler ve kurumlar sistemini, milyonlarca Sovyet yurttaşının çalışma ve yaşam koşullarının bütünüünün nitelikçe yeni bir düzeye yükseltmek durumundayız.

SBKP MK'nın geçen Nisan'da yapılan tamüyeli toplantısı, olgunlaşmış sorunlara çözüm aranmasına ayrılmıştı. Bugün parti, Sovyet toplumunun toplumsal-iktisadi ilerlemesini büyük ölçüde hızlandırmayı öncelikli hedef olarak görüyor. Bu görevi, hem iç koşullar, hem de uluslararası durum dayatıyor; sözkonusu görev, herşeyden önce bütünüyle bilimsel ve teknik düşüncenin son başarılarına dayanan ulusal ekonominin yoğun ve dinamik bir biçimde gelişmesini sağlamaktır. Halkın refah düzeyinin sürekli yükselmesi, SSCB'nin iktisadi ve savunma gücünün artması, gelişmiş sosyalizmin çokyönlü ilerlemesi işte bu temel üzerinde sağlanabilir.

Bugün iktisadi gelişmenin başlıca ölçütü, kaynakların en uygun (optimal) biçimde kullanılmasıyla, büyük sonuçlar elde etmektir. Bugünkü iktisadi durumu, işte bu açıdan değerlendirmek gerekiyor. En elverişli sürede, tarihsel

bakımdan kısa bir dönemde, emeğin üretkenliğinde, ürün kalitesinde, genel olarak üretimin verimliliğinde doruklara ulaşmak zorundayız. Günümüzün gereği, işte budur.

Bilimsel ve teknik ilerleme, bu hedefe ulaşmayı sağlayacak başlıca araçtır. Gerek sözkonusu ilerlemeye ivme kazandırma, gerekse bilim ve tekniğin kazanımlarının ulusal ekonomide etkili ve hızlı bir biçimde uygulanması sorunlarının çözülmesi, birçok bakımdan, gelişme hızımızı ve kapitalizmle iktisadi yarışmayı belirleyecektir.

Kısacası, yeni tarihsel evrede Sovyet toplumunun önündeki görevlerin boyutu olağanüstü geniştir; ama bunları başarıyla gerçekleştirmek için tüm olanaklara sahibiz ve öngörülen hedefe mutlaka ulaşacağız.

Sosyalist sistemin üstünlüklerinin, yeni tarihsel koşullarda da Sovyet toplumuna hizmet edeceğinden eminiz. Ama bu noktaya varmak için, sosyalist iktisadi ve toplumsal yönetim biçim ve yöntemlerini çağdaşlaştırmak ve gelişme düzeyinin gereksinimlerine uyumlu kılmak amacıyla bir takım ivedi ve büyük bölümüyle yeni önlemler almak gerekiyor.

Yönetimi yetkinleştirme stratejimiz Lenin'in şu düşüncesine dayanıyor: "Sosyalizm bu ilerlemeyi *kendi tarzında*, kendine özgü yöntemleriyle, daha somut olarak söylersek: *Sovyet tipi* yöntemlerle gerçekleştirmek zorundadır."(*) İktisadi mekanizmaya, üretim verimliliğini ve kalite iyileşmesini en üst düzeyde artıracak ve bu mekanizmayı bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırma yönünde işlemeye yönlendirecek biçimleri ve yapıları vermek gerekiyor.

Halkın canlı yaratıcılığı, tüm başarılarımızın güvencesidir. Emekçilerin, sosyalist anayurtlarının yazgısına duydukları derin ilgi, üretim ve siyasal faaliyetleri, dün olduğu gibi bugün de toplumun ilerlemesinde güçlü bir hızlandırıcıdır ve tüm güçlüklerin ve engellerin başarıyla aşılma-

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtları, C.27, S.256-257.

sını sağlamıştır. Bugün, kitlelerin toplumsal girişkenliğini azami ölçüde artırmak, bu girişkenliği toplumsal-iktisadi gelişmenin hızlandırılmasına ilişkin temel sorunları çözmeye yönlendirmek büyük bir zorunluluktur.

Emekçinin etkinliğini en iyi geliştirecek şey, toplumsal adalet ilkesinin istisnasız uygulanacağından emin olmasıdır. Parti, bu hedefe ulaşmakta hiçbir çabayı esirgemeyecektir. Sosyalist ilkelerden her uzaklaşma eğilimini ve her olumsuz olguyu etkili bir biçimde engellemek, bir yandan çalışma dışı tüm gelir kaynaklarını keserken, öte yandan bilinçli ve etkili bir çalışmayı ödüllendirmek için manevi ve maddi özendiricilerin rolünü artırmak, bütün bunlar, önemli toplumsal-iktisadi, siyasal ve ideolojik eğitim görevlerini yerine getirmek, milyonlarca emekçinin derin ilgisini belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesine çekmek ve bilinç ve örgütlük düzeylerini daha da yükseltmek demektir.

Yakında toplanacak olan SBKP XXVII. Kongresi yaklaşırken Parti Merkez Komitesi, toplumsal gelişmenin gereklerine, emekçi kitlelerin çıkarlarına ve beklentilerine olabildiğince uygun bir siyaset uygulamaya çaba gösteriyor. Parti, bu görev adına, çalışma biçimlerini, partinin ve devletin yönetim biçimlerini bıkmadan uzanmadan yetkinleştiriyor.

Lenin'in öğrettiği gibi, Parti'nin saygınlığı, enerjisi, eşsiz deneyimi, çokyönlü yetenekleri, emsalsiz ustalığı ışığında hareket etmeyi başarmak, bugün her zamankinden daha çok gerekiyor. En az laf ve vaat, buna karşılık olabildiğince çok somut iş, gerçek sonuç, sorumluluk duygusu, kararlılık, çalışmada uyumluluk, insanlarla ilgilenme ve alçak gönüllülük, işte kadroların ideolojik olgunluğunu ve yeteneğini değerlendirmeye yarayan başlıca ölçü budur, işte çalışma üslubu ve yöntemleri konusunda partinin ileri sürdüğü gereklerin niteliği budur.

Toplumsal-iktisadi gelişmeyi hızlandırmak için, her yerde sağlam bir düzen kurmak için, iyi örgütlenmeyi ve

disiplini güçlendirmek için yürütülen savaşıma, bu savaşıma tam destek veren Sovyet yurttaşları tarafından içten duygularla onaylanıyor. SBKP Merkez Komitesi, Politbürosu ve Sovyet Hükümeti, halkın parti siyasetine duyduğu güvene büyük değer veriyor ve buna layık olmak için herşeyi yapacaktır.

Parti, tüm siyasetini, Sovyet yurttaşlarının yaratıcı güç ve yeteneklerine olan sarsılmaz inancına dayandırıyor. Açık bir savaşta düşmanı yenmeyi başaran, savaş sonrasında yeniden kuruluşun çetin yıllarında dimdik ayakta duran, sosyalist anayurdun kalkınmasında büyük başarılar elde eden bir halk, zamanımızın gereklerinin üstesinden gelerek, yeni tarihsel koşullarda da galip gelecektir.

Parti, ülkenin önünde duran görevlerin tam olarak bilincindedir; bu görevleri nasıl yerine getireceğini biliyor; halkın refahının sürekli iyileşmesi adına karşı konulmaz yeni bir iktisadi atılım oluşturan çalışma doğrultusunda Sovyet insanlarını seferber ediyor. Bu görev, Sovyet yurttaşlarının hem ağır savaş koşullarında, hem de barış içinde sosyalizm kuruculuğu yıllarında özveriyle uğrunda savaşım verdikleri eserlerin soylu bir devamıdır.

III

Yoldaşlar,

Bugün, 1945 ilkbaharındaki Zafer'e ilişkin düşünce ve duygularımızı yeniden dile getirirken kendi kendimize şu soruyu yöneltmemiz çok doğaldır: Bizlerin yanı sıra çocuklarımızın ve torunlarımızın da barış ve mutluluğu tatmaları için savaşan milyonlarca insanın umutları gerçekleşti mi?

Evet. Ama üstünde yaşadığımız gezegenimizi, tüm insanlığın evini, gerek kendimiz, gerekse gelecek kuşaklar için korumak amacıyla, savaşın insanların yaşamından ebediyen çıkmasından önce yapılacak daha çok şey var.

Kırk yıl, ele alınan ölçü ne olursa olsun önemli bir sü-

redir. Zaman etkisini gösteriyor. Zaferden sonra doğanlar bugün olgun yaşa geldiler, çocukları büyüdü, çoğu için İkinci Dünya Savaşı kişisel deneyimleriyle hiçbir ilişkisi olmayan bir olaydır. Bununla birlikte savaş öyle bir miras bırakır ki, sonuçları ve verdiği dersler, dünyanın gelişmesini niteliği ve zihinler üzerinde her zaman etkisini gösterir.

İkinci Dünya Savaşı'nın tohumları, daha henüz Avrupa savaş alanlarında ve okyanuslarda ilk çarpışmalar olmadan çok önceleri atılmıştı. Savaşın uğursuz gölgesi, Hitlerciliğin erke gelmesini engellemeyi bazı siyaset adamlarının başaramadıkları, diğer bazılarının ise istemedikleri andan itibaren insanlık üzerinde dolaşmaya başladı. Bugün, faşist yönetici kliğinin silahlanmasına, saldırı potansiyelini hazırlamasına, askeri serüvenler tezgahlamasına yardım edenler hakkında ve bunları nasıl yaptıkları hakkında o dönemdekinden çok daha fazla bilgiye sahibiz.

Tekelci sermayenin belli başlı gruplarının, Alman faşizminin yayılmasını Doğu'ya doğru yönlendirerek tezgahlama girişimleri, siyasal sorumsuzluğun doruk noktasıydı. Münih anlaşmaları, Hitler'i ısrarla Sovyetler Birliği'ne saldırmaya itenlerin adları üstüne düşen bir kara leke olarak utanç verici girişimler listesinden hiçbir zaman silinmeyecektir. Ve bunu unutabilmek için ciddi bir siyasal damar sertliği hastalığına tutulmak gerekir.

Bugün, 1930'lu yılların burjuva siyasal şahsiyetleri ve devlet adamları içinden kimin içtenlikle yanıldığını ve kimin sınıf çıkarlarıyla hareket ettiğini bilmek artık çok önemli değildir. Tarihin kararı değişmeyecektir: Batılı devletlerin "Münih siyaseti", Hitlerci saldırgana karşı hoşgörölü tutumları, tüm Avrupa halkları için bir trajediyle son buldu. Sovyetler Birliği'nin yinelenen çağrılarına karşın, Nazi serüvencilerini durdurmak için bir birleşik cephe oluşturmayı reddedenlerin siyaseti canilikti. Zaman, onları, o dönemin Batılı yöneticilerinin gözleri sosyalizme duydukları nefretten körleşmemiş olsaydı önlenebilecek bu yıkı-

mın sorumluluğundan hiçbir zaman kurtarmayacaktır.

Ne yazık ki, tarih yineleniyor. Bugün dünyayı bir uçuruma, bu kez nükleer bir uçuruma doğru itenlerin çevirdikleri dolaplar karşısında her zamankinden daha uyanık olmak gerekir. Günümüzde insanlığı tehdit eden tehlikenin kaynağını açıkça ve tüm yönleriyle teşhis etmek gerekiyor. Sovyetler Birliği, bu kaynağı, savaş öncesindeki kadar güçlü bir biçimde teşhir ederken, bu tehlikeye karşı uyandırıyor. Bu konudan söz etmek özellikle gerekiyor, çünkü Nazizmin çarpıcı biçimde kullandığı kötüniyetli “Sovyet askersel tehdidi” masalı bugün yeniden kullanılıyor.

Düzenbazlar, tarihi boşuna yeniden yazmaya kalkışıyorlar; dünya halkları Sovyetler Birliği’nin, doğmakta olan faşizm tehlikesine karşı alarm düğmesine basan ilk ülke olduğunu biliyorlar. Kara vebaya karşı daha henüz tohum halindeyken kesin bir savaşım programını ilk önerenler komünistlerdi. Gemi azya almış saldırganı durdurmayı amaçlayan bir dizi öneride bulunan da yine Sovyetler Birliği’ydi. Ama o tarihte de tüm bunlar “komünist propagandası” damgasını yiyordu.

Hayasız hesapların paramparça olması ve yanlış umutların yıkılması için hemen hemen tüm Batı Avrupa’nın işgal edilmesi, Paris’in işgal edilmesi, Londra’nın bombalanması, Pearl Harbor baskınının yapılması gerekti. Faşizme karşı savaşımında Sovyet devletiyle işbirliği konusudaki anlaşmaların elle tutulur bir güce dönüşmek üzere ete kemiğe bürünmesi için Kızılordu’nun parlak zaferler kazanması gerekti.

Faşist tehdidin yayılması, Batılı siyaset adamlarını, dünyayı olduğu gibi görmek zorunda bıraktı. Anti-Hitler koalisyonun tüm deneyimi, toplumsal nitelikleri itibariyle birbirlerine karşıt devletlerin, çabalarını, ortak bir düşmana karşı birleştirebilmelerinin, karşılıklı kabul edilebilir çözümler bulabilmelerinin, ortak bir hedefe ulaşmak için etkili bir biçimde hareket edebilmelerinin kesinlikle olanaklı ol-

duğunu kanıtladı.

Sovyet yurttaşları, Müttefikler'in ülkemize yaptıkları maddi yardımını unutmadılar. Batı'da iddia edildiği kadar büyük boyutlarda olmamakla birlikte, ortak eylemlerin bir simgesi olarak kabul ettiğimiz bu yardımı şükranla anıyoruz. Geç de olsa Avrupa'da İkinci Cephe'nin açılması, ortak savaşıma özlü bir katkıya işaret eder.

Koalisyon ülkeleri arasında işbirliğinin yarattığı elverişli ortam, faşizmin ezilmesinden sonra dünyada oluşan yeni durumun gerçekçi bir biçimde kavranması, bunlar, savaş sonrası düzenlemelerine, Müttefikler arasında yapılan Tahran, Yalta ve Potsdam konferansları kararlarına da yansdı. Bu kararların yanısıra, Birleşmiş Milletler Anayasası ve o yılların diğer uluslararası anlaşmaları, işbirliği anlayışının izlerini taşıyordu. Bu kararlar, savaş sonrasının karmaşık yeniden örgütlenme sorunlarına, özellikle toprak sorunlarına, bir çözüm getirdi; bu çözüm, uzun süredir özlenen barışın gereklerine uygundu.

Tüm dünya halklarının, ortak bir düşmanları, bir nükleer savaş tehlikesi, ve ortak bir temel görevleri, bu tehlikeyi ortadan kaldırma görevinin olduğu bugün, tüm bu olayları anımsamanın tam zamanıdır.

Bu yüzyıl boyunca, emperyalist güçler, sınıfsal sorunlarını çözüme kavuşturma, konumlarını güçlendirme, bencil çıkarlarını tatmin etme umuduyla kanlı iki dünya savaşı başlattılar. Ama tarihin düzenlemesi başka türlü oldu. Bu iki savaşın kaba, cezalandırılmayacağından emin, uluslararası hukukun istilacının yumruğuyla yazıldığına inanan emperyalizmin serüvenleri biçiminde başlamış olduğuna, dolayısıyla bu iki serüvenin yalnızca dolaysız başlatıcılarının bozgunuyla sonuçlandığına değil, ama aynı zamanda her seferinde savaşımlara yolaçan sistemin kendisini bile sarsan bir bunalımlar dönemini başlattığına şaşmamak gerekiyor.

Sovyet halkı, Anayurdunun özgürlük ve bağımsızlı-

ğını savunurken, aynı zamanda büyük bir enternasyonalist görevi de, dünya uygarlığını faşizmden kurtarmak görevini de yerine getiriyordu. Faşizmin bozgunundan sonra ilerici, demokratik güçlerin konumlarının sağlamlaşması, birçok Avrupa ve Asya ülkesinde yeni bir toplumsal rejimin zafere ulaşmasına yolaçtı. Alman toprağında da ilk işçi ve köylü devleti kuruldu. Halkların Nazizme ve Japon militarizmine karşı verdikleri savaşım boyunca, kitlelerin derin toplumsal değişim özlemiyle içiçe geçen bu savaşım boyunca, sosyalizm düşüncelerinin çekiciliği olağanüstü ölçüde arttı, birçok ülkede komünist partileri güçlendi ve etkili güçler durumuna geldiler.

Dünya sosyalist sistemi doğdu ve savaştan sonra uzun bir yol aldı; bir sosyalist devletler topluluğu oluştu. Yeryüzüne sağlam bir biçimde köksalan yeni toplumsal rejim yaşarlığını kanıtladı. Milyonlarca insanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkardı, en kısa süreler içinde tarihsel önemde işlere girişilmesine olanak verdi. Bugün, sosyalizm insanlığın gelişimi ve geleceğini büyük ölçüde etkileyen güçlü bir dünya sistemidir; yenilmez bir barış etkeni, halkların güvenliğinin güvencesidir.

Bu büyük topluluk içinde yeralan devletler, paha biçilmez bir deneyime ve siyasetlerini eşgüdümlü kılma olanağı veren iyi işleyen bir mekanizmaya sahiptir. Uluslararası sorunlara bir birleşik cephe halinde müdahale ediyorlar, barış ve silahsızlanma davasını, barış içinde birarada varolma ilkelerini kararlı bir biçimde savunuyorlar. Varşova Antlaşması Örgütü Siyasal Danışma Komitesi, bağlaşıklık devletler silahlı kuvvetleri bunun sağlanmasında özel bir rol oynuyorlar. Barış ve güvenliğe yönelik tehdit varoldukça, Varşova Antlaşması üyesi ülkeler, nereden gelirse gelsin her saldırıya karşı kendilerini korumak için gereken herşeyi yapmaya devam edeceklerdir. Antlaşmanın, tüm katılanların oybirliğiyle onaylanan yeni bir süre için uzatılması, bunun kanıtıdır.

Savaş sonrası dünyasında oluşan derin dönüşümler, aynı zamanda sömürgeciliğin iflasına da bağlıdır. Eski sömürgelerin ya da yarı-sömürgelerin yerine onlarca bağımsız devlet kuruldu. Dün olduğu gibi bugün de inişler ve çıkışlar gösteren, başarılar ve başarısızlıklar yaşayan kalkınmalarının eşit olmadığı doğrudur. Gelişmekte olan devletlerin, basit olmaktan uzak, geçmişten miras kalan ya da yeni-sömürgeci siyasetlerin yolaçtığı sorunlarla karşı karşıya olduğu doğrudur.

Ama bugün sömürgecilik sisteminin hemen hemen bütününüyle kökünün kazınmakla kalmadığı, aynı zamanda birçok genç devletin dünya siyasetinde gittikçe daha gözle görülür ilerici bir rol oynadığı da doğrudur. Sosyalist ülkelerin etkin desteğinden yararlanan bu devletler, daha adil bir yeni uluslararası iktisadi düzen için yılmaz bir savaşım veriyorlar. Bağlantısız ülkeler hareketi de bugünkü uluslararası yaşamda önemli bir etken durumuna geldi.

Zaferden kırk yıl sonra, yoldaşlar, dünyanın siyasal tablosunun kökten değişmiş olduğunu görüyoruz.

Emperyalizmin egemenlik alanı, belirgin bir biçimde daraldı. Manevra olanakları, iradesini egemen devletlere ve halklara istediği gibi dayatma olanakları büyük ölçüde azaldı. Kapitalist dünyadaki güçler oranı bile değişti. Açgözlü Alman emperyalizminin İkinci Dünya Savaşı'nda tatdığı yenilgi, militarist Japonya'nın uğradığı bozgun, geçmişte çok güçlü olan İngiliz ve Fransız rakiplerin zayıflaması, Amerikan emperyalizminin iktisadi, mali ve askeri vb başlıca tüm alanlarda kapitalist dünyanın önderi olmasına yolaçtı. ABD'nin savaştan son derece zenginleşen tek ülke olarak çıkması, ABD egemen sınıfının dünyaya egemen olma iddiasını körükledi.

Savaşın uluslararası toplumsal ve siyasal sonuçlarından tatmin olmayan emperyalist gericilik, hemen savaş sonrasında bir tür tarihsel öc alma, sosyalizmin ve öbür demokratik güçlerin konumlarını zayıflatma denemesine gi-

rişti. Bu stratejinin sivri ucu Sovyetler Birliği'ne dönüktü; ABD'nin iktisadi gücü ve geçici olarak sahip olduğu atom silahı tekeli sözkonusu stratejinin araçlarını oluşturuyordu. Amerikalı yönetici seçkinler, atom silahı tekelini, SSCB ve öbür sosyalist ülkeler üzerinde askersel ve siyasal bir baskı kurma ve tüm halkları korkutma aracı olarak görüyorlardı.

İşte bu nedenle, savaş sonrası yıllarının bilançosu çıkarılırken, yalnızca içtenlikle selamladığımız ve benimseydiğimiz sonuçları görmek pek doğru olmayabilir. Ne yazık ki, gitgide artan bir endişeye yolaçan birçok öge de vardır. Elbette, bugünün dünyası, 1930'lu yılların dünyasına hiç benzemiyor. Ama Batı'da hemen hemen herkes, Sovyetler Birliği'nden söz ederken tehditkâr bir dil kullanmaktan daha hâlâ vazgeçmedi.

Batı'nın savaş kışkırtıcısı çevrelerince başlatılan soğuk savaş, İkinci Dünya Savaşı sonuçlarını bir "gözden geçirme", Sovyetler halkını ve dünya ilerici ve demokratik güçlerini Zafer'in meyvelerinden yoksun bırakma denemesinden başka bir şey değildi. Zaten bu amaçların saklanması- na gerek bile duyulmuyordu. Söz konusu amaçlar, "sosyalizmin püskürtülmesi", "yığınsal misillemeler", "savaşın eşliğinde denge", vb biçiminde dile getiriliyordu. Bunun sonucunda uluslararası güven torpillendi ve anti-Hitler koalisyon çerçevesinde başlatılan devletler arası yapıcı bir işbirliği olanaklarının büyük ölçüde azaldığı görüldü.

Amerikan militarizmi, insanlığın üstündeki savaş tehdidinin başlıca kaynağıdır. ABD'nin izlediği siyaset gittikçe daha çok savaş kışkırtıcı bir özellik kazanıyor; uluslararası ilişkilerde sürekli olumsuz bir etken durumuna gelen bu siyaseti, dikkate almamazlık edemeyiz. Bu ülkede erki elinde tutan seçkinler grubunun saldırgan amaçları, uluslararası güvenliğin temeli olan askersel-stratejik dengeyi bozma yeltenişlerinde, silahlanma ve özellikle nükleer silahlanma yarışının hızlandırılmasında, uzayı silahlandırmaya yönelik tehlikeli planlarda kendini gösteriyor. Nük-

leer silahların kullanımına ilişkin barbarca doktrinler ve kavramlar hazırlandı; tüm kıtalarda yüzlerce askeri üs ve tesis kuruldu. Nikaragua'ya karşı devlet terörizmi siyaseti uygulanıyor, Afganistan'a karşı ilan edilmemiş bir savaş yürütülüyor.

ABD, tarihte olağanüstü bir rol oynama ve özel bir görev yüklenme emellerini uluslararası topluluğa dayatmaya çalışıyor. "Yaşamsal çıkar alanları", başka devletlerin iç işlerine karışma "hakı", egemen ülke ve halkları Washington'un istediği yönde "teşvik etmek" ya da "cezalandırmak" gibi emperyalist emeller başka türlü nasıl açıklanabilir. ABD, kendi siyasal ve hukuksal taahhütlerini bile reddediyor.

Ayrıca bugünkü ABD yönetimince yeniden canlanması özendirilen Batı Alman intikamcılığı tehlikesinin artışı da açığa çıkarmak gerekir. İkinci Dünya Savaşı'nın sona erişinin 40.yıldönümünü kendilerine göre "kutlamak" üzere şu günlerde Bonn'da biraraya gelen başlıca yedi kapitalist ülke liderleri, Hitler Almanyası'nın bozguna uğramasıyla savaş sonrasında oluşan gelişmelerin ardından Avrupa'da ortaya çıkan siyasal ve sınır düzenlemelerine ilişkin gerçeklere bile çatmaktan çekinmediler. SS canilerini bağışlamaya ve hatta haklı çıkarmaya, dahası onları saygıyla anmaya hazır siyaset adamları bile var; bu, insanlığın belleğinden silinmeyen, fırınlarda yakılan ve gaz odalarında boğulan milyonların anısına karşı bir saldıridir.

Savaş tehdidinin büyüklüğünün farkında ve dünyanın yazgısıyla ilgili sorumluluğunun bilincinde olan bizler, SSCB ile ABD, Varşova Antlaşması Örgütü ile NATO arasındaki askersel-stratejik dengein bozulmasına izin vermeyeceğiz. Bu siyaseti ileride de sürdüreceğiz, çünkü geçmişin derslerini, kesin olarak özümstedik.

Kısacası, durum daha hâlâ karmaşık, hatta tehlikelidir; ama militarist güçleri durdurmanın reel olanakları olduğuna inanıyoruz. Gezegenimizin her yerinde insanlar, sa-

vaşsız ve silahsız bir dünyanın olabileceği, böylesi bir dünyanın bugünden kurulabileceği, bu amaçla etkili çaba göstermek, bugün, şimdi savaşım vermek gerektiği inancına katılıyorlar.

Bu inanç, barış içinde birarada varolma siyaseti deneyimiyle, her iki sisteme bağlı devletler arasındaki işbirliğinde elde edilen somut sonuçlarla doğrulandı. Bu örnekler az değil ve bunlar gitgide daha geniş yığınları, uluslararası ilişkilerde saldırı ve şiddete karşı çıkmaya yöneltiyor. Barışın, istikrarlı olmasının ancak yapıcı bir barış içinde birarada varolma ilkesi, toplumsal rejimleri ne olursa olsun devletler arasında eşitlik ve karşılıklı yarar esasına dayalı bir işbirliği, bunlar, uluslararası ilişkilerin en yüksek ve evrensel yasaları durumuna gelmesiyle olanaklı olabileceği gitgide daha iyi anlaşılıyor. Hiç kuşkusuz barış hareketi genişlemeye ve saldırgan güçlerin serüvenci eylemlerine karşı gittikçe daha etkili bir direniş göstermeye devam edecektir.

Bugün, akılcı tek çözüm, ortak bir barışçı gelecek adına tüm devletlerin, ulusal devlet çıkarları ile tüm insanlığın çıkarlarının en iyi biçimde birleştirilmesini sağlayacak uluslararası kurumları ve mekanizmaları oluşturmaya, kullanmaya ve geliştirmeye yönelik etkin bir işbirliğini gerçekleştirmektir.

En değişik toplumsal ve siyasal güçleri, iyiniyete dayalı içten bir işbirliğine, barış için işbirliğine girmeye çağırıyoruz. Bu kolay bir görev değildir; bir çırpıda gerçekleştirilemez, ülkeler arası ilişkilerde güven düzeyinin yeterince yüksek olmasını gerekiyor. Cenevre'de uzay silahları ve nükleer silahlar konusunda yapılan Sovyet-Amerikan görüşmelerinde kayda değer bir başarı sağlanırsa, olayların gidişini hissedilir derecede değiştirmek olanaklı olabilecektir. Bizim kanaatimiz bu yöndedir.

Bize göre, 1970'li yılların deneyimi, bu bakımdan gerçekten paha biçilmez bir önem taşıyor. Yeni tarihsel koşul-

larda, her iki sistemden devletler arasında, tarafların güvenliği gibi oldukça hassas olanlar da içinde, işbirliği yapılması için elverişli siyasal, hukuksal, manevi ve psikolojik temelleri de bu dönemde atıldı. Ama, Batı, yumuşamanın başarısı için sorumlu bir tutum benimsemiş olsaydı, sonuçlar çok daha etkili olabilirdi.

Yumuşama sürecini yeniden canlandırmaya kesinlikle kararlıyız. Ama bu, 1970'li yılların başarılarına basit bir geri dönüş demek değildir. Daha fazlasını yapmayı denemek gerekir. Yumaşamanın, siyasetin nihai amacı olmadığını düşünüyoruz. Silahlarla dolu bir dünyadan sağlam ve evrensel bir uluslararası güvenlik sistemine geçişte gerekli, ama geçici bir evredir.

Sovyetler Birliği, bu yola girmeye hazırdır. Nükleer savaş tehdidini önlemeye dönük her olanağın araştırılması, hükümetlerin, sorumlu devlet adamlarının en yüce ödevi olmalıdır. Bugün, bu unutulmaz günde, Sovyetler Birliği'nin savaşız bir dünyadan, silahsız bir dünyadan yana olduğunu kararlı bir biçimde yinelemek istiyorum. İki sistem arasındaki tarihsel yarışmanın sonucunun askeri yollardan geçmediğini her zaman söylüyoruz ve söyleyeceğiz.

Barış içinde birarada varolma siyasetine bağlılığımız, yeni toplumsal rejimin gücüne, bu rejimin tarihsel potansiyellerine olan inancımızı kanıtlıyor. Bu siyaset tüm ülkelerin ve halkların çıkarlarına uygundur; bu siyaset, gerçek bir hümanizme, son savaş sırasında da Sovyet yurttaşlarına esin veren barış ve özgürlük ideallerine dayanıyor.

İnsanın kutsal yaşam hakkını savunmak, kalıcı bir barış sağlamak... Yaşayanların, özgürlük ve toplumsal ilerleme için can veren milyonlara karşı görevi, bugünkü ve yarınki kuşaklara karşı ortak görevimiz, işte budur.

* * *

Sevgili yoldaşlar,

Savaşın başlıca kahramanı, Zafer'in mimarı, bolşevik partisinin yönettiği, üniforması ve mavi iş tulumu içinde-

ki büyük Sovyet halkıdır.

Zafer Günü'nü kutlarken, kutsal anayurdu savunma davası uğruna yaşamlarını veren yurdumuzun o güzel ve cesur oğullarının ve kızlarının anısı önünde eğiliyoruz.

Zafer Günü'nü kutlarken, eski savaşçılar ve çalışma emektarlarıyla övünüyoruz, asker ve emekçi Sovyet yurttaşıyla, kahraman işçi sınıfımızla, kolhozcu köylülerle ve halkın bağrından çıkan aydınlarla övünüyoruz.

Zafer Günü'nü kutlarken, yıkılmaz kardeşçe bir aile oluşturan yurdumuzun, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin tüm ulusları ve etnik topluluklarıyla övünüyoruz.

Zafer Günü'nü kutlarken, Sovyet askeriyle, yiğit silahlı kuvvetlerimizle övünüyoruz.

Zafer Günü'nü kutlarken, utkan halkın partisi, Leninci komünist partimizle övünüyoruz.

Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının sağladığı başarının anısı sonsuza kadar yaşasın!

Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının kazandığı Zafer'in 40. yıldönümünü kutlama nedeniyle Kremlin Kongreler Sarayı'nda verilen resepsiyonda konuşma

9 Mayıs 1985

Sevgili yoldaşlar,
Sevgili dostlar,
Saygıdeğer yabancı konuklar,

Halkımız bugün, Büyük Anayurt Savaşı'nda kazandığı tarihsel zaferin 40. yıldönümünü törenlerle kutluyor. Bu büyük gün nedeniyle eski savaşçılar ve çalışma emektarlarını, Sovyet ordusu askerlerini ve deniz kuvvetlerini, tüm Sovyet yurttaşlarını SBKP Merkez Komitesi, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu ve Sovyet Hükümeti adına kutlamama izin verin.

Faşizme karşı, barış ve toplumsal ilerleme için ortak savaşında yeralan tüm dostlarımızı ve silah arkadaşlarımızı, saygıdeğer tüm yabancı konuklarımızı da içtenlikle selamlamama izin verin.

Biz Sovyet yurttaşları için, 9 Mayıs, apayrı bir bayramdır. Bu günde, Nazi istilacıları ezen, anayurdumuzun onurunu, özgürlük ve bağımsızlığını savunan hakımızın, değerli silahlı kuvvetlerimizin ölümsüz başarısını kutluyoruz. Ve dünyadaki ilk sosyalist devletin, İkinci Dünya Savaşı'nın zaferle sonuçlanmasında, insanlığın faşist barbarlıktan kurtarılmasında sonucu belirleyici bir rol oynamış olmasından gurur duyuyoruz.

Sovyet yurttaşları, anti-Hitler koalisyondaki halkların, halk kurtuluş orduları savaşçılarının, partizanların ve gizlilik koşullarında savaşım verenlerin, antifaşist ayaklanmalara, Direniş hareketine öncülük edenlerin ortak düşmana karşı savaşımındaki büyük katkılarını unutmadı ve hiç bir zaman unutmayacaktır.

Halkımız, geleceğin düzeninin gericilik güçlerine karşı zaferini, Sovyet toplumunun sağlam birliğini, SSCB halklarının yıkılmaz dostluğunu, kuşakların devrimci sürekliliğini simgeleyen kutsal Zafer Günü'ne büyük önem ve değer veriyor.

Bugün anlamı derin bir olayı izledik. 1945'teki efsanevi Zafer Geçit Töreni'ne katılanlar ve savaş bayraklarını onların ellerinden almış olan askerler, Kızıl Meydan'dan safalarını sıklaştırarak, omuzomuzla geçtiler. Bu geçit törenini gören herkesin, Sovyetler ülkesinin kararlı savunuculara, her sınamadan geçebilecek bir savunma kalkanına sahip olduğuna bir kez daha kanaat getirebileceğini sanıyorum.

Zafer bizim için çok değerlidir, çünkü bize Büyük Ekim Devrimi'nin başlattığı yaratıcı faaliyetlere yeniden-girişme olanağı verdi. Barış içinde geçen kırk yılda çok büyük işler yapıldı. Bu yıllar, Sovyet halkının yaratıcı gücünü daha da parlak bir biçimde ortaya koydu, sosyalizmin tarihsel üstünlüklerini tam anlamıyla gösterdi.

Halkımızın, son savaştaki zaferi gibi, çalışma yaşamındaki başarıları da komünistlerin Leninci Partisi'nin yönetici, yönlendirici eylemiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bu parti, halkın mutluluğu ve parlak geleceği için verdiği özveri dolu ve yorulmak bilmez savaşımı sayesinde Sovyet yurttaşlarının sonsuz güvenini ve, büyük bir saygınlık kazandı. Parti, toplumumuzun gelişiminde önemli bir kilometre taşı olacak olan XXVII. Kongre'ye işte bu güven ve iyimserlikle hazırlanıyor.

Bu Zafer Günü'nde, yurdun özgürlüğü, gelecek ku-

şakların yaşamı için canlarını verenlerin başarısı önünde bir kez daha eğiliyoruz. Yaşamını yitirmiş kahramanların anısı, çok pahalıya malolan bu deneyim, bizleri uyanık olmak, barışı gözbebeğimiz gibi korumak, savaş tehlikesine karşı savaşım vermek, halkların kendi geleceklerini kendilerinin belirlemesi hakkına yönelik her girişime kararlı bir biçimde karşı çıkmak zorunda bırakıyor.

Zafer Günü, iyiniyetli insanlar için bir anlaşma günüdür. Son savaşta, ilerleme ve demokrasi ideallerine yürekten bağlı olan herkes, düşmana karşı ortak cephe kurmuştu. Farklı dünya görüşlerine, değişik siyasal ve sınıfsal konumlara rağmen birleşmek. Birleşmek ve gericiliğin, militarizmin, saldırganlığın karanlık güçlerini ezmek. Tüm bunlar yalnızca bir tarih sayfası olarak kalmamalıdır.

Günümüz dünyası karmaşık ve hareketlidir. Bugün insanlığın üstünde dolanan savaş tehdidini uzaklaştırmaktan, nükleer felakete doğru gidişi durdurmaktan daha önemli bir görev yoktur. Halklar, yöneticilerinin siyasal sağduyusunu, bu yaşamsal görevi gerçekleştirmek için somut olarak ne yaptıklarına bakarak değerlendirecektir.

SBKP, uluslararası ilişkilerde siyasal aklın, verimli işbirliği iradesinin üstün geleceğine inanmıştır. Bugün dünyanın karşı karşıya olduğu siyasal sorunlar ne kadar keskin ve karmaşık olursa olsun, tek bir yolla, görüşmelerle, sabırlı ve yapıcı bir diyalogla çözümlenebilir ve çözülmelidir. Partimizin ve Sovyet Hükümeti'nin izlediği ve izlemeye devam edeceği yol, işte tıstamam bu yoldur.

Hepimiz için çok değerli olan MIR sözcüğünün Rusça'da iki anlamı vardır. MIR, dünyadır, gezegenimizdir. Ve MIR, barıştır, savaşların olmamasıdır. Bu iki kavram birbirinden ayrılamaz. Tüm halklar için de böyle olmasını diliyoruz.

Yüce anayurdumuzu, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni, büyük halkımızı ve onun değerli silahlı kuvvetlerini kutlanama izin verin.

Yaşasın tüm dünyada barış, yaşasın tüm dünya halklarının dostluğu ve işbirliği!

Zafer bayramınızı bir kez daha kutlarım, sevgili yoldaşlar ve dostlar, saygıdeğer yabancı konuklar.

Her zaman en önde gitmek

Leningrad parti örgütü kadrolar toplantısında konuşma

17 Mayıs 1985

Sevgili yoldaşlar,

Herşeyden önce, bu toplantıya katılan herkesi, SBKP Merkez Komitesi adına coşkuyla, içtenlikle selamlamama izin verin.

Leningrad'ı ziyaretim, halkımızın, ülkemizin ve partimizin yaşamında büyük ve önemli bir olay olan Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının kazandığı Zafer'in 40. yıldönümüyle çakıştı. Ayrıca bu toplantıdan yararlanarak bu çarpıcı tarih münasebetiyle, sizleri ve şahsınızda tüm Leningradlılar'ı kutlamak istiyorum.

Bunları söylerken, Leningrad halkının faşist Almanya karşısında kazanılan Zafer'deki muazzam katkısını, ortaya koydukları benzersiz yiğitliği, Sovyet yurduna duydukları ateşli bağlılığı, ideallerimiz uğruna verilen savaşımındaki kararlılığını ve özverisini düşünüyorum. Aynı zamanda Leningradlılar'ın, savaş sonrasındaki, geride kalan kırk yıllık barış dönemindeki muazzam katkısını da gözönünde bulunduruyorum.

SBKP Merkez Komitesi ve Sovyet hükümeti, tüm partimiz ve tüm halkımız, Leningrad insanların gerek savaşta ve çalışmada kazandıkları başarılarla, gerekse Sosyalist Ekim Devrimi kazanımlarını sağlamlaştırmak için tüm yap-

tıklarına ve yapmakta olduklarına yüksek değer biçiyor.

Leningrad parti örgütü, işçi sınıfı, tüm kent ve bölge emekçileri, Sovyet halkının bir öncü kolu, geçmişin büyük dönemeçlerinde olduğu kadar toplumumuzun evriminde basit bir aşama olmayan bugünkü aşamanın tarihsel görevlerinin yerine getirilmesinde de Leninci Merkez Komitesi'nin sarsılmaz bir desteğidir.

Merkez Komitesi'nin bana yeni ödevler verme kararından sonra ilk yolculuğunu Leningrad'a yapıyorum. Kentinizin seçilmiş olması, elbette bir rastlantı değildir. Nedeni, daha önce de söylediğim gibi, Leningrad ve bölgesinin, çok uluslu sosyalist devletimizin yaşamındaki siyasal, toplumsal, iktisadi ve kültürel rolüdür.

Şu günlerde, Leningradlı'larla birçok önemli görüşme ve konuşma yaptım. İşçiler, bilim adamları, uzmanlar, işletme, örgüt ve resmi kurum yöneticileriyle konuşmalar; fabrikalarda, şantiyelerde, laboratuvar ve öğrenim kurumlarında görüşmeler. Bu görüşmeler, Leningradlı Komünistlerin, konsomol üyelerinin, tüm emekçilerin, Parti'nin planlarını sebatla uyguladıklarını ve çalışmalarıyla yurdumuzun iktisadi ve savunma potansiyelinin güçlenmesine büyük bir katkıda bulunduklarını gösterdi.

Leningrad bölgesinin iktisadi ve toplumsal gelişim sorunları, parti bölge komitesinin isteği üzerine, devlet kurumları, iktisadi örgütler ve ilgili bilim kuruluşlarının yanı sıra SSCB Bakanlar Konseyi ve Parti Merkez Komitesi tarafından da, zamanında, onaylayıcı ve destekleyici bir anlayışla incelenmişti.

Leningrad'ı bu ziyaretim ve, kısa süreli de olsa, parti örgütünün emekçi kolektiflerinin yapılmış planları gerçekleştirme yönündeki çalışmalarına ilişkin gözlemlerim sırasında, bu çalışmanın daha şimdiden derinlik ve geniş bir kapsam kazandığını büyük bir hoşnutlukla saptadım. Merkez Komitesi adına, bölge ve kent parti militanlarının ve iktisatçı kadroların, devlet açısından olağanüstü önemli bir

sorunun çözümüne ilişkin bu girişimini selamlamak isterim.

Yapılan çalışmanın çapına karşın, bugün bu yaşamsal yolun daha başında olduğunuzu söylemenin doğru olacağı kanısındayım. Aynı zamanda, bilimsel ve teknik ilerlemeye ivme kazandırma ve ekonominin geliştirilmesi, ekonominin yoğunlaşma (entansif büyüme) yoluna sokulması sorunlarının, bugün, parti ve iktisatçı kadrolarını, araştırmacıları, mühendis ve teknisyenleri düşündürdüğünü görmek beni çok etkiledi. Ve önemli olan bir diğer nokta da, bu sorunların işletmelerdeki emekçi kolektiflerinin, iktisadi kurumların ve bilim kuruluşlarının faaliyetlerinde ön sırada yeralmasıdır.

Leningrad sanayisinin içinde bulunduğu yeni aşamanın ayırdedici özelliklerinden biri de, bilimsel ve teknik ilerlemenin gençler için büyük bir çekim merkezi olmasıdır. Esnek üretim sistemleri sektöründe, Kirov fabrikasında, başka bir bölümden robot sistemleri, programlanmış sayısal kumandalı işleme merkezleri kurma sektörüne geçen ve ücreti düşen bir genç işçiyle konuştum. Ama yinede buraya, bilimsel-teknik bakımdan bakir bu toprakların açılması çalışmasında, başından itibaren yeralmaya gelmiş. İşte, çok şey anlatan bir örnek.

“Elektrossila” gruplaşmasında otomatik proje hazırlama sistemini, bunun üretime, mühendislerin ve teknisyenlerin çalışmasına katılmasını incelediğimiz, bugün de içinde, şu üç gün boyunca, bu konuda bizi özellikle genç mühendisler aydınlattı. Ve onların yanı sıra, başlarında akademisyen I. Glebov olmak üzere seçkin bilimadamları söz aldı. Artık ulusal ekonomimizde yeralan bu genç araştırmacı ve mühendis “ormanı” ile ünlü bilim adamlarının bağlaşıklığı, işte parti örgütünüzün başlattığı büyük görevin gerçekten yerine getirilmesine olanak verecek olan budur.

Hepimiz, istisnasız hepimiz, kendimize yeniden çekidüzen vermeliyiz. İşçiden bakana, Parti Merkez Komite sek-

reterine, Hükümet yöneticilerine kadar, herkes için geçerlidir. Hepimiz yeni yaklaşımları benimsemeli ve başka yol olmadığını anlamalıyız. Buna, daha ileride yeniden dönmek istiyorum.

Leningrad görüşme ve konuşmaları, benim için yararlı oldu. Kent ve bölge örneğinden hareketle, Merkez Komitesi'nin ve Sovyet Hükümeti'nin uzun vadeli iktisadi stratejimizi dayandırmak istediği konumları bir kez daha sınamama olanak verdi. Politikamızın doğruluğu yönünde inandırıcı yeni kanıtlar edindim. Burada, yalnızca sorumlular arasında yapılan ve önceden belirlenen görüşmeler sırasında değil, aynı zamanda öngörülmedik görüşmeler sırasında da birçok kimsenin bu görüşleri paylaştığı ortaya çıktı.

Bugün, ekonomimizin canalcı sorunlarının çözümünde önde giden Leningradlılar'ın deneyiminin, sanayi işyerleri, şantiyeler, araştırma enstitüleri ve inceleme servisleri, parti ve iktisatçı kadroları için büyük bir ilgi kaynağı ve bir tür okul olacağını umuyoruz. Zaten, bu çalışmanın çapı, artık, tüm işkollarına ve ülkenin tüm bölgelerine yayılıyor.

Bu, Leningradlılar'a gurur veriyor; ama öbür yandan, konukları karşılamaya da hazır olun.

Toplumumuzun, sosyalizmin gücü de burada yatıyor: Özellikle yeni büyük sorunların çözülmeye girildiği, başlangıç aşamasında elde edilen kazanımlar, henüz bu deneyimi edinmemiş herkes tarafından kullanılabilir. Canlı sosyalist kollektivizmimiz, muazzam potansiyellere sahip sosyalist iktisadi sistemimiz işte böyle kendini gösteriyor. Deneyim alış-verişi, ilerlememizin güçlü bir hızlandırıcısıdır.

Leningradlılar'ın, en iyi kazanımlarını iletme ve partiye en güç aşamayı en hızlı bir biçimde başarıyla aşmasında yardımcı olma konularına özen göstereceklerini umuyoruz; bu aşama, kadroların zihniyetinin yeni gereklere uygun bir anlayışla yeniden düzeltilmesidir. Bu gerekler, en

çağdaş malzemeye, en ileri teknolojilere, bilimsel ve teknik ilerlemeye doğru yönelmeye dayanıyor.

Leñingrad'da yapılan birçok görüşme ve konuşmanın, Parti Merkez Komitesi için çok büyük bir siyasal anlamı olduğunu belirtmek isterim. Burada, şu günlerde, SBKP MK'ya ve Sovyet Hükümeti'ne gönderilmiş olan çok sayıda açıklamayı, öneriyi ve tavsiyeyi anabilirim. Bunları birer istek, siyasal bir görev olarak kabul ediyorum. bu özlü ve yoğun görüşlerden birkaçını anmadan geçemeyeceğim. Ayaklanma Alanı'nda "Merkez Komitesi'nden ne istiyorsunuz?" yolundaki sorumu, bir işçi şöyle yanıtladı: "Başlamış olanın, ardıcıl olarak sürdürülmesi!"

Bugün, "Elektrossila" gruplaşmasında küçük bir işçi grubu, bir atölyenin çıkışına kadar bize eşlik etti. Aym soruyu sordum ve özü bakımından çok anlamlı bir yanıt aldım: "Sözlerin davranışlara uymamasının kabul görmemesi çok önemlidir." Yoldaşlar, işte saf hakikat budur.

Toplumsal ve iktisadi politikamızın başlıca yönelimlerini doğru olarak belirleyebileceğimize eminiz. Partinin, tüm toplumun, 1917'de burada, Leningrad'da, Smolni'de açtığı yolda pek kolay olmayan ilerleyişi sırasında biriktirdiği geniş bir siyasal deneyime sahibiz. Dünyanın en kültürlü, yurtseverlikte eşi olmayan halkına sahibiz. Güçlü bir bilime, güçlü bir bilim adamı, teknisyen ve yaratıcı aydın ordusuna sahibiz. Bir başka deyişle, eminim ki, Kongre'ye iyi hazırlanmış, iyi tasarlanmış bir toplumsal ve iktisadi gelişme programıyla gitmeyi başarabileceğiz. Geriye, bu programı, parti örgütlerinde, emekçi kollektiflerinde geniş bir biçimde tartışmak kalıyor. Kongre'ye, gerektiği gibi hazırlanmış, tutarlı ve harekete geçirici bir politikayla, halkın çıkarlarına uygun bir politikayla, barışçıl bir politikayla toplumumuza dinamizm kazandıracak aktif bir politikayla gideceğiz.

Bununla birlikte, yoldaşlar, bu politikanın ana ögesi- nin, hareketimize ivme kazandırmak, daha akıllıca, daha

sorumlu ve daha disiplinli bir çalışma yürütmek gerekliliği olacağı daha şimdiden görülüyor. Daha fazla düzen, daha fazla bilimsel araştırma, daha büyük ve önemli kararlar gerekecektir. Tüm yaratıcı güçlerin en geniş ölçüde harekete geçirilmesi, yeni bir anlayışla iş yapma yeteneği gerekecektir. Yalnızca ekonomide değil, toplumsal, kültürel ve ideolojik alanlarda, kısacası yaşamın tüm alanlarında.

Bir takım reel olanaklara sahibiz. Ama, söylendiği gibi, olanak ile gerçeğin arasında muazzam bir mesafe vardır. Çizilen programın tutarlılığı, inandırıcılığı ve doğruluğu, bu mesafeyi olabildiğince hızlı aşmamızı sağlamalıdır.

Şöyle bir anımsayın, savaştan önceki kuşaklar, ülkemizin tahlikeli bir duruma düşmemesi için, başka ülkelerin birkaç yüzyılda aldığı yolu birkaç onyılda aşmaya adanmışlardı kendilerini. Daha o zaman, tehditin, en başta, ilk sosyalist devlete karşı yükseldiği hissediliyordu. Herşey zamanında sonuçlandırılmaz, ama esas olan gerçekleştirildi. İşte 1945 zaferinin temelleri böyle atıldı.

Bugün de, uzun bir yolu yine kısa bir süre içinde almamız gerekiyor.

Leningrad, Moskova, Donetsk, Sverdlovsk, Novosibirsk ve başkaları gibi (tümünü burada sıralamam olanaksız), deneyimleri ve olanaklarıyla tanınan parti örgütleri, bu öncü örgütler, hareketin başını çekmelidir. Bana öyle geliyor ki, bu çalışma, Leningrad'da diğer yerlerden daha önce ve daha iyi bir biçimde başladı. Sözde değil, işte ortaya çıkan bu öncülüğü sonuna kadar başarıyla sürdürmenizi diliyorum; bize gelince, biz de, sizleri destekleyeceğiz.

Peki, ülkenin toplumsal ve iktisadi gelişimini niçin hızlandırmamız gerekiyor? Niçin sakın bir yaşama kendimizi alıştıramayız? Gerçekten de daha sakın bir biçimde yaşayamaz mıyız? Ekim 1917'den buyana, gerilim içinde geçen yaklaşık yetmiş yıl! Artık gevşeme zamanı gelmiş gibi görünüyor.

Hayır, yoldaşlar, tarih bize, en azından şimdilik, bu

olanağı sunmuyor. Ve bilemiyorum sunacak mı? Dahası politikamızı, eyleminizi bir gevşemeye dayandırmamız doğru mu? Hiç kuşkusuz, hayır.

Bu konuda kesin veriler var. Son dönemde, yılda yüzde 3 dolayında bir ulusal gelir büyüme oranıyla ilerliyoruz. Biraz az, biraz fazla, ama yüzde 3 dolayında. Hesaplar, en azından yüzde 4'lük bir orana gerek duyduğumuzu gösteriyor. Yüzde 4'e, hatta daha fazlasına ulaşamazsak, şu soruyla karşılaşacağız: Ne yapmalı? Yaşam düzeyinin ilerleme hızı mı düşürülmeli? Halkın maddi refahını yükseltme programı mı azaltılmalı? Bunları kabul etmemiz olanaksızdır.

Parti Merkez Komitesi'nde ve Hükümet'te oluşturduğumuz ve sizlere özünü anlatacağım anlayışın doğru olduğu kanısındayım. Bu anlayıştan hareket etmeliyiz. Olanaklı başka yol yoktur. Ve bu durumda da, sakın bir yaşama bel bağlamak söz konusu olamaz. Partimizin kadroları da buna hazır olmalıdır.

Parti kadroları, her dönemde, her zaman, en zor rolü, yığınları harekete geçirme rolünü, tarihin şu ya da bu aşamasında yaşamın dayattığı sorunları çözme yollarını araştırma rolünü omuzlamışlardır.

Şu günlerde; Leningrad parti örgütü kadrolarını oluşturan birçok yoldaşla konuştum. Canlı izlenimler edindim. Leningrad'ın üstüne düşeni yerine getireceği sonucuna vardım. Leningradlılar, yüksek bir örgütlenme örneği, gelişimimizin bugünkü aşamasında, ülke düzeyinde kendilerine düşen görevleri eksiksiz kavrama örneği vereceklerdir.

Bununla birlikte, siz planları gerçekleştiriyorsanız da, sizde de, gerçekleşme tempoları bakımından herşeyin mükemmel olmadığını dikkate alın. Belki de sizlere düşük hedefli planlar veriyoruz? Bana göre planlarınız yine de yüklü. Her ne kadar kent ve bölge beşyillik planı, yıllık planların toplamını değil de, tastamam beşyillik planı gerçekleştir-diye de, ülke ekonomisinin yetersiz büyüme tempolarının,

Leningrad için de bütünüyle geçerli olduğunu söylemek gerekir. Üstelik, Leningradlılar'ın artık emek üretkenlikleriyle de övünemeyeceklerini eklemek isterim. Oysa, bu üretkenlik artışı olmazsa, bu üretkenlik her yıl yüzde 6, yüzde 7 ve hatta yüzde 10 oranında, bazı kilit sektörlerde daha-da fazla yükseltilemezse, başarılı olmamız olanaklı değildir. Böyle bir yolu benimsemezsek dünyadaki en yüksek düzeye ulaşamayız.

İşte bu nedenle, Leningradlılar'ın içinde bulunan gerçek durumu değerlendirme, belirgin bir sıçrama yapma ve ülkenin öbür bölgelerine örnek olma cesaretini bulmaları gerekiyor.

Bu bakımdan, yoldaşlar, "Yoğunlaşma-90" programını, daha önce onaylanmış olmakla birlikte bütünüyle benimsediğimi burada birkez daha yineliyorum. Çünkü bu program, her şeyden önce, yukarıda işaret edilen amaca ulaşılmasına, yani emeğin üretkenliğinde kaçınılmaz ilerlemenin sağlanmasına olanak verecektir. Yoğunlaşma programı konusunda düzenlenen sergi de bunu ortaya koyuyor. Leningradlılar, bu amacı herkese ilan ettiler. sizin için artık geri adım sözkonusu olamaz. Başka yol yok.

Herkes açıkça görüyor ve biz artık kesin olarak inanıyoruz ki, emeğin üretkenliğini yükseltmenin tek yolu bilimsel ve teknik ilerlemedir. Ama, bilimsel ve teknik ilerlemenin ekonomimize bütünüyle damgasını vurması için, önce makine yapımını yepyeni bir temel üstünde çadaşlaştırmak, sonra bu makineler aracılığıyla, bilimsel kazanımların makinelere ve donanımları uygulanması sayesinde, yeni teknolojilere ulaşmak, ulusal ekonominin üretim aygıtını bütünüyle yenilemek gerekiyor.

Bunun için zaman gerekiyor. Hem de ne bir, ne de iki yıl. Peki, makine yapımında düzeyi yükselteceğimiz, bilimsel kazanımların yolunu açacağımız süre içinde ne yapmalı? Tüm alanlarda ilerleme sağlamak, savunmayı da güçlendirmek ve maddi refahı artırmak gerekiyor. İşte bu ne-

denle, ekonomiyi daha hızlı geliştirme savaşımının ilk evresinde, çalışmada, teknolojik alanda ve devlet aygıtında düzeni sağlayarak ve disiplini artırarak ek bir büyüme gerçekleştirebiliriz ve gerçekleştirmeliyiz.

Bu sorun, bilindiği gibi, ilk kez ele alınmıyor. O kadar çok konuşuldu ki bu konuda, hâlâ daha hergün disip-
linden söz etmeye değer mi? Yalnızca hergün değil, her saat konuşmak ve özellikle de disiplinin güçlenmesi için elden gelen herşeyi yapmak gerekir.

Geçen Nisan ayında SBKP MK'da, işyeri sorumluları, uzmanlar ve bilim adamlarıyla yapılan görüşmeden bir örnek daha vermek istiyorum. SBKP MK'dan bir grubun, Minsk otomobil fabrikasındaki durumu incelediği günlerde emeğin üretkenliği bu işyerinde yüzde 18'lik bir sıçrama gerçekleştirdi. Oysa biz tüm beşyıllık planlar için hemen hemen aynı görevleri saptıyoruz. Yedek kaynaklarımızın neler olduğunu görüyorsunuz! Bū Nisan toplantısında söz alan başka yoldaşlar, örneğin Kazakistan'dan gelenler şunları söylediler: Evet, ötölyelerdeki insanların arasında aktif bir çalışma yürüttüğümüzde, kendi hatalarımızı yine kendimiz açığa çıkartıp düzelttiğimizde, aynı sonuca ulaşıldığını bizde birçok kez gördük. Birçok durumda, sorun, gerçekten işçinin disiplin ya da sorumluluk eksikliğinden değil, ama iş çevrimini bozan ve işçiye şaşırtan üretimdeki zayıf örgütlenmeden, üretimin tempo bozukluğundan kaynaklanıyor. Buna karşılık, tüm bunlar ustabaşılar, atölye şefleri tarafından dikkate alındığında ve başlıca yöneticiler de üretim yerindeyken, üretim yüzde 10, 12, 15, en azından yüzde 8 oranında artıyor.

İşte bu nedenle, ilk aşamada, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmaya giriştiğimizde, daha iyi bir örgütlenmeden, yüksek sorumluluk duygusundan, emekçilerin bilinçli tutumlarından en yüksek üretkenliği sağlamamız gerekiyor. Parti, sendika ve Komsomol örgütlerinin bu alanda çalışma yapmalarına gereksinim duyuyoruz. Bu alan-

da eğitimi, örgütlenmeyi, ekonomiyi ve doğal olarak maddi özendirilmeyi içeren bir önlemler sistemi gerekiyor.

SBKP MK'nın Nisan Tamüyeli Toplantısı'na katılanlar, MK Politbürosu'nun vardığı şu sonucu oybirliğiyle onayladılar: Tüm örgütsel, iktisadi ve toplumsal yedek kaynaklar harekete geçirilirse, herşeyden önce insan etkenini aktifleştirirsek ve herkesin kendi görev yerinde dürüstçe, bilinçlice ve etkili bir biçimde çalışmasını sağlayabilirsek, kısa sürede, gerçekten olumlu sonuçlar elde edebiliriz.

Yoldaşlar, Leningrad'da çok iş yapıldı; çünkü Leningrad yüksek kaliteli makine yapım, enerji sektörü için makine yapım, gemi yapım, radyoteknik, kontrol ve ölçü aytıkları ve daha birçok sanayi kolunun toplandığı büyük bir merkezdir. Kentte 300 araştırma ve inceleme kuruluşu toplanmıştır, bu alandaki her on kişiden biri Leningrad'da çalışıyor.

Ülkede yapılan birçok gemi, enerji tesisi, demir-çelik ve demir dışı metalürji, kimya ve petrokimya kompleksinin kalite ve değeri, inceleme enstitü ve bürolarınca hazırlanan projelerin düzeyine bağlıdır. Bunun bilincinde olan Leningrad ve bölgesi parti örgütleri, kadroları, sorumluluklarını yerine getirebilmek için, ellerinden gelen çabayı esirgemiyorlar.

Birçok ilginç şey burada ortaya çıkartıldıktan sonra tüm ülkeye yayıldı. Kent emekçi kolektiflerinde doğan somut girişimler biliniyor. 1960'lı yıllarda, üretim gruplaşmalarını Leningradlı komünistler kurdu; 1970'li yıllarda kentiniz, emekçi kolektiflerinin önce toplumsal, sonra iktisadi ve toplumsal gelişimini planlamaya başladı. Bu, artık ülke çapında yapılıyor. Leningrad'ın ileri gruplaşmalarındaki kolektiflerin, üretimin teknik düzeyini yükselme ve yeni malzemelerin kavranıp özümseme sürelerini 1,5-2 kat azaltma amacıyla başlattıkları hareket, işçi sınıfının yeni kuşaklarının eğitilip yetiştirilmeleri ve eski kuşakların yerlerini almaları konusunda edinilen deneyim vb, bü-

tün bunlar, partimizin en değerli hazinesini oluşturuyor. Dikkatinizi şu noktaya çekmek isterim: Yeni bir aşamaya girdiğimize göre donatımların, aygıtların, vb teknik düzeyinde yeni bir yükselmeyi hedefleyelim, yeni makine sistemlerini üretime sokalım; üretimde kalite ve güvenilirlik gereklerinin önemli ölçüde arttığı görülüyor. Bununla birlikte, bazı kolektifler bu görevin üstesinden başarıyla, büyük bir başarıyla gelirken, başka kolektifler aynı başarı düzeyini tutturamıyor. Bu durumda, pilot kuruluşlara, özellikle Polzunov kazan ve türbin enstitüsüne, "Elektromah" araştırma enstitüsüne, "Elektroapparat" üretim gruplaşmasına uyarıda bulunmak hiç kuşkusuz yerinde bir tutum olacaktır, çünkü bu kuruluşlar, çalışmada güvenilirlik, maddi kaynaklarda yatırım katsayısı ve bazı mallarda otomasyon düzeyi bakımlarından genellikle ileri düzeye erişemiyorlar.

Genel olarak şu görevi ortaya koymak gerekiyor: Leningrad ve bölgesindeki sanayilerin her üretimi dünya pazarlarında rekabet edilmelidir. Leningrad böylesi bir görevi üstlenip, buna girişmezse ülkenin bütününe bu yönelimi nasıl verebiliriz?

"Leningrad elektromekanik Fabrikası" üretim gruplaşması, sayısal programlayıcılar tasarımı konusunda SSCB'nin pilotkuruluşu olma rolünü, buna uygun ardıcılığı göstermeden, hatta pasif bir biçimde yerine getiriyor. Sayısal programlayıcılarınızın tüketicileri her zaman hoşnut bıraktığı söylenemez.

Şu görevi ortaya koymanın doğru olacağı kanısındayım: Her fabrika, her gruplaşma kendi ürettikleri ürünler konusunda diğer sanayileşmiş ülkelerde ulaşılmış en yetkin göstergeleri öğrenmeli, sonra da bundan gerekli sonuçları somut olarak çıkarmalıdır.

Ekonomide ve tüm öbür alanlarda durumu, olguları gerçekçi bir biçimde değerlendirmek için başka örnekler de verebilirim. Çünkü içinde bulunulan durumun gerçekçi

bir değerlendirmesi, bir takım somut, etkili önlemler hazırlanmasını sağlayacaktır.

Elektrik santrallerindeki donanım arızaları nedeniye enerji kaynaklarının hareketsizleşmesi, her yıl ulusal ekonomide muazzam kayıplara yolaçıyor. elbette herşey Leningradlılar'ın elinde değil, ama yine de birçok şey size bağlı, çünkü bu sektör için çok üretimde bulunuyorsunuz.

Bugün sanayi, işletmelerin, ne kadar iyi olursa olsun tek tek takım tezgâhları değil, ama emeğin üretkenliğini artıracak, makine yapımında baştan sona yeni, hareketli bir örgütlenme sağlayacak yetenekte üretim kompleksleri vermesini bekliyor. Leningradlılar, böylesi üretim kompleksleri sağlama göreviyle karşı karşıyadır. Bu çalışma, daha şimdiden geniş bir biçimde yürütülüyor; o halde bu çalışmanın çapının genişlemesi umuduyla sözkonusu çalışmaya omuz verilmelidir.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması ve ekonominin yoğunlaştırılması, büyük işlerin(*) iyileştirilmesini gerektiriyor. Son zamanlarda, bu sektörü köklü bir biçimde geliştirmek için birçok karar alındığını biliyorsunuzdur. Bu kararlarda sözkonusu olan, büyük işlerin planlanmasını, örgütlenmesini ve yönetimini iyileştirmek, projelerin ve bunların fiyatlandırılmasının hazırlığını, inşaat sektöründe ücretleme ve çalışmanın özendirilmesi sistemini yetkinleştirmektir. Ayrıca, büyük işler alanında sanayileşmenin geliştirilmesi ve emeğin üretkenliğin yükseltilmesi konusunda da önemli bir belge hazırlanıyor.

Bugün önemli olan, bu kararların uygulanmasını örgütlemektir. Bu konuda da Leningradlılar'ın örnek olacaklarına inanıyorum.

(*) **Büyük İşler:** bayındırlık (yol, otoyol, tünel, köprü, liman, havaalanı vb.), enerji üretimi (baraj) ya da toprakların iyileştirilmesi (sulama sistemleri, bataklıkların kurutulması vb.) alanlarında ulusal ölçekte önem taşıyan çalışmalardır. (Çevirenin Notu Ç.N)

Üstünde durmak istediğim başka bir konu da maddi kaynaklarda tasarrufa gidilmesidir. Yoldaşlar, genel olarak üretkenliği ulusal gelirden hareketle hesaplamalıyız. Yalnızca canlı emek değil, aynı zamanda üretim biriminde maddeleşmiş emek de ne kadar az harcanırsa, ulusal gelir o kadar çok olur. Marx, sorunu böyle ortaya koyuyordu; Lenin de.

Bu bakımdan, ekonomi sorumlularının zihniyeti büyük ölçüde değişmelidir. Ulusal zenginliği, onun somut ifadesini düşünmek yerine, bir malı daha da pahalılaştırmanın, tek bir malın yapımına bir gruplaşmanın birçok bölümünü katmak ve böylece onun “toplam maliyeti”ni ya pay olarak artırmak için olanaklı herşeyi bu malın içine tıktıştırmanın yolunu düşünmek az rastlanır bir durum değildir. Sonuç: “Toplam maliyet” artıyor ve mal, teknik malzeme eksikliği duyuluyor. Oysa bizim aranan nitelikte donanım, somut tüketim mallarına gereksinmemiz var.

Bugün, ülkemizde, tempo sorununu böylece çözmek isteyen büyük “uzmanlar” var. Yeni fiyatlar sayesinde, söz gelimi, bir malın ortalama fiyatını artırarak ya da herhangi bir tamamlayıcı göstergeyle ek miktarlar elde edilir ya da yalnızca aynı şey, aynı mal, bir gruplaşma içinde seri halde üretilir. Ve böylece şu ya da bu gruplaşmada tempo artar.

Yoldaşlar,

Halen, bazı ülkelere göre, ulusal gelirin her birimi için daha fazla hammadde, daha fazla enerji ve başka kaynak harcıyoruz. Kaynak bolluğu içinde yüzüyoruz, çünkü muazzam doğal zenginliklerimiz var. Bu zenginlik, kabalığımızı bağışlayın, bizi baştan çıkardı. Ama bugün, kaynaklarımızın yüzde 80’i ülkenin doğusunda, Sibiry’a da bulunuyor. Oraya gitmek için de kentler kurmak, yollar yapmak, herşeye sıfırdan başlamak gerekiyor. Bu muazzam olanaklar gerektiriyor. Daha on yıl içinde, her bir tonluk petrol artışı için yapılan harcamalar yüzde 70’den fazla arttı. On yıl—

da yüzde 70!

Bir başka deyişle, kaynaklara ulaşmak her geçen gün zorlaşıyor, bu da tüm ulusal ekonomimizde maliyeti artırıyor. Kaynakların kullanılması, tasarrufu da güncel ve çok keskin bir sorun olarak ortaya çıkıyor.

Bu alanda, bir kez daha, her şey, kaynak ve enerji tasarruf etmek amacıyla teknolojiden hareketle düzenlenmelidir.

Basit bir örneği ele alalım: Geçenlerde MK Politbüro'da termik santrallerin yeniden kurulması konusunu inceledik. Eskimiş tesislerde üretilen 1 kWs enerji için 400, 500 ve hatta bazen 600 gram yakıt harcanıyor. Çağdaş tesislerde 240 gram ve ülke çapında ortalama 326 gram. Harcamanın tüm termik santrallerde ülke ortalamasına indirilmesi durumunda, bir yılda 20-25 milyon ton, bir beşyılık plan döneminde de yaklaşık 100 milyon ton yakıt tasarrufu sağlanmış olacaktır. Tek bir girişimin kazandırabileceği işte budur. Otobomil sanayisinde dizelin benimsenmesi, milyonlarca ton tasarruf demektir. Örnekler çoğaltılabilir.

Tarımda toprak derinlemesine işlenebilir, ama aynı sonuçlar elde edilerek ve hatta toprak da korunarak düzlemesine de işlenebilir. Bu durumda yakıt harcaması yüzde 35 oranında daha düşüktür. Geçen yıl 21 metre genişliğe kadar biçen bir biçeri denediğimizde, hektar başına yakıt harcamasının, toplama sırasında anında 3,2 kg'dan 1,7 kg'a düştüğü görüldü.

Ekonominin her dalı bu açıdan incelendiğinde, kaybımızın ne kadar büyük olduğu ortaya çıkıyor. Bununla birlikte hiçkimse yıkıma uğramadı. Bu bir yanılsamadan başka bir şey değildir, yoldaşlar. Aile içinde cepten çıkan hissediliyor, ama kimse devletin cebinden çıkanı doğrudan hissetmiyor.

Bunun da hissedilmesini sağlamak gerekiyor, savurganlık cezalandırılmalı ve insanlar kaynak tasarrufunda bu-

lunmaya özendirilmelidir. Bu da, ülkemizde, gerektiği gibi yapılmıyor. İşte, sonuna kadar ilgilenilmesi gereken ve bizi Leningrad'a getiren bir sorun, çünkü bu kent, kaynak tasarrufu sağlayan teknolojilerin gerçekleşmesine olanak veren yeni gereçlerin önünü açıyor.

Bu sorun, yalnızca sanayi ya da tarımı değil, tüm alanları kapsıyor. İnşaat sektöründe büyük kayıplara uğranıyor. Depolama ve işleme yetersizliği nedeniyle o kadar çok tahıl çürüyor ki.

İşte hergün, traş olmak, yıkanmak üzere musluğu açtığımızda karşılaştığımız basit bir sorun daha. Akar su sağlama ve su arıtma konusundaki araştırma enstitüsünün rakamlarına göre, ülkede içme suyunun yaklaşık yüzde 21'i, kullanılmadan kanalizasyona gidiyor. Bazı ülkeler ise, bugün, halkın gereksinimini karşılamak için içme suyu ithal ediyorlar. Ülkemiz genelinde, boş yere harcanan suyu sağlamak için her yıl Dnieproges santralının üretimine eşit bir elektrik enerjisi tüketiliyor. Su tasarrufu sayesinde, bir beş yıllık plan döneminde 2,5 milyar ruble tasarruf edilebilir.

Mal üretimini artırma ve hizmetleri geliştirme sorunları çok büyük bir toplumsal-siyasal önem taşıyor. Nicelik ölçütlerinden çok, kalite ve çeşit sorunlarının ön planda olduğu bir tür yeni aşamadan geçtiğimizi kavramak önemlidir, yoldaşlar. Kabaca, yüksek tüketim özellikleri olan mallardan söz ediyoruz. Kalite sorununu çözemezsek, halkın mal gereksinimini karşılama sorununu da çözemeyiz. Dikkat edilmesi gereken birinci nokta budur.

İkinci nokta, ticaretimizdeki ve hizmetlerdeki dengesiz, uyumsuz yapıyı aşmamız gerekiyor. Ülkemizde, halen, her yurttaşın nakit harcamalarının yüzde 75'i, hatta yüzde 80'i mal tüketimine gidiyor, aile bütçesinin küçük bir bölümü, diğer birçok ülkeden çok daha azı hizmetlere ayrılıyor.

Konutların onarımı, ülkemizde plana bağlıdır, ama kendi konutunuzu kendi olanaklarınızla onarmayı hele bir

deneyin; kaçak iş yapan birini muhakkak bulmanız gerekecek. O da malzemeleri kendi işyerinden çalacaktır; böylece bu malzemeler yine devlet fonlarından alınmış olacak. İnsan kendi kendine sormadan edemiyor; biz içinde bulunan durumu gerçekçi bir biçimde değerlendirecek zekâdan hakikaten yoksun muyuz?

Bir başka yana bakalım. Bahçe düzenlemesi ve küçük çaplı sebze yetiştiriciliği için gerekli toprak ve kaynakların verilmesinin kararlaştırıldığını farketmişsinizdir. Daçalar değil, ama küçük yazlık evler ve küçük sebze bahçeleri. Bu uygulama, daha şimdiden 20 milyon kişinin, boş zamanlarında çalışmasına ve yazın dinlenmesine olanak sağlıyor. Daha birçok insan bu tür bahçe ve sebze bahçeleri istiyor. Ama biz, tersine bir şeylerden, bunun bir tür özel işletme olmasından endişe duyuyorduk. Bir ailenin kendi küçük bahçesiyle haşır neşir olmasının, zamanın doğayla başbaşa geçirmesinin hangi özel işletmeyle ilgisi olabilir?

Her yıl 1-1,2 milyon parsel toprağı yurttaşlara verme kararı aldık. Para karşılığında mal ve hizmet talebini sağlamak gerekir. Tüm bunlar enine boyuna düşünülmelidir.

Temel tüketim maddeleri konusunda ekonominizin en zayıf noktası, yani Leningrad ve bölgesinde hafif sanayinin durumu konusunda sizleri eleştirmek istiyorum. Bu sanayinin durumu, ekonominin geri kalan bölümüne uymuyor. Teknik donanım, açık bir biçimde yerinde sayıyor. Her şeye karşın, bu zor koşullarda Leningrad'da üretilen malların kalitesinin iyi olması için çok çaba gösteren hafif sanayi çalışanlarına ancak teşekkür edebilirim.

Donanım olması gerektiği gibi olmadığı için bu alanda üretkenlik artırılamıyor. İstenen kalite ve sonuç da elde edilemiyor. Leningrad'da hafif sanayi faaliyetinin böylece sürdürülmesine izin verilebilir mi?

Kent ve bölgesi parti kadrolarından, bakanlıktan bu sorunu artık çözmelerini istiyorum. Yeni bir beş yıllık plan hazırlanıyor; çağdaşlaştırma incelemesi Leningrad hafif sa-

nayisine çeki düzen verme çalışması artık sona ermeli ve beşyıllık planda yeralmalıdır.

Gerek ekonomide, gerekse toplumsal alanlarda çözemiz gereken ne gibi sorunlar kaldığını düşündüğümüzde, herşeyden önce parti çalışmasının, faaliyetlerinin ve parti yöneticilerinin etkililiğini artırma sorunları öne çıkıyor. Toplumumuzun gelişim sürecinin bu önemli aşamasında, partinin, yeni görevlerin çözümünü ele alma, kadroların, tüm halkın görev ve sorumluluk düzeyini yükseltme, sosyalist demokrasi sistemimizin bütününe bu muazzam siyasal, toplumsal ve iktisadi hedefin hizmetine sokma kapasitesine çok şey bağlıdır.

Partinin örgütsel ve ideolojik düzeyde güçlendirilmesiyle ilgili noktalara, her kademedeki çalışma üslup ve yöntemlerinin yetkinleştirilmesine büyük önem veriyoruz. Bu gerekler, MK'nin Nisan Tümüyeli Toplantısı'nda formüle edildi. Neler olduğunu biliyorsunuz. Halen, bunlar parti komiteleri tümüyeli toplantılarında tartışılıyor. Sizin daha önce gerçekleştirdiğiniz bu toplantı, bildiğim kadarıyla, parti anlayışı temelinde, zengin bir tartışma içinde geçti.

Çalışmalar konusunda rapor verme ve seçim kampanyasının eli kulağında. Ciddi bir biçimde düşünmek ve bu kampanyadan, partimizin yönetici rolünü daha da yükseltmek, çağın bize yüklediği yeni görevlerin ışığında, toplumumuzun içindeki örgütsel ve ideolojik misyonunu güçlendirmek gerekiyor.

Tüm hatalara, olumsuzluklara, her türlü kusura yeni bir gözle bakılmalıdır. Parti kadrolarımız arasında, sorumlular arasında bile disiplinde, görev anlayışında yer yer gevşeme görülmesi nedeniyle, bu yeni bakış açısı daha büyük bir önem kazanıyor. Bütün bunlara bir son vermek gerekiyor, yoldaşlar.

Ulusal ekonominin yönetim sistemini yetkinleştirirken, parti komitelerinin, bir bütün olarak partinin çalışma biçim ve yöntemlerinin çağımıza uygun duruma getirilmesi-

ni de ele almalıyız. Çalışmalar konusunda rapor verme ve seçim kampanyası süresince, seçimli kadrolar oluşturulmasına, enerji ve girişkenlik dolu yöneticiler sayesinde parti sektörlerinin güçlendirilmesine özen gösterilmelidir. Bu konudaki direktifler, SBKP MK'nin Nisan Tamüyeli Toplantısı'nda çok açık bir biçimde ortaya kondu ve onaylandı; bunları kesin olarak uygulamak gerekiyor.

Tüm kadrolarımıza, elbette deyim yerindeyse bir şans tanımalıyız: Bugünün gereklerini anlamak ve bakış açılarını değiştirmek. Ama gelişmeye niyeti olmayan ve ayrıca yeni görevlerin yerine getirilmesini engelleyen yoldan çekilmeli ve gölge etmemelidir. Bir kişinin çıkarlarını, tüm toplumun çıkarlarının önüne koyamayız.

Kadroların ayıklanmasında dağılımında ve eğitiminde Leninci normlara uyulmasını istiyoruz. Kadrolara herhangi baskı uygulanması kesinlikle kabul edilemez. Tüm o yıllar boyunca, her aşamada, hem barış, hem de savaş dönemlerinde yaşanan tüm tarihsel deneyimimizce tamamen doğrulanan Lenin'in ilkelerinden hareket etmemiz gerekiyor. Lenin, insanları siyasal, pratik ve ahlaksal niteliklerine göre değerlendirmek gerektiğini öğütlüyordu. Ve bu gerekler, her aşamada, ayrı bir yankı uyandırıyor, içerik kazanıyor. Ama yine de özü itibarıyla hiç değişmiyor.

Bazen gençlerin pek az olduğu, gençliğin önünün açılması gerektiği söyleniyor. Doğru, yönetici görevlere yükselmeleri için gençlere ve kadınlara yol açılmalıdır. Ama esas önemli olan, genç ve deneyimli kadroları ustalıklı bulup ortaya çıkarmaktır. Bu, gerek tekdüze çalışmaya, durgunluğa, gerekse serüvenciliğe, iradeciliğe karyı en sağlam güvencedir.

Ülkemizde izlenmesi gereken süreç işte budur. Yeni güçlerin akışını yapay bir biçimde durdurmamak gerekir. Ama diğer yandan da, kim potansiyelini tüketmemişse ve hâlâ sonuna kadar çalışabiliyor ve yararlı olabiliyorsa, o çalışmalı ve bizden destek görmelidir.

Kısacası, kadrolara karşı, Lenin'in, partinin öğrettiği gibi, ısrarlı ve ölçülü bir biçimde davranmak gerekiyor.

Yoldaşlar,

Parti komitelerinde, çalışmalar konusunda rapor verme ve seçim kampanyaları biter bitmez yönetici görevlere gelecek kadroların ciddi bir sorumluluk üstleneceklerini iyi anlamak gerekiyor. Onikinci beşyılık plan ve izleyen planlar boyunca iktisadi, toplumsal ve kültürel ilerleme konusundaki yoğun planları yaşama geçirmek gibi son derece karmaşık bir çalışmanın başına geçmek onlara düşecektir. Kadroları, buna göre seçmek ve dağıtmak gerekir. Herkes ne yapılması gerektiğinin tam bilincinde olmalı, aynı zamanda da görevini nasıl yerine getireceğini ve parti politikamızı zamanında nasıl uygulanacağını da bilmelidir.

Kadrolardan söz ederken, disiplin konusu ayrı bir canlılıkla karşımıza çıkıyor.

Moskova'da Proletarski semti emekçileriyle görüşmelerim sırasında, onların dileklerini kaydettim. Aslında bu dilekler basit bir biçimde ifade edilebilir: Parti ve halk, ülkede düzeni sağlamak ve yeryüzünde barışı korumak için çabalarını birleştirmelidir. Emekçilerin, bu konuda kendi başlarına nasıl akıl yürüttüklerini görmek anlamlıdır. Düzenin, toplumun tüm alanlarında, yani üretimde, belediye yönetimi ve ekonomisinde, ticarete, halk sağlığında, hizmetlerde ve özellikle bürokrasinin aşırı geliştiği iktisadi yönetim alanında sağlanmasını bekliyorlar. Kamu düzenini elbette sağlamak gerekir. Sorunu ortaya koymanın doğru tarzı budur. Emekçiler de, düzen ve disiplini sağlama savaşımına etkin olarak katılmaya hazırdır. Zaten, bu katılım olmadan böylesi bir görevin üstesinden gelmek olanaksızdır.

Sonuç olarak, günümüzde, parti örgütlerinin, her parti örgütündeki kadroların hedefi tüm emekçi kolektiflerinde, genel olarak ülkede daha iyiye doğru değişime elverişli koşullardan sonuna kadar yararlanmaktadır.

Söylediğim gibi, insanlar sözlerimizin davranışlarımızla uyum içinde olmasına dikkat ediyorlar. Bu konuyu oluru-na bırakmak sözkonusu olamaz. Bu, süregen, önsüz-sonsuz bir çalışmadır. Dahası, MK ve Hükümet'in bir kararında şöyle deniyor: Yönettikleri kollektiflerde, gruplaşmalarda gerekli disiplin ve düzeni sağlamaktan aciz yönetici kad-rolar, yönetim kademesinde bulunamazlar. Soruna işte böy-le yaklaşıyoruz, ve bu ilke, ancak böyle uygulanabilir. So-runlar böyle ele alınabilir.

Sön zamanlarda hepimiz, ahlaka ve toplumsal adale-te ilişkin konuların, toplumumuzun tüm katmanlarında git-gide daha canlı ve ısrarla ele alındığını açıkça görüyoruz. Bizler, Merkez Komitesi üyeleri, bu canlılığı hissediyoruz. Bu konuda da özü yakalamak ve halkın isteklerini anla-mak önem taşıyor.

Sovyet yurttaşları, ülkelerinin tüm alanlarındaki ka-zanımlarına yüksek değer veriyorlar, ileriye doğru yürür-ken karşılaşılan sorunları ortaya koyuyorlar; güçlüklerin aşılmasına, toplumsal ve iktisadi gelişim sorunlarının çö-zümüne etkin bir biçimde katılmaya hazırdırlar. Diğer yan-dan, yolsuzluklara, yasa tanımazlıklara, bürokrasiye, asa-laklığa, alkolizme, savsaklamaya, savurganlığa ve başka olumsuzluklara karşı daha hoşgörüsüz bir tutum içine gi-riyorlar; buna gezilerim ve görüşmelerim boyunca tanık olu-yorum.

Halen, ayyaşlık ve alkolizm gibi tehlikeli ve oldukça derin kökler salmış bir toplumsal ayıba karşı savaşım veri-yoruz. Bu, tüm partiye, tüm halka, tüm devlete düşen bir görevdir. Bizler gerçekçiyiz ve bu savaşımın uzun süreceği-ni biliyoruz. Ancak birlikte bu işe koyulursak, bu işin pe-şini bırakmadan, kararlılıkla, en küçük bir ödün verme-den sürdürürsek başarıya ulaşabiliriz.

Ahlak değerlerine saygı gösterilmesine bağlı sorunlar çok büyük bir önem kazanıyor, yoldaşlar. Evet, disiplin her-kes için geçerlidir, herkes için tek bir yasa vardır, gerekler

herkes için aynıdır; ve herkesin ve her bireyin refahı çalışma sürecindeki katkısına, harcadığı emeğin nicelik ve niteliğine sıkı sıkıya bağlı olmalıdır. İnsanlar, çalışmadan gelir elde etme girişimlerine öyle çok kızıyorlar ki, bunu engelleyecek bir yasal düzenleme yapılmasını istiyorlar.

Sovyet yurttaşları, kendini beğenmişlik ve dalkavukluk gösterilerini kararlı bir biçimde mahkûm ediyorlar. Kadrolarımız, çalışmalarında tüm bunları gözönüne almalıdır. İnsanlara daha da yakın olmak, onlara daha çok güvenmek. Bu elbette, insanların her yaptığına kayıtsız kalmak ya da hoşgörölü davranmak anlamına gelmez. Zaten, insanlar da bu tür yöneticileri sevmiyorlar. Kararlı , örgütlü, ısrarlı, ilgili ve kendi kişisel davranışlarıyla devlet işlerinde bilinçli bir tutum örneği veren yöneticileri seviyorlar. Ve öylesi yöneticileri her zaman destekliyorlar.

Gördüğünüz gibi, bugün, hareketimize, lokomotifimizin, büyük devletimizin ilerlemesine ivme kazandırmak için, hangi sorun ele alınırsa alınsın, partinin ve tüm kadroların faaliyetini iyileştirmekle işe başlamak gerekiyor. Ana koşul budur. Ve bu koşul, doğru bir biçimde çizilen bir politikadan hareketle sağlanabilir. Doğru politika olmadan, parti ve halkın birliği olamaz. Birinci nokta budur.

İkincisi: Ülkemizde çok büyük olan partinin gücünü, tüm ülkenin, bugün çağın dayattığı yeni görevlerin yerine getirilmesi sürecine katılmasını sağlama yönünde kullanmalıyız. Bu açıdan Leningradlılar'ın örnek tutumuna güveniyoruz. Sizlere büyük başarılar diliyorum, yoldaşlar.

Hint Ajansı Press Trust Of India'yla (PTİ) yapılan mülakat

18 Mayıs 1985

Soru: Yakında başbakanımız Rajiv Gandhi'yle yapacağınız görüşmenin ışığında, barış ve silahlanma savaşımı çerçevesinde Sovyet-Hint ilişkilerinin bugünkü durumunu ve gelişme doğrultularını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt: Öncelikle, Hindistan yöneticilerinin, ülkemizde, Sovyet yurttaşlarının büyük dost Hint halkı için beslediği içten yakınlık ve saygıyı dile getiren özel bir duyguyla karşılandığını vurgulamak isterim.

Hindistan konusundaki tutumumuz, SSCB'nin, halkların emperyalist boyunduruğa karşı, bağımsızlığın güçlendirilmesi ve toplumsal yenilenme için savaşımına verdiği tutarlı ve sürekli desteği yansıtıyor. Yüce Lenin'den bize miras kalan bu siyasete sadakatle bağlıyız. Abartmış olmak istemiyorum, ama tek ve paha biçilmez bir değer mirasçılarımız. "Birbirimize ne yalnızca hükümetlerimiz arasındaki ilişkilerle, ne de siyasal ve iktisadi işbirliğiyle bağlıyız. İlişkilerimiz, iki yaratıcı halkın ateşli yüreklerinin bir birliğidir." İndra Gandhi'nin bu anlamlı ve sıcak sözleri, ülkelerimiz arasındaki çokyönlü ilişkilerin düzeyini ve çeşitliliğini en iyi biçimde dile getiriyor.

Bu fırsattan yararlanarak, Hint halkının, adı sonsuza kadar Sovyet-Hint dostluğu tarihine geçen bu eşsiz kızı-

nın onurlu anısını bir kez daha saygıyla anıyorum. İndra Gandhi'ye verilen "Halklar arasında barışın güçlenmesi için Uluslararası Lenin Nişanı, kalıcı bir barış için, halklar arasında dostluk için savaşımındaki büyük katkısına duyduğumuz minnettarlığı ifade ediyor.

Bir Hint atasözü, en kısa yolun, insanların birbirlerine kavuşmak için aldıkları yol olduğunu söylüyor. Onlarca yıldır halklarımız bu yolda yürüyor. İşte bu nedenle ilişkilerimiz, her zaman yükselen bir çizgi izleyerek gelişiyor. Barış, dostluk ve İşbirliği Antlaşması'na dayanan ilişkilerimizin yüksek düzeyinden, dinamizminden ve çok yönlülüğünden hoşnutuz.

Hindistan'ın, nükleer tehlikenin önlenmesi ve barış uğrundaki ortak çabalara katkısına büyük değer veriyoruz. Uluslararası ilişkilerde önemli bir etken olan bağlantısızlar hareketinin halen başında bulunan Hindistan, bu hareketin birliğini ve tüm dünya için yararlı etkisini güçlendirmek için çok şey yapıyor.

Sovyet-Hint dostluğu, yalnızca halklarımızın bir zenginliği değildir; bu dostluk, bugünkü gergin durumda önemli bir barış ve istikrar etkenidir; barış ideallerini, karşılıklı saygı ve hak eşitliğine dayalı işbirliği ilkelerini rehber edinen farklı rejimlere sahip ülkelerin verimli işbirliğine de bir örnektir.

Sovyet-Hint ilişkilerinin gelişme doğrultularına iyimserlikle bakıyoruz. Başbakan Rajiv Gandhi'yle daha önceki görüşmemizden sonra, her iki taraf işbirliğini daha da güçlendirme arzusunu belirtmişti. Hem ikili, hem de uluslararası ilişkiler üstüne çok sayıda konuyla ilgili önümüzdeki görüşmemizin, geleneksel ilişkilerimize gerek Sovyet ve Hint halklarının, gerekse Asya'da ve tüm dünyada barışın yararına yeni bir içerik kazandıracağına eminim.

Ülkemizde büyük bir saygı gören Hindistan yöneticisiyle yeniden görüşecek olmaktan son derece hoşnutum.

Soru: Dört kıtayı temsil eden altı ülkenin devlet ve hü-

kümet liderlerinin 1984 ve 1985 açıklamalarında belirlenen girişimleri, SSCB'de geniş ölçüde destek gördü. Sizce bu girişimler nasıl uygulamaya konabilir?

Yanıt: Bu girişimlere büyük değer veriyoruz. Altı ülke liderinin belgelerinde dile getirilen görüşler ile Sovyetler Birliği'nin girişimleri aynı yöndedir. Açıklamalarda formüle edilen nihai hedef, nükleer silahı insanlığın yaşamından çıkarma hedefi, ülkemiz dış siyasetinin hedeflerine tamamiyle uygundur.

ABD'yle görüşmek üzere Cenevre'ye, bu görüşmelerin hedefinin, uzayda silahlanma yarışını başlatmamak, yeryüzünde durdurmak, nükleer silahlarda bunların bütünüyle imhasına kadar gidecek köklü bir indirime girişmek olması konusunda anlaştıktan sonra gittik.

İşe, altı ülke liderinin önerisiyle başlanabilir: Nükleer silahların hazırlanması, üretimi ve konuşlandırılmasını durdurmak; nükleer silahları dondurmak ve bunların azaltılmasına girişmek; silahlanma yarışının uzaya taşınmasını önlemek ve nükleer denemeleri bütünüyle yasaklayan bir antlaşma yapmak.

İlk önlem olarak, Cenevre görüşmeleri süresince SSCB ve ABD'nin bilimsel araştırma da içinde, vurucu uzay silahlarının yaratılması, denenmesi ve konuşlandırılması üstüne bir moratoryum ilan etmeleri, her iki ülkenin stratejik saldırı silahlarını dondurmaları, Amerikan orta menzilli füzelerinin Avrupa'da konuşlandırılmasını ve bizim misilleme önlemlerimizin artışı durdurmak amacıyla silahlanmanın askıya alınmasını önerdik.

Sovyetler Birliği daha şimdiden tekyanlı olarak ve 1985 Kasımı'na kadar geçerli olmak üzere, orta menzilli füzele-
rin konuşlandırılması konusunda bir moratoryum ilan etti ve Avrupa'da öbür misilleme önlemlerinin alınmasını askıya aldı. Sözüne sadık olan Sovyetler Birliği, bu moratoryumun hükümlerine sıkı sıkıya uyuyor. Washington'dan ve NATO'daki bağlaşıklarından, girişimimizi daha ciddi bir

biçimde inceden inceye düşünerek değerlendirmelerini, Batı Avrupa'ya Amerikan füzelerinin konuşlandırılmasını durdurmalarını beklemek hakkımızdır. Bu sorunda karışıklılık, Cenevre görüşmelerini pratik bir alana taşmaya katkıda bulunabilir.

Bu arada, ABD'yi ve öbür nükleer silaha sahip devletleri birçok kez nükleer silah denemelerini durdurmaya çağırdık. Sovyetler Birliği, nükleer silaha sahip devletlere, nükleer silah denemelerini bütünüyle ve her yerde yasaklayan bir antlaşmanın yapılmasına kadar geçerli olmak üzere tüm nükleer denemeler konusunda bir moratoryum hazırlama önerisinde bulundu ve bulunuyor. Bu moratoryum, Hiroşima'ya atom bombasının atılışının 40. yıldönümü olan 6 Ağustos 1985'ten itibaren başlatılabilir.

Sovyetler Birliği, bilindiği gibi ABD yüzünden kesilen nükleer silah denemelerinin bütünüyle yasaklanması görüşmelerine hemen yeniden başlamaya hazırdır. Yeraltında nükleer silah denemelerinin sınırlandırılması ve yeraltında barışçıl amaçlarla nükleer patlamalar konularında 1974 ve 1976'da imzalanan, ama Sovyet tarafından kaynaklanmayan nedenlerle daha hâlâ onaylanmamış olan Sovyet-Amerikan anlaşmalarını uygulamanın tam zamanıdır.

Bugün nükleer silaha sahip devletlere, en başta da Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'ne dünyanın geleceği konusunda özel bir sorumluluk düşüyor. Ama Sovyetler Birliği, dünyaya hiç bir zaman yalnızca Sovyet-Amerikan ilişkileri açısından bakmadı. Tüm devletlerin, hassas sorunlara, uluslararası yumuşamaya gerçekçi çözümler bulunmasına katılabileceklerine ve katılmaları gerektiğine inanıyoruz. Çeşitli ülkelerden milyonlarca insanın, silahlanma yarışının sürdürülmesini gizlemek için görüşmeleri kullanma denemelerine karşı, silahlanma yarışını durdurmaya ve birikmiş silah rezervlerini azaltmaya dönük etkili önlemler için yükselen sesi çok büyük bir önem taşıyor.

Soru: Asya'da, özellikle Hint Okyanusu havzasında

istikrarlı bir barışın kurulmasının ve işbirliğinin geliştirilmesinin perspektifleri konusundaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

Yanıt: Hindistan'ın Asya'da barış ve istikrarın güçlendirilmesine yaptığı katkıya, bölgenin canalcı sorunlarına gerçekçi ve dengeli yaklaşımına büyük değer verdiğimizi vurgulamak isterim.

Sovyetler Birliği, Asya'da barış ve güvenliğe, bu kıtadaki devletler arasında eşitlik esasına dayalı işbirliğine her zaman büyük önem verdi, bugün de veriyor. Bu yaklaşımımız, Hink Okyanusu havzası için de bütünüyle geçerlidir. Bu bölgeyi, bir barış bölgesine dönüştürme düşüncesini destekliyoruz.

Birkaç yıldır, ABD'nin bu konuda bir uluslararası konferansın toplanmasını engellediği herkesçe biliniyor. Yanısıra, ABD, Hint Okyanusu havzasında askersel faaliyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin Sovyet-Amerikan görüşmelerini de tekyanlı olarak kesti. Bu arada, bölgedeki askersel varlığını durmadan güçlendiriyor.

Sovyetler Birliği, görüşmelere yeniden başlamaya hazır olduğunu birkaç kez açıkladı. Sovyetler'in 1982'de Soyvet-Hint zirve görüşmesi sırasında, gemileri Hint Okyanusu'nda seyreden tüm devletlere yaptığı, bu bölgede durumu ağırlaştıracak her önlemden kaçınmak için bir konferansın çağrılmasını beklememe yolundaki önerisi bugün de geçerlidir. Bu ne anlama geliyor? Bölgeye büyük deniz birliklerinin sevkedilmemesi, burada askeri manevralar düzenlenmemesi, Hint Okyanusu'nda kıyısı olmayan devletlerin bölgedeki askersel üslerinin genişletilmemesi ve modernleştirilmemesi.

Bugün Hint Okyanusu'nun bir barış bölgesi durumuna gelmesi için savaşım, bu konuda bir uluslararası konferansın çağrılması eksenine dayanıyor. Bu forumun toplanması ve Hint Okyanusu'nun sonunda, birkaç başka ülkenin değil de bölgedeki devletlerin yaşamsal çıkar alanı durumuna gel-

mesi için, bir gerginlik ve çatışma alanı değil de bir barış alanı durumuna gelmesi için ilgili öbür devletlerle birlikte etkin bir biçimde hareket etme isteğimizi vurgulamak istiyorum.

Sözlerime son verirken, Ajansınız aracılığıyla, Hint halkına mutluluk, refah ve barış dileğimi iletmeme izin verin. Hindistan Hükümeti'ne ve yurttaşlarına, ulusal birliklerini ve bütünlüklerini güçlendirme, toplumsal ilerleme ve büyük ülkenizin refahı savaşımında başarılar diliyorum.

* * *

Ajans PTİ'nin sorularına verilen yanıtların muhabire iletilmesini izleyen söyleşi sırasında, Mihail Gorbaçov, Sovyetler Birliği'nde başbakan Rajiv Gandhi'nin önümüzdeki ziyaretine büyük bir önem verildiğini ve bu ziyaretin devletlerimizin yaşamında, ilişkilerimizin gelişmesinde unutulmayacak bir olay olarak değerlendirildiğini belirtti. Bu, her zaman böyle oldu: Ülkelerimiz yöneticilerinin her ziyareti, her görüşmeleri Sovyet-Hint ilişkilerinde birer kilometre taşı oldu. Bu bakımdan, Sovyet yurttaşları, Hindistan'ın çok değerli yöneticileri Jawaharlal Nehru ve İndra Gandhi'nin SSCB'yi ziyaretlerini büyük bir sıcaklık ve saygıyla anımsıyorlar. Başbakan Rajiv Gandhi'nin ziyaretinin gerek Sovyet-Hint işbirliğinin gelişmesine, gerekse istikrarlı bir barış, uluslararası güvenliğin güçlenmesi için yürüttüğümüz ortak savaşıma büyük bir katkıda bulunacağından eminiz. Başbakanla önceden kurduğumuz kişisel iyi ilişkileri daha da sıkılaştırmak istiyoruz.

Tüm Sovyet insanları Hindistan'la dostluğa çok büyük önem veriyor; bu ülkenin büyük halkına, eski ve zengin kültürüne ve insanlığını ilerlemesi için yaptığı katkıya derin saygı duyuyor.

Hindistan'la dostluk, onlarca yıldır dış siyasetimizin etkin bir geleneğidir de. Birleşik, güçlü ve barış tutkunu Hindistan'ın, çağdaş dünyanın kendisine gereksinme duy-

duğu bir parçası olduğuna inanıyoruz.

Bana gelince, ülkenizin yaşamıyla yakından ilgileniyorum ve başbakan R. Gandhi tarafından bana yapılan içten davetin, zamanı geldiğinde, Hindistan'ı ve halkını tanımama olanak vereceğini umuyorum, dedi Mihail Gorbaçov.

Mihail Gorbaçov, muhabirin bir takım ek sorularını da yanıtladı.

Parti yöneticisi olarak, verimli faaliyetleri bakımından sonucu belirleyici olarak gördüğü etkenlere ilişkin görüşü sorulan Mihail Gorbaçov, bu konuda bir tek "sır" olduğunu vurguladı: Sovyet sosyalist yaşam tarzımız, bireyin yetişmesi ve gelişimi için sosyalist rejimin yarattığı koşullar. Çalışma zevki ve alışkanlığı, bir köylü ailesinde, milyonlarca işçi, köylü ve aydın çocuğunun kazandıklarına benzer kazanımlar; SSCB'de herkesin yararlanabildiği iyi bir öğretim; önce bir Komsomol örgütünde, sonra Parti'de toplumsal ve siyasal eğitim, bunlar, sosyalist yaşam tarzımızın Sovyet yurttaşlarına, şu ya da bu çalışma sektöründe, ülkenin gelişimine, yeni bir yaşam kuruculuğuna etkin olarak katılma olanağı veren tipik etkenlerinden bazılarıdır. Her ülkenin, her halkın yetenekli insanları vardır, ama biz, bu kişilerin serpilip gelişmesini, yeteneklerini toplumsal bakımdan yararlı bir biçimde kullanmasını sağlayacak en iyi koşulları sosyalist rejimin yarattığına inanıyoruz.

Muhabir Gupta, Sovyetler Birliği'nin, saptadığı politikasını büyük bir enerji ve dinamizmle uygulaması karşısında, Batılı bazı siyaset adamlarının, SSCB'nin dış siyaset alanındaki planlarını ve toplumsal-iktisadi kalkınmaya ilişkin önlemlerini gerçekleştirmesinin Batı için, özellikle de ABD için artan bir tehlike oluşturmamasından tedirgin olduklarını kaydetti. Muhabir, Mihail Gorbaçov'a bu konudaki görüşünü sordu.

Yanıtında, Mihail Gorbaçov, bu "tedirginlikler"i, bunları yayan Batılı siyaset adamlarının kendi bilinçlerinde bı-

rakmak gerekir, dedi. Partimiz ve devletimizin yönetimi, şu son zamanlarda, SSCB'nin barışçı toplumsal-iktisadi gelişimini hızlandırmak için büyük bir 'çalışma gerçekleştirdi. İktisadi yaşamın çeşitli sektörlerindeki durumu gerçekçi bir biçimde değerlendirmeye çalıştık, uzmanlara danıştık, bu konuları geniş kent ve köy emekçi çevreleriyle tartıştık. Bu, bize, uygulanması, parti ve halk tarafından belirlenen hedeflere ulaşılmasını sağlayacağına inandığımız bir programın ana hatlarını tasarlama olanağı verdi. Parti'nin XXVII. Kongresi'nden önce toplumsal-iktisadi kalkınma stratejisinin temel tercihlerini belirleyeceğimizi umuyoruz ve hazırladığımız planların parti ve tüm Sovyet halkı tarafından onaylanacağına inanıyoruz.

Sovyetler Birliği'nin barışçı gelişimi için uzun soluklu önemli hedefler belirlenmesi, doğal olarak barışın korunmasına gereksinmemiz olduğu anlamına geliyor ve yer-yüzünde barışı korumak ve güçlendirmek için elimizden gelen herşeyi yapacağız. Bu bakımdan çıkarlarımızın, tüm diğer halkların, yani sosyalist ülkeler, sanayileşmiş kapitalist devletler, sömürgeciliğin boyunduruğundan kurtulmuş Asya, Afrika ve Latin Amerika devletleri halklarının çıkarlarıyla çakıştığına inanıyoruz. Bunun, uluslararası gerginliği korumak ve bencil çıkarları için yararlanmak üzere silahlanma yarışını sürdürmek isteyecek bazı emperyalist grupların işine gelmemesi olanaklıdır; ama bu, başka bir iştir. Politikamızın, hem Sovyet halkının çıkarlarına, hem de öbür ülke halklarının çıkarlarına uygun olduğu görüşündeyiz.

Muhabir, Mihail Gorbaçov'a, yönelttiği sorulara verdiği açık ve inandırıcı yanıtlardan dolayı teşekkür etti.

**Hindistan Cumhuriyeti Başbakanı Rajiv Gandhi
onuruna Büyük Kremlin Sarayı'nda
verilen yemekte yapılan konuşma**

21 Mayıs 1985

Sayın Başbakan,
Bayan Gandhi,
Sevgili Hintli dostlar,
Yoldaşlar,

Hindistan Başbakanını ve beraberindeki temsilcilerini Moskova'da ağırlamaktan mutluyuz. Sovyetler Birliği'nde, Hindistan'a karşı büyük saygı duyuyoruz. Sıcaklık ve içtenlik, yüksek güven düzeyi ve derin karşılıklı anlayış, Sovyet ve Hintli yöneticiler arasındaki görüşmelerin değişmez ayırdedici özellikleridir. Bu görüşmelerin, gerek ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin gelişmesi, gerekse Asya'da ve tüm dünyadaki durum üzerinde yararlı bir etkisi vardır.

Yıllar ve onyıllar geçiyor. Ülkelerimizde kuşaklar birbirini izliyor, ama SSCB ile Hindistan arasındaki dostluk ve işbirliği ilişkileri yükselen bir çizgi halinde süregidiyor, çünkü bu ilişkiler eşitlik ve karşılıklı saygıya, çağımızın temel sorunları karşısında iki ülkenin tutumlarının özdeşliğine ya da benzerliğine dayalıdır.

Hindistan'la bugün çok yönlü olan işbirliğimiz, her türlü baskıdan ve dayatmacı koşullardan uzaktır. Sovyetler Birliği, Hindistan'ı, bağımsızlığını güçlendirme savaşımının her evresinde sürekli olarak destekledi, egemenliği-

ni, onurunu ve bağımsız kalkınma hakkını savunan bu büyük ülkeyle etkili dayanışmasını her zaman gösterdi, bugün de gösteriyor.

Hindistan'la işbirliğinin tüm alanlarında, en iyi olanaklarımızı bu ülkeyle dostça paylaşıyoruz. Ve SSCB ile Hindistan arasındaki iktisadi ilişkilerin, onun ilerlemesiyle bağlı sorunların, ister ağır sanayisinin temellerinin atılması, isterse enerji kompleksinin kurulmasında sözkonusu olsun, her somut tarihsel dönemin anahtar sorunlarının çözümüne katkıda bulunmasından büyük mutluluk duyuyoruz. Bugün de, ortak projelerimiz arasında, gerçekleştirildiklerinde, ekonomik gelişmeye ve yeni yüzyılın eşliğinde Hindistan'ın savunma kapasitesini güçlendirmeye büyük ölçüde katkıda bulunacak projeler vardır.

Karma bir Sovyet-Hint ekibinin başarıyla gerçekleştirdiği uzay uçuşu, bilimsel ve teknik ilişkilerimizin yüksek etkinliğini ve hatta, deyim yerindeyse, büyük potansiyelini gösteriyor.

İki ülke arasındaki kültürel alış-verişin çapı ve çeşitliliği, iki ülke halklarının, gerek birbirlerinin zengin kültürüne, gerekse belli bir manevi yakınlaşmaya duydukları karşılıklı ve geleneksel ilgilerini yansıtıyor.

Ama daha önce yapılmış olanlar, çok daha ileriye gitmek için varolan büyük olanakları gözlerden kaçırmamalıdır. Her iki ülke de, bugünkü görüşmelerde daha ileriye gitmeye hazır olduğunu açıkladı. Birlikte, işbirliğimizi, birçok alanda, nitelikçe yeni bir düzeye elbette çıkarabiliriz.

Savaş tehdidini uzaklaştırma ve silahlanma yarışını durdurma savaşımında SSCB ve Hindistan'ın paralel çabalarına özel bir yer vermek gerekiyor. Ülkelerimiz arasındaki dostluk ve işbirliğinin, tüm uluslararası ilişkiler sisteminin bütününde gittikçe daha olumlu bir rol oynadığını hiç kimse görmezlikten gelemez. Bu örnek dostluk ve işbirliği, barış içinde birarada varolma ilkelerinin pekişmesini olanaklı kılıyor ve barışın ve tüm halkların güvenliği-

nin güçlenmesine hizmet ediyor. Barış, Dostluk ve İşbirliği Antlaşmamız da, bu amaçlara hizmet ediyor.

Tüm halklar, barış ve ilerlemeye özlem duyuyor; hiçbiri savaş istemiyor. Ama başka amaçlar güden bir takım güçler de var. Ne başkalarının meşru çıkarlarını, ne de çağdaş dünyanın siyasal gerçeklerini dikkate almak istiyorlar. Hayali bir askersel üstünlük peşinde koşarak, dünyayı silahlanma yarışında yeni bir evrenin, benzeri görülmedik boyutlarda bir evrenin eşiğine sürükleyenler de, işte bu güçlerdir. Silahlanma yarışı, denetlenmesi olanaksız bir takım süreçler taşıyan nitelikçe yeni bir evreyi başlatma tehlikesini doğuruyor.

Sözgelimi, Washington'un bir "savunma girişimi" olarak yutturmaya çalıştığı ünlü "Yıldızlar Savaşı" programı halklara ne kazandırabilir? Herşeyden önce, bir nükleer savaş tehlikesini büyük ölçüde artırıyor ve silahsızlanma sorunları konusunda bir anlaşmaya varma şansını önemli oranda azaltıyor. Böylece konvansiyonel ve nükleer silahlanma yarışı kazanının altına yeni yeni odunlar atılıyor. Oysa bu olanaklar, insanlığın barışçı gelişimi, özellikle yoksulluk ve açlıkla, hastalıklar ve okuma-yazma bilmezlikle savaşım gibi acil sorunların çözümünde kullanılabilir.

Uzayın askerselleştirilmesini önleme sorunu, istisnasız tüm ülkeleri ve halkları ilgilendiriyor, çok geç olmadan, yatıştırıcı açıklamaların örtüsü altında geri dönülmez bir durum yaratılmadan önce, barış isteyen tüm devletlerin, bu yeni savaş tehlikesine karşı seslerini yükseltmeleri gerektiği görüşündeyiz.

Çağdaş dünyanın gerçeklerinden biri de, sömürgeciliğin yıkıcı sonuçlarını aşmaya çalışan onlarca Asya, Afrika ve Latin Amerika devletinin uluslararası alana çıkmasıdır. Bunların çok büyük çoğunluğu bağlantısızlık politikası izliyor. Bağlantısızlar hareketinin doğması ve uluslararası politikada önemli bir öğeye dönüşmesi, çağımızın mantıki bir olayıdır. Bu hareket, bağımsızlığına kavuşan

halkların, devletler arasında hak eşitliğine dayalı bir işbirliği, kendi meşru hak ve çıkarlarının başkalarınca tanınması, her tür hegemonyacı ve dayatmacı girişimi uluslararası yaşamdan çıkarma çabalarını, çok açık bir biçimde yansıtıyor.

Tek sözle, bağımsızlığına kavuşan ülkeler, artık kendilerinin, kâr kaynakları olarak, toprakları üzerinde askeri üs ve stratejik destek noktası kurulan yerler olarak görülmemesini istiyorlar. Bu ülkeleri anlamak yolunda yalnızca olanaklı değil, aynı zamanda gereklidir de. Birisi onları, görüşlerini bile almadan, kendi “yaşamsal çıkar” alanı durumuna dönüştürdüğünde, elbette hiç kimse bu ülkelerin çıkarlarıyla ilgilenemez. Bu çıkarlar bütünüyle ve herkes tarafından bilmezden gelinir.

Dünyanın çeşitli bölgelerindeki çatışmaların doğurduğu büyük tehlikenin uzun uzadıya üstünde durmak gereksiz. Ama eğer konuların derinine inilirse, bu çatışmaların kökeninde, genel olarak emperyalist güçlerin, şu ya da bu biçimde, bağımsızlığını kazanmış ülkelerin içişlerine karışma ve onları nüfuzu altına alma girişimlerini görmek zor değildir. Dünyada birçok gerginlik odağının ortaya çıkış nedenleri, herşeyden önce işte burada yatıyor, sözüm ona “süper güçler arası rekabet”te değil.

Bize göre, Asya, Afrika ve Latin Amerika’da gerginlik odaklarına son verilmesini ve bir dizi çatışmanın barışçı çözüme kavuşturulmasını, Birleşmiş Milletler Örgütü Güvenlik Konseyi’nin daimi üyelerinin herbirinin, bu kıtalar-daki ülkelerle ilişkilerinde içişlerine karışmama, tehdide ya da kuvvet kullanımına başvurmama, bu ülkeleri askersel bloklara sürüklememe ilkelerine uymayı taahhüt etmesi gibi bir girişim kolaylaştırabilecektir. Sovyetler Birliği, böylesi bir tahhüde girmeye hazırdır. Bu, bizim dış politika ilkele-rimize bütünüyle uygundur.

“Yumuşama” kavranı Avrupa’da doğdu. Helsinki’de tarihsel bir belgenin imzalanmasından buyana neredeyse

on yıl geçti. Halkların, anlam yüklü bu büyük sözcükten beklediği hemen hemen her şey Helsinki belgesinde toplanmıştı. Bu temel üzerinde inşa edilen birçok şeyi, Okyanus-ötesinden gelen buz gibi rüzgârlar süpürdü. Önemli bir bölümü ise dayandı, ayakta kaldı, güçlü bir biçimde kök saldı ve halklara büyük yarar sağladı.

Günümüz Asya'sında, pek de az olmayan barış ve güvenliği koruma sorunları, bazı bölgelerde Avrupa'dakinden daha da karmaşık ve derindir. Bu nedenle, son yıllarda Asya kıtasında ve bu kıtanın bazı bölgelerinde güvenliğin bazı yönlerine ilişkin bir dizi yapıcı girişimin ortaya atılmış olması anlaşılır bir şeydir. Sosyalist devletler ve bağlantısızlar hareketi üyeleri, bu arada SSCB ve Hindistan, bu girişimlerin hazırlayıcıları arasında yer alıyor.

İleri sürülen öneriler, uluslararası yaşamın gündeminde duruyor. Örneğin Hint Okyanusu'nu bir barış bölgesi yapma önerisi BMÖ Genel Kurulu ve bağlantısızlar hareketi tarafından desteklendi. Asya kıtasının iki nükleer gücü, SSCB ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin nükleer silahı ilk kullanan ülke olmamayı taahhüt etmelerini küçümsemek gerekir.

Bu durumda bir sorun ortaya çıkıyor: Tüm bu girişimler ve bir ölçüde de Avrupa'nın deneyimi dikkate alındığında Asya'da güvenlik sorununu genel, global bir yaklaşımla düşünmek ve Asya devletlerinin çabalarını bu yönde toplamak gerekmez mi? Hiç kuşkusuz, böylesi bir hedefe giden yol zordur. Ama Helsinki'ye giden yol da, bütünüyle önceden çizilmiş olmaktan uzaktı. Bu hedefe ulaşmak için çeşitli yöntemler düşünülebilir: İkili görüşmeler, çok yanlı danışmalar ve hatta, bunların sonucunda görüş-alışverişi ve ortak yapıcı çözümler aramak için tüm Asya ülkelerinin katılacağı bir forumun toplanması.

Bir şey kesindir: Barışın ve barış içinde birarada varolmanın korunması Asya halkları için, öbür kıtalardaki halklara göre daha az önem taşıyor; Asya halkları bu

amacın gerçekleşmesi için çok şey yapabilirler.

Bu süreçte, Asya ülkeleri arasında olduğu kadar tüm dünyada da geniş bir itibar ve saygı gören Hindistan'a, büyük bir güç olarak, son derece önemli bir rol düşmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Hindistan'ın gerek barışın ve uluslararası güvenliğin güçlenmesindeki, gerekse bağlantısızlık hareketinin bu alandaki rolünün artmasındaki katkısına yüksek değer biçiyoruz.

Jawaharlal Nehru ve İndira Gandhi gibi büyük Hintli yöneticilerin adları, halkların belleğinde, Hindistan tarihiyle olduğu kadar tüm kıtalarda verilen ulusal kurtuluş savaşımaları tarihiyle de kopmaz biçimde bağlı olarak sonsuza kadar yaşayacaktır. Hindistan, onların çizdiği yoldan ilerleyerek kendi kalkınmasında ve uluslararası durumunu sağlamlaştırmada büyük başarılar elde etti. Onlar, bağlantısızlık hareketinin çağdaş dünyanın önemli bir olumlu ögesi olması için çok çaba harcadılar.

İndira Gandhi'nin barışın korunması ve güçlendirilmesi savaşımındaki büyük başarılarının anlamlı bir ifadesi de, ölümünden sonra kendisine verilen "Halklar arasında barışı güçlendirmek için" Lenin Uluslararası Nişanı'ydı.

Sovyet yurttaşları, Jawaharlal Nehru ile İndira Gandhi'yi ülkelerimiz arasındaki sıkı bir dostluk ve işbirliğinin kararlı ve tutarlı yandaşları olarak her zaman minnetle anımsayacaklardır. Ve sayın Başbakan, ünlü öncülerinizin yaptıklarını devam ettirme dileğinize yüksek değer biçiyoruz.

Sovyet yöneticilerinin, Sovyetler Birliği ile Hindistan arasındaki dostça ilişkileri daha da geliştirmek için etkin olarak çalışma dileğinde olduklarına sizi temin ederim. Barış yanlısı ve bağımsız Hindistan, Sovyetler Birliği'nden her zaman anlayış ve destek görecektir.

Size en iyi dileklerimizi ifade etmek için kadeh kaldırmama izin verin:

Hindistan Cumhuriyeti'nin çok değerli Başbakanı, bayan Gandhi ve tüm Hintli konuklarımızın sağığına!

Büyük Hint halkının başarılarına!

Ülkelerimiz arasındaki dostluk ve işbirliğinin ileride de derinleştirilmesine!

Yeryüzünde sağlam bir barışa!

**Almanya Sosyal Demokrat Parti Başkanı, Sosyalist Enternasyonal Başkanı Willy Brandt onuruna
Kremlin'de verilen yemekte yapılan konuşma**

27 Mayıs 1987

Sayın Başkan Willy Brandt,
Sayın davetliler,
Yoldaşlar,

Almanya Sosyal Demokrat Parti başkanı, Sosyalist Enternasyonal Başkanı Willy Brandt'ı içtenlikle selamlama-
ma izin verin.

İçinde bulunduğumuz durum ve koşullar üstüne bir konuşma yaptık, görüşmemizin yapıcı ve yararlı olduğunu, tavırlarımız konusunda karşılıklı anlayışın derinleştirilmesine katkıda bulunduğunu açıkça söyleyebileceğim kanısındayım.

Halkımızın, yalın ama bilgece bir atasözü vardır: "Ne ekersen onu biçersin". Siz Sayın Brandt, henüz çok olmadı, Sovyetler Birliği ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasındaki ilişkiler tarlasına, Avrupa'da işbirliği tarlasına iyi tohumlar ektiniz. Ağustos 1970'de tarihsel Moskova Antlaşması'nın imzalanması, sizin adınızla kopmaz bir biçimde bağlıdır. Bu Antlaşma, yeni yapıcı ilişkilere doğru ve ülkelerimiz ve halklarımız arasında iyi komşuluk ilişkilerine doğru bir evreyi başlattı. Aynı zamanda, daha geniş bir planda verimli bir işbirliğinin, kapitalist ve sosyalist Avrupa ülkeleri arasında işbirliğinin ya da, söylendiği gibi, Doğu-

Batı işbirliğinin yolunu açtı.

O yılların başlıca başarısı olan yumuşama, bugün de kıtamız halklarına meyvelerini sunmaya devam ediyorsa da, ne yazık ki, muhafazakâr ve gerici çevrelerin amansız saldırılarına konu oldu. Yumuşama sözcüğü bile, birçok Batılı devlet adamının siyasal sözcük dağarcığında yasaklanmış gibidir.

Bugün, her ikimiz de uluslararası durumu ele aldığımızda, dünyada barış isteyen, ilerleme ideallerine değer veren herkeste derinlemesine kaygı uyandıran birçok şey olduğunu belirledik.

Nitekim, sürtüşme yıllarında ciddileşen savaş tehlikesi, daha ciddi bir duruma geldi. Dünya çok tehlikeli bir sınıra yaklaştı. Silahlanma yarışı sürüyor ve görülmedik boyutlara ulaştı. Dahası, buna yolaçanlar şimdi de uzaya egemen olmak istiyorlar.

Dünyada ABD'nin uzayı silahlandırma projelerinden kaygı duymayan tek bir halk yoktur. Bu kaygı haklı bir temele dayanıyor. Gerçekçi olalım: Bu tür projelerin gerçekleştirilmesi, silahsızlanma görüşmelerini temelinden sarsacaktır. Üstelik, bu durum dünya çapında ve bütünüyle yıkıcı bir askersel çatışma tehlikesini ciddi bir biçimde artıracaktır. Durumu yanı tutmaksızın değerlendirebilen ve barışı içtenlikle korumak isteyen herkes, doğal olarak "Yıldızlar Savaşı"na karşıdır.

Hiç kuşku yok ki, uzay her zaman insana çekici gelecektir.

Uzaya egemen olma, olgularında gösterdiği gibi, yer-yüzündeki yaşamımızın geliştirilmesine ve yetkinleştirilmesine büyük katkıda bulunabilir. Hiç kuşkusuz, eğer devletler, uzayı bir ölüm ve yıkım kaynağına dönüştürmek için değilde, tüm halkların çıkarları doğrultusunda ve sivil gereksinimlerine uygun olarak barışçıl keşfi için çabalarını herhangi bir biçimde birleştirebilip işbirliğine gidebilirlerse, bu, iyi bir şey olur. SSCB, böylesi bir işbirliğinden ya-

nadır.

Barışı koruma, savaşı önleme, silahlanmayı topyekün yasaklama ve nükleer silahları ortadan kaldırma noktasına kadar azaltma yönündeki siyasal irademiz çelik gibidir. Bu, bir yumuşama, toplumsal rejimleri ne olursa olsun tüm ülkelerle iyi komşuluk ve karşılıklı işbirliği ilkelerine dayalı normal ilişkiler kurma arzusunun bir ifadesidir. Çok iyi bildiğiniz gibi, bu arzuyu hertür yanlış anlamayı dışlayan, açık öneriler biçimindeki yapıcı girişimlerle dışa vuruyoruz. Günümüzde, Cenevre’de, Stokholm’de ve Viyana’da süregiden tüm görüşmelerde, bu anlayışla hareket ediyoruz.

Sayın Başkan, partiniz SPD’nin, savaş ve barış sorunlarının çözümü için verilen savaşımında seçkin bir rol oynadığını, hoşnutlukla belirtmek istiyorum. SPD’nin belgelerinde ve konuşmalarınızda; “Yıldızlar Savaşı” planlarına karşı, silahlanma yarışının durdurulması ve silahların, her şeyden önce nükleer silahların azaltılması, Doğu ile Batı arasında karşılıklı olarak kuvvete başvurmama antlaşmasının imzalanması, ülkelerin ve halkların işlerine yabancı müdahalenin durdurulması, dünyanın çeşitli bölgelerinde askersel çatışmalara, saldırganca eylemlere son verilmesi yönünde dile getirilen görüşler, bütün bunlar, buna tanıklık ediyor. Sizin ve partinizin kendi siyasal inançlarınızı rehber edinerek kendinize özgü yollardan vardığınız bu görüşler, biçim çağdaş dünyaya ve onu yetkinleştirme yönündeki görevlere bakışımızla birçok bakımdan denk düşüyor.

Hepimiz bir süre önce, Hitler faşizminin yenilgiye uğratılmasının 40. yıldönümünü gerektiği gibi kutladık. Bu günleme, şu canalcı sorunun ivedi çözümünün gerekliliğini çarpıcı bir biçimde anımsattı: Kıtamız halklarının güvenliğini bugün güvence altına almak. Bu görev, Federal Almanya’da içinde, dünyada son savaştan gerekli dersleri almayan güçlerin bulunduğu bir durumda, çok daha gündeldir. Bu kişiler, hiç sıkılmadan, Avrupa’nın bir savaş alanına dönüştürülmesi üstüne nutuk çekiyorlar.

Savaşın artık hiçbir zaman Alman toprağından hareketle başlamaması için çaba gösteren partinizin kararlı tutumuna büyük değer veriyoruz. Bildiğiniz gibi, Sovyetler Birliğı, Avrupa'da güvenliğin gerçekten güçlenmesi için kendi üstüne düşen herşeyi yapıyor.

Avrupa'da güvenliğı sağılamanın güvenilir yolunun, kıtamızdaki orta menzilli ve taktik nükleer silahların ve kimyasal silahların bütünüyle ortadan kaldırılmasından geçtiğini düşünüyoruz. Sorunu bu yönde çözmeye bütünüyle hazırız.

Bu önemli önlemler, aşama aşama alınıp uygulanabilir. Böylesi aşamalı bir ilerleme konusunda değişik öneriler yapıldı. Örneğin, Avrupa'nın çeşitli kesimlerinde nükleer silahlardan arınmış bölgeler yaratma önerilerini, İsveç Başbakanı Sayın Palme'nin Avrupa'da son savaşın geçtiğı yerleri kapsayacak bir nükleer silahsız bölge yaratma önerisini ele alalım. Sovyetler Birliğı, böylesi bölgelerin oluşturulmasından yana olduğunu daha önce açıkladı. Görüşümüz değişmedi. Ayrıca partinizce desteklenen, Avrupa'da kimyasal silahlardan arınmış bir bölge yaratılması düşüncesini de aktif bir biçimde paylaşıyoruz.

Sayın Brandt, sanayileşmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki ilişkiler sorununa büyük önem verdiğinizi gayet iyi biliyoruz. Bu, son derece anlaşılır bir yaklaşımdır. İnsan bilinci, Afrika'da, Asya'da ve Latin Amerika'da on milyonlarca insanın açlıktan ve hastalıklardan ölmesine, okuma-yazma bilmezlik ve sefalet içinde yaşamasına boyun eğemez. Özgürlüğüne kavuşmuş ülkelerin olağan kalkınması, sömürgeciliğin miras bıraktığı gerikalmışlığın ortadan kaldırılması, bu ülkeler ile sanayileşmiş kapitalist ülkeler arasında gerçek eşitlik temeline dayalı ilişkiler kurulması, bütün bunlar uluslararası ilişkiler bütünü'nün normalleştirilmesinin önemli koşullarıdır.

Açıktır ki, eşit, her tür ayrımcılıktan uzak uluslararası iktisadi ilişkiler kurulması sorunu konusunda, gelişmekte

olan ülkelerin dış borçlarını da kapsayacak biçimde bir yeni uluslararası iktisadi düzen konusunda geniş bir uluslararası tartışma düzenleme zamanı yaklaşıyor. Biz bundan yararlanıyoruz. Dünya topluluğunun, devletlerin ve halkların iktisadi güvenliğiyle ilgilenmek için yeterince nedeni vardır.

Görüldüğü gibi, Sayın Brandt, günümüzün birçok sorununu konusunda birbirine yakın görüşlere sahibiz ve bu görüşler birçok açıdan çakışıyor. Aynı düşünce ve önerileri paylaştığımızı sanıyoruz, çünkü insanlığı tehdit eden tehlikenin ne kadar ciddi olduğunun bilincindeyiz. Partilerimiz de, kalıcı bir barış isteyen ve nükleer savaş tehlikesini artıran bir politikayı vargüçleriyle protesto eden yığınların duygularına karşı duyarlıdır.

Elbette ideolojik planda birtakım görüş ayrılıklarımız vardır ve varolacaktır. Ama bu görüş ayrılıkları, çağdaş dünyanın en yakıcı, ana sorunları konusunda komünistler ile sosyal demokratlar arasındaki işbirliğini baltalamamalıdır.

Partilerimiz arasındaki, SBKP ile Sosyalist Enternasyonal arasındaki yapıcı işbirliğinin, barış ve halkların güvenliği adına gelişeceğine olan umudumu ifade etmeme için veriniz.

Sayın Brandt, size, eşinize ve sizinle birlikte gelen SPD'nin seçkin militanlarına, sağlık ve mutluluklar diliyorum.

**İtalya Bakanlar Kurulu Başkanı Bettino
Craxi onuruna Büyük Kremlin Sarayı'nda
verilen yemekte yapılan konuşma**

29 Mayıs 1985

**Sayın Bakanlar Kurulu Başkanı,
Bayan Craxi,
Sayın İtalyan konuklar,
Yoldaşlar,**

Değerli Craxi, sizi Moskova'da görmekten mutluyuz; ülkemize ilk ziyaretinizi İtalyan Hükümeti'nin başkanı olarak yapmanız bu sevincimizi artırıyor. Sovyetler Birliği'ni ziyaretiniz, hiç kuşkusuz, her iki tarafın, Sovyet-İtalyan siyasal ilişkilerini daha da arttırma arzusunu ifade ediyor. SSCB ile İtalya arasında, çeşitli alanlarda, karşılıklı yarar esasına dayalı ilişkiler kurulmuş olmasına ve iyi bir gelişme göstermesine değer veriyoruz

İtalyan devlet adamları, Batı Avrupa'da Doğu ile Batı arasındaki ilişkileri iyileştirmeyi amaçlayan birtakım ciddi önlemler alınması doğrultusunda birçok kez, basiret ve ağırbaşlılıkla girişimde bulundular; ayrıcı iktidasi ve ticari alanlardaki önemli ve cesur girişimleri de unutmadık; bunun çarpıcı simgesi Volga kıyısındaki büyük Togliatti fabrikasıdır.

Oldukça önemli bazı uluslararası sorunlar konusunda SSCB ile İtalya arasında varolan görüş ayrılıklarını ne siz, ne de biz görmezlikten geliyoruz. Bununla birlikte,

önemli olan, yapıcı bir diyalogu başlatma, büyük bir tehlike arzeden bugünkü gerginliğin azalmasını sağlayabilecek yolları birlikte arama yönünde bir karşılıklı iradenin varolmasıdır.

Ve bu durum kendini dayatıyor. Dünya zor günler yaşıyor. Halkların, uluslararası ilişkilerde, 1970'li yıllarda birçok ülkenin çabaları sayesinde başlayan olumlu değişimler sürecine haklı olarak bağladığı umutlar, birçok kez belirttiğimiz nedenlerden dolayı gerçekleşmedi. Bu sürecin yerini, bir sürtüşme süreci aldı; bu sürtüşme psikolojisi de zaten boyutları alabildiğine artmış bulunan silahlanma yarışını daha da hızlandırıyor. Askersel-stratejik eşitliği bozmaya yönelik silah artışı da, şu ya da bu bölgede, dış politikada saldırgan yöntem ve uygulamalara doğru tehlikeli bir eğilimi doğuruyor. Bu kısır döngü, yani cepheleşme-silahlanma yarışı- cepheleşme döngüsü kırılabilir ve kırılmalıdır. İnsan uygarlığının başkaca bir kurtuluş yolu yoktur.

İtalyanlar, ve elbette yalnızca onlar değil, Sovyetler Birliği'nin politikasına güvenebilirler. Barış içinde ve özgürce yaşama hakkını pahalıya ödeyen halkımız, tüm güçlerini, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak, maddi ve kültürel yaşam düzeyini yükseltmek için barış içinde yaratıcı çalışmalara doğru yönlendiriyor.

Bunları, Sovyetler Birliği'nin barış özlemini, toplumsal rejimimizin doğasının, dünyaya bakış açımızın, ahlak anlayışımızın belirlediğini vurgulamak için söylüyorum. 1970'li yıllarda kazanılan deneyimi yeniden düşünürsek, farklı toplumsal sistemlere sahip ve farklı askersel-siyasal bağlaşıklıklara üye devletler arası barışçı işbirliği için gerekli siyasal, hukuksal, manevi ve psikolojik temeller atılabildiğini görüyoruz. Yumuşama zihniyetini ve ortamını yeniden canlandırmak istiyoruz; çünkü çok daha ileriye, güvenilir bir uluslararası hukuk ve güvenlik sistemine doğru gitmek istiyoruz. Bu noktaya ulaşmak için, niteliksel olarak tanımlanabilecek bir sıçrama zorunludur.

Cenevre'de ikinci turu yarın başlayacak olan Sovyet-Amerikan görüşmelerinde, Sovyetler Birliği, yapıcı bir biçimde, karşılıklı olarak kabul edilebilir çözümler aramaya hazırdır. Ne yazık ki, şimdilik, bu görüşmelerde, karşı taraftan benzer bir kararlılık görmüyoruz. Birçok gösterge, ABD'nin, her ne pahasına olursa olsun yeni bir tür silahı, vurucu uzay silahlarını yapma planlarını onaylatmak istediğini ortaya koyuyor. Ama bu tutum, Cenevre görüşmelerini torpillemekle kalmaz, dahası silahlanma yarışını durdurma perspektifini bile ortadan kaldırabilir.

Sovyetler Birliği olarak bizim mantığımız bambaşka. İnsanlığın ortak malı olan uzay, bir askersel düşmanlık alanı durumuna getirilmemelidir. Uzay askerselleştirilmediği takdirde gerek stratejik nükleer silahlarda, gerekse Avrupa'daki orta menzilli nükleer silahlarda önemli indirimler olanaklı olabilir.

Avrupa'daki orta menzilli nükleer silahlar, görüşmelerimizde doğal olarak özel bir yer işgal ediyor. Bu alanda çok ileri noktalara dek gitmeye hazır olduğumuzu açıkça vurgulamak istiyorum. Geçmişte bu konuda yaptığımız öneriler, bugün de geçerlidir.

Söz konusu önerilerin yaşama geçirilmesi, Avrupa'da konuşlandırılması orta menzilli Sovyet ve Amerikan füzeleri konusunda, olanaklı olan en düşük düzeye, sıfır düzeyine inilmesini sağlayacaktır. Avrupa bölgesinde kalacak orta menzilli füzelerimize gelince Fransızlar ve İngilizler'inkinden ne füze ne de başlık bakımından, bir tek fazlamız bile olmayacaktır. İndirim konusu olan füzeleri, neresi olursa olsun başka bir yere taşımaksızın yoketmeye hazırız.

Bu arada, uzunca bir süre önce, Sovyetler Birliği'nin şu açıklamayı yaptığını anımsatmak istiyorum: Avrupa'da nükleer silahların sınırlandırılması konusunda bir anlaşmaya varılırsa ve bu anlaşma yürürlüğe girerse, SS-20 füzelerinin SSCB'nin doğu bölgelerinde konuşlandırılma-

sı, Asya bölgesindeki stratejik durumda önemli değişiklikler oluşmamış olması koşuluyla, durdurulacaktır. Bunu bugün bir kez daha ifade ediyoruz.

Avrupa'ya gelince, yeniden açıklıyoruz: Sovyetler Birliği'nin en çok istediği şey, bu kıtayı ister orta menzilli, isterse taktik olsun tüm nükleer silahlardan, yani Avrupa'daki hedefleri vurmaya yönelik silahlardan bütünüyle kurtarmaktır. SSCB, buna uzun süredir hazırdır. Ama NATO ülkeleri, önerimizi duymazlıktan gelmeyi yeğliyorlar.

Yalın mantık, silahlanma yarışını tersine çevirmek için herşeyden önce silahlanmayı durdurmanın gerekli olduğunu gösterir. Sovyetler Birliği, işte bu nedenle, silah indirimine geçilmesini kolaylaştırmak için, Cenevre'deki Sovyet-Amerikan görüşmeleri süresince, gerek vurucu uzay silahlarının, gerek stratejik saldırı silahlarının, gerekse orta menzilli nükleer silah sistemlerinin yapımının dondurulmasını önerdi. İyiniyetimizi kanıtlamak için de, Avrupa'ya orta menzilli silah sistemlerimizi konuşlandırmayı Kasım ayına kadar tekyanlı olarak durdurduk. Karşı tarafın, Avrupa'da nükleer bir çatışma tehlikesini azaltma sorununun çözümüne yardımcı olabilecek yanıtını hâlâ bekliyoruz.

Özetlemek gerekirse, Sovyetler Birliği'nin açık, somut ve tutkulu önerilerinin, hiç kuşkusuz, Avrupa'da olduğu kadar tüm dünyadaki durumu da köklü bir biçimde değişikliğe uğratabileceğini vurgulamak istiyorum. Öbür devletler gibi İtalya'nın da, olayların akışındaki bu dönemin alınmasına büyük ölçüde katkıda bulunabileceğinden eminiz.

Yine Avrupa'da güvenliğin güçlendirilmesi konusunda, bize göre, Stokholm Konferansı çalışmaları konusunda bizim tutumumuz ile İtalya'nın tutumu arasında belli bir yakınlık olduğunu söylemek istiyorum. Biz, Stokholm'da sorunun özüne ilişkin görüşmelerin en kısa sürede başlamasından ve her bir konuda özgül belgelerin hazırlanmasından yanayız. Hiç kuşkusuz, siyasal nitelikli önemli

önlemleri askersel alanda somut ve karşılıklı kabul edilebilir güven önlemlerine bağlayacak bir anlaşma arayışı içinde olmak gerekir.

Önümüzdeki 1 Ağustos, Helsinki'de Avrupa Konferansı Nihai Senedi'nin imzalanışının onuncu yıldönümü, bizce, yumuşama sürecinin yeniden başlaması ve derinleştirilmesi ışığında kutlanmalıdır. Yumuşama ruhunun damgasını taşıyan bu belgenin tarihsel önemi, imzalayan devletlerin ortak eylemiyle bir kez daha ortaya konmalıdır. Ve, hangi gerekçeyle olursa olsun, Avrupa'nın sınır gerçekliklerini ve siyasal gerçekliklerini sarsma yeltenişleri kararlı bir biçimde önlenmelidir. Kıtanın kırk yıl barış içinde yaşamasını güvence altına alanın, Avrupa'da savaş sonrasında oluşan yapılaşma olduğunu gözden kaçırmak, bağışlanamaz bir hafiflik olacaktır.

Avrupa sorunlarının bir başka yanına daha değineceğim. Avrupa, birtakım çokyanlı örgütlerin bulunduğu bir kıtadır. Bunların herbiri, küçümsenemez bir deneyim kazandı ve dünya ekenomosinde ve uluslararası politikada belli bir rol oynuyor. İlk ağızda aklıma Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) ve Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) geliyor. Bunlar arasında karşılıklı olarak yararlı iktisadi ilişkiler kurulmasının tam zamanıdır. AET ülkeleri "siyasal bir bütünlük" olarak hareket ettikleri ölçüde, uluslararası somut sorunlar konusunda da AET'yle ortak bir dil aramaya hazırız.

Sayın Bakanlar Kurulu Başkanı, bugünkü görüşmemiz sırasında, uluslararası duruma kuşbakışı bir gözatar-ken, ister Akdeniz bölesinde olsun, isterse Orta Amerika'da olsun dünyadaki önemli gerginlik odakları konusunu sessizce geçiştirmemiş olmamız son derece anlaşılır bir tutumdur. Ve Sovyetler Birliği ile İtalya'nın, bu konuda benzer tutumları benimsediği görüşündeyim. Bu tehlike odakları, siyasal yollarla ortadan kaldırılmalıdır. Tutumlarımızı birbirine daha da yakınlaştırmayı, karşılıklı görüşmeler

boyunca bölgesel sorunları çözme yollarının araştırılmasına daha aktif olarak katkıda bulunmayı, baskıya ve iç işlerine kabaca müdahaleye uğrayan devletlerin ve halkların egemenlik haklarını savunmayı sürdürmek gerektiğini düşünüyoruz.

Sovyetler Birliği ile İtalya arasındaki ilişkiler sağlam hukuksal temellere dayanıyor. İşbirliği mekanizmaları ve araçları, geçen onlarca yıl içinde yerine oturdu; bunlardan, örneğin, karşılıklı siyasal danışmalara ilişkin 1972 protokolünü ve iktisadi, bilimsel, teknik ve kültürel değişimler alanında bir dizi ikili anlaşmayı anabilirim. Hiç kuşkusuz, bu araçları, her iki ülkenin, tüm halkların barış ve güvenlik davasının yararına daha da verimli bir biçimde kullanmayı öğrenebiliriz. Bu yöndeki çabalara katılmaya hazırız. Bu çerçevede, verimli görüş-alışverişlerine olanak veren Sovyetler Birliği ziyaretinizden duyduğum hoşnutluğu bir kez daha belirtmek istiyorum.

Sovyet ve İtalyan halklarının birbirlerine duydukları karşılıklı saygı ve sevgi duygularından hareketle, Sovyet-İtalyan ilişkilerini daha da ileri götürmek amacıyla yararlı birçok şey yapılabileceğinden eminim.

Sayın Bakanlar Kurulu Başkanı, size ve sayın eşinize, Dışişleri Bakanı Sayın Andreotti'ye ve tüm İtalyan konuklarımıza sağlık ve mutluluklar dilememe izin verin.

Dilerim ki, Sovyet-İtalyan ilişkileri, Halklarımızın refahı ve yeryüzünde barış yararına daha da güçlenip gelişsin!

**Çekoslovakya KP MK Genel Sekreteri
Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Başkanı
Gustav Husak onuruna Büyük Kremlin Sarayı'nda
verilen yemekte yapılan konuşma**

31 Mayıs 1985

Sevgili Husak yoldaş,
Sevgili Çekoslovak dostlar,
Yoldaşlar,

Kardeş Çekoslovakya yöneticisinin ülkemize yaptığı resmi dostluk ziyareti sona eriyor. Bu ziyaretin kısa bir bilançosunu çıkaracak olursak, Sovyet-Çekoslovak işbirliğinin gelişmesinde, partilerimiz ve halklarımız arasındaki dostluk ve bağlaşıklığın güçlenmesinde yeni ve önemli bir adım atıldığı söylenebilir.

Uluslararası komünist hareketin seçkin siması, ülkemizin yıllardan buyana sadık dostu yoldaş Husak'la bu yeni buluşmamızdan mutluluk duyuyoruz. Kısa bir süre önce Çekoslovakya Federal Meclisi, kendisini yeniden Devlet Başkanı seçti. Husak yoldaş, sizi bir kez daha içtenlikle kutlamak ve parti ve devlet içindeki önemli çalışmalarınızda sağlık ve başarılar dilemek istiyorum.

Yoldaşlar, Mayıs ayı başında, faşizme karşı Zafer'in yıldönümünü ve aynı zamanda da Çek ve Slovaklar'ın ulusal kurtuluş mücadelesinin başarıya ulaşmasının, ülkenizin faşist işgalcilerden kurtulmasının 40. yıldönümünü törenle kutladık. Çekoslovakya'nın izleyen süreçteki tüm gelişimi, bu tarihsel olaylara kopmaz bir biçimde bağlıdır.

Bugün Moskova'da açılan "Çekoslovakya 1985" adlı yıllık ulusal sergi, bunun güzel bir örneğidir. Sergi, ülkenizin aldığı yolu ve elde edilen sonuçları çarpıcı bir biçimde gözler önüne seriyor. Sergi, halk iktidarının, başarılımış dönüşümler konusunda bir tür bilançosu, sosyalist sistemin üstünlüklerinin, bitmez tükenmez olanaklarının anlamlı bir göstergesidir. Dahası işbirliğinin ve yardımlaşmanın sosyalist ülkelere neler kazandırabildiğinin, çabalarını birleştirdiklerinde neler elde edebildiklerinin çarpıcı bir örneğidir.

Nasıl ki bu sergi, bugünkü başarıları değerlendirme olanağını veriyorsa, SSCB ile Çekoslovakya arasında 2000 yılına kadar uzanan bir dönem için imzaladığımız uzun erimli iktisadi, bilimsel ve teknik işbirliği programı da geleceği görmemize olanak veriyor. Bu program, aynı zamanda, iktisadi işbirliğimizin genel doğrultularını ve büyük ortak projeleri de belirliyor; söz konusu projelerin gerçekleştirilmesi, iki ülkenin ulusal ekonomileri için büyük bir önem taşıyor.

Sovyetler Birliği ile Çekoslovakya arasındaki iktisadi ilişkiler, muazzam boyutlar aldı. SSCB, Çekoslovakya'nın dış ticaretinde uzun süredir ilk sırayı işgal ederken, Çekoslovakya da ülkemizin ikinci ticari partöneridir. Şimdi, çok daha ileriye gitmek söz konusudur. Şimdilik sorun, işbirliğimizin en yüksek verimi vaadeden doğrultularını geliştirmektir. Üretimde uzmanlaşma ve makine yapımında ve üretimin öbür kollarında ortak üretim.

Ayrıdedici özellikleri, iktisadi büyümeden zorluklar, konjonttünde ani değişiklikler ve ciddi rekabet olan günümüz dünyasında, açık bir gelişme doğrultusuna sahip olmak, geleceğe güvenle bakabilmek büyük bir önem taşıyor. İşte kardeş ülkelerin sosyalist iktisadi bütünleşmesini, EYK çerçevesinde ikiyanlı ve çokyanlı bir temele dayalı işbirliğini sağlayan böylesi bir gelişme doğrultusuna ve güvene sahip olmalarıdır. Bu, kolayca ve heryerde bulunmayan bir zenginliktir. Bu zenginliği, akılcı bir biçimde kul-

lanmak için çok çalışmamız gerekiyor. Birlikte daha çok şey yapmamız ve önemli birçok sorunu çözmemiz gerekiyor.

Herşeyden önce sözkonusu olan, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak üzere ortak bir çalışmayı gerçekleştirmektir. Bugün, bu ilerleme, toplumsal üretimi yoğunlaştırmanın, halkın refah düzeyini yükseltmenin, tüm sosyalist yaşam tarzını yetkinleştirmenin ve doğal olarak sosyalist ülkelerin savunma kapasitesini sağlamlaştırmanın anahtarıdır.

Bir başka önemli görev de, EYK ülkeleri arasında en uygun ve en verimli işbirliği mekanizmasını bulmak, gerek mal üretiminde, gerekse inceleme bürolarındaki tasarımlar ve denemeler de içinde bilimsel araştırmalarda çabaları birleştirmeyi özendirecek iktisadi biçimleri ve yöntemleri uygulamaktır.

Açıktır ki, bilimde, teknikte ve teknolojiye öncü konumlara ulaşılması sorunu ile daha esnek ve daha etkili bir iktisadi işbirliği mekanizması yaratılması sorunu birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Tüm kardeş ülkeler bu sorunların çözümüne ilgi duymaktadır. Bugünkü görüşmelerde SSCB ile Çekoslovakya'nın, öbür EYK ülkeleriyle birlikte, yaşamsal önemdeki bu çalışmaya büyük bir katkıda bulunmaya kararlı olduklarını bir kez daha ortaya koyduk.

İktisadi bütünleşmenin doruklarına doğru ilerlemenin, aynı zamanda, kardeş ülkeler arasında, diğer tüm alanlarda nitelikçe yeni bir işbirliğini ifade edeceğine inanıyoruz. V. Lenin, ekonomi ile politikanın karşılıklı bağımlılığını, etkileşimini birçok kez belirtti. Yaşam, bu düşüncüyü doğruladı ve doğruluyor. Toplumsal gelişmenin nesnel süreçleri, bugün, uluslararası sosyalist işbölümünü derinleştirme, sosyalizm yolunu izleyen halkların birlik ve bütünlüğünü pekiştirme gerekliliğini dayatıyor.

Bu, özellikle bugünün gergin uluslararası durumunda önemlidir.

Gözlerimizi gerçeklere kapayamayız. Ne yazık ki, dün-

yanın durumu karmaşık ve tehlikelidir. Amerikan nükleer ilk darbe füzelerinin Batı Avrupa'ya konuşlandırılması sürüyor. Batı Alman intikamcılık ruhu yeniden canlanıyor; gerek müttefik devletler arasındaki Yalta ve Potsdam konferansları kararları, gerekse savaş sonrasındaki gelişmelerin sonuçları tartışma konusu yapılıyor; hem de okyanus-ötesinin açık yüreklendirmesiyle.

Saldırgan emperyalist çevrelerin dünyanın çeşitli bölgelerindeki eylemleri, uluslararası hukuk kurallarını çiğnemeleri, dünya kamuoyunu önemsememeleri kabul edilemez.

Sovyetler Birliği, Çekoslovakya ve öbür kardeş ülkeler, emperyalizmin nükleer bir savaşa yolaçabilecek gerginliği körüklemekten vazgeçmesi için aralıksız çaba gösteriyor ve bugünkü sorunların çözümü için sabırla çalışıyorlar.

Bu konudaki açık tutumumuz ve girişimlerimiz gayet iyi biliniyor. Cenevre görüşmelerinde ABD'ye uzayın silahlandırılmasını önlemek ve yeryüzünde silahlanma yarışına son vermek amacıyla ortak önlemler almayı önerdik. Bunun, savaş tehlikesinin azaltılması ve sonuçta ortadan kaldırılması bakımından büyük bir etkisi olacaktır.

Bu görüşmelerin ikinci turu, Cenevre'de dün başladı. Daha önce olduğu gibi, Sovyetler Birliği, görüşmelerde, tam eşitlik ve eşit güvenlik ilkelerine sıkı sıkıya bağlı, dürüst ve haklı çözümler için çaba gösterecektir. Elbette, yaşamsal önemdeki bu konu, karşılıklılığı gerektiriyor.

Sovyetler Birliği, nükleer silahlar ve uzay silahları konusunda hemen bir moratoryum ilan etme önerisini yeniden ifade ediyor. Bu moratoryum, bugünden başlayarak, yeryüzünde silahlanma yarışını durduracak ve bu yarışın uzaya yaygınlaştırılmasını engelleyecektir. Bugünkü kuvvetlerin yaklaşık denge koşullarında, nükleer silahlar ve uzay silahları konusunda bir moratoryum ilan edilmesi, hiçkimseye üstünlük sağlamayacak, buna karşılık tam eşitlik ve eşit güvenlik ilkesine bütünüyle uygun olacaktır.

Bize göre moratoryum, karşılıklı güvenin güçlenme-

sine, nükleer silahlarda köklü indirim yoluna girilmesine yardımcı olabilecek bir ilk adımdır. Moratoryumun uygulanması sırasında, Sovyetler Birliği ile ABD'nin, belli bir süre içinde (söz gelimi bir ya da iki ay), görüşmelerde ele alınan tüm sorunlar konusunda, bu arada, elbette uzay darbe silahlarının yasaklandığı koşullarda, stratejik saldırı silahlarını hangi düzeye kadar indirmeye hazır oldukları konusunda da somut önerilerini yapmaları uygun olacaktır.

Sovyet-Amerikan ilişkilerinin normale dönmesinden, yumuşama ve karşılıklı yarar esasına dayalı işbirliği yoluna girmesinden yanayız. Amerikan tarafının da, somut eylemlerle, bu amaca doğru ilerleme arzusunu açıkça ifade etmesinin tam zamanıdır.

Çekoslovak dostlarımızın ve bizim, bugünkü uluslararası sorunlara yaklaşımımızın ortak olduğunu büyük bir hoşnutlukla belirtmek isterim. Gücümüzü birliğimizden alıyoruz. Ülkelerimizin güvenliğini, barış koşullarında yaşama ve çalışma olanağını sağlayan Varşova Antlaşması imzalanalı otuz yıl oldu. Kısa bir süre önce oybirliğiyle süresinin uzatılması kararlaştırıldı. Gelecekte de, askersel-siyasal savunma bağlaşıklığımızı yetkinleştirmeye ve güçlendirmeye devam edeceğiz.

Yoldaşlar,

Sovyet ve Çekoslovak komünistleri, bugünlerde parti kongrelerini toplamaya hazırlanıyorlar. Her zaman olduğu gibi kongre öncesi dönem, raporların hazırlanmasına, kullanılmayan olanakların ortaya çıkarılmasına, geleceğe dönük ödevlerin belirlenmesine bağlıdır. Bu ödevlerin en önemlisi, ortak hedefler için bağlaşıklık sosyalist devletler, kavgaya arkadaşları arasındaki dostluğun güçlendirilmesidir.

Sosyalist ülke halklarının dostluğu, en büyük kazanımlardan biridir ve korumak ve çoğaltmak zorunda olduğumuz paha biçilmez zenginliğimizdir.

Bundan sonra da, kardeş partilerimiz arasındaki çok yönlü işbirliğini güçlendirmek, Sovyet ve Çekoslovak halk—

ları arasındaki karşılıklı anlayış ve dostluk ilişkilerini derinleştirmek için olanaklı olan herşeyi yapalım.

Buından sonra da, ortak davamız olan sosyalizm ve barışı kararlı bir biçimde savunalım.

Son olarak, Sovyet yönetimi, t  n partimiz ve t  m Sovyet yurttaşları adına, yoldaş Husak'a,   KP y  netimine, kardeş   ekoslovakya'nın t  m kom  nistlerine ve emek  ilerine, sosyalist yurtlarının iyiliği i  in yaptıkları   alışmalarda yeni ve b  y  k başarılar dilememe izin verin.

**Bulgaristan Komünist Partisi Genel Sekreteri,
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi
Başkanı Todor Jivkov'a Lenin Nişanı verilmesi
nedeniyle Kremlin'de konuşma**

7 Haziran 1985

Sevgili Jivkov Yoldaş,

Sevgili Yoldaşlar,

SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu, bana onurlu ve zevkli bir görev verdi: Uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin siması Todor Jivkov'a Lenin Nişanı'nın verilmesi. Bu en yüksek Sovyet nişanı size, yaşgününüz vesilesiyle, Sovyetler Birliği ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti arasında dostluk ve işbirliğinin gelişmesindeki seçkin rolünüz, gerek barışın güçlendirilmesindeki gerekse reel sosyalizmin konumlarının pekiştirilmesindeki büyük başarılarınız için verildi.

Sovyet yurttaşları sizin, Bulgar Komünist Partisi'ne yarım yüzyılı aşkın bir süre önce üyü olduğunuzu, otuz yıldır da George Dimitrov'un eserini devam ettiren BKP Merkez Komitesi başkanlığını yaptığınızı gayet iyi biliyor. Monarşik faşizme karşı, 9 Eylül Devrimi'nin zaferi için savaşıma doğrudan katılım, ülkenin toplumsal yaşamının yeni temeller üzerinde değiştirilmesi yönünde etkili çalışma, sosyalizm kuruculuğunun yöneticisi olarak değişik faaliyetler, işte BKP MK Genel Sekreteri, BHC Devlet Konseyi Başkanı'nın yaşamöyküsünde yeralan birkaç çarpıcı sayfa.

Sovyetler Birliği ile Bulgaristan halkları arasında dost-

luğun ve çokyönlü işbirliğinin güçlenmesi ve gelişmesi, yoldaş Jivkov'un adıyla bağlıdır. Tüm savaş sonrası dönem boyunca, bu ilişkiler, genişleyerek süregitti. Uluslararası yaşamda oluşan dönemeçler ne kadar ciddi olursa olsun, ülkelerimiz, haklı davayı birlikte savunurken ve gericiliğin karanlık güçlerine karşı çıkarken, her zaman birlikte hareket ettiler. Bu geleneğe, gelecekte de uyulacaktır.

Bugün partilerimiz ve devletlerimiz, toplumsal faaliyetin sözcüğün tam anlamıyla tüm alanlarında birlikte ve verimli bir biçimde hareket ediyorlar. Ama gerçekler, bize, yaptıklarımızla yetinme izni vermiyor; hergün yeni yeni görevler yüklüyor, komünistlerin önüne daha ileri gerekler koyuyor.

Son Varşova buluşmasında, SSCB ve Bulgaristan, öbür sosyalist ülkelerle birlikte, sosyalist topluluğun birlik ve bütünlüğünü pekiştirmeye kararlı olduklarını açıkladılar. İşbirliğimizin etkinliğini artıracak yolları ardıcıl biçimde arıyoruz, bu işbirliğini daha verimli kılmaya ve günün sorunlarını çözecek düzeye yükseltmeye çalışıyoruz. Jivkov Yoldaş'la benim imzalayacağımız, 2000 yılına kadarki dönemi kapsayan SSCB ile BHC arasında uzun erimli iktisadi ve teknik-bilimsel işbirliğini geliştirme programının da anlamı budur.

SBKP yönetimi, tüm partimiz ve tüm Sovyet halkı adına, parti ve devlet yöneticisi olarak sorumlu çalışmanızda siz sevgili Jivkov yoldaşa sağlık ve enerji dilememe izin verin.

Ebedi ve yıkılmaz Sovyet-Bulgar dostluğu sosyalist topluluğun bütününün yararı doğrultusunda ülkelerimizin refahı için sürekli güçlensin!

Parti'nin Ekonomi Politikasının Temel Sorunu

SBKP MK'nın bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması sorunları konulu konferansına sunulan rapor.

11 Haziran 1985

Yoldaşlar,

Parti Merkez Komitesi'nin, Nisan 1985 Tamüyeli Toplantısı'nda alınan kararları, ülkenin toplumsal ve iktisadi gelişimini hızlandırma programını, komünistlerin ve tüm halkın ne kadar büyük bir hoşnutlukla karşıladığını biliyorsunuz. Parti komitelerinin tamüyeli toplantılarından elde edilen sonuçlar ve merkez organlarına ulaşan birçok tepki bunun kanıtıdır.

Sovyet yurttaşları, toplumun yakıcı sorunlarının açık biçimde ve içtenlikle tartışılmasını selamlıyor, düzenin sağlanmasına, ekonomik yöntemlerin kökten iyileştirilmesine yönelik çabaları, gerek kendilerine gerekse başkalarına yönelik gereklikleri artırmayı amaçlayan politikayı destekliyor ve bütünüyle onaylıyorlar. Bu politikaya somut işlerle cevap veriyorlar. Planın Mayıs ayı için öngördüğü görevlerin başarıyla yerine getirilmesi bunun gözükamaştırıcı bir kanıtıdır. Parti örgütlerinde, emekçi kollektiflerinde, tüm ülke çapında iyi bir ortamın, yapıcı bir havanın oluştuğunu görüyoruz.

MK Politbürosu, emekçilerin SBKP politikasına duydukları güvene yüksek değer biçiyor. Onların desteği, bize duydukları güvenin bir ifadesidir. Bu destek, bizi elde edi-

len kazanımları sağlamlaştırmaya ve daha da ilerlemeye zorluyor. Aynı zamanda başlatılan çalışmanın yeni bir kampanyaya indirgenmesinden çekinen Sovyet yuttaşlarının kaygılarını da düşünmek zorundayız. Bu çerçevede eleştirile-
rimiz, donup kalmış konumlarda bulunan, insanları topar-
layabilecek, toplumun şu anki gelişme aşamasının getirdi-
ği sorumlulukları ve kapsamlı görevleri yerine getirmek üze-
re onları seferber edebilecek yetenekten yoksun oldukları-
nı ortaya koyan parti örgütlerine ve onların yöneticilerine
yöneltilmiştir.

Merkez Komite'den taban örgütlerine kadar herkesin,
Nisan Tamüyeli Toplantısı'nda ortaya konan doğrultunun
tutarlı bir biçimde hayata geçirilmesinden, partiye ve hal-
kı karşı bütünüyle sorumlu olduğunu da belirtmeliyim.

Parti, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması-
nı, iktisadi stratejisinin ana yönelimi ulusal ekonomiyi yo-
ğunlaştırmaya, verimliliğini artırmaya ve dolayısıyla top-
lumun en önemli sorunlarını çözmeye olanak verecek en
güçlü kaldıraç olarak görüyor. Bilimsel ve teknik ilerleme-
yi canlandırmanın önümüze koyduğu görevler, hiç vakit yi-
tirmeden harekete geçmemizi gerektirecek kadar ivedidir.
Bu görevler, ekonomik, örgütsel ve toplumsal alanlarda,
kültürel gelişim ve eğitimle ulusal ekonominin gerek yö-
netiminin gerekse her bileşeninin üst kademelerindeki iş-
leyişle bağlı ve güncel olduğu kadar uzun erimli geniş bir
sorunlar yelpazesini kapsıyor. Bunlar, her emekçi kollekti-
fini, her komünisti ve her Sovyet yurttaşını ilgilendiriyor.

Politbüro, işte bu nedenle, SBKP XXVII Kongresi'ne
yaklaştığımız günlerde bu konferansı toplama kararını al-
dı. Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasıyla ilgili
tüm sorunlar, kongre öncesinde, çalışmalara ilişkin rapor
verme ve seçim kampanyasının merkezinde yer almalıdır. Bu
sorunlar, partinin siyasal, örgütsel ve eğitsel çalışmaları-
nın tümünün merkezinde yer almalıdır. İktisadi örgütlerin,
devlet kurumlarının, tüm halkın dikkati bu sorunlar üze-

rinde toplanmalıdır.

Sizleri, içinde bulunduğumuz gerçek durum ve gelişmemizi yavaşlatan nedenler üzerine, en önemlisi bilimsel ve teknik ilerlemeyi, Sovyet ekonomisinin büyümesini hızlandırmamızı sağlayacak yollar ve rezervler üzerine açık bir tartışmaya girmeye çağırıyorum.

PARTİNİN VE TÜM HALKIN GÖREVİ: TOPLUMSAL-İKTİSADİ GELİŞMENİN HIZLANDIRILMASI

Yoldaşlar,

Merkez Komitesi, toplumsal-iktisadi gelişmenin hızlandırılması görevini ortaya koyarken, yalnızca iktisadi büyüme oranlarında bir yükselmeyi gözönünde bulundurmuyor. Sözkonusu olan, büyümede yeni bir kalite, yoğun (entansif) gelişmeye geçiş, stratejik bakımdan önemli yönlerde hızlı bir ilerleme, ekonominin yeniden yapılanması, yönetimde, örgütlenmede ve çalışmanın özendirilmesinde etkili biçimlerin uygulanması, toplumsal sorunların eksiksiz çözümüdür.

Bu görevi neden ortaya atıyoruz?

Toplumsal-iktisadi gelişmeyi hızlandırma gerekliliğini belirleyen, herşeyden önce ulusal gereksinimlerimizdir. Sovyet ekonomisinin belirgin özelliği, her zaman büyük bir dinamizme sahip olmasıdır. Ulusal gelirimiz, 1950'den bu yana, hemen hemen on kat artmıştır. 35 yıllık bir süre içinde, binlerce büyük işletme kurulmuş, kentlerin ve köylerin görünümü değişmiş, kültürün, öğretimin ve kamu sağlığının düzeyi yükselmiştir. Konut koşullarının, yaşam kalitesinin ve bir bütün olarak, halkın maddi refahının iyileştirilmesi için çok şey yapılmıştır. Kişi başına gerçek gelirler beş kat artmıştır. Tüm bunlar, sosyalizmin ve onun planlı ekonomisinin muazzam üstünlüklerini açık biçimde ortaya koyuyor. Başarılarımızın tartışılmaz olduğu tüm dünyada ka-

bul ediliyor.

Ne ki, 1970'lerden bu yana iktisadi gelişmede bazı güçlüklerin kendini hissettirdiğini kabul etmemiz gerekir. MK'nın Nisan Tamüyeli Toplantısı'nda gayet açıkça ifade edildiği gibi, bunun temel nedeni iktisadi durumdaki köklü değişikliklerin yeterince gözönüne alınmamış ve yapılar konusunda politikanın yeniden oluşturulmasında, iktisadi faaliyetlerin yönetim biçimlerinin ve yöntemlerinin, hatta psikolojisinin değiştirilmesinde gereken ardıcılığın gösterilmemiş olmasıdır. Yıllarca iktisadi büyümenin yoğun etkenlerine ağırlık vermenin gerekliliğinden sözedildi, ama alınan önlemler ne köklüydü, ne tutarlıydı, ne de tam olarak uygulandı. Bunun sonucunda ekonomi, eylemsizlik gücüyle(*), esas olarak yaygın (ekstansif) gelişme yolunu izlemeye devam etti.

Parti ve tüm halk, olumsuz eğilimleri aşmak ve daha iyiye doğru köklü bir dönemeci almak göreviyle karşı karşıya kaldı. Başka herhangi bir yaklaşım söz konusu olamaz; toplumsal programların kısılması gibi bir seçim yapamayız. Toplum, gıda maddesi sağlanması konusunun iyileştirilmesine, halk için hizmet ve mal üretiminin artırılmasına ilişkin ivedi sorunlara çözüm bulmak durumundadır. Geniş çapta konut yapmaya, kent ve köylerin kentleşmesini, kamu sağlığının yetkinleştirilmesini sürdürmeye, öğrenimi, bilimi, kültürü ve sanatı özendirmeye devam etmek önem taşıyor.

Diğer yandan, toplumsal-iktisadi gelişmenin hızlandırılması gerekliliğini, önemli dış koşullar da dayatıyor. Ülke, savunmaya büyük yatırımlar yapmak zorundadır. ABD'yle kurulan askersel-starejik eşitlik, tarihsel bir kazanımdır. Silahlanma yarışını durdurmak, her iki tarafta da silahsızlanmanın yolunu açmak, askersel harcamaları

(*)**Eylemsizlik gücü:** Bir fizik terimi olup, nesnelerin, kütlelerine bağlı olarak, harekete karşı gösterdikleri direnci ifade eder. (Ç.N.)

azaltmak için azami çabayı göstermeye devam edeceğiz. Ancak, emperyalizmin saldırganlık politikası ve tehditleri karşısında, yurdun savunma gücünün ardıcıl olarak sağlamlaştırılması, ve askersel üstünlüğün bize dayatılmasına izin verilmemesi gerekiyor. Sovyet halkının kesin iradesi budur.

Lenin'in, sosyalizmin dünya üstündeki başlıca etkisini iktisadi politikasıyla, toplumsal-iktisadi başarılarıyla göstereceği yolundaki düşüncesini iyi biliyoruz. Sovyetler Birliği, ilerici dünya kamuoyunun gözünde, insanların yüzlerce yıllık toplumsal özlemlerinin ete kemiğe büründüğü ülke olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Sovyetler Birliği, ileri derecede örgütlü ve verimli bir ekonominin örneğini de vermelidir.

Nihayet, toplumsal-iktisadi gelişmeyi hızlandırma gerekliliğini, öncelikle stratejik olarak önemli alanlarda, kapitalist ülkelere göre ekonomik bağımsızlığımızı tam anlamıyla güvence altına alma gereksinimi dayatıyor. Kendi kendine yeterliliği (otarşı) önermiyoruz. Uluslararası işbölümü, karşılıklı olarak yararlı olduğunda, en başta sosyalist topluluk içinde, üretimde verimliliği artırmanın gerçek araçlardan biridir. Yine de, ekonomimizin Batılı ülkelerin ürün teslimatına bağımlı olmasını kabul edemeyiz. Son yıllarda yaşadığımız deneyimlerden çok şey öğrendik.

Dolayısıyla, gerek içeride, gerekse uluslararası planda, ülkenin gelişimini hızlandırma görevi, bugün siyasal, toplumsal ve iktisadi düzeylerde öncelikli bir önem taşıyor.

Ulusal ekonomide teknik düzeyde bir yenilenmeyi gerçekleştirmemiz, toplumun maddi ve teknik temelini nitelikçe dönüşüme uğratmamız gerekiyor. Bu, partinin ve tüm halkın ivedi görevidir. Bu görev, ülkenin, emek üretkenliğinde ve ekonomik verimlilikte ilk sıralara yükselmesi için tarihsel bakımdan en kısa sürede yerine getirilmelidir. Öngörülerimiz, ancak üretimin yoğunlaştırılması ve bilimdeki ve teknikteki en son başarılardan yararlanılması koşuluyla gerçekleştirilebilir.

Sorun şu nedenle de hızla güncelleşiyor: Bilimsel ve teknik devrimin gelişiminde yeni bir evre, emek üretkenliğinde kat be kat bir artış, kaynaklarda muazzam bir tasarruf ve ürünlerin kalitesinde bir iyileşme sağlayacak yeni bir evre başlıyor. Benzetmek gerekirse bilimsel ve teknik ilerleme atının üzerine, biz de binip dört nala kaldırmalıyız. Yaygın gelişme olanakları da büyük ölçüde tükenmiş olduğuna göre, başkaca bir çıkış yolumuz da yok.

Bugün ekonomiyi “pahalı biçimde” geliştirmek ülkeyi durgunluğa mahkum etmektir. Hesaplar ortadadır. Gelecekte de öngörölen ulusal gelir artışını, esas olarak yaygın gelişme yöntemlerini kullanarak sağlamaya devam edilirse, her beşyılık dönemde, yakıt ve hammadde üretiminin yüzde 10-15, yatırımların yüzde 30-40 oranında artması ve ulusal ekonomide istihdam edilen emekçilerin saflarına 8-10 milyon kişinin daha katılması gerekmektedir. Ama olanaklarımız bu kadar fazla değil, dahası bu olanaklara sahip olmak zorunlu da değil. Sözde, yetersizliğe yolaçmış olan, yaygın büyümedir. Daha kesin söyleyeyim, biz hâlâ en zengin kaynaklarla donatılmış ülkeyiz. Sözkonusu olan, bu kaynakları ustaca kullanmaktır.

Parti'nin XXVII. Kongre'ye hazırlandığı, programatik belgelerin hazırlanma yolunda olduğu şu aşamada, ne bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasından, ne de ekonominin yoğunlaştırılmasıyla ilgili devrimci dönüşümlerden vazgeçemeyeceğimizin bilincine varmak önem taşıyor. İşte bu nedenle, Kongre belgelerinin tümü ve öncelikle 12. Beşyılık plan dönemi ve 2000 yılına kadarki dönem için ülkenin iktisadi ve toplumsal gelişiminin temel tercihleri, gerek ekonominin yoğunlaştırılması, gerekse bilimsel ve teknik ilerlemeye dinamizm kazandırılması yönünde köklü bir dönemecin alınmasını sağlayacak yeni yaklaşımları öngörmelidir.

MK Politbürosu, yakın zamanda Temel Tercihler tasarısını inceledi ve bu tasarıda saptanan yönelimleri ve he-

defleri bütünü itibariyle onayladı. Yine de tasarının yetkinleştirilmesini gerektirecek bazı ciddi gözlemler ifade edildi.

Bu tasarı, ekonominin birçok kolunda, esas olarak yoğun bir büyümeye geçişi güvence altına alacak bir takım önlemleri kapsamıyor; ekonominin yeniden yapılanmasının derinleştirilmesine, yatırımların ulusal ekonominin öncelikli sektörlerinde gerektiğince yoğunlaştırılmasına ve göstergelerin dengelenmesine de henüz katkıda bulunmuyor.

Tasarı üstünde çalışma, Gosplan, Bakanlıklar, Federe Cumhuriyetler, üretim gruplaşmaları ve işletmeler tarafından sürdürülmelidir. Temel tercihlere ilişkin denetim rakamları bunlara iletilmiştir. Dikkat etmek gerekir ki, bu tasarıda belirtilen ve üretim verimliliğinin yükseltilmesini kapsayan öngörüler, asgari düzeydeki öngörülerdir. Bugün için esas olan, üretim verimliliğini artıracak, ürünlerin kalitesini iyileştirecek ve toplumsal gereksinimleri tam olarak karşılayacak tüm rezervleri, gerek merkezde, gerekse diğer her düzeyde bulmak ve harekete geçirmektir.

Kadrolarımız her işletmeyi, her iş kolunu ve ulusal ekonomimizin bütününe yoğun gelişmeye yöneltmenin yaşamsal bir gereklilik olduğunu kavramalıdır. Bu, SBKP MK'nın, bir yıl önce yapılan ve bakanların da katıldığı konferansında tam bir açıklıkla dile getirilmişti. Yine de herkesin bu konferanstan gerekli sonuçları çıkardığı söylenemez. Bazı kişilerin dünkü yaklaşımlarının değişmeden kalması, bu konuşulanların, deyim yerindeyse, bu kişilerin bir kulaklarından girip öbür kulaklarından çıktığını gösteriyor. Çok sayıda bakanlık ve bölüm sorumlusu, yaygın gelişme yöntemlerinin esiri olmaya devam ediyor, yatırımların ve diğer kaynakların azamisini "koparmaya" çalışırken, üretim planlarının da olabildiğince düşük olmasına çaballıyor.

SSCB Hayvancılık ve Yemlik Bitki Üretimi İçin Makine Yapım Bakanı, K. Beliak, ek fon elde etmek ve planın göstergelerini düşürmek konusunda imrenilecek bir se-

bat göstermiştir. Gerek A. Yaşın tarafından yönetilen SSCB İnşaat Gereçleri Sanayisi Bakanlığı'nın, gerekse diğer bazı bakanlıklar ve bölümlerin de daha iyi davrandıkları söylenemez.

Kuşkusuz, biz, bu asalaklık eğilimlerini izlemeyeceğiz. İçinde bulunulan durumun kavranamayışı, kendine yeni yönelimler bulmayı reddetme, yönetsel bölünmüşlük, bütün bunlar halkın çıkarlarına üstün gelmemelidir. Ülkeyi muazzam boyutlarda haksız harcamalara sürüklemeye çalışan sorumlulardan kurtulmamız gerektiğini düşünüyorum.

Yatırımların verimliliğini artırma savaşamında, yerel düzeydeki sorumlulardan da çok şey istemeliyiz. Yol açacağı sonuçları düşünmeden, kendine azami kaynak sağlama arzusu, bazı parti ve Sovyet örgütlerinin adeta çalışma tarzının belirgin özelliğini oluşturuyor. Bunu doğrulayan olgular, ne yazık ki oldukça fazladır.

Birara, Krasnoyarsk bölgesinde üretim güçlerini geliştirmek için, parti komitesinin girişimi ve bir çok bakanlığın ve SSCB Gosplanı'nın desteğiyle önemli kararlar alınmış. Burası, umut vaad eden büyük bir bölgedir ve atılım yapmasını sağlamak için herşey yapılmalıdır. Ama, bu kararların oluşturulması ve daha da önemlisi, bunların yaşama geçirilmesi sırasında, yeni işlerin yapılmasına özgü özellikler hesaba katılmamış, milyarları bulan yatırımlardan azami yararı sağlayacak olanaklar araştırılıp bulunmamış. Sonuç, muazzam bir zarara uğranması oldu.

Son iki beşyıllık dönemde, bölgenin gelişimini sağlamak için, 23 milyar rubleyi bulan büyük yatırımlar yapıldı. Ancak, yine de onlarca işletmenin ve elektrik santralinin yapımı hâlâ tamamlanamadı, yatırılan tutarlar gereken getiriye sağlamadı. Sayano-Şuşenskaya hidroelektrik santralinin yapımı yirmi yıldan uzun bir süredir devam ediyor, yani bu santralin yapım hızı, Bratsk santralinden iki kat daha düşüktür. Abakan vagon yapım gruplaşmasındaki

binalar, dokuz yıldır kullanılmadan boş duruyor. Krasnoyarsk bölgesinde beş bin yapının inşaatı sürüyor. Güçlerin dağılması inşaatı yavaşlatıyor ve önemli kaynak kayıplarına yolaçıyor. Aynı zamanda bölgenin yönetim organları ve bakanlıklar, yeni büyük işletmelerin yapılması sorununu ortaya atıyorlar. Bizim, gerek iktisadi kuruluşlardan ve planlama kuruluşlarından, gerekse parti örgütlerinden, bu alanda düzeni sağlamalarını, büyük devlet yatırımlarının Sibirya toprağında donup kalması yerine, çabuk meyve vermesi için çalışmalarını istemek hakkımızdır.

En önemli sanayi bölgeleri, rasyonel ve ekonomik bir yönetimin, yoğun gelişme yöntemlerini uygulamanın örneğini vermelidirler. Merkez Komitesi, Moskova işçi sınıfına ve aydınlarına, başkent in güçlü s inai ve bilimsel potansiyeline büyük umutlar bağıyor. Leningrad parti örgütünün, ekonomiyi yoğun gelişmeye yöneltmek için yaptığı geniş çaplı çalışmayı desteklediğimi yinelemek isterim. Parti örgütlerince yapılan böylesi girişimler, merkezden anlayış ve destek görmelidir. Bundan söz etmemin nedeni, bu anlayışın henüz bir genel kural durumuna gelmemiş olmasıdır.

Son günlerde, Çeliyabinsk bölgesi parti komitesi birinci sektereti Vedernikov, bölgedeki pek çok girişimin modernleşmesi programının hazırlandığını bildirdi. Tek başına Çeliyabinsk traktör fabrikasının modernleştirilmesi, istihdamda on bin kişilik bir indirim e karşın, üretimin yarı yarıya artırılmasını, demir-çelik ve diğer hammadde tüketim miktarlarının düşürülmesini sağlayacaktır. Bu Çeliyabinsk bölgesindeki bu girişim, ilgili bazı bakanlıklar ve Gosplan tarafından resmi olarak desteklenmekte, fakat daha ileri gitmek istenmemektedir.

Çeliyabinsk bölgesindeki yoldaşlar, böylesi girişimlerde pek şanslı gözük müyorlar. Bir süre önce, Çeliyabinsk boru fabrikasında 1220 nolu haddehanenin geniş çaplı boruları üretebilmesi için modernleştirilmesi kararı alınmış tı. Öngörülen 150 milyon ruble dolayındaki harcamayla, yıl-

da 150 milyon rublelik döviz tasarrufu sağlanabilecek ve kimi boruların yurtdışından alımına son verilebilecekti. Bu yararlı, avantajlı bir girişimdi, fakat bu da bir türlü uygulamaya konmadı.

Bürokratik yavaşlıkları ve çalışmaya devletin çıkarları doğrultusunda yaklaşma ve alınmış kararları uygulamaya koymakla yükümlü olanların sorumluluk alma yetersizliklerini cezalandırma zamanı artık gelmiştir.

SBKP MK'sı, Sverdlovsk ve Harkov, Novosibirsk ve Donetsk, Omsk ve Gorki gibi büyük sanayi ve bilim merkezlerinin, teknik ve bilimsel ilerlemenin hızlandırılmasına ve ülkenin ekonomik atılımına büyük bir katkıda bulunacaklarına güven duyma hakkını kendinde görüyor. Bu zorunludur; dahası, bu merkezlerden birçoğu, yedek güçlerini gerektiği ölçüde tam olarak kullanmıyorlar.

Yoldaşlar, bütün bunlar, bugün, "temel tercihler"i belirlemek için kalan süre boyunca ve beşyıllık planı hazırlarken, yalnızca öngörülen hedefleri mutlaka gerçekleştirmeyi değil, fakat aynı zamanda bu hedefleri aşmaya da olanak verecek bir tutumun, her düzeyde benimsenmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Genel amaç, 12. beşyıllık plan döneminde en yüksek hedefleri, en az harcamayla gerçekleştirmektir. İşte bizim ekonomik ya da, dilerseniz, siyasal görevimiz.

Sosyalist ekonominin sağladığı olanaklar tükenmez. Bilimsel ve teknik ilerlemeyi en önemli noktalara yöneltmek konusunda muazzam kaynaklarımızı seferber etmekte ve araçları yoğunlaştırmakta diğer bütün ülkelerden daha iyisini yapabiliriz. Planlı ekonomi, yığınların aktif yaratıcılığı, ulusal ekonominin gelişmesinde sınırsız perspektifler sunmaktadır. Hâlâ geçmişe sınırsız sarılıyoruz ve henüz kendi üstünlüklerimizden azami yararlanmayı öğrenemedik. Sonuç olarak, büyüme olanaklarımız muazzamdır, yoldaşlar. Sorun bunları kullanabilmekte.

YATIRIMLAR VE YAPITLAR KONUSUNDA POLİTİKA DEĞİŞİKLİĞİ

Gelecekteki çalışmalarımızın gerçekleşeceği en önemli alanlarla ilgili ilkesel düşüncelerimizi dile getirmek istiyorum.

Esas olan, yatırımlar ve yapılar konusundaki politikamızı kökten değiştirmektir. Vurgu, bugün işletmelerin teknik düzeyde yeniden donatılmalarına, kaynak tasarrufuna ve ürünlerin kalitesinin kökten iyileştirilmesine getirilmelidir. Kurulu işletmeler teknik düzeyde yeniden donatılmadan uzun yıllar çalıştırılırken, üretimin başlıca genişleme yöntemi olarak, yeni yeni işletmelerin kurulmasının temel alındığı dönem boyunca oluşmuş yönetim anlayışını, hiçbir tereddüte düşmeden terketmek büyük önem taşıyor. Sözümona, bu işletmelerden en az yatırımla en çok yarar sağlanıyormuş. Elde edilen sonuçları gayet iyi biliyoruz.

Geçen yılın sonunda, ulusal üretimdeki sabit üretim fonları 1500 milyar olarak hesap ediliyordu. Fakat bunun önemli bir bölümü eskidi ve bir bütün olarak ulusal ekonomide olumsuz etkileri olmakta. Üretimin maki-nalaşması yetersiz olduğu halde fon kullanımı hızla artmaktadır, bundan dolayı yıllardan beri fonların verimliliği düşüyor. Yaklaşık 50 milyon kişi, sanayi işçilerinin üçte biri, yapı sanayinde çalışanların yarısından çoğu, tarım işçilerinin $\frac{3}{4}$ 'ü bugün el emeği kullanmaktadır.

Üretim aygıtlarının eskimesi onarım harcamalarında ölçüsüz bir artışa neden olmuştur. Geçen sene bu iş için 35 milyar ruble ve demirli metallerin $\frac{1}{5}$ 'i 6 milyon işçi çalıştıran onarım atelyelerinde toplanmıştır.

Geçen yıl sonu itibariyle, ulusal ekonomide sabit üretim fonları 150 milyar ruble olarak hesaplanıyordu, ne ki bu fonların önemli bir bölümü eskimiştir; bu da ulusal ekonominin bütünü üzerinde olumsuz etkiler yaratıyor. Yıllardır

sabit fonların verimliliği azalıyor, istihdam ise hızla artıyor; aynı süreçte üretimdeki makineleşme yetersiz kalıyor. Bedensef çalışma bugün yaklaşık 50 milyon kişi tarafından, yani sanayide istihdam edilen işçilerin yaklaşık 1/3'i tarafından yürütülüyor; bu miktar, inşaat kesiminde istihdam edilenlerin yaklaşık yarısına, tarımdaki emekçilerin ise 3/4'üne ulaşıyor.

Üretim aygıtının eskimesi, tamirat hacminde büyük ölçüde bir genişleme etkisi doğuruyor. Geçtiğimiz yıl, bu amaçla 35 milyar ruble ve demir üretiminin yaklaşık 1/5'i harcandı; ülkenin iş makinaları parkının 1/4'i, 6 milyon emekçiyi istihdam eden tamir atölyelerinde toplanmış bulunuyor.

İşte, somut iş kolları, gruplaşmalar ve işletmelerin ve aynı zamanda onları yönetenlerin de içinde bulunduğu durumu yansıtan genel tablo budur. Açıkça söylemek gerekir ki, ulusal ekonomideki birçok sorumlu, tıpkı kimi parti sorumluları gibi, bu duruma hoşgörülle yaklaşıyorlar. Fakat, bu, topluma çok pahalıya maloluyor.

Bugün hiçkimse, yeni yeni işletmelerin kurulmasına yatırım yapmaktansa, teknik düzeyde yeniden donatım ve modernleşme konusunda yatırım yapmanın iki kez daha verimli olduğunu reddedemiyor. Ancak, eski yönetim yöntemleri hâlâ sürdürülüyor. Örneğin, demir-çelik alanındaki duruma bir göz atalım. 15 yılda 50 milyar ruble bu işkoluna yatırıldı. Pekâlâ, Demir-Çelik Bakanlığı bu fonları nasıl paylaştırdı? Bunlar, özellikle yeni yeni işletmelerin yapımını finanse etmek için kullanılmıştır ve dahası bunlar tek tek işletmelerdir, oysa aynı süreçte işletmelerin modernleştirilmesi ve teknik düzeyde yeniden donatılması gözardı edilmiştir.

SSCB Demir-Çelik Bakanlığı yöneticilerinin ve bakan İ. Kazanets'in hatalı teknik politikası nedeniyle, bu işkolundaki işletmeler ne 10. ne de 11. beşyıllık planın öngörülerini gerçekleştirebilmiştir. Bu işkolundaki işletmeler, ulu-

sal ekonominin kaliteli metal geresinimini karşılayamamaktır. Bu duruma kökten bir çözüm bulmak; tek sözle, yeni yeni işletmeler kurulması ile hizmetteki işletmelerin teknik düzeyde yeniden donatılması arasındaki ilişkiyi kararlı bir biçimde değişikliğe uğratmak gerekir. Bu amaçla, Gosplan ve bakanlıklar tarafından öngörülmüş ve 12. beş yıllık plan döneminde uygulanması gereken önlemler yeterli kabul edilemez. Üretimdeki yatırımların global hacmi içinde modernleşmeye ayrılan fonların payı, önümüzdeki yıllarda en azından 1/3'lik bir oranı aşmak zorundadır.

Açıktır ki, yeni yeni işletmelerin kurulmasından bütününü vazgeçemeyiz. Bununla birlikte bu işe, varolan işletmelerdeki üretkenliği yükseltme olanaklarını tümüyle tükettikten sonra ya da teknik ilerlemenin ortaya koyduğu yeni sorunları çözümlemenin gerekli kıldığı ölçüde, girişmek doğru olacaktır. Halen tüm ülkede yapım halinde çok fazla sayıda işletme vardır. Bu alandaki durumu, dikkatli bir biçimde analiz etmek yerinde olur: Bir kısmının yapımını hızlandırırken diğerlerinin yapımını geçici olarak askıya almak ya da dondurmak doğru olacaktır. Bu durum devletin çıkarlarını gözetken bir yaklaşımı gerektirmektedir. Bu yaklaşımı, yalnızca Gosplan ve SSCB ölçüsünde Yapım Çalışmaları Komitesi değil; fakat aynı zamanda Bakanlıklar, tüm merkezi örgütlenmeler cumhuriyet düzeyindeki ve yerel düzeydeki örgütler benimsemelidir.

Aynı zamanda, sabit üretim fonlarının tümünün bir dökümünü yapmak ve her işletmenin, her işkolunun teknik düzeyde yeniden donatılmasını uzun vadede öngören bir programı hazırlamak gerekir. Dolaşımdan çekilecek eskimiş sabit fonların özellikle de, halen çalışmakta olan sabit fonların payı en kısa zamanda iki katına çıkarılmalıdır. Şu an yapımı sürmekte olan işletmelerin çalıştırılmaya başlaması hesaba katıldığında, bu, 12. beş yıllık planın sonunda, üretim aygıtının 1/3'ünden fazlasının yenilenmesini olanaklı kılacaktır; o zaman, üretim aygıtı yaklaşık yarı

yarıya yeni teknik malzemeyle donatılmış olacaktır.

Eklemek isterim ki üretimde, nasıl olursa olsun bir modernleşmeyi değil; öncü teknikleri hizmete sokan en yüksek ekonomik ve toplumsal verimliliği sağlayan bir modernleşmeyi seçmek gerekir.

Moskova'daki Lihaçev otomobil fabrikasını ziyaretim sırasında, bu fabrikanın modernleştirilmesi sorununu inceleme olanağım oldu. Fabrikanın emekçileri, dizel motorlu kamyon üretimini başlatmayı, önlerine koyuyorlar. Böylece 100 km'de yakıt harcaması 29 litreden 19 litreye düşerken, taşıma kapasitesi de büyüyecek. Mükemmel bir sonuç! Ancak şu da ortaya çıktı ki, modernleşmeye ilişkin tüm sorunlar doğru bir biçimde çözüme kavuşturulmamış. Örneğin; bugünkü çalışanların yanısıra, 25 bin yeni işçinin istihdamı öne koyulmuş. Özellikle Moskova'daki koşullar gözönünde bulundurulduğunda, bu, rasyonel midir? Lihaçev fabrikası yönetimi bu tasarıyı iyileştirme önerisi yaptı; bu önerinin ana noktası, personel artışına başvurmaksızın, öngörülerini gerçekleştirmek. Bu, soruna bir başka tarzda yaklaşmaktır ve bu tutum desteklenmeye değer.

Kaynak çıkarımı iş kollarına yatırılmış fonlar ile, dönüştürme ve tüketim işkollarında yatırılmış fonlar arasındaki oran, yatırımlar politikasının ana ve keskin bir sorununu oluşturur. Sovyetler Birliği güçlü bir yakıt ve enerji üretim kompleksine sahiptir. Ancak, yakıt ve hammadde üretimini arttırmak, gitgide zorlaşmaktadır. Bu nedenle birçok ülke, daha rasyonel bir yolu, varolan koşullarda olanaklı azami tasarrufu yapmayı, bunun yanısıra kaynak tasarrufu sağlayan teknolojileri geniş ölçüde kullanmayı olanaklı kılan bir yolu seçmiştir. Bu iki ya da üç kez daha ucuza gelmektedir. Örneğin; elektroteknik sanayi başkanlığı 11. beş yıllık plan boyunca, kaynak tasarrufu konusunda olumlu bir deneyim edinmiştir. Bu bakanlık çerçevesinde üretim artışı temel malzemelerin tüketimi artırılmaksızın sağlanmıştır. Ama burada da kullanılacak pek çok rezerv vardır.

Bütününü itibariyle bakıldığında, ekonomimiz hâlâ birçok bakımdan pahalı bir üretim gerçekleştirmektedir. Her yıl yaklaşık 8 milyon ton benzin boşa tüketilmektedir; bunun nedeni otomobil parkımızın gerektiği zamanda dizel motoruyla donatılmamış olmasıdır. Termik santrallerin yetkin olmayan donanımı her yıl 20 milyon tondan fazla geleneksel yakıtın boşa kullanılmasına yolaçmaktadır. Ülkemizde akıldışı yakıt harcamasına yolaçan ilkel ısıtma cihazlarının sayısı yüzbinlerle ifade edilebilir. Yeniden elden geçirilen kaynaklar kötü kullanılmaktadır. Bu nedenle kaynak tasarrufu, yatırım politikamızın belli başlı yönelimlerinden biri olmak durumundadır. Görevimiz, ulusal ekonominin yakıt, hammadde ve malzeme gereksinimlerindeki artışı % 75-80 oranında bunlardan sağlanacak tasarrufla gidermektir. Bu, yakıt ve hammadde çıkarımına yönelik yatırımların payını istikrara kavuşturmaya olanak verecektir.

Yatırımlar politikasında önemli olan, bu politikanın iyiden iyiye hesaplanmış, tutarlı ve ulusal ölçekte kısa sürede ekonomik etkisini gösteren bir politika olmasıdır. Elbette, şu ya da bu önlemin uygulanması belli bir sıra içinde olacaktır. Ancak, eğer önümüze kesin birtakım görevler koyduğumuzda, bunların tümünü hızla ve vargücümüzle gerçekleştirmemiz gerekir. Yatırımların sürüncemede bırakılması kabul edilemez. Yeni beşyıllık plan döneminde yatırımları vargüçle gerçekleştirmek gerekir.

Gıda programında saptanmış görevleri yerine getirmek durumunda olan tarımsal-sanayi kompleksine bağlı işkolalarını ele alalım. Temel tercihlerin belirlendiği günümüzde, bu programın hedeflerinin korunması da öngörülmalıdır. Ekonominin tarımsal-sanayi sektöründe yaratılmış olan muazzam bir potansiyel vardır. Yatırımların büyüme oranı, optimal bir düzeye ulaşmıştır; ancak verimlilik hâlâ yetersiz kalmaktadır.

Bunun nedenlerinden biri, anahtar sektörlerde kaynak

yoğunlaşmasının düşüklüğü, işkollarının eşitsiz gelişmesi-
dir. Büyük bir hayvan varlığına sahibiz; fakat yem yeter-
sizliği nedeniyle hayvancılıktaki verimlilik son derece dü-
şüktür. Tarıma oldukça geniş malzeme sağlanmaktadır; an-
cak kolhozlar ve sovhozlar teknik paylaşım ve hizmet ba-
kımından uygun bir altyapıya sahip değildirler. Koşullar ta-
rımında yoğun teknolojilerin geniş ölçüde uygulanmasına bü-
yük ölçüde hazırdır; ancak bu teknolojiler kaynak ve mal-
zeme dağınıklığı nedeniyle son derece yavaş bir biçimde kul-
lanılmaktadır.

Tarım ürünlerinin stoklanması, taşınması ve işlenme-
si konusunu geliştirecek yatırımların verimliliği sorunu bir-
çok kez dile getirilmiştir. Bununla birlikte bu alanda his-
sedilir bir iyileşmeye henüz tanık olunmamıştır; ürünlerin
yaklaşık 1/5'i kaybedilmektedir. Tarımsal-sanayi komplek-
sinin sorumlu organları, işte öncelikle, tastamam bu sorun-
ları ele almalıdır.

Yoldaşlar, ulusal ekonominin teknik düzeyde yeniden
donatılmasında, bilimsel ve teknik devrimin uygulanma-
sında ana rol makine üretimine düşmektedir. Makine ya-
pım kompleksine karşı tutumumuz köklü bir biçimde de-
ğişikliğe uğramalıdır.

SSCB Gosplan'ı, diğer merkezi örgütler makine yapı-
mının önemine sözlerinde işaret ediyorlar, ancak fiilen uzun
bir dönem boyunca bunların geliştirilmesi için gereken araç-
ları belirlemediler. Sivil makine yapım payı 11. beşyillik plan
dönemi boyunca üretime ayrılmış yatırımlar bütünü için-
de yalnızca %5'lik bir orandaydı. İşaret etmeden geçeme-
yeceğim bir nokta da, ağır sanayi ve taşımacılık için maki-
na yapımının, bunların makine ürettiği işkollarından 28 kez
daha az yatırım hakkına sahip olduğudur; bu oran, tarım
için makine üretiminde 18 kez, hafif sanayi ve gıda sanayi
için makine ve donanım üretiminde 23 kez, kimya ve pet-
rol sanayi için makine yapımında 47 kez daha düşüktür.

Orantısızlık insanı şaşırtmaktadır. Sanıyorum ki, makine yapımında her bir işkolu için uygun yatırımın yeniden dağılımını ele almak olanaklı ve gereklidir. Bana göre, bu, yatırım politikasının yeniden biçimlenmesinin başlıca yönelimlerinden biridir. Bu alanda daha şimdiden bir deneyime sahibiz. Tarımsal-sanayi kompleksinin gelişmesi için başvurduğumuz yöntem böylesi bir deneyim sağladı. Makine yapımı, tarımdan alınmış ek 6 milyar rubleden yararlanmaktadır. Olgular bu tutumun yararlı olduğunu göstermektedir. Tarım için makine yapımı, günümüzde kırsal alanda çalışmanın çökyönlü makineleşmesini hedefleyen bir programı gerçekleştirmektedir.

Bir kez daha vurgulamakta yarar gördüğüm nokta, sivil makine yapım bakanlıklarına ayrılacak yatırımların 1986-1990 döneminde 11. beş yıllık plana göre, % 80-100 oranında artırılması gerekliliğidir. Böylesi bir adım, ekonomimizin teknik düzeyde yeniden donatılmasının çıkarlarına uygun düşecektir.

İlk ağızda bizzat makine yapım işletmelerinin yeniden kurulması gerekmektedir. Bu amaçla çağdaş iş makineleri üretimini, ilk ağızda da haddede, dökümde vb. öncül teknolojileri taşıyan donanımların üretimini büyük ölçüde artırmak önem taşıyor. İş Makineleri Sanayisi Bakanlığı tek başına bu görevin üstesinden gelebilecek durumda değildir. Savunma sanayi işkolları örneğinden hareketle, makine yapım konusundaki her bakanlığın kendi gereksinimlerine uygun özel donanımların üretimine geniş ölçekte girişmesi gerekliliği açıkça kendini belli etmektedir. En genelde savunma sanayi işkollarının deneyiminden örnek almak gerekir.

Çağdaş bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırıcıları, herkesin bildiği gibi, mikroelektronik, bilgisayarlar, denetim ve ölçü aletleri yapımı, bilişim sanayilerinin bütünüdür. Bunların, tüm sektörlerde üretim araçlarının ve teknolojik sistemlerin verimliliği üzerinde sonucu belirleyici

bir etkisi vardır. Nitekim Energuia araştırma ve üretim gruplaşmasında, Sovyet bilgisayarları ve enformasyon işleme makineleriyle donatılmış esnek, otomatikleşmiş hizmetler, emek üretkenliğini 6 kez artırmayı olanaklı kılmıştır. Uçak yapım sanayii inceleme bürolarında otomatikleşmiş sistemlerin kullanımı sayesinde, üretkenliği 3 kez artırmak ve 2,5 yıl içinde malzemelerin tasarımını kısaltmak olanaklı olmuştur.

Söz konusu olan, üretimde devrimci dönüşümlere yol açan, gerçekten de yeni tekniklerdir. Bunların verimliliği, yine de, yalnızca sayılarının artımına değil, ulusal ekonomi içinde ve geniş ölçekte ve uzmanca kullanımlarına bağlıdır. Bu alanda herşey henüz eksiksiz biçimde düzenlenmiş değildir. Örneğin, bilgisayarlar farklı bakanlıklar tarafından üretilip hizmete sokulmaktadır; bu bakanlıklar arasında hiçbir özgül eşgüdüm bulunmamaktadır.

SBKP MK ve SSCB Bakanlar Konseyi, son yıllarda, makine yapımının geliştirilmesinin anahtar yönelimleri konusunda önemli bir dizi önlem benimsedi; bu önlemler, esnek otomatikleşmiş üretim süreçleri, kendiliğinden akan üretim bantları, ulusal ekonomide bilgisayarların tasarlanması, üretimi ve kullanımı otomotikleştirilmiş araştırma sistemleridir. Amaç, deyim yerindeyse el emeği kullanmaksızın işleyebilen otomatik fabrikalar da içinde, yeni teknolojik süreçler yaratmaktır. Böylece ulusal ekonominin teknik düzeyde yenilenmesinin temeli olarak Sovyet makine yapımına güçlü bir atılımın dayanakları sağlanmaktadır. Bu, gelişmemizin ana yönelimlerinden biridir ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de bu yönelime sıkı sıkıya sarılmak gerekir.

Yoldaşlar, büyük işler alanındaki durumu da, bilimsel teknik ilerlemenin hızlandırılması bakış açısıyla tahlil etmek gerekiyor. Uzun yıllardır gündemde bulunmakla birlikte, bu sorun henüz belirgin bir iyileşme göstermedi.

İncelemelerin ve projelerin durumunu ele alalım. Bir-

çok kuruluş, etkili olmayan teknolojik çözümlere dayalı projeler hazırlamayı sürdürüyor. Bu nedenle, bu projelerin önemli bir bölümü, her yıl hedeflerinin gözden geçirilmesi için geri gönderiliyor. Yatırımların dağınıklığı süregidiyor. İnşaat süreleri son derece uzun; bunun sonucunda en yetkin projeler kaçınılmaz olarak geçersiz duruma düşüyor. İnşaat işlerini böyle yürütmemiz olanaklı değildir. İnşaatların planlanmasında ve proje incelemesinde düzeni sağlamalı, yatırımların yoğunlaşmasını güvence altına almalı, hedeflerde öngörülen inşaat sürelerini gözetmeli, inşaat alanını tek bir sınai süreç durumuna getirmeliyiz.

Önemli bir diğer sorun da, birçok bakımdan malzemelerin yapısına ve kalitesine bağımlı olan ulusal ekonominin verimliliği, onun atılım temposudur. Şu anda bu konuda oldukça gecikmiş durumdayız. Örneğin en büyük çelik eksikliği duyuyoruz. Bu, üretilen ürünlerin kalitesinin ve tesliminin yetersizliğinin yanısıra boşa tüketilmesinden de kaynaklanmaktadır. Bütünsel hacimleri itibariyle, önce plastik, seramik ve diğer demirdışı metal malzemelerin payı, şu an için son derece düşüktür. Dünyada çağdaş teknik düzeyi birçok bakımdan belirleyen kimyada, saf ve aşırı-saf malzeme üretiminde gerçek bir atılımı tanık olunuyor. Bu çerçevede, geride kalmamak için çabalarımızı kat kat artırmak gerekiyor.

Bilimsel teknik ilerlemenin hedefleri, dış ekonomik ilişkiler alanındaki tüm etkinliğimizi de gözden geçirmemizi gerektiriyor. Dünya çapındaki eğilim, birçok ülkede, dış ticaretin, üretimden iki kat daha hızlı artması yönündedir. Bu, bilimsel, teknik ve iktisadi gelişmenin güçlü bir hızlandırıcısıdır. Ülkemizin ticari mübadeleleri bugün küçümselemeyecek bir hacme, 140 milyar rubleye ulaşmıştır. Yine de, bunun büyüme temposu hızlandırılabilir ve hızlandırılmalıdır. Özellikle bu alanda yeni bir yapılanma gerçekleştirilmeli ve gerek dışalımını, gerekse dışsatımını daha etkili kılınmalıdır.

Şu son yıllarda, makine ve donanım dışsatımları yavaş bir biçimde ilerliyor. Bunun nedeni, bu alandaki rekabet düzeyinin düşüklüğü ve aynı zamanda sınai işletmelerin bu yönde maddi özendirilmelerinin eksikliğidir. Böyleli durumlara artık hoşgörüle bakılamaz. Emekçi kolektiflerini, gruplaşmaları, bütünüyle işkollarını, dışsatım mallarının üretimini artırmaya vargüçle özendirmek önem taşıyor.

Dışalılar konusundaki politika, karşılıklı yararlılık ilkesini gözeten uluslararası işbölümünün olanaklarından etkili bir biçimde yararlanmayı gözetmelidir. Bu, herşeyden önce, elbette, EYK ülkeleriyle ilişkilerimizi kapsamaktadır. SSCB, aynı zamanda, ekonomik ilişkilerini, diğer devletlerle de geliştirmelidir.

Dış iktisadi, bilimsel ve teknik ilişkilerimizi derinleştirmeyi sürdüreceğimize göre, bu sorunun önemli bir yanına daha değinmek istiyorum. Söz konusu olan, dünya pazarından satın alınan makinelerin ve donanımların kullanımıdır. Sorun yeni değildir; ancak ne yazık ki henüz bu konuda gözle görülür bir iyileşmeye tanık olunmamaktadır. Alımların planlaması her zaman etraflı bir öndüşünceyi kapsamamaktadır: Kimi kez büyük işlerin planlarına uygun düşmemektedir. Dışalım konusu olan malzeme taleplerini vargüçleriyle savunan bakanlıklar ve idari kurumlar, daha sonra bunları kullanan şantiyelere yeterli dikkati ayırmamaktadırlar. Örneğin, bu konuda SSCB Petrol Rafinerileri Bakanlığı ve Petro-Kimya Bakanlığı örnek olarak verilebilir. Bakan V. Federov, birçok kez, dışalım konusu olan donanımların kullanımında düzen sağlanacağına güvence vermiştir; ancak görüldüğü gibi sözünü tutmamaktadır. Bu sorunun aydınlatılması ve Politbüroya durumun bildirilmesi istenmiştir.

Yoldaşlar,

Ulusal ekonominin teknik düzeyde yeniden donatılması muazzam yatırımları gerektirmektedir. Bu kaynaklar

nereden sağlanacaktır? İlkesel yanıt şudur: Bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırma amacıyla öngörülen önlemler, bu konudaki harcamaları bizzat amorti etmek durumundadır. Bu önlemler tastamam emek üretkenliğini artırmak için alınmıştır ve böylece ulusal gelirin artışını hızlandıracaktır. Oysa bu, belirli bir zamanı gerektirmektedir; ne ki ivedi araçlara gereksinim vardır. Bu durumda zorunla olarak maddi kazançları gerçekleştirebilecek ana eksenler üzerinde kaynakları yoğunlaştırmak, bu eksenleri temel almak gerekmektedir.

Birincil sorun; örgütsel, iktisadi ve toplumsal etkenleri seferber etmek, her yerde düzeni sağlamak, üretimde örgütlenmeyi iyileştirmek ve böylece ülkenin sahip olduklarının daha yetkin kullanımını sağlamaktır. Her sınai grupta ve her işletmede, her üretim kesiminde, en az düzeyde harcama yapılarak ve hatta hiç harcama yapmaksızın azami verimliliği elde etmeyi olanaklı kılacak halkaları belirlemek gerekmektedir. Deneyim göstermektedir ki, varolan iş kademelerinin gözden geçirilmesi, tek başına, çalışma giderlerinin % 5-10 azaltılmasına, yatırım fonlarının verimliliğinin artırılmasına olanak sağlayabilir. Kollektif örgütlenme ve mali özerkliğe dayalı çalışmanın özendirilmesi biçimlerine başvuru, bir yandan kaynak tasarrufunu olanaklı kılarken, öte yandan üretkenliği % 15 ve daha fazla artırmaktadır. Ulusal ekonominin tüm sektörlerindeki kayıpları azaltmak yolunda harcanacak sistematik çabalar, büyük olanaklar sağlayacaktır.

Tasarruf etmek zenginliğimizi artırmanın en güvenilir yoludur; bu nedenle, halkın, partinin ilk görevidir.

Üretimin kalitesi, bilimsel ve teknik ilerlemenin, örgütlenme, uzmanlık ve çalışma disiplini düzeyinin en nesnel ve genel göstergesidir.

Son yıllarda, bu alanda iyiye doğru bir değişiklik başlamıştır.

Bununla birlikte, üretilen malların kalitesi, bunların

iktisadi ve teknik düzeyi, hâlâ ekonominin zayıf noktalarından biri, çok sayıdaki sorunun ve zorluğun kaynağı olarak kalmaktadır. Bütün bunlar, ciddi bir toplumsal, iktisadi, ahlaki ve siyasal kötülüğe neden olmaktadır. Yeni tekniklerin, daha onların tasarlanması sırasında aşılması, güvenilirlik, uzun yaşarlılık ve tasarruf ölçütlerine denk düşmemesi kabul edilemez. Bu özelliklere sahip kimi ürünler bile, zaman zaman dünya çapındaki en yetkin modellerle karşılaştırıldığında yeterli olmamaktadır. Devlet kalitesi damgasını vururken daha ciddi davranmak yerinde olur. Üretimin kalitesi, gerek mesleki onurun, gerekse ulusal onurun bir göstergesi olarak kabul edilmelidir.

Araştırma mühendislerinin çalışmasının uygun görülmesi için, önerilen teknik çözümlerin en çağdaş bilimsel kazanımları dile getirmesi, emeğin üretkenliğinde bir artışı ve çalışma koşullarında bir iyileşmeyi, randımanda net bir yükselişi güvence altına alması gerektiğini düşünüyorum. Öte yandan kalite sorunu, üretimde çağdaş bir örgütlenmeyi, teknolojik disiplini gerektirmektedir. Nitekim, düşük kalitede ürünlerin 2/3'si bu konudaki yanlış tutumlardan kaynaklanmaktadır.

Ürünlerin kalitesindeki yükseliş, bunların nesnel ölçülere uygunluğu sorunları, herşeyden önce ilgili bakanlıklara düşer. Bununla birlikte burada dolaysız görevi, düşük kaliteli ürünlerin üretilmesi önüne sağlam engeller dikmek olan Devlet Norm Komitesi'ne, özel bir rol düşmektedir.

Elbette, kalite sorunu birdenbire çözüme kavuşturamaz; ancak bu çalışmada en küçük bir savsaklama haklı görülemez. Hiç kimse bu işin kıyısında duramaz: Hiçbir işletme, hiçbir yapımcı, teknoloji mühendisi ya da araştırmacı, hiçbir işçi, hiçbir kolhozcu, tek sözle hiçbir namuslu emekçi bu çalışmanın dışında kalamaz. Parti, Sovyet markasının onurunu koruma savaşımını aktif olarak destekleyecektir ve bu konuda pasif kalanlardan, böylesi ivedi bir sorunun çözümünü frenleyenlerden ciddi bir biçim-

de hesap soracaktır.

BİLİMSEL VE TEKNİK POTANSİYELİN SÜREGEN GELİŞMESİ VE ETKİLİ KULLANIMI İÇİN

Yoldaşlar, ulusal ekonomide bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması savaşımında tutulacak birinci halka bilimdir. Güçlü bir bilimsel ve teknik potansiyel ülkemizde yaratılmıştır. Ulusal gelirin yaklaşık %5'i bilimin geliştirilmesine ayrılmıştır.

Genel bilgi ve teknik ilerleme alanının değişik kollarında Sovyet araştırmacılarının elde ettikleri başarılar tüm dünyaca bilinmektedir. Uzay araştırmalarında, matematikte ve mekanikte, termo-nükleer birleşimde kuantum elektronığında sağlanmış başarılardan gurur duyulabilir. Nükleer enerji, dünyanın yapısının incelenmesi, dünya okyanuslarının araştırılması, organik bileşimlerin birleşimi, öncü malzemelerin ve teknolojilerin yaratılması gibi alanlarda oldukça iyi başarılar elde edildi. İyi randımana sahip, hastalıklara ve elverişsiz iklim koşullarına dayanıklı yeni yeni bitki ve hayvan türlerinin yaratılması konusunda, bir devrime yolaçabilecek olan ve aynı zamanda kamu sağlığı için son derece yararlı sonuçlar doğuran bir alanda, genetik ve hücresel yetenek alanında, kimi kazanımlar elde edildi.

Birinci sınıf araştırma enstitü ve bürolarına, yaratıcı personele sahibiz. Hemen hemen her işkolunda yüksek randımanlı bilimsel ve teknik projeler vardır: Emek üretkenliğini çoğaltan otomatik üretim bantları; otomatik kaynak sistemleri; küçük ebatlı yüksek basınçlı presler ve makina yapımında metal tüketimini önemli ölçüde azaltan çağdaş haddehaneler; yüksek verimli polimerler ve daha birçokları.

Bununla birlikte, yoldaşlar, öyle davranmalıyız ve davranabiliriz ki, bilimsel araştırmalar çok daha verimli olsun. Bilimin görevlerini yeni bir tarzda, çağımızın gerekleri uyarınca, ele almamız zorunludur; daha açık bir deyişle, bili-

min köklü bir biçimde toplumsal üretimin gereksinimlerine doğru dönmesi, aynı biçimde üretimin de bilime doğru dönmesi gerekliliğini gözönünde bulundurmalıyız. İşte bilimi, tekniği ve üretimi birleştiren tüm halkaların analizinde ve sağlamlaştırılmasında tastamam bu bakış açısından hareket etmek gerekmektedir.

Ülkemizin bilimsel potansiyelinin çekirdeği elbette SSCB Bilimler Akademisi'dir; bu Akademi'de en nitelikli araştırmacılarımız toplanmıştır. Akademi'nin birçok entitüsü, dünya çapında birer araştırma merkezidir; bununla birlikte, tüm enstitülerin çalışmasının Akademi'ye yaraşır bir düzeye ulaşması ve bilgi hazinemizi yeni yeni buluşlarla zenginleştirmesi için, daha yapılacak çok şey vardır.

Temel bilimlerin gelişimine öncelikli bir önem vermek gerekir; bu bilimler fikirlerin genelleştirilmesini, bugüne dek ulaşılmamış alanlara girilmesini, daha yüksek bir verimliliğe ulaşılmasını sağlar.

Akademi'deki enstitülerin, teknolojik yönelimli araştırmalarını genişletmeye doğru kararlı bir biçimde yönelmeleri gerekir; bu enstitülerin, tümüyle yeni tekniklerin ve teknolojilerin teorik temellerinin atılmasındaki rollerini ve sorumluluklarını artırmak yerinde olur. Bu konudaki geleneklerimiz son derece zengindir. Teknik bilimlerin gelişmesinin başını çeken Sovyet bilim adamlarının birkaçını anımsatmak istiyorum: İ. Bardin, S. Lebedev, A. Tupolev, İ. Kurşatov ve S. Korolev. Hiçkimse bu geleneklerin daha da artacağından kuşku duymuyor. Bu açıdan makine yapım sorunlarıyla yükümlü bir kesimin yaratılmasını düşünmek yerinde olacaktır.

SSCB Bilimler Akademisi çerçevesinde elektrik kaynağı enstitüsü gibi sektörlerarası bilimsel ve teknik merkezlerin örgütlenmesi son derece verimlidir. Bunların kurulması, gerek parti kadroları, gerekse çok sayıdaki bilim adamı ve uzman tarafından önerilmektedir. Böylesi merkezler, temel araştırmalar ile sektörlerarası belli başlı bi-

limsel ve teknik alanlardaki çalışmanın tümünü eşgüdüm-
lû kılan öncü örgütler durumuna gelebilir. Bunların başı-
na, örgütsel konularda da deneyim sahibi büyük bilim
adamları ve uzmanlar getirilebilir. Bu merkezlerin aynı za-
manda inceleme ve araştırma bürolarına, deneme işletme-
lerine sahip olmaları da doğru gözükmetedir. Uzayın fethi
sorununu, atom enerjisinin kullanılması sorununu gerekti-
ği zamanda işte bu yöntemle çözüme kavuşturmuştur. Bu
konuda sahip olduğumuz değerli deneyimi, elimizin tersiyle
itmek akılcı değildir. Bu konuda somut adımlar atmanın
zamanı gelmiştir. SSCB Bilimler Akademisi Prezidyumu
ve Devlet Bilim ve Teknik Komitesi, bu konuda özel öneri-
ler hazırlayıp sunmalıdır.

Üniversitelerdeki araştırmalar da büyük olanaklar ya-
ratmaktadır. 20 yıl ve belki de daha uzun bir süredir, bu
muazzam bilimsel potansiyelden etkili bir biçimde yarar-
lanmanın, araştırma kuruluşları, yüksek inceleme merkez-
leri arasındaki yönetsel bölünmüşlüğe son vermenin gerekli
olduğundan sözediyoruz; ama bu konudaki ilerlemeler son
derece yavaş olmaktadır.

Tahminlere göre, yüksek öğretim kuruluşları, araştır-
ma çalışmalarının hacmini % 100-150 artırabilirler. Bu alan-
daki iktisadi verimliliği köklü bir biçimde yükseltmek ama-
cıyla, planlama tarzını değiştirmek, yeni ölçütler uygula-
mak, kaldırıcılar ve özendiriciler sistemini yetkinleştirmek,
yüksek öğretim kuruluşlarına deney temeli olacak birta-
kım işletmeler bağlamak gereklidir. Bundan iki yönlü bir
kazanç sağlayacağız: Bir yandan bilimsel ve teknik potan-
siyelimiz artacak, onun kullanımı daha verimli duruma ge-
lecek; öte yandan, daha üniversite sıralarından başlayarak,
üretimin yetkinleştirilmesinde yaratıcı bir biçimde yerala-
cak olan, daha mükemmel bir uzmanlar kadrosunun ye-
tişmesinin koşullarını sağlayacağız.

Sektörel bilimlerden, özel şeyler istemeliyiz. Devlet,
sektörler düzeyindeki, bilimsel ve teknik örgütlerin çalış-

maları için muazzam harcamalar yapmaktadır. Ülkenin araştırmacılarının yarısından çoğu, buralarda çalışmaktadır; oysa ki bunlar, araştırma ve incelemelere ayrılmış kaynakların çok büyük bir bölümünü almaktadırlar. Yalnızca sanayi bakanlıklarına bağlı yüzlerce araştırma kuruluşu, mühendislik merkezi ve inceleme bürosu vardır.

Ne yazık ki, bunlardan birçoğunun çalışmalarının sonuçları, ilgili kesimin bilimsel ve teknik düzeyini dile getiren bu sonuçlar, son derece zayıftır. Örneğin Kimya Sanayi Bakanlığı çok sayıda araştırma kuruluşu ve deneysel işletmeye sahiptir; ancak teknoloji ve yeni malzeme hazırlanması konusunda en büyük yetersizliklere de bu iş kolunda rastlanmaktadır.

Bilimsel projelerdeki gecikmeye ne yazık ki yalnızca kimyacılar rastlamıyoruz. Örneğin SSCB Demirdışı Metaller Bakanlığı'na bağlı Federal Alüminyum ve Magnezyum Enstitüsü'nü ele alalım. Bu enstitüde alüminyum üretimi için büyük elektroliz aygıtları tasarlandı. Şimdi, bu büyük elektroliz aygıtlarından 350 tanesinin yapımı tamamlandıktan sonra, tasarlama hataları nedeniyle, bunların, projede öngörülenden çok daha fazla elektrik enerjisi tükettikleri ortaya çıktı. Dolayısıyla bu aygıtları gerekli duruma getirmek için milyonlarca ek ruble harcanması gerekiyor.

Ne denli aykırı görülürse görülsün, sektörel bilimler, üretimden kopuklukları nedeniyle zor duruma düşmektedirler. Bu kopukluğu aşmak için, bugünden başlayarak, sektörel enstitülerin ve üretim araştırma bürolarının çok büyük bir bölümünün, üretim gruplaşmalarına ve işletmelere katılmaları; böylece bilimin, sanayiyle bağını güçlendirmeleri gerekmektedir. Daha genel ölçekte, şu anda varolan sektörler düzeyindeki bilimsel kuruluş ve organlar ağının hangi ölçüde çağdaş gereksinimlere denk düştüğünü incelemek gerekiyor. Devlet Bilim ve Teknik Komitesi, bu yönde bir girişimde bulundu; bugünkü beşyillik plan boyunca

ca bu yolda atılacak adımlar öngöröldüyse de, bu alanda yapılması gereken herşey sonuna kadar götürelemedi.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin gerçekten öncüsü olmak durumunda olan “Krioguenmaş”, “Svetlana” gibi bilim-üretim gruplaşmaları ağıının gelişimine yeni bir ivme kazandırmak son derece önemlidir. Böylesi gruplaşmalardan bir diğeri de, Nikolayev Yıkama Yağlama Donanımları gruplaşmasıdır. Bu önemli konuya henüz çok az dikkat ayrılmaktadır. Ülkemiz gibi, son derece geniş bir ülkede, yalnızca 250 bilim-üretim gruplaşması vardır ve bunlar da henüz gerekli koşullardan yoksundur.

Bilimin verimliliğinin artması, büyük ölçüde, deneyler ve projelerin incelenmesi için hazırlanmış altyapıların durumuna bağlıdır. Daha açık söyleyelim, burada, hatalar, büyük bir gecikmeye neden olmakta ve bilimsel buluşların ve projelerin uygulanmasını frenlemektedir. Sanayide bile, enstitülerin ¼’i uygun altyapılara sahip değildir. Deney alanlarını geliştirme, bilimsel kuruluşların aygıt ve donanım gereksinimlerini karşılama sorununu en kısa zamanda çözüme kavuşturmak uygun olacaktır. Bu konuda da Bilimler Akademisi’nden, Devlet Bilim ve Teknik Komitesi’nden ve diğeri örgütlerden somut öneriler getirmelerini bekliyoruz.

Emekçilerin teknik yaratıcılığı, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması konusunda da kesinlikle gözardı edilmemesi gereken bir rol oynamak durumundadır. Buluş yapanlara ve üretim sürecini rasyonelleştirenlere başvuruyu kökten iyileştirmek, yeniliklerin seçim biçimlerini bulmak ve bunların hızla uygulanmasını güvence altına almak zorunludur.

SBKP MK ve Sovyet Hükümeti, araştırmacıların, ülkenin bilimsel ve teknik alandaki tüm aydınlarının parti tarafından öne konmuş görevlerini yapacaklarına, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak için ellerinden gelen hiç bir çabayı esirgemeyeceklerine güveniyor.

BİLİMSEL VE TEKNİK İLERLEMENİN YÖNETİMİNİN YETKİNLEŞTİRİLMESİ

Yoldaşlar, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması, planlama ve yönetim sisteminin, bir bütün olarak ekonomi mekanizmasının derinlemesine bir yeniden yapılanmasını sürekli olarak gerektirmektedir. Bu olmadan, bugün sözünü ettiğimiz herşey boş bir dilek olarak kalma tehlikesini taşır.

İşte yıllardır bu sorunların etrafında dönüyoruz, bu sorunları ele almanın en yetkin biçimlerini araştırıyoruz. Ama somut bir ilerleme görülmüyor. Kuşkusuz bu konudaki engel, hata yapma, kesin önlemler alma korkusundan, kimi kez de açık bir tutuculuktan kaynaklanıyor. Bunun sonucunda, bugün daha onlarca yıl önce yüzyüze gelinmiş sorunlarla fiilen, ama bu kez çok daha keskinleşmiş bir biçimde karşılaşyoruz ve bu alanda duraganlığa, yerinde saymaya daha fazla hoşgörü gösterilemeyeceğinin farkına varıyoruz. Geçmiş deneyimden siyasal ve pratik birtakım ciddi sonuçlar çıkarmak ve zaman kaybetmeksizin, planlama ve yönetim konularında ileri derecede etkili bir sistemin kurulmasına başlamak gerekiyor.

Yenilenmenin belli başlı alanlarını açıkça görüyoruz. Herşeyden önce sosyalist ekonominin üstünlüklerinden azami ölçüde yararlanmak gerekiyor. Demokratik merkeziyetçiliğin gelişip güçlenmesi konusunda ardıcıl davranmamız gerekiyor. Yönetimde ve planlamada merkeziyetçi ilkelere verimliliğinin yükseltilmesi, işletmelerin özerkliğinin ve sorumluluğunun yaygınlaştırılması, yönetim, otofinsman ve para ve meta ilişkilerinin daha esnek biçimlerinin ve yöntemlerinin kullanılması, iktisadi kaldıraçlar ve özendiriciler sisteminin bütününden yararlanılması, işte yeniden yapılanmanın anlamı budur. Başarıya ulaşmanın yolu, merkez ile yerel organların birleşik çabalarından, sosyalist iktisadi yöntemlerin çeşitliliği ve esnekliğinden, yığınların gi-

rişkenliğinin büyük bir atılımdan geçiyor.

Sosyalizm koşullarında, ekonomideki herhangi bir zincirde işin değerlendirilmesinin başlıca ölçütü; en yetkin sonuçların araştırılması, toplumsal gereksinimlerin olanaklı en tam giderilmesi olmalıdır. İşte tüm yönetim sistemimizi, tüm iktisadi mekanizmamızı bu doğrultuda yönlendirmemiz gerekiyor. Tek sözle tüketici karşısında üreticinin diktasına, gerek üretim araçları, gerekse tüketim malları eksikliğine son vermek, ekonomiyi daha dinamik, daha dengeli ve bilimsel-teknik ilerlemeyi olabildiğince daha çok almaya hazır duruma getirmek gerekiyor. Öyle davranmak gerekiyor ki, ulusal ekonominin tüm halkaları, tüm bu değişimlerin yaşamsal gerekliliğinin, gerek bilimin ve tekniğin en son buluşlarının uygulanması, gerekse dünyadaki en ileri hedeflerin korunması konularında kaçınılmaz sorumluluklarının bilincine varsınlar.

Biliyorsunuz ki, Merkez Komitesi Politbürosu bu sorunların çözümü için aktif bir biçimde çalışıyor. Gitgide daha çok sayıda işkolu geniş çaplı bir iktisadi deneye giriyor. Ancak, Merkez Komitesi'nin Nisan Tamüyeli Toplantısı'nda kararlaştırıldığı üzere, artık deney yapmaktan, tutarlı bir yönetim söstemini kurmaya geçmek gerekiyor.

Bu konuda, Leningrad gezim sırasında, üzerinde durmanın yerinde olduğunu düşündüğüm bir görüşü aklımda tuttum. Halk arasında daha şimdiden, çok sayıda ekonomik deneyin yapıldığı, ama doğrulanmış yöntemlerin hissedilir yaygınlaşmasının pratikte henüz görülmediği görüşü yaygın. Dolayısıyla şu sorun kendini belli ediyor: Kimileri böylece olgunlaşmış sorunların çözümünü açığa çıkarmamaya mı çalışıyor? 1 yıl, 2 yıl ve hatta 3 yıl bir deneyim yürütüldüğünü, 2 ya da 3 başka işkoluna yaygınlaştırıldığını tekrarlayıp durur, ancak aynı zamanda tutarlı bir iktisadi yönetim sistemi hazırlamazsak, işleri yoluna koymak olanaklı değildir. Bu nedenledir ki böylesi bir sistemin incelenmesi, kısa bir sürede tamamlanmalıdır; öyle ki, 12.

beşyıllık plan döneminde, yeni yönetim yöntemleri, ulusal ekonominin tüm dallarında uygulanır olsun.

Önce üst kademelerden başlamak gerekiyor. Bilimsel-teknik devrime bağlı ama görevler, planlamanın gözle görülür düzeyde iyileşmesini ve iktisadi yönetimin merkezi halkası olarak SSCB Gosplan'ın rolünün ve sorumluluklarının belirgin bir biçimde artmasını gerektiriyor.

Lenin'in, Gosplan'ı ünlü bilim adamları ve uzmanları içinde barındıran bir bilimsel ve iktisadi organ durumuna getirme yolundaki düşüncesini pratiğe geçirmek gerekiyor; bunun sonucunda, Lenin'in sözleriyle ifade edecek olursak, "dayanaklarını tekniğin attığı, bilimin hazırladığı" (*) geniş ölçekli planlara sahip olunabilir.

Örneğin yeni tekniklere ilişkin planların kendi başlarına varoldukları, yani iktisadi ve toplumsal gelişme göstergeleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadan, varoldukları bir durumu artık değiştirmenin zamanıdır. Tersine, ulusal ekonominin bütününe ilişkin planın, yeni tekniklere ilişkin planın üzerine oturması gerekir. Planlar, kaynakların kullanımının verimliliğini, üretimdeki yenilenme derecesini, bilimdeki ve teknikteki kazanımlardan hareketle emek üretkenliğinin büyümesini yansıtan niteliksel göstergelere ağırlıklı bir yer vermelidir.

İster harcamaları belirlemek için olsun, isterse verimlilik, toplumsal gereksinimlerin giderilmesi hedeflerini tanımlamak için olsun, planlamada normatif yöntemlere geçişi tamamlamak gerekir. İşletmelerin ve gruplaşmaların iktisadi etkinliğini yoğunlaştırmaya olanak verecek olan, emekçi kolektiflerinin girişkenliğine ve yaratıcılığına bir atılım kazandıracak olan, işte tastamam böylesi bir adımın atılmasıdır. Böylece yönetimdeki idari yöntemler ile iktisadi yöntemler arasında doğru bir ilişki en hızlı biçimde bulunacaktır.

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtları, c.30, s.345

Kendini belli eden bir diğerk sorun da, Devlet Bilim ve Teknek Komitesi'nin yeri ve rolü sorunudur. SBKP MK, bu Komite'ye y6neltiymiş 6ok sayıda eleştiri almaktadır. Bu Komite'nin uzmanlığı, Bakanlar Kurulu'nca net bir bi6imde tanımlanmalıdır. Bu Komite'ye ulusal ekonominin dallarının bilimsel ve teknik d6zeyinin denetimi, 6retimimizin d6nyadaki en iyi 6r6nlere uygunluğunun denetlenmesi g6revi verilmelidir. Planlama kuruluşlarının ve bakanlıkların yerine ge6meksizin, bu Komite, 6zellikle dikkatini, 6ng6r6ler 6zerinde, bilimsel ve teknik gelişmenin, 6ncelikli y6nelimlerinin se6imi ve gerek6elendirilmesi 6zerinde, planların 6ne s6rd6ę6 sorunların temelini oluşturacak bir inceleme ve araştırma odağı kurma 6zerinde toplamalıdır. Bilimsel ve teknik ilerlemeye ilişkin genel program, bu noktaları ele almalıdır.

Deneyim g6stermektedir ki, en y6ksek verimliliği sağlamaya olanak veren belli başlı rezervler, işkollarının keşişme noktalarında bulunmaktadır. Gosplan'ın, sekt6rlerarası ilişkilerin t6m halkalarını inceleyeceğini ve ham hayallere kapılmadan, en elverişli bir 66z6m6 se6eceğini ummak istiyoruz.

Bakanlıklar da bu g6revleri yerine getirebilecek d6zeyde değildir. T6m bunlar, b6y6k iktisadi işletmelerin y6netim organlarının yaratılma sorununu g6ndeme getiriyor. Yeni koşullarda, bakanlıkların rol6 ve işlevleri değişikliğe uğramalıdır. Bakanlıklar, dikkatlerinin b6y6k b6l6m6n6, uzun vadeli planlama 6zerinde, 6retimin ve 6r6nlerin teknik d6zeyini y6kseltmek amacıyla buluşların geniş 6l6ekli uygulanması konusu 6zerinde toplayabilmelidirler. Bu, değişik işkollarındaki y6netim aygıtında 6nemli 6l66de bir indirim yapılmasını, gereksiz halkaların ortadan kaldırılmasını olanaklı kılacaktır.

Bakanlıkların ve bağlı b6l6mlerin daha şimdiden 6ok fazla olduğu ve gitgide arttığı cumhuriyetler d6zeyinde, y6netim organlarının yapısını yetkinleştirmek amacıyla ya-

pılacak daha çok şey vardır. Buralarda yönetimin bütünleştirilmesi ve yoğunlaştırılması sorunu, federal düzeydekinden daha ivedi bir sorundur.

Bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak için gruplaşmaların ve işletmelerin rolünü, buralardaki emekçi kolektiflerinin rolüyle birlikte yükseltmek gerekir. Bunları genel bir kural olarak bakanlıklara doğrudan bağlayarak, yani iki düzeyli bir yönetim sistemine geçerek, güncel ekonomik çalışmanın bütünün ağırlık merkezini bu gruplaşmalara ve işletmelere kaydırmak gerekir.

Bu açıdan tüm üretim gruplaşmalarının çalışmasını incelemek, yapılarını kesinleştirmek, güçlü bir bilimsel ve teknik potansiyelle donanmış yöneticileri seçip ayırmak doğru olur. Bu tip gruplaşmalar, daha az verimle çalışan işletmelerin ve örgütlerin kendilerine bağlanmasıyla birlikte öncelikle geliştirilmeyi gerektiriyor.

Birçoğumuz, bir zamanlar, bölgesel ve yönetsel durumlarından bağımsız olarak işletmeler temelinde gruplaşmalar oluşturulmasını isteyen bir yönergeyi hatırlayacaktır. Ancak yaşamda, üretim gruplaşmaları, sektörel bakanlıklar çerçevesinde bile oluşmadı; federal düzeydeki sınai gruplaşmalar ortaya çıktı. Doğaldır ki, bu sınırlı koşullar nedeniyle, rasyonel ve etkili bir gruplaşmalar ağı kurmak olanaklı olmadı. Bugün sektörlerarası gruplaşmaların kurulmasını her düzeyde desteklemek gerekiyor. Kardeş ülkelerin deneyiminin de tanıklık ettiği gibi, bu, gelecek vaad eden bir alandır.

Yönetimin örgütsel yapılarının yetkinleştirilmesi, gündelik önlemlerden, kısmi değişikliklerden ibaret kalmamalıdır. Bizi bekleyen çalışma, “delikleri tıkama”, örgütleri yalnızca kaynaştırma ya da parçalara ayırma, görevlileri bir koltuktan bir diğerine geçirme değildir. Burada en küçük bir gizleme ya da saklama kabul edilemez. Sözedilen yapıların yetkinleştirilmesi sorunlarını cesaretle, sağduyuyla çözüme kavuşturmak ve özellikle bunları bütünü itibariyle,

üst düzeylerden alt düzeylere, gerek dikey olarak, gerekse yatay olarak çözüme kavuşturmak gerekiyor.

Yoldaşlar, ulusal ekonomide yönetimin örgütsel yapılarının yetkinleştirilmesini yaşamın kendisi gerektiriyor. Bu sorun, Parti Merkez Komitesi'nin gruplaşma ve işletme sorumlularıyla yaptığı görüşme sırasında tüm keskinliğiyle ortaya çıktı. Görüşmeye katılanlar, yeni yönetsel yöntemlere geçişin zorlukla gerçekleştirilebildiğine, kimi engellerle karşılaştığına işaret ettiler. Bir diğer deyişle, kimi bakanlıklar ekonomik deneylere katılmaya, yönetimin yenilenmesini düzenleyecek ilkelerin uygulanmasına ilgi duymadılar.

Deney, işletmelerin özerkliğini yaygınlaştırmaktan ve sorumluluklarını artırmaktan, daha yüksek sonuçlar elde etmek için onlara daha iyi olanaklar sunmaktan ibarettir. Ancak, Devlet Çalışma Komitesi'nin, Maliye Bakanlığı'nın ve hatta kimi kez Gosplan'ın da yardımcı olduğu kimi bakanlıklar, işletmelerin özerkliğini o denli güzel "kundakladılar", Merkez Komitesi'nin ve Hükümet'in kararlarını öylesine yorumladılar ki, yönetsel yönerge ve uyarılardan sonra, bu ilkelerden geriye pek birşey kalmadı. (Alkışlar).

Eğer bakanlar da alkışlıyorsa, bu iş bitmiştir.

Yönetimin örgütsel yapılarının yenilenmesi, mali özerkliğin, iktisadi kaldıraçların ve özendiricilerin güçlendirilmesiyle organik bir biçimde bağlanmadığı takdirde, beklenen sonucu vermeyecektir.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması alanında başarılar kazanan emekçi kolektiflerine fülen avantajlar (üstünlükler) sağlayan bir mekanizmaya gereksinmemiz var. Aşılmış ve işlevsel olmayan üretimi elverişsiz kılan bir mekanizmaya gereksinmemiz var.

En yetkin ürünleri, dünya piyasasındaki belli başlı firmaların ürünleriyle rekabet kabiliyetine sahip ürünleri üreten kolektiflere özel avantajlar sağlamak yerinde olur. Böylesi işletmeler ve gruplaşmalar, sınai ve toplumsal gelişme

için, emeğin ödüllendirilmesi için daha çok araca sahip olmalıdır.

İşletmelerin yüksek kaliteli ürün üretimine özendirilmesi sisteminin bütünüdür, hissedilir ölçüde iyileştirmek gereklidir. Bu amaçla, *birinci olarak*, tüketicinin üretimin teknik düzeyi ve kalitesi üzerindeki etkisini güçlendiren bir takım önlemleri almak gereklidir. Tüketicilerin daha iyi ürünleri seçme olanakları, üretici işletmeler arasındaki yarışmaları yaygınlaştırma sayesinde, kaynakların birikmesi boyunca toptan ticaretin gelişmesi sayesinde, dolaysız ilişkiler ve iktisadi sözleşmeler sisteminin rolünün artması sayesinde genişletilebilir.

İkinci olarak, fiyatların oluşum sistemini kökten iyileştirmek yerinde olacaktır; böylece bu sistem iktisadi politikanın etkili bir biçimde uygulanmasına, yeni ve öncü olan herşeyin olabildiğince hızlı bir biçimde yaşama geçirilmesine katkıda bulunacak; işletmeler, tekniği ve teknolojiyi sürekli yetkinleştirmek, ekonomi düzenine kesinlikle saygı göstermek, gündelik olarak kaynak tasarufunda bulunmak zorunda kalacaklardır. Burada herşeyin sıralandığını söylemek doğru olmaz.

Üçüncü olarak, gruplaşmaları ve işletmeleri bütünsel bir ofofinansman rejimine fiilen geçirmek, Gosplan tarafından saptanan görevlerin sayısını önemli ölçüde azaltmak zorundayız.

Bilimsel ve teknik ilerleme, gruplaşma ve işletme düzeyinde kararlar almak sözkonusu olduğu andan başlayarak, daha geniş bir özgürlük ve esneklik kazanmaktadır. Öncü tekniklerin yaşama geçirilmesi, fiilen değişik örnekler arasında seçim yapmaya, yeniliklere hızla tepki göstermeye, nihai sonuca ilgi duymaya sıkı sıkıya bağlıdır. Şu anda, gruplaşmalar ve işletmeler, mali kaynakları tam olarak ellerinin altında tutamamakta ve en rasyonel yönetim ve verimlilik artışı araçlarını özerk bir biçimde seçememektedir.

SBKP MK'nın gruplaşma ve işletme sorumlularıyla yaptığı görüşmeler sırasında, plan göstergelerine ilişkin kayıtları, kürsüden sergilediler. Bunlar koca koca ciltlerdir yoldaşlar. Ayrıca şu da ortaya çıktı ki, her bakanlık ve hatta her sınaî gruplaşma çok sayıda yararsız göstergeyi, planlara keyfî bir biçimde yazmaktadır. Planda belirlenecek göstergeler listesini kesinlikle belirlemek ve yasama düzeyinde bunu düzene kavuşturmak zamanı gelmiştir. İşletmelerin ve gruplaşmaların etkinliği, büyük ölçüde, iktisadî normlarla düzenlenmelidir.

Teknik düzeyin ve üretimde iktisadî verimliliğin yükseltilmesi için, ürünlerin daha yüksek kalitesi için, gruplaşmaların ve işletmelerin sorumluluklarını artırırken, onlara, bu amaçla gerekli olan fonları bizzat kazanma ve bunları dilediklerince kullanma olanağını da tanımak gerekir; gelişme fonlarının, amortismanların, ek kârların, kredilerin kullanımında sınırları ve hakları genişletmek gerekir. Bu kaynaklar, herşeyden önce, çağdaş donanımların alınmasına, inşaat ve montaj çalışmalarına hizmet edebilir; elbette bunlar yapılırken dışsatım ürünlerinin teslimiyle sağlanan döviz girişlerinin kullanımı konusunda saptanmış kurallara uyulacaktır.

Büyük ölçekli iktisadî deneyimler boyunca birçok şey daha şimdiden yapıldı. Gruplaşmaların ve işletmelerin olanakları bir ölçüde genişletildi. Ancak bu işletme ve gruplaşmalar henüz büyük ölçüde projelerini gerçekleştirebilecek durumda değildirler; çünkü planlama ve maliye kurumları, federal düzeydeki sanayi bakanlıkları ve gruplaşmalar, üretimin geliştirilmesi fonlarının kullanımını, az önce sözünü ettiğimiz gibi işletmelerin haklarını fiilen ortadan kaldıran ek birtakım koşullara bağlamıştır.

***Dördüncü olarak,* emekçi kolektiflerin çalışmalarının sonuçları ile ücretlendirme sistemi arasında sıkı bir karşılıklı bağımlılık oluşturmak gerekir. Bugün, ücretlendirme düzeyi, randımanla, ürünlerin iyi ya da kötü kalitesiyle he-**

men hemen ilgili değildir. Oysa bu konuda dolaysız bir bağ kendini dayatıyor. Gerçekten de sözkonusu olan, çalışmaların bir tâşeron ekip tarafından üstlenilmesi ilkesini, gruplaşmaların ve işletmelerin çalışmasına yaygınlaştırmaktır. Tüm işkollarında mali özerkliğe sahip, üretimin nihai iktisadi sonuçlarına yönlendirilmiş genişletilmiş birtakım karmaşık ekiplerin geniş ölçüde oluşturulmasına cesaretle girişmek gerekir; ve önümüzdeki yıllardan başlayarak bu ekipleri, işletmelerde ve örgütlerde başlıca yönetim biçimi durumuna getirmek doğru olacaktır.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasında, en son yeniliklerin hızla uygulamaya sokulmasında sağlanan başarılar için kolektiflere ve emekçilere ayrılmış primlerin kullanımını bir düzene sokma gerekliliği de kendini hissettirmektedir. Maddi özendirme sistemi, bizde son derece karmaşık, can sıkıcı ve az etkilidir. Aynı anda özendirmenin onlarca değişik biçimi uygulanmakta; bu da karışıklığı artırmaktadır.

Primlere, istisnasız herkese, her emekçinin sonuca somut katkısına bakılmaksızın verilen, ücretin otomatik bir eki olarak bakıldığı, oldukça sık rastlanır bir durumdur. Bu alanda daha şimdiden birçok adım atıldı. Böylesi bir durumda kabaca bir kademelenme gitgide ağır basıyor ve primlerin sürükleyicilik işlevi kayboluyor. Devlet Çalışma ve Toplumsal Sorunlar Komitesi ve Sovyet Sendikaları Merkez Konseyi, bu konuya eğilmeli ve gerekçeli öneriler hazırlamalıdır.

Aşılmış olan her şeyi en küçük bir tereddüt göstermeden ortadan kaldırmak kaçınılmazdır; bu sayede, ekonomiyi özendirmeye, gözleri kapalı yöneticileri, devletten azami kaynağı ve yatırımı çekip topluma en azı vermeye hazır olanları uyarmaya yetenekli “savurganlık karşıtı mekanizmayı” eksiksiz biçimde işletmek olanaklı olacaktır.

Kısacası, ekonomik yönetim sisteminin yetkinleştirilmesi konusuna ciddi bir biçimde eğilmek gerekiyor. Bu ça-

lışmayı erteleyemeyiz; çünkü yeni iktisadi ve örgütsel koşullar yaratmadan bilimsel ve teknik ilerlemeyi gerektiği gibi hızlandırmak olanaksızdır.

PARTİNİN ÇALIŞMASINI YENİ GÖREVLERİN DÜZEYİNE YÜKSELTMEK

Yoldaşlar,

Bugün federe cumhuriyetler komünist partileri merkez komitesi sekreterlerine, bölge ve yöre komiteleri sekreterlerine, tüm komünistlere parti çalışmasından sözederken şunu bir kez daha vurgulamak istiyorum: Zaman değişti ve partinin çalışmasının, çalışma üslup ve yöntemlerinin, sonuçlarının, dolayısıyla kadroların önüne yeni yeni gereklilikler koydu.

Parti çalışması tüm dönüşümlerin belirleyici etkenini, yani insan etkenini gözönünde bulundurmak zorundadır.

İşte bugünkü ana yönelim buradan kaynaklanıyor: Yukarıdan aşağıya tüm kadroların ruhsal durumunu ve zihniyetini köklü bir değişikliğe uğratmak ve onların dikkatini esas olan üzerinde, yani bilimsel ve teknik ilerleme üzerinde toplamak için elden gelen herşeyi yapmak.

Partinin tüm deneyimi, zihniyetlerde bir değişiklik olmaksızın, yeni bir tarzda düşünme ve çalışma arzu ve yeteneği kazandırmaksızın ekonomide, yönetimde, eğitimde hiçbir şeyi değiştirmenin olanaklı olmadığına tanıklık ediyor. Bu son derece yalın bir hakikattir; yalnızca ekonomide değil, tüm alanlarda kadrolarımız henüz bunu anlamakta zorluk çekiyorlar. Oysa, yoldaşlar, sözkonusu olan, uzun vadeli bir politikadır; ve bugün çözümlmek durumunda olduğumuz sorunların hiçbirisi yarına ertelenemez. Ne kararsızlık gösterebiliriz, ne de bekleyebiliriz; çünkü atılıma geçmek için artık fazla zaman yok: Geçtiğimiz dönemde bunu tükettik. Yalnızca ileriye ve gitgide daha hızlı gitmek gerekiyor.

Toplumsal-iktisadi, bilimsel-teknik, ideolojik ve eğitim sorularına çağdaş yaklaşımları her düzeyde özendirmek, içinde bulunulan durumun kavranışını derinleştirmek, özelleştire ve etkililik anlayışını güçlendirmek önem taşıyor. Başarı, parti örgütlerinin her yerde yaratabilecekleri ruhsal duruma, ortama, partinin her türden geri kalmaya, yönetsel yoldan çıkmalara ve ahbap çavuş zihniyetine, savrukluğa ve savurganlığa karşı dikmeyi başaracağı engelin sağlamlığına bağlıdır.

Hepimiz bir sınavdan, yaşam sınavından geçiyoruz. Partinin kongre hazırlığı dönemine girdiği şu günlerde, insanlar arasındaki çalışma daha da büyük bir önem taşıyor.

Burada, mahalle, kent, bölge ve yöre parti komitelerine büyük bir rol düşüyor. Ne yazık ki henüz bizde zihniyetlerini çok yavaş gözden geçiren kimi parti komiteleri de var. Girişkenlik ve hataların üstesinden gelme kararlılığı her yerde görülüyor; sorumluluk anlayışı kimi yerlerde zayıf; çalışma doğru yönlendirilmiyor.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması, mühendislerin, teknisyenlerin ve bilim adamlarının içinde bulundukları durumun köklü bir değişikliğe uğratılmasını gerektiriyor. Yüksek öğretimi ve mesleki orta öğretimi ciddi bir biçimde yeniden yapılandırma gerekliliği gitgide daha açık duruma geliyor. Bu konuyla ilgili olarak akademisyenler G. Muromtsev, A. Prohorov, A. İşlinski, V. Tuşkeviç ve daha başkaları, son zamanlarda SBKP MK'ya başvurular. Bilimsel kalkınmanın oluşumu konusunda, mühendislerin saygınlığının düşüşü, bilimsel ve teknik alanda yetenekli gençlerin akışındaki azalma konusunda haklı endişelerini dile getirdiler. Tüm bunlar büyük ölçüde uzmanların yetiştirilmesinde ve kullanılmasında yapılan büyük hatalardan, çalışmanın ödüllendirilmesi konusundaki aksamalardan kaynaklanıyor.

Bilim adamlarının ve mühendislerin çalışmasının top-

lumsal saygınlığını yükseltmeye, yaratıcılığı özendirmeye, teknik bilgi düzeyini yükseltmeye, teknolojik süreçleri ve mühendislik çalışmalarını ve otomatikleştirmeye uygun bir takım önlemler almak yerinde olacaktır. Araştırmacıları, mühendisleri ve teknisyenleri, çalışmalarının sonuçlarıyla daha fazla ilgili kılmak, az sayıdaki personelle kaliteli çalışmaların gerçekleştirilmesini özendirmek, ve, bu temel üzerinde, ödüllendirmeyi artırmak gerekiyor. Bildiğiniz gibi, bu yönde bir takım adımlar daha şimdiden atılmıştır.

Çağdaş üretimde koşuların hızla yenilendiği gözönünde tutulursa, iktisadi, bilimsel ve teknik kadroların sistemli bir biçimde yeniden eğitimden geçirilmesi büyük bir önem kazanıyor. İşçilerin, özellikle de bilimsel-teknik ilerlemenin doğurduğu yeni uzmanlık alanlarında yetiştirilmesi ve yeniden mesleki eğitimden geçirilmesi konusunu da iyileştirmek gerekiyor. Bu sorunları çözümleyebilecek birtakım önlemlerin gecikmeksizin hazırlanması gerekiyor. Bu önlemler, vasıflı emeğin kullanım alanının önemli ölçüde yaygınlaştırılmasıyla ve az vasıflı, zor çalışma alanlarının daraltılmasıyla atbaşı gitmek durumdadır.

Partinin bilimsel ve teknik ilerlemenin bütünü üzerindeki etkisini güçlendirmek, sonucu belirleyici sektörlerdeki parti üyelerini daha da artırmak, araştırma kolektiflerinin, mühendislik ve inceleme örgütlerinin, teknolojik hizmetlerin, bilimsel ve teknik derneklerin çalışmasına daha fazla dikkat vermek önem taşıyor.

Deneyim göstermektedir ki, bu alandaki yönetim konusunda, parti, federe cumhuriyetler komünist partileri merkez komiteleri, bölge ve kent komiteleri nezdinde bilimsel ve teknik ilerlemeyi özendirme konseyleri gibi son derece verimli bir örgütsel biçime sahip.

Bakanlıklardaki parti örgütlerinden de söz etmek istiyorum. Sözünü ettiğimiz çok sayıdaki yetersizlik ve hatanın nedenleri, aynı zamanda bakanlıklardaki parti komitelerinin en önemli iktisadi ve toplumsal sorunların kavra-

nup çözüme kavuşturulmasındaki siyasal uzak görüşlülükten kimi kez yoksunluklarından, SBKP Tüzüğü'ne göre yükümlü oldukları denetim görevini yerine getirmemelerinden kaynaklanıyor. İşlerin kötü gittiği bakanlıklardaki parti örgütlerinin, hataları ve işleri yoluna koymanın olanaklarını göremediklerine inanmak zordur.

Partinin tam yetkilileri olarak bakanlıklardaki komiteler aktifliklerini daha da yoğunlaştırmak, sorumluluklarına sahip çıkmak ve kollektiflerdeki düzeni artırmak; daha somut bir deyişle, şu ya da bu işkolundaki değişmenin ana sorunlarını parti konumlarından hareketle ele almak ödeviyle yükümlüdürler. Açıkça söylemek gerekirse, herhangi bir bakanlık parti örgütünün, SBKP Merkez Komitesi'ne, ilgili işlerin nasıl gittiği sorununu kem küm etmeksizizin dile getirdiği tek bir durumu hatırlamıyorum.

Ulusal ekonomiyi kesinlikle iyileştirmek ve bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırmak, üretimde ve yönetimde tüm halkaların örgütlenmesini ve düzenini güçlendirecek ölçüde kararlı önlemler alınmaksızın olanaksızdır. Görev, daha fazla görev; işte içinde bulunduğumuz durumun herşeyden önce bizim önümüze koyduğu budur. Halk denetim organlarında görevli komünistler de, bu konuda ağırlıklı söz sahibidirler. İçinde bulunulan durum, sosyalist halk denetim sistemini daha enerjik davranmaya, ekonomik ve toplumsal büyük sorunlara sahip çıkmaya, devlet işleriyle vargüçleriyle uğraşmayan sorumluları uykularından uyandırmaya zorlamaktadır.

İdeolojik çalışmanın ve propagandanın önünde de çok geniş bir etkinlik alanı, somut ve ağır sorumluluklar vardır. Lenin'in öğütlediği gibi, tüm görevlerimizin *"oldukça geniş bir ölçekte ve oldukça kararlı bir tarzda kanaât temeline"*(*) dayanması gerekiyor; milyonlarca emekçinin bunları gerçekleştirmek için ilgilerini uyandırmak gereki-

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtları, C.32, S.36

yor. Bilimsel ve teknik ilerlemenin yaşamsal bir önemi vardır; tüm yeteneklerini ortaya koymayı sağlayarak, herkesin çıkarlarına uygun düşmektedir.

İşçi sınıfının, köylülüğün, aydınların, mühendislerin ve bilim adamlarının büyük yaratıcı etkinliğine ve ustalığına güveniyoruz. Gençlikten, onun enerjisinden ve meraklılığından, yeni ve öncü olan herşeye duyduğu ilgiden çok şey bekliyoruz.

İdeolojik ve siyasal eğitim, tüm biçimleriyle, yaşama, yurdumuzun toplumsal-iktisadi gelişmesinin hızlandırılması görevlerine bağlanmalıdır. İdeolojik çalışmada bugün yapılması gereken değişikliklerin özü burada yatıyor. Ama bu yöndeki çabaları daha büyük bir enerjiyle ve zaman yitirmeksizin yürütmek gerekiyor.

* * *

Yoldaşlar,

Yeni, muazzam, zorlu bir yığın işle yüzyüze bulunuyoruz. Bunların üstesinden gelebilecek miyiz? Merkez Komitesi bunların üstesinden geleceğimize inanıyor. Buna mecburuz. Oysa bu, hepimizden büyük bir düşünsel çaba, yoğun bir çalışma, büyük bir tutarlılık, yüksek bir bilinç, yüksek bir örgütlülük duygusu gerektiriyor. Sorunların karmaşıklığından korkmaya, zorluklardan kaçmaya, kendini bırakmaya ve sakın sakın yaşamaya, özellikle de ülkenin sonucu belirleyici, canalıcı uğraklarında böylesi davranışlara, ne partinin geleneklerinde, ne de Sovyet halkının karakterinde yer vardır.

Sovyetler Cumhuriyeti, son derece zorlu koşullarda sosyalizme doğru ilk adımlarını atarken, Lenin büyük bir güvenle şöyle yazıyordu: "Bu durumdan çıkacağız, çünkü içinde bulunduğumuz durumu saklamıyoruz. Tüm zorlukları biliyoruz. Tüm hastalıkları görüyoruz. Bunları sistematik bir biçimde, kararlılıkla ve paniğe kapılmaksızın

iyileştiriyoruz.”(*)

Bugün de işçilerin köylülerin ve aydınların yaratıcı güçlerine, halkın ruhsal gücüne ve iradesine derin inanç, partinin iyimserliğinin esin kaynağıdır. Ancak iyimserlik, kimseyi çalışmaktan kurtarmaz. Zorlu bir çalışma yürütmek gerekiyor. Tüm toplum, SBKP’nin politikasını aktif bir biçimde destekliyor. Sovyet yurttaşları, Parti’nin XXVII. Kongre öncesindeki fikirlerine, girişimlerine ve planlarına büyük umutlar bağlıyor.

Bu umutları boşa çıkartmamak, göreve sıkısıkıya bağlanmak komünistlerin partisinin boynunun borcudur. Halkın canlı eserine dayanarak, bilim ile çalışmanın birliğini pekiştirerek sözlerimizin davranışlarımızdan farklılaşmamasını sağlayacak yeterli güce ve kararlılığa ulaşabiliriz. Ve politikada ve yaşamda aslolan da budur.

Hindistan Bağımsızlık Savaşçıları Derneği'ne

Siz, Hindistan bağımsızlık savaşımının emektarlarına, sıcak ve dostça mesajınız için içtenlikle teşekkür ederim. Bu mesajda ifade edilen düşünce ve duygular, Sovyet-Hint dostluğunun derin ve sağlam kökleri ve gelenekleri olduğunu, bu dostluğun SSCB ve Hindistan halklarının çıkarlarına hizmet ettiğini, Asya'da ve dünyamızın bütününde soylu barış ve güvenlik hedeflerine uygun düştüğünü bir kez daha doğruluyor.

Vladimir İliç Lenin, Mahatma Gandhi, Jawaharlal Nehru Sovyet-Hint dostluğunun temellerini attılar. Hindistan ile SSCB arasında kararlı ve sürekli bir sıkı dostluk politikası uygulayan, Hint halkının seçkin kızı İndra Gandhi, Sovyet-Hint işbirliğinin güçlenip gelişmesinde büyük katkılarda bulundu.

Hindistan Başkanı Rajiv Gandhi'nin geçtiğimiz günlerde Sovyetler Birliği'ni ziyareti, Moskova'da yapılan Sovyet-Hint görüşmeleri Sovyet-Hint dostluğunun dinamik bir biçimde gelişip güçlendiğini, yalnızca Asya'da değil, öbür bölgelerde de önemli bir barış ve istikrar etkeni olduğunu inandırıcı bir biçimde gösterdi.

Sovyet yurttaşları, uluslararası alanda haklı bir saygınlığa sahip büyük bir devlet olan Hindistan'ın, barışın

ve halkların güvenliğinin pekiştirilmesindeki katkısına yüksek bir değer biçiyor. Hindistan'ın büyük başarısı, bağlantısızlık hareketinin saygın önderi olarak bu hareketin güçlenmesi ve gelişmesi için yaptıklarından da kaynaklanıyor.

Bağlantısızlık hareketinin oluşması, çağdaş uluslararası ilişkilerde önemli bir etken durumuna gelmesi, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın özgürlüğüne kavuşmuş, halklarının büyük bir kazanımıdır. Sömürgecilik boyunduruğunun sonuçlarını ortadan kaldırma savaşımı veren bu ülkeler halklarının özlemlerini anlayışla karşılıyor ve kendimize yakın buluyoruz. Sovyetler Birliği, özgürlüğüne kavuşmuş ülkeler halklarını, sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı, adil ve hak eşitliğine dayalı uluslararası ilişkiler için, emperyalist egemenlik ve dikta politikasına karşı savaşımalarında her zaman destekledi.

Dünyadaki gergin durumun yolaçtığı kaygınızı bütünüyle paylaşıyorum. Sovyetler Birliği olarak, gerek nükleer, gerekse uzaysal her tür savaş tehdidini ortadan kaldırmak için elimizden gelen her şeyi yapmaya devam edeceğiz. Dış politikamızın temel ilkesi, savaşı, silahsız bir dünyadır.

Pravda, 15 Haziran 1985

Mihail GORBAÇOV

Canla başla çalışmalı, zaman yitirilmemeli

Dniepropetrovsk metalürji fabrikası kollektifi önünde konuşma

26 Haziran 1985

Sevgili yoldaşlar,

Ukrayna'ya yapacağım bu yolculuğu düşünürken, Dniepropetrovsk'a mutlaka uğramak istiyordum. Dniepropetrovsk, sosyalist sanayinin en önemli merkezlerinden biridir; bugüne kadar gelme fırsatı bulamadığım, şanlı, devrimci savaş ve çalışma gelenekleri olan bir kenttir. İşçi sınıfının şanlı müfrezelerinden biri olan kollektifinizin yaşamıyla tanışmaktan, sizleri parti Merkez Komitesi ve Sovyet hükümeti adına içtenlikle selamlamaktan mutluluk duyuyorum.

Biz parti kadrosu için emekçilerle yapılan görüşmenin büyük bir önemi vardır. İşçilerle, köylülerle, aydınlarla ve gençlikle sürekli, canlı ilişki, parti çalışmasında esastır. V. İ. Lenin şunu öğütüyordu: Parti kadrosu her zaman yığınların içinde olmalıdır.

Bu, işçi sınıfının, tüm emekçilerin kafasında neler olduğunu daha iyi anlamak, insanların ruh halini tam zamanında yakalamak, hissetmek, bunu parti politikasına, parti ve Sovyet organlarının, iktisadi kuruluşların kararlarına yansıtmak için gereklidir.

Tüm SBKP tarihinin de doğruladığı bu parti çalışması anlayışı, iktisadi, siyasal ve eğitsel görevlerin başarıyla ye-

rine getirilmesinin güvencesidir; insanların ortak savaşım ve çalışma yönünde seferber edilmesi için geniş olanaklar yaratır; partinin yönelimleri ile yaşamın, emekçilerin değerli deneyimlerinin karşılaştırılmasına olanak verir. Bu söylediklerim, ister taban örgütlerinde, ister ilçe, kent, bölge ve cumhuriyet düzeyindeki parti komitelerinde nerede çalışılırsa çalışsınlar, tüm parti kadroları için geçerlidir. Bu ilke parti Merkez Komitesi'nin kapsamına giren kadrolar için, daha da geçerlidir. Sözün kısası, bu yaklaşım herkes için önemlidir.

Bu yaklaşım, geçmişte yalnızca doğru idi, bugün ise daha da çok bir gerekliliktir: Çünkü Sovyet toplumu, sorunluluklarla dolu bir gelişme aşamasına geçmiştir, yeni yeni görevlerle karşı karşıyadır. Ve ülkenin iktisadi ve toplumsal ilerleme yolundaki hareketini hızlandırmak için bu basit olmaktan uzak, ama aynı zamanda soylu görevleri yerine getirmek gerekiyor.

Ukrayna'ya, özellikle Dniepropetrovsk'a yaptığım yolculuğu, fabrikanızı ziyareti, işte bu yaklaşım gerektirdi. Cumhuriyet yöneticilerinden düzenlemelerine istediğim bu görüşmemizin anlamı da, işte budur.

Konuşmamın başında, kollektifinizin çalışmasıyla ve yaşamıyla kurduğum ilişkinin bende bıraktığı izlenimleri aktarmak istiyorum sizlere. Açık konuşacağım; işyerindeki emekçilerle yaptığım söyleşiler, gördüklerim, fabrikanın geçmişi, bugünkü faaliyetleri ve yarına ilişkin planları konularında öğrendiklerim, bütün bunlar beni çok etkiledi.

Fabrikanın neredeyse yüzyıllık tarihi, şanlı sayfalarla dolu Metalürji işçileri, 1905'te Çarlığa karşı silahlı ayaklanmanın öncüleri oldular. Devrimci savaşım sırasında, kendi cumhuriyetlerini, Ekaterinoslav bölgesinin ilk işçi temsilcileri sovyetini kurdular. Lenin, onların cesaretlerine ve devrimci atılganlıklarına yüksek değer biçiyordu.

Sovyet iktidarının ilk yıllarından başlayarak fabrika, sosyalizmin şantiyeleri için önemli bir metal üreticisi ol-

du. Ülkenin birçok bölgesindeki metalürji işletmeleri için kadrolar burada yetişti. Büyük Anayurt Savaşı'nda ve savaş sonrasının yeniden kuruculuk yıllarında, işçiler büyük bir duyarlık ve kahramanlık örneği verdiler.

Kollektif büyük işlere giriyor, üretimin verimliliğini, işyerinin teknik düzeyini durmadan yükseltiyor. 1970'li yıllarda üretim tekniğini yenileştirmeniz övgüye değer. Bu başarınız, bir yandan personel sayısının yüzde 40 oranında azaltılmasına, öte yandan üretim hacminin iki kat artmasına olanak verdi. Yine de fabrikada herşey istendiği gibi gitmiyor, ama seçtiğiniz şu çalışma yönelimi, özünde doğrudur: Daha fazla ve daha iyi kalitede metal sağlamak.

İşçilerin yaşam koşullarını öğrenmek de, benim için ilgi çekiciydi ve duyduklarım beni hoşnut kıldı. Fabrika yönetimi, parti ve sendika örgütleri dikkatlerini, kollektifin toplumsal yaşamı, emekçilerin yaşam ve dinlenme koşulları üstünde topluyorlar. Konutlar, okul-öncesi eğitim kurumları, sağlık tesisleri, dinlence ve eğlence merkezleri, spor tesisleri inşa ediliyor, toplumsal hizmetler geliştiriliyor. Fabrikada, işyerinde yemeklerin iyileşmesine büyük ölçüde katkıda bulunan bir yardımcı tarım işletmesi kuruldu. Toplumsal alanda en acil sorununuz, konut yapımıdır. Sorunun acilliği kuşaklar arası nöbet değişiminden kaynaklanıyor, emektar işçiler ayrılırken, onların yerini gençler alıyor. İşte bu nedenle konut sorununu en kısa sürede mutlaka çözmek gerekiyor.

Kollektifin bir başka büyük toplumsal kazanımını daha vurgulamak istiyorum: Emekçilerin genel öğrenim ve mesleki eğitim düzeyinin yüksekliği. On işçiden dokuzu orta öğrenim, özel orta öğrenim ya da yüksek öğrenim görmüştür. Aralarından yaklaşık iki bin kadarı, iş ve üretimi daha etkili hale getirmekle görevlidir, rasyonalizatördür. Böyle bir yaratıcı potansiyelle, fabrika kollektifi, bugün yaşamın gerektirdiği karmaşık görevleri yerine getirebilecek durumdadır.

İşyeri kollektifi, parti sendika ve komsomol örgütleri bütün bu başarılarından dolayı haklı olarak pay sahibidirler. Fabrika yönetimi ile işçiler arasındaki ilişkileri gözlerken, söyleşiler sırasında ileri sürülen görüşleri, değerlendirmeleri, fikirleri dinlerken, işyeri yöneticilerinin, toplumsal örgütlerin yöneticilerinin, sorumluluklarını iyi kavradıkları, kollektifin yaşamının çağımızın gereklerine daha uygun olması için çok çaba harcadıkları izlenimini edindim. Saflarınızda çalışan iki bin beşyüz komünistin, tüm olumlu eylemlerin ve girişimlerin gerçek örgütleyicileri olduğu görülüyor.

Fabrika hakkında, sorunlarınız hakkında söylediklerimin sizler için yeni olmadığını anlıyorum. Ama yine de bundan söz etmek istiyorum, çünkü fabrika kollektifinin faaliyetlerinde, gerçekleştirdiklerinde ve gelecekle ilgili tasarılarında, tıpkı bir su damlasında olduğu gibi, başka binlerce işyerinin ve hatta tüm ülkenin yaşamı yansıyor. Yalnızca başarılarda değil, aynı zamanda ekonominin, Sovyet toplumunun bütününün gelişiminin bugünkü gereklerinden kaynaklanan yeni yeni görevlerin yerine getirilmesine ilişkin sorunlarda da yansıyor.

Bu bakımdan, görüşmemiz, yurdumuz tarihinin çok önemli bir döneminde gerçekleştiği için daha da büyük bir önem kazanıyor. Komünist Partisi, tüm emekçiler, şu sıralar, MK Nisan Tamüyeli Toplantısı'nda hazırlanan, ülkenin toplumsal-iktisadi gelişimini hızlandırmak programının somut olarak gerçekleştirilmesi için çaba harcıyor. Bu programın ana hedefi çok açıktır: İktisadi büyüme oranını, Sovyet yurttaşlarının yaşam ve çalışma koşullarını sürekli iyileştirecek, toplumu tüm alanlarda ve sosyalist yaşam tarzını yetkinleştirecek ölçüde yükseltmek.

Ülkenin toplumsal-iktisadi gelişimini hızlandırma zorunluluğunu, iç ve uluslararası etkenler bütünü dayatıyor. İşçi sınıfının, köylülüğün, aydınların karşısına, halkın yaşam düzeyini yükseltmeyi güvence altına almayan bir po-

litikayla çıkılamaz. Uluslararası durum böyleyken, savunmayı güçlendirmeyi gözönünde bulundurmadan da edemeyiz. Dünya sosyalizminin geleceği konusunda Varşova Antlaşması, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerle birlikte ortak sorumluluğumuzu da unutamayız.

Tüm bunlar için, iktisadi gelişme temposunu artırmak, ekonomiyi daha verimli, emeği daha üretken kılmak zorunludur. Bu nasıl başarılacak? SBKP Merkez Komitesi ve Sovyet Hükümeti, başlıca yolun bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak olduğu görüşündedir.

Kısa bir süre önce MK, bu konuda bir konferans topladı. Bu konferansın ana fikirlerini bildiğinizi düşünerek burada uzun uzadıya sözünü etmeyeceğim. Yalnızca bir tek şey söyleyeceğim: Bu, tüm partiyi ilgilendiren, gelişmemizin köklü sorunları konusunda hatır gönül dinlemeyen, önyargısız, açık bir tartışma oldu; bunlar öylesi sorunlar ki, ülkenin geleceği, tüm toplumun ve her Sovyet ailesinin refahı, bu sorunların çözülmesine bağlıdır.

Bu konferansa, büyük bir titizlikle hazırlandık. İşçilerin, kolhozcuların, bilim adamlarının, parti yöneticilerinin ve ekonomi sorumlularının görüşlerini ve önerilerini inceledik. SBKP MK'ya davet edilen Moskova ve Leningrad'ın emekçi kolektifleriyle, parti militanlarıyla, iktisatçı kadrolarıyla, birlikler ve işletmeler yöneticileriyle, uzmanlarla yapılan konuşmaların büyük katkısı oldu. Tüm bunlar, ulusal ekonominin bugünkü durumunun derinlemesine ve ayakları yere basan bir değerlendirmesinin yapılmasına, darboğazların ve sorunların açığa çıkarılmasına, yarının görevlerinin belirlenmesine yardımcı oldu.

Konferans, Sovyet ekonomisinin olgunlaşmış sorunlarını çözmek için ayrıntılı bir program ileri sürdü. Büyümede farklı bir nitelik, gelişmemizle ilgili ilkelerin gerçekleştirilmesinde yeni yaklaşımlar, programın özünü oluşturuyor. Görevler geniş çapta ana hatlarıyla ortaya kondu; herkesten ciddi görevler bekleniyor.

Belki bazıları kendi kendilerine soracaklardır: Biraz hızlı gitmiyor muyuz? Sizler ne düşünüyorsunuz, yoldaşlar? *Topluluktan yükselen sesler*: “Bu doğrudur!”, “Böyle yapmak gerekir!”

Duyduklarım bir avuç insanın sesi mi yoksa herkesin görüşünü mü yansıtıyor? *Topluluktan yükselen ses*: “He-pimizinkini”.

Bunu duyduğuma sevindim. SBKP MK’da, Politbüro’da, Hükümet’te, başka bir yaklaşımın (sözgelimi daha sakın bir yaklaşımın) uygun olmadığı kesin yargısına vardı. Zaman bizi tastamam böyle hareket etmeye zorluyor.

Lenin anıtına çiçek koyduktan sonra, bir grup Dniepropetrovsklu’yla karşılaştık ve sohbet ettik. Her hatanın iktisadi, toplumsal, ahlaki sonuçlara yolaçtığı konusunda anlaştık. Yanlış hesap yapmanın bize neye malolabileceğini dikkate almalıyız. Bir metalürji işçisi yanılırsa bu, hiç kuşkusuz istenmeyen, ama görece az önemli bir kayıba yolaçar; bir makinist traktörünü kırsa, bu, hasada yansır, bir miktar buğday toplanamaz. İlçe ya da bölge düzeyinde yapılan hatalar daha hissedilir bir takım zararlara yolaçar. Ama politikada, hareketimizin yöneliminde, sözgelimi yatırımların dağılımında yanılırsa, bunun iktisadi büyüme oranı üzerinde, tüm toplumun yaşam düzeyi üzerinde bir takım olumsuz etkileri olabilir. İşte bu nedenle, ülkemizin gelişme perspektiflerine ilişkin sorunları bu kadar büyük bir özenle inceliyorum.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması konusunu ele alan konferansın önemi, ulusal ekonominin gelişmesinin ana eksenlerindeki durumu ayrıntılı bir biçimde tahlil ettikten sonra, öncelikleri belirlemesinden, ilk ağızda yapılacak görevlere işaret etmesinden kaynaklanıyor. Konferans, bir anlamda, plan hazırlıklarının ilk aşamasının bir bilançosunu çıkardı. Ana düşüncelerini şimdiden tasarladığımız bu planlar, Parti’nin XXVII. Kongresi’nde kesin biçimini alacaktır.

Olgunlaşmış sorunlar üstüne tartışma, Merkez Komitesi de içinde, her düzeyde canlandırıldı. Her şeyi iyice düşünmek, tartmak ve halk önünde baştan sona sorumlu olacağımız bir takım ciddi kararlar almak gerekti.

Şimdi işin daha az önemli olmayan ikinci aşaması, oluşturduğumuz politikayı uygulama aşaması başlıyor. Bugün uğraştığımız çok sayıda sorun hakkında, daha önce-leri de bir takım kararlar alınmıştı. Ama önerilen önlemlerin hepsi titizlikle temellendirilmemiş ve, daha da önemlisi, bunları başarıya götürmek, somut sonuçlara ulaştırmak için yeterince kararlı davranılmamıştır. Başarıya ulaşmak için, varılacak hedefi açıkça görerek çalışmak, ardıcıl olarak hareket etmek, tüm emekçileri, tüm halkı bu çabalara aktif bir biçimde katmak gerekiyor. Bu anlaşılır bir şeydir; çünkü ülkenin toplumsal-iktisadi gelişiminin hızlandırılması, tüm halkı, tüm partiyi ilgilendiren bir iştir; hiçkimse bunun dışında kalamaz, kimse kendisini bundan soyutlayamaz.

Leningrad'da daha önce de söylendiği gibi, parti, tüm kadrolara, toplumun karşılaştığı sorunların gerektirdiği pratik sonuçları çıkarma, çözümlerinin yüklediği sorumluluğun bilincine varma olanağını tanıdı. Bunu burada yinelemek istiyorum. Ama bu, kesinlikle bizim kadrolardan istediklerimizi, azaltacağımız anlamına gelmez. Geri adım atarsak, kendimizi zor bir durumda bulabiliriz. Başka yol yoktur, toplumun gelişme temposunu hızlandırmak gerekiyor.

MK Politbürosu, hükümet, ülke gelişiminin bu tarihsel ve yaşamsal döneminde görevlerinin bilincindedir. Merkez organlarda çalışma daha şimdiden başladı. Bilimsel ve teknik ilerlemenin bağlı olduğu stratejik öneme sahip ekonomik sektörlerin gelişimine "yeşil ışık" yakmak amacıyla yatırımların yapısını yetkinleştirmeye yönelik önlemler belirlendi. Bu önlemler, öncelikle makine yapımını, elektroniği, elektrotekniği, biyoteknolojiyi, ayrıca metalürji ve

kimya sanayisiyle ilgili kolları kapsıyor. Bilimsel ve teknik yeniliklerin, kaynak tasarrufu sağlayan teknolojilerin sanayide uygulanmasına özel bir önem verildi.

Görev bellidir; ulusal ekonominin bütününün teknik düzeyde yenilenmesini en kısa sürede gerçekleşmesini sağlamak için pratik çalışmalara başlandı. Yenilenmeye ilişkin sorunların, MK konferansına katılanların temel tartışma konusunu oluşturduğu herhalde dikkatinizi çekmiştir. Böyle olması çok doğal: Üretimin büyük bölümünü, kurulu üretim potansiyelinden elde ediyoruz. Bu potansiyeli, gereken düzeyde korumak gerekiyor. Elbette, öncü sektörleri geliştirmek için ya da varolan üretim potansiyelinin tükendiği yerlerde birtakım işletmeler kurmak da gerekecektir. Bundan kaçınmak sözkonusu değildir. Ama, bugün, mali kaynakların kullanımında yeni bir sayfa açmak, bu kaynakları öncelikle kullanılan üretim potansiyelinin teknik düzeyde yenilenmesine ayırmak gerekiyor. Pratiğin de gösterdiği gibi, belirlenen hedeflere varmak için en kısa ve en etkili yol budur.

Tüm sanayi kolları, yenileşme için geniş rezervlere sahiptir: En az yatırımla daha çok üretmek. Ayrıca, genellikle yakın bir geçmişte değerlendirilmesine başlanmış bölgelerde yeni işletmeler kurulduğunu da gözönünde bulundurmak gerekiyor; buralarda yaşamın örgütlenmesi, kolektifler oluşturulması gerekiyor. Tüm bunlar zaman ve geniş olanaklar gerektiriyor. Yenilenme durumunda bu tür sorunlar aynı yakıcılıkta ortaya çıkmıyor. Faaliyetteki işletmelerin elinde yalnızca tesisler, iletişim olanakları değil, aynı zamanda kalifiye işgücü de vardır. Bu durum, harcamaların azalmasını, yatırılan fonlar da randıman artışı, üretim verimliliğinin yükselmesini sağlıyor.

Önemli iktisadi kararlar alırken, tüm bunları gözönünde bulundurmak gerekiyor. SSCB Gosplanı, bakanlıklarla birlikte, teknik düzeyde yenilenmeye yönelik yatırım artışı konusunu özel olarak yeniden incelemelidir.

Hemen yerine getirilmesi gereken başka bir önemli görev daha vardır: Ekonomik yönetim ve planlama sisteminin iyileştirilmesi, SSCB Gosplanı'nın ulusal ekonomideki sonuçlara ilişkin sorumluluğunun artırılması. Halen herbiri aynı tip sanayi grubunu kapsayacak yönetim organlarının kurulması tasarlanıyor. Tarımsal-sanayi kompleksi ve makine yapımı için, bu yönde bir çalışma başlamak üzeredir.

Elbette, yeniden örgütlenme konusunda aşırıya kaçılmamalı ve şu görüşe kapılınmamalıdır: Haydi, herşeyi olabildiğince çabuk yıkalım! Hayır, bizim yolumuz bu değildir. Yönetim hızla yetkinleştirilmeli, özellikle de bu alandaki organların varolan yapısı değiştirilmelidir. MK'da sözü edilen ekonomi sorumluları, gerek federasyon, gerekse cumhuriyet düzeyinde, 1940 ve 1950'li yıllarda kurulan ve varlığını sürdüren yönetim yapısı eskimiştir, günün gereksinmelerine denk düşmemektedir derken tamamen haklıydılar. Kiev'de, elektrik kaynağı enstitüsünü ziyaretim sırasında, akademi üyesi B. Paton'la yaptığım birkaç saatlik bir konuşma sırasında bu görüşün doğruluğuna bir kez daha inandım. Müdürü olduğu bilimsel araştırmalar kurumu, yalnızca SSCB için değil, aynı zamanda gerçekten tüm dünya için önem taşıyan çalışmalar yapıyor. Ama, sıra araştırma sonuçlarının uygulanmasına gelince, idari engeller yolu tıkkıyor.

Bugün, bu engelleri ortadan kaldırmak son derece önemlidir. Şu ya da bu konunun resmi daireler arasında görüşülmesi, kimi zaman yıllarca sürüyor. Önce, bilimsel buluşun etkinliğini kanıtlamak için uzun zaman gerekiyor, sonra sıra inceleme çalışmalarına geliyor, ardından da buluşu üretim planına sokmak için savaşım vermek gerekiyor.

Bu da yetmezmiş gibi, yapım süreleri uzayıp gidiyor. Dahası, donanım hızla yıpranıyor. İşte bu nedenle, söz konusu süreci hızlandırmazsak, bilimsel buluşların vakit geçirmeden üretimde uygulanmasını ve yüksek bir verimlili-

ğe ulaştırmasını sağlayamazsak, ekonomi, aşılmış donanımlara dayalı kalacaktır.

Dolayısıyla, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmaya katkıda bulunacak, bilimsel ve teknik buluşları üretimde uygulayacak sorumluları özendirecek, bu şekilde davranmayanları ise iktisadi bakımdan cezalandıracak bir iktisadi mekanizmaya sahip olmak gerekiyor. Üstelik yalnızca sorumluları değil, emekçi kollektiflerini de etkileyecek bir mekanizmaya sahip olmak gerekiyor. İşte bu nedenle, bilim kurumları ile üretici işletmelerin çabaları birleştirilmeli, bunların eylemlerini eşgüdümlü kılmaya elverişli en iyi biçimler bulunmalıdır. Zamandan her kayıp, gelişme temposunun yavaşlaması, büyüme olanaklarının kaybedilmesi demektir.

Bugünkü koşullarda, bakanlıkların rolü ve sorumluluğu değişecektir. Bakanlıklar bilimsel ve teknik ilerlemenin kurmay heyetleri durumuna gelmeli, ülkenin ve halkın yüksek kaliteli mal gereksiniminin karşılanmasını gözetmelidir. Bu çerçevede, yönetim aygıtını basitleştirme, gereksiz kademeleri kaldırma çalışmalarına girişilecektir. Birlik ve işletmelerin özerklik ve sorumluluğunun büyük ölçüde artırılması, toptan fiyat sisteminin dolaysız ilişki sisteminin yetkinleştirilmesi, emekçi kollektiflerinin maddi düzeyde özendirilmesinin iyileştirilmesi öngörüldü.

Ekonomik deneyimin sonuçlarına büyük önem veriyoruz. Denemeler sırasında doğruluğu belirlenen herşeyi kapsayacak bir belge hazırlanıyor. Aynı zamanda, iktisadi mekanizmayı yetkinleştirmek, ama her şeyden önce emekçi kollektiflerinin bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasıyla daha yakından ilgilenmelerini sağlamak amacıyla bir takım düzeltmelere gidildi. Özellikle, işletmelerin gelişme ve amortisman fonlarının kullanımına ilişkin hakları genişletilecektir. Amaç, kollektifin, yeni gereçlerin üretiminde ve hizmete sunulmasında, yüksek kaliteli mal üretiminde, emek üretkenliğinin aralıksız artırılmasında ken-

di yararına da olacak koşulları yaratmaktır.

Üretimin, nitelikçe yeni bir teknik temele oturması, kadroların bilgisi ve niteliği bakımından daha çok yükümlülükler gerektiriyor. Bu açıdan, yüksek ve mesleki orta dereceli öğrenimin ciddi bir biçimde yeniden örgütlenmesi gerekiyor. Mühendislerin öğreniminin iyileştirilmesine özel bir dikkat ayırmak gerekiyor. Mühendisler ekonomik gelişmemizin bugünkü aşamasında bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması çerçevesinde etkili bir biçimde çalışmaya hazır olmalıdırlar.

Aynı zamanda, ulusal ekonomide istihdam edilen herkesin, işçilerin, mühendislerin, yönetim uzmanlarının, vasıflılık düzeyini yükseltecek bir sistem, ve yeni bir mesleki yetiştirme sistemi oluşturmak gerekiyor. Birçok ülkede, personel eğitiminin öncelikli alanlardan biri durumuna gelmesi ve bu alana önemli kaynaklar ayrılması anlamlıdır. Bu yola, yeni üretim ve teknolojilerin uygulanabilmesi için gidiliyor.

Böylece, yoldaşlar, çok kapsamlı çalışmalar yapmak, çok çeşitli faaliyet alanlarında derin (hatta temel de denebilir) dönüşümler gerçekleştirmek zorundayız. Daha şimdiden işe koyulduk.

Partinin iktisadi durumumuzu içten ve ödünsüz bir biçimde değerlendirmesi, açık eylem programı, kadroların önüne koyduğu yükümlülükler, ülkede tam bir anlayışla karşılanıyor. İşçilerin, kolhozcuların, mühendislerin, teknisyenlerin, bilim adamlarının, SBKP MK'ya ve öbür merkezi organlara gönderdikleri mesajlarda ifadesini bulan tepkileri, onların, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasını amaçlayan parti politikasının uygulanması için ellerinden gelen herşeyi yapma arzularını kanıtlıyor. Sovyet yurttaşları, bu politika için büyük umutlar besliyorlar. Emekçilerin toplumsal içerikli sorunlara duydukları ilgi durmadan artıyor. Mesleki ve siyasal yaşamlarındaki aktifliklerini artırıyorlar. Ayrıca metalürji emekçilerinin bu-

gün alınan önlemlere verdikleri güçlü desteği de büyük bir hoşnutlukla işaret etmek isterim. Tüm bunları, Sovyet toplumunun sağlıklı bir toplum oluşunun göstergesi olarak ele alıyor ve değerlendiriyoruz.

Her yerde, dürüst insanların ve emekçilerin (onlar ülkemizin ezici çoğunluğunu oluşturuyor) daha bilinçli olarak çalışacakları ve daha iyi yaşayacakları kesin bir biçimde kendini belli ediyor.

Partinin, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak üzere belirlediği önlemler, sosyalist ülkelerde çok büyük ilgi uyandırdı. Bundan daha doğal ne olabilir: Çoğu birbirine benzer sorunlarla karşı karşıyayız, ortak görevleri yerine getiriyoruz. Dostlarımız, Sovyetler Birliği güçlendikçe, işleri yolunda gittikçe sosyalist topluluğumuzun da daha çok güçleneceğini düşünüyorlar; onlarla bütünüyle aynı görüşteyiz. Yıllar akıp gittikçe daha aktif bir işbirliği içine giriyor; ve güçlerimizin bir araya gelmesi, tüm kardeş ülkelerin yararınadır.

Dostlarımız, Sovyetler Birliği'nin, gerek sürekli gelişme yolunda, gerek sosyalist rejimin üstünlüklerinin, her şeyden önce planlı ekonominin muazzam olanaklarının eksiksiz kullanımı yolunda, gerekse tüm toplumsal sınıf ve grupların sosyalist yaşam tarzının, Sovyet demokrasisinin yetkinleştirilmesiyle ilgilenmesi yolunda olgunlaşmış iktisadi sorunlarına çözüm bulduğunu görüyorlar.

Sovyetler Birliği'nin barışçıl planları, komünist ve işçi partileri arasında büyük bir ilgi uyandırırken, gezegenimizin tüm ilerici insanları SSCB'yle dostluk ve işbirliğini savunuyorlar. Bu planlar, ülkemizde demokrasinin olmadığı, ekonomimizin dinamizmden yoksun olduğu, ekonomimizin çağdaş bilimsel ve teknik ilerlemenin kapsamlı sorunlarını çözme yeteneğinde olmadığı yolundaki antisovyet uydurmaları çürütüyor. Ve özellikle sınıfı düşmanlarımızın kullandığı Sovyetler Birliği'nden kaynaklanan savaş tehdidi masalını paramparça ediyor. Şu soruyu sormaya

hakkımız var: Ekonominin barışçıl gelişimi, insanların yaşamının tüm alanlarının iyileştirilmesi yönünde bu kadar muazzam kuruculuk planları yapan bir devletin savaşı düşünmesi olanaklı mı? Bu soru, karaçalicılara indirilen yeni bir darbedir.

Partinin ileri sürdüğü görevler güncel, karmaşık ve geniş kapsamlıdır. Bu görevleri içtenlikle ve yapıcı bir biçimde ele alarak, doğru yönde önemli bir atım attık, ülkemizi tarihsel önemde değişimlere doğru yönlendiren önlemleri ortaya koyduk. Bunlar, ne güçlerimizi, ne bilgilerimizi, ne de emeğimizi esirgeyemeyeceğimiz soylu hedeflerdir.

Ancak, doğru bir politika saptamak, doğru bir çizgi izlemek, güzel kararlar almak yetmek. Bu, yapılacak çalışmanın önemli, ama yalnızca ilk aşamasıdır. Sözkonusu aşama, fiilen tamamlanmak üzeredir. Daha ciddi ve daha fazla sorumluluk isteyen ikinci aşamayı ise, hazırlanan politikanın uygulanması, belirlenen hedeflere ulaşılması oluşturuluyor. Bunun için, karşılaşılan güçlüklerle, başarısızlıklara boyun eğmeden aktif bir biçimde, ardıcıl olarak hareket etmek, günden güne, aydan aya, yıldan yıla mutlaka daha ileri gitmek gerekiyor.

Belirlenen amaca doğru aralıksız ve azimle çalışma her zamankinden daha önemlidir. Somut davranışların, alınan önlemlerin doğruluğu üstüne cıfcaflı bir söz kalabalığı içinde boğulmasına izin verilemez. Ağırlık noktası, günlük pratik çalışmaya kaydırılmalıdır. Daha az büyük laf, daha az karşılıklı övgü; üstlenilen görev, işletmeler, bölgeler, cumhuriyetler ve tüm ülke düzeyinde belirlediğimiz hedefleri gerçekleştirmek, mutlaka gerçekleştirmek için daha fazla pratik ve sorumlu davranış.

Yukarıdan gelecek yeni bilgi ya da talimatları bekleyerek işi sürüncemede bırakmak, yalnızca kınanacak bir tutum değil, aynı zamanda da yanlıştır. Ekonomi zincirinin tüm halkalarında gösterilen çabaları tek bir mecrada toplamak için bugün, hemen, birlikte hareket etmek gere-

kiyor. Tutuculuğa ve kayıtsızlığa, örgütsel yetersizliğe ve savurganlığa, bürokrasi ve idari yavaşlıklara yer yoktur. Her birimiz ayak uydurmak, kendimize çeki düzen vermek, yüksek sorumluluk duygusu ve büyük bir enerjiyle çalışmak zorundayız. Görev yeri neresi olursa olsun, herbirimiz, üzerimize düşen görevleri yerine getirirken, kendi çalışmamızın, herkesin çalışmasının bir parçası olduğunu, genel sonucu bu parçaların oluşturduğunu kavramalıdır. Zincirin halkalarından biri koparsa, zincir diye bir şey kalmaz.

Geçenlerde MK Politbürosu, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması konusundaki konferansın vardığı sonuçları inceledi, bu sonuçları oybirliğiyle onayladı ve buna ilişkin bir karar aldı. Böylece konferansın düşünceleri, belirlenen pratik önlemler, bir parti belgesi gücünü kazandı.

Ulusal ekonominin yönetim ve yönlendirilmesindeki kademelerin, çalışmanın sonuçları konusundaki sorumluluğunu yadsımadan ya da azaltmadan, burada başarının belirleyici oranda işçilere, köylülere ve aydınlara bağlı olduğunu vurgulamak istiyorum. Tüm çabaların sonucu, son çözümlemede, atölyelerde, şantiyelerde, haddehanelerde, otomatikleşmiş üretim bantlarında, tarla ve çiftliklerde, bilim laboratuvarları ve inceleme bürolarında belirlenecektir. Halkın canlı yaratıcılığına, milyonlarca insanın yaşamın tüm alanlarında daha iyiye gidilmesini sağlayacak değişimlere duyduğu ilgiye dayanmadan gelişmemizi hızlandıramayız.

Daha Sovyet iktidarının şafağında Lenin, bana göre, bugünkü görüşmemizle doğrudan ilgili çok önemli bir düşüncüyü ortaya koymuştu: “Sosyalizm, yukarıdan gelen kararnamelerin sonucu değildir. İdari ve bürokratik otomatiklik sosyalizmin ruhuna aykırıdır: Canlı, yaratıcı sosyalizm halk yığınlarının kendi eseridir.”(*) Bunu söylerken Vladimir İliç’in, 1980’li yılların sorunlarının çözümüne nasıl

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtları, C.26, S.300

yaklaşmamız gerektiğine işaret ettiği düşünülebilir. Lenin'in sözleri, bugün bizim için, bir iyi şanslar dileği olarak yan-
kılanıyor.

Emekçilerin, saptanmış hedeflerin gerçekleştirilmesi-
ne aktif bir biçimde sahip çıkmaları, bu hedeflerin kişisel
olarak kendilerini ilgilendirdiğini hissetmeleri önem taşı-
yor. Sosyalist toplum yaşamının sonucu belirleyici uğrak-
larında, her zaman olduğu gibi, parti öncelikle işçilere ses-
leniyor. İşçi sınıfında sosyalizmin sağlam bir dayanağını,
gözüpek bir girişkenliği omuzlayabilecek tüm halkı, tüm
devleti ilgilendiren görevleri ortaya koyup yerine getirebil-
menin örneğini özellikle de büyük bir örgütlülük ve bü-
yük bir disiplin örneğini gösterebilecek bir gücü gören Le-
nin'in komünistlere öğrettiği işte budur.

İşçi sınıfının engin siyasal deneyimi, ideolojisi, yük-
sek bilinç düzeyi, iradesi, eksiklikler karşısındaki ödünsüz-
lüğü, toplumsal adalet duygusu, bunlar, tüm toplumumu-
zun birlik ve bütünlüğünü pekiştirerek örgütlemekte, ge-
leceğe iyimserlik ve inançla bakmayı sağlamaktadır. Me-
talürji emekçisi yoldaşlar, parti, güven ve desteğini aldığı
işçilerin öncülüğü rolüne yüksek değer biçiyor. Parti, işçi
sınıfıyla bağlarını güçlendirmek için herşeyi yapmaya de-
vam edecektir.

Yeni görevleri gerçekleştirmek için gereken desteği iş-
çi sınıfından, kolhozcu köylülükten ve halk aydınlarından
alacağız. Bu, ülkenin toplumsal-iktisadi gelişmesini hızlan-
dırmanın başlıca koşulu ve güvencesidir. Bu görevi, zayıf
olduğumuz için değil, tersine güçlü olduğumuz için ortaya
koyuyoruz. Güçlü bir ekonomiye, ileri bir bilime, vasıflı bir
işçi sınıfına, yurt sevgisiyle dolu, kültürlü bir halka sahi-
biz. Nihayet toplumumuzu doğru yolda ustaca yönlendi-
rebilecek parti gibi büyük bir güce sahibiz.

İşte bu nedenle, yarına ilişkin planlarımızı yaparken
hayallerin tutsağı değiliz. Sovyet iktidarı döneminde daha
önceki kuşaklara yapılan herşeyi dikkate alıyoruz. Bu, ne

kadar karmaşık olursa olsun, tüm sorunları çözmek için kararlı bir biçimde bağlı kalmamız ve dayanmamız gereken temeldir.

Halen, SBKP Merkez Komitesi, Sovyet Hükümeti, uzun erimli gelişim planlarını hazırlıyor ve kesinleştiriyor. Politbüro, geçenlerde, onikinci beşyılık planın ve 2000 yılına kadar uzanan dönemin ana yönelimlerine ilişkin taslağı inceledi ve özü itibariyle onayladı. Buradan hareketle Gosplan, denetim rakamlarını cumhuriyetlerin ve iktisadi kolların, onlar da yöreler, bölgeler, işletmeler ve birliklerin bilgisine sundular.

Onikinci beşyılık plan hazırlıkları fiilen başladı. Bu çalışma gerçekten yapıcı bir nitelik kazanmalı ve tüm halkı kucaklamalıdır. Ana yönelimleri sağlam bir maddi temele oturtmak için herşeyi yapmak, bunları başarıya ulaştırmak için mutlaka gerçek ve etkili önlemler hazırlamak gerekiyor. Bugünün en önemli iktisadi, toplumsal ve siyasal görevi budur.

SBKP MK'nın, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması konusundaki konferansında sözkonusu olan ekonomik alandaki çalışma yaklaşımları, onikinci beşyılık dönem kapsamındaki planlar hazırlanırken dikkate alınmalıdır. Eski yöntemleri korursak, onikinci hele onüçüncü ve ondördüncü beşyılık plan hedeflerine hiçbir zaman ulaşamayız. Emek üretkenliğinin bugünkü artış oranı, birim ulusal gelir başına yakıt ve maden tüketimi konusunda saptanmış ölçüler artık planlarda yer alamaz. Olaylara yeni bir bakışla bakmak gerekiyor.

Üretim ve emek potansiyelini daha etkili bir biçimde kullanarak daha az kaynakla yüksek bir büyüme oranını sağlamak, işte günümüzün gereği budur. Elbette, bunun için, bilimleri, teknikleri ve öncü teknolojileri geliştirmeye devam etmek gerekiyor. Ama, aynı zamanda, kadroların psikolojik uyumu ve insanların ilgisini artıracak, üretimi geliştirmek için daha rasyonel yöntemler arayışını özendi-

recek yeni bir iktisadi mekanizma gerekiyor.

Bilimsel ve teknik ilerlemenin yönelimlerinin iyi belirlenmesi ve bunlar için gerekli yatırımların ayrılması çok önemlidir. Ama iktisadi yönetimi iyileştiremezsek, iktisadi mekanizmayı yeni görevlere uygun bir duruma getiremezsek istenen etkiyi sağlayamayız. İşte bu nedenle, onikinci beşyılık plandan başlayarak her alanda kullanmak amacıyla uyumlu bir iktisadi yönetim ve yönlendirme mekanizması kurmak zorunludur. Tüm planlarımızı gerçekleştirmede temel sorun, insanın gerek çalışma gerek yükümlülüklerini yerine getirme, gerekse, etkinlikleri konusundaki tutumu, sözün kısası insan etkenidir. Ayrıca emekçileri maddi ve maddi bakımdan özendirici önlemleri de sürekli iyileştirmek gerekiyor.

Lenin yeni toplumu, doğrudan coşkuya dayanarak değil, ama yüce devrimin yarattığı coşku aracılığıyla, kişisel ilgiyi, kişisel yararı harekete geçirerek, mali özerklik ilkesini uygulayarak kurmak gerektiğini öğütlüyordu. (*) Bu formül, geçerliliğini bugün de tümüyle korumaktadır.

Sosyalizm koşullarında, insanın saygınlığını oluşturan, kolektif, aile ve toplum içindeki yerini belirleyen şey, tamamen o insanın kendi emeğiyle yaptığı katkıdır. İnsanları, bilinçli, yüksek nitelikli, çalışmaları, mesleki çalışmalarındaki girişkenlikleri ve yaratıcılıkları için özendirmeliyiz.

Fabrikanız emekçilerine sormak istiyorum ve umuyorum ki ülkedeki öbür işletme ve kuruluşlardaki kolektifler de bunu duyarlar ve şu sorular üstünde düşünürler: Mal üretimini artırmak, kalitesini yükseltmek için bugün hangi ek rezervler kullanılabilir? Bunların hangilerini onikinci beşyılık planlara katmak gerekir?

Hepiniz, ülke gelişimini hızlandırmanın başlıca aracının, bilimsel ve teknik ilerlemedeki kazanımları kullanmak olduğunu görüyorsunuz. Zaman yitirmeden, bilim-

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtları, C.33, S.50-51

sel ve teknik buluşların öncü deneyimin, her birlikte ve her işletmede mutlaka uygulanabilmesi için herşey yapılmalıdır. Aynı zamanda, üretimin yeni bir teknik donanım ile donatılması kolay bir iş değildir ve çok zaman alır. Oysa planların, dahası yüklü planların, bugün uygulanması gerekiyor.

Ayrıca, onikinci beşyıllık plan döneminde, özellikle ilk yıllarında tüm rezervleri yedek kaynakları tüm olanakları kullanarak üretimde gelişme temposunu hızlandırmak gerekiyor. Yaşamın da gösterdiği gibi, bu yedek kaynaklar ve olanaklar, her sektörde, her işyerinde vardır. Herşeyden önce, emekçi kolektiflerin sahip olduğu olanakların en iyi biçimde kullanılması, kaynak tasarrufu, üretim örgütlenmesinin iyileştirilmesi, sorumluluk düzeyinin yükseltilmesi, disiplinin güçlendirilmesi gerekiyor. Özel harcamalarda bulunmadan, yalnızca bu yolla birçok işletmede emek üretkenliği büyük ölçüde yükseltilebilir, üretim hacmi artırılabilir.

İşletmenizin yönetici ve Ukrayna Demir-Çelik Bakanlığı'yla, fabrikanın ve işkolunun gelişim sorunlarını tartıştık. Görüşlerimiz çakıştı: Üretim örgütlenmesi iyileştirildiği takdirde, önemli ölçüde demir-çelik fazlası elde edilebilecektir. Örgütlenme sorunlarının çözümü, teknoloji disiplininin güçlendirilmesi, bunlar, fabrika yönetiminin, mühendislerin, teknisyenlerin, işçilerin, kısacası kolektifin kendisinin işidir. Bu rezerv, yedek kaynak, deyim yerindeyse elinizin altındadır. İlk göreviniz dolaysız yükümlülüğünüz bundan yararlanmaktır.

Daha önce, bir işletme denetlenirken emek üretkenliğinin bir sıçrama yaptığı örnekleri dile getirme fırsatı buldum. Bazıları bu olguları kuşkuyla karşıladılar: Bu bir rastlantıdır, herşey olabilir, dediler. Bunun üzerine SSCB Merkezi İstatistik Bürosu, durumu, bir dizi işletmede, özellikle cumhuriyetinizde denetlemekle görevlendirildi. Şu sonuç ortaya çıktı: Merkezi İstatistik Bürosu'nca yapılan özel denetleme günü, örneğin Odessa freze fabrikasında emek üret-

kenliği yüzde 19 oranında arttı. Denetlenen öbür işletmelerde de aşağı yukarı aynı artış oranı elde edildi. Herkes, bu olgulardan gereken sonuçları çıkarmalıdır.

Başka bir rezerv de, kaynak tasarrufudur. Bugün, yakıt, hammadde ve gereç tasarrufundan daha güncel bir görev olmadığı görülüyor. Tüm bunlar bize, gün geçtikçe daha pahalıya mal oluyor. Üretim hacmi arttıkça, tasarruf yapmak daha da büyük önem kazanıyor. Yakıtı, keresteyi, çimentoyu, çeşitli temel ürünleri en iyi biçimde kullanmaktan uzağız. Ayrıca metal konusunda da tasarrufa gitmek gerekiyor. Tüketici istediği malı bulamadığı için almadığından, makine yapımcıları gereğinden fazla haddelenmiş metal harcıyor ve bunu amacına uygun kullanmıyor bu da üretimde büyük metal kaybı ortaya çıkarıyor. Büyük miktarda bir metal kaybı da paslanmadan kaynaklanıyor.

En küçük bir savurganlık kendinden, toplumdan çalmak demektir; bu, halkın refah düzeyinin yükselmesi önünde bir engeldir. Yalnızca yüzde bir oranında bir yakıt, enerji, hammadde ve gereç tasarrufu, ulusal geliri yaklaşık yedi milyar ruble artırmamıza olanak verebilecektir. Bu parayla yüzbinlerce yeni konut, poliklinik, çocuk bahçesi, okul yapılabilir.

Rezervlerimizin genişliğini bir düşünün, yoldaşlar. Bunu, işçilerden, mühendislerden ve teknisyenlerden daha iyi hiç kimse bilemez. İşte bu nedenle, Merkez Komitesi'nin, bugün makine yapımında, ulusal ekonominin öbür kollarında yenileşmenin başlayacağı dönemden kazançlı çıkmak amacıyla tüm olanakları seferber etme çağrısını tam bir anlayışla karşılamanızı bekliyoruz. Bu tutumunuz, öbür ekonomik gelişme etkenleri etkisini göstermeden önce üretim artış oranını yüksetmemize olanak verecektir.

Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti işçilerinden, kolhozcularından, aydınlarından, parti örgütünden çok şeyler bekliyoruz. Cumhuriyet emekçileri, sanayilerinden, tarımlarından, bilimlerinden ve kültürlerinden gurur duymak-

ta haklıdırlar. Cumhuriyet, ülkenin iktisadi ve savunma gücüne büyük bir katkıda bulunuyor. Ulusal gelirin neredeyse beşte birini, maden kömürü üretiminin dörtte birden fazlasını, çelik ve haddelenmiş metal üretiminin üçte birinden fazlasını, tarımsal üretimin büyük bir bölümünü karşılıyor. Her başarı, tüm halkın zenginliğine önemli bir ek katkı sağlıyor; tersine, çalışmaya vurulan her darbe de, hissedilir sonuçlara yolaçıyor.

Ukrayna SSC ekonomisi önden gitmeye devam ediyor, ama sonuçları daha da iyileştirme olanakları büyüktür. Onikinci beşyılık planda cumhuriyetle ilgili projelerde oldukça ileri hedefler göze çarpıyor. Sınai üretim hacmi, özellikle makine yapımı, maden dönüştürme, kimya ve petrokimya kollarında oldukça hızlı artmaktadır. Enerji sektörünün gelişimine büyük bir dikkat ayrıldı. Tarımsal-sanayi kompleksinin atılım yapması öngörüldü.

Ukrayna emekçileri iyi çalışıyorlar ama, Cumhuriyetin yaptığı katkının, varolan potansiyelin, işletmelerin iç rezervlerinin daha etkili kullanılması sayesinde büyümesini haklı olarak bekliyoruz.

İşçi sınıfının, kolhozcu köylülüğün, aydınların, yönetici kadroların, tüm Ukrayna parti örgütünün anlayışına ve desteğine, Sovyet toplumunun çeşitli gelişme aşamalarında en karmaşık görevleri yerine getirmek sözkonusu olduğunda, Cumhuriyet emekçilerinin her zaman kanıtladıkları bu anlayış ve desteğe güveniyoruz. Bu yolda sizlere büyük başarılar diliyorum.

SSCB Demir-Çelik Bakanlığı'nca yapılan çalışmanın, SBKP MK konferansında ciddi bir eleştiri konusu olduğunu, hiç kuşkusuz, farketmişsinizdir. Bu eleştiri, Ukrayna Bakanlığı'na ve Ukrayna metalürji emekçilerine de yöneliktir. Nitekim, üretimde ve teslimatta oluşan görece gecikmenin büyük bir bölümü, Cumhuriyetinizdeki işletmelerden kaynaklanıyor. Sizlerden, konferansta dile getirilenleri, bir kez daha iyice düşünmenizi istiyorum.

Son beş yıllık planlar sırasında demir-çelik sanayisi, plan hedeflerine ulaşamadı. Bu durum, bugün ekonominin birçok kolunda, özellikle makine yapım sanayisinde iş temposunu gitgide daha sık sekteye uğrattıyor. Bu, özellikle Sovyet makine yapım sanayisinin muazzam görevlerle yüzyüze bulunduğu günümüzde kabul edilemez.

İşkolundaki sabit fonların savaş yenilenmesi, metalürji emekçilerinin karşılaştığı birçok güçlüğün nedenidir. Söz konusu fonların tamiri için muazzam harcamalar yapıldı. Gerek yeni donanımların hizmete girmesinde, gerek ileri teknolojik yöntemlerde ustalaşmada, gerekse metalürji ürünlerinin daha tasarruflu ve daha yüksek kaliteli tiplerinin üretiminde görülen gecikmeler endişe vericidir.

SBKP MK ve SSCB Bakanlar Kurulu, son olarak, demir-çelik sanayisinin teknik bakımdan yeniden donatılması konusunda bir karar aldı. Bu karar, işkolu üretim fonlarını köklü bir biçimde yenilemeye, yoğunlaştırıcı etkenlerin kullanılmasıyla işkolunu nitelikçe yeni bir teknik düzeye yükseltmeye yönelik geniş bir önlemler paketini içeriyor.

Bu alanda gerçekleştirilmesi gereken çok büyük bir çalışma sözkonusudur. Onikinci beş yıllık plan döneminde, ham metal işleyecek sürekli döküm makinelerinin hizmete sokulması ve bu modern yöntemle çelik dökümünün iki kat arttırılması, Martin fırınlarını konvertisörler ve elektrikli çelik ergitme fırınlarıyla değiştirerek, ilk beş yıllık planlar zamanında yapılan işletmelerin teknik yenilenmesinin ve yeniden donatımının sağlanması, ayrıca geniş kapsamlı başka önlemlerin gerçekleştirilmesi öngörüldü. Önemli olan, aynı zamanda toplumsal sorunların, makineleşme düzeyinin yükseltilmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi sorunların çözümlenmesinin de ele alınmasıdır. Bu çerçevede fabrikanız perkpektiflerini derinlemesine incelemeniz gerektiği açıktır.

Cumhuriyet yönetimi ve işletmeniz emekçileriyle ya-

pılan söyleşiler, demir-çelik sanayisinin yenilenmesi konusunda önemli bir karar almakta haklı olduğumuzu gösteriyor. Ama, SBKP MK konferansının sonuçları ve gerek ulusal ekonominin teknik düzeyde yenilenmesine gerekse ülkenin makine yapım işkolundaki gelişmenin hızlandırılmasına ilişkin görevler gözönünde bulundurulduğunda, kuşku yok bu soruna yeniden dönmek gerekiyor.

Yerel düzeydeki tüm sorunların özellikle yenilenmeye, bu işin örgütlenmesine ilişkin tüm sorunların çözümlenmesi, Ukranya SSCB Demir-Çelik Bakanlığı'na Cumhuriyet metalürji işletmeleri emekçi kolektiflerine düşüyor. Ama tüm devleti ilgilendiren ve merkezi organların ek bir incelemesi olmaksızın çözülemeyecek bir takım sorunlar da vardır. Yeniden ele alınması gereken bu konuyu MK Politbürosu'nda görüşeceğiz.

Ayrıca, işletme şefleri ve tüm emekçi kolektiflerinin tümü, yenilenme konusunda tartışmasız daha etkin bir tutum içine girmelidirler. bu fabrikanız için de geçerlidir. Yenilenme konusu, görüşmeler sırasında gündeme getirildi: Olası bir takım çözümler, bir takım ön hesaplar ortaya kondu. Bunların uzun süredir incelendiği, ama şu an için, ne açık bir perspektif, ne de kesin bir karar olmadığı ortaya çıktı. Bu böyle süremez. SSCB Demir-Çelik Bakanlığı'ndan ve Gosplan'dan, işletmenizin sorunları üstüne öncelikli olarak eğilmelerini isteyeceğiz. Ama burada da, emekçi kolektifinin rolü kesinlikle ikincil değildir; daha enerjik bir biçimde hareket etmek gerekiyor.

Sözgelimi, fabrikada "550" tipinde orta boy profil üreten yeni bir haddehane yapımının nasıl gerçekleştiğine şöyle bir göz atın. Yapım çalışması beş yıldır sürüyor ve bu süre içinde yatırım miktarının yalnızca üçte biri kullanılmış. Yapım çalışması aynı tempoda sürdürülürse, haddehane, daha işletmeye açılmadan önce eskimiş olacak. İşte bu nedenle Ukranya bakanlığı, yerel kurumlar, fabrika yönetimi güçlerini bu şantiye üzerinde toplamalı, çalışmayı hız-

landırmalıdır. Dniepropetrovsk'taki büyük işlerin hacminin geniş, hatta muazzam olduğunu biliyorum. Dolayısıyla bunların örgütlenmesine çok daha büyük bir dikkat gösterilmesi gerekiyor. Tersı durumda herşey eskimeye mahkumdur; sonuçta muazzam fonlar boşa harcanmış olacaktır. Cumhuriyetin, Dniepropetrovsk'a bu görevi yerine getirmesinde yardımcı olması gerektiği görüşündeyim.

Yenilenmeye girişirken, dikkatler, zahmetli ve düşük vasıflı bedensel işlerin azaltılması üzerinde toplanmalıdır. İşletmenizde bu konuyla etkin bir biçimde ilgileniliyor, ama bugünkü durum tatmin edici olmaktan uzaktır. İşletmede beş işçiden biri bedensel iş yapıyor. Bu tür işleri en aza indirecek önlemler alınmalıdır. Ve genel olarak, toplumsal sorunlarla daha fazla ilgilenmek gerekiyor. Sözgelimi, kentin çıkarları, çevrenin korunması ihmal edilemez, işte bu nedenle yüksek fırınların geleceği düşünülmelidir. Tüm bunlar, uzmanların ve yetkili kurumların görüşlerini gerektiriyor; bunlarla ilgilenilmelidir.

Şimdi de, üretim kalitesinin iyileştirilmesi konusunda birkaç söz. Her emekçi, her insan, ürünlerin, donanımlarına kötü kalitesini hissediyor. bu, üretimde makinaların güvenilirliğinin olmaması, ev aletleri onarımından kaynaklanan zaman ve para kaybına yolaçılması demektir. Bu, birçok malın dış görünüşünün yolaçtığı hoşnutsuzluk demektir. Kötü kaliteli mal üretmek demek, emeği, insanın yaratıcı yeteneklerini, maddi kaynakları har vurup harman savurmak demektir. İşte bu nedenle günümüzde, mal kalitesinin köklü bir biçimde, iyileştirilmesi öncelikli bir görevdir. Bu alanda var olan rezervler çoğunlukla kullanılmıyor, oysa bunların değerlendirilmesi büyük harcamalar gerektiriyor.

Ancak üretim miktarının ön planda olduğu dönemin düşünceleri, birçok ekonomi yöneticisinin psikolojisinde hâlâ demir atmış duruyor. Oysa, bugün, artık kalite sorunu çözülmeyen miktar sorunu çözülemez. Nitekim, şu ya da

bu nedenle bizi memnun etmeyen bir mal satın alındığında kısa süre sonra kullanılmaz oluyor. Bugün üretimde olan da, işte taştamam budur. Bir makine satın alınıyor, ama kendisinden beklenene denk düşmüyor: Fonlara katılıyor ama hiç randımanda vermiyor. İlk bakışta toplumun gereksinimi karşılanmış görünüyor, fabrika malzemeyi alıyor, ama malzeme hiçbir iktisadi sonuç doğurmuyor. Kalite sorununu çözmek için, her şeyden önce, her emekçinin teknolojik disipline kesinlikle uyması yükümlülüklerini yüksek bir sorumluluk duygusuyla yerine getirmesi gerekiyor.

Ayrıca, ürünlerin kalitesinin iyileştirilmesini etkileyecek iktisadi önlemlerin yoğunlaştırılmasını da düşünmek yerinde olur. Gerçekten de, bazen neler oluyor? İşletmenin çıkardığı düşük kaliteli ürünleri tüketici geri çeviriyor. Ya sonra ne oluyor? İşletme uyarılıyor, yönetim cezalandırılıyor, sonra da güçlü kaldırıcılar harekete geçiyor; parti örgütleri, Sovyetler ve iktisadi örgütler yapmaları gerekeni yapıyorlar: Kollektif zarar görmemelidir, ürünleri alın.

Bu sorun, özenle aydınlatılmalıdır. Kollektifin, öncelikle bu durumdan dolaysız sorumlu olanların, gerçekleştirdikleri üretimin toplumun isteklerini karşılamadığını manevi ve maddi olarak hissetmelerini sağlayacak bir mekanizma gerekiyor. Emekçilerin ürün kalitesini yükseltme savaşımındaki etkinliklerini yükseltmek çok önemlidir. Kimileri, hiç kuşkusuz, şöyle diyeceklerdir: Sosyalizm koşullarında, emekçi ücretsiz bırakılmaz. Doğru. Ama sosyalizmde, yararsız bir şey de üretilemez. Sosyalizm, bir özenli ustalar rejimidir.

Sovyet halkını, yoğun bir biçimde, özveriyle çalışmaya çağırırken partinin tek hedefi vardır: Yaşamı daha iyi duruma getirmek. Ülkemizin biricik efendisi emekçidir ve yapılan herşey onun yararınadır. Artan maddi ve kültürel gereksinimleriyle insana gösterilen ilgi, dün olduğu gibi, bugün de, planlarımızın ana içeriğini oluşturuyor. Onikinci beşyıllık plandaki görevleri belirlerken de bizi yönlendiren bu oldu. Halkın refahı daha üst bir düzeye yükseltilmeli,

Sovyet yurttaşlarının yaşam koşulları bütünüyle iyileştirilmelidir: Konut ya da çalışma koşulları, hizmetler ve bu tüketim malları, yaşlılık güvencesi ya da kültürel gelişme bunlardan herhangi biri değil, bütünü iyileştirilmelidir. Ayrıca, ülkenin iktisadi ve toplumsal gelişiminin hızlandırılmasının, bugün belirlediğimiz bu hedefin, özünde tüm Sovyet yurttaşlarının çıkarlarına denk düştüğünü anlamak gerekiyor. Her emekli bu hedefe başarıyla ulaşılmasının kendisini bireysel ve yaşamsal olarak ilgilendirdiğini hissetmelidir.

Geniş bir deneyime sahipsiniz, sevgili yoldaşlar. Bu deneyimin ülkemizin gelişme sürecinin bugünkü sonucu belirleyici aşamasında sizlere, yeni dorukların fethinde kolektifinize yardımcı olacağı umudunu ifade etmeme izin verin.

Dış politika üstüne de birkaç söz söylemek istiyorum. Sovyet yurttaşları, partinin ve hükümetin barışı savunmak, yeryüzünü nükleer felaketten korumak için muazzam çabalar harcadığını biliyor. Lenin, sağlığında, sosyalist devletin ilkesel konumunu çok açık bir biçimde şöyle ifade etmişti: "... işçilere ve köylülere, barış için, herşeyi yapacağımıza söz veriyoruz. Ve yapacağız da"(*).

O günden bugüne yıllar geçti. Kanalı savaşların acılarına katlanmak zorunda kalan halkımız zor yıllar yaşadı. Yıllar içinde devletimiz daha güçlü, daha kudretli oldu. Bugün, her saldırgana gerektiği biçimde karşı koyabilecek, dünya çapında büyük bir devlettir. Ama bugün de, her zamankinden daha kararlı bir biçimde işçilere ve köylülere, barış için, herşeyi yapacağımıza söz veriyoruz. Ve yapacağız da.

Gergin bir çağda yaşıyoruz. Görüyorsunuz. Gayet iyi biliyorsunuz. Yüz milyonlarca insanın yaşaması ya da ölmesi, ve, daha genel olarak, tüm insanlığın yazgısı, savaş

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtları, C.37, S.397

kışkırtıcılarını durdurmayı başarıp başaramayacağımız sorununun yanıtına bağlıdır.

Bugünkü ortamda, uluslararası barışın sağlamlaştırılması için çalışırken, öncelikle sosyalist ülkelerin dünya arenasındaki konumlarını pekiştirmelerini, tüm alanlarda aralarındaki işbirliğini geliştirmeye katkıda bulunmalarını düşünmeliyiz. Biz de bu yönde hareket etmeye, gerek iktisadi işbirliğini, gerekse EYK üyesi ülkelerin iktisadi bütünleşmesini derinleştirmeye çalışıyoruz. İyi örgütlenmiş uzmanlaşma ve sınai, işbirliği, bilimlerin ve tekniklerin gelişmesine dinamik bir etkinleşim, bunlar tüm topluluğu ve tek tek her üyesini iktisadi bakımdan güçlendiriyor, savunmalarını sağlamlaştırıyor, Batı'nın bugün sosyalist ülkelere karşı etkin bir biçimde uyguladığı iktisadi baskı politikasını boşa çıkarıyor.

Geçen Nisan ayında, kardeşçe bağlaşıklığımızın siyasi ve savunma temeli olan Varşova Antlaşması'nın süresinin yirmi yıl daha uzatılması, barış için ortak savaşımımıza yeni bir ivme kazandırmanın ön koşullarını yaşatan büyük bir olaydı. Yoldaşlar, sosyalist topluluk ülkeleri, halkları arasındaki bağların, genel olarak, daha sıkılaştığını ve derinleştiğini, bu ülkelerin siyasal yöneticileri arasındaki ilişkilerin de her geçen gün daha verimli olduğunu belirtmek gerekir. Bu çok önemlidir. Bu sürece olabildiğince katkıda bulunmaya çalışacağız.

Daha önce de Çin Halk Cumhuriyeti'yle ilişkilerden söz etme fırsatı bulmuştum. Zaman her iki tarafa da, kendini yalıtılmaktan, dahası düşmanlıktan ya da kuşkuculuktan kazanacakları hiçbir şey olmadığını gösterdi. Tersine iyi komşuluk ve işbirliği tamamen olanaklıdır ve arzulanır. Biz, çok sayıda yapay ihtilafa yolaçan Sovyet-Çin ilişkilerinin kötü döneminin bütünüyle kapanmasını sağlayacak biçimde hareket etmek istiyoruz. En sonunda, böyle olacağından eminim.

Günümüz dünyasının belirgin özelliği, sömürgeci ve

yarı-sömürgeci bağımlılıktan kurtularak bağımsız gelişme yoluna giren devletlerin uluslararası yaşamda büyüyen rolüdür. Dünyadaki gelişmeler, önemli ölçüde, bu ülkelerin nasıl bir gelişme göstereceğine, daha ileri devletlerin bu ülkelerle ilişkilerini nasıl kuracağına bağlıdır.

Bu sorun, Sovyetler Birliği için son derece açıktır. Sömürgecilikten kurtulmuş ülkeler halklarını, barış ve ilerleme savaşımında eşit haklara sahip dostlar ve muhataplar olarak görüyoruz, egemenliklerini sağlamlaştırma, özgürlük ve bağımsızlıklarını savunma arzularını bütünüyle destekliyoruz. Hak eşitliğine dayalı bir işbirliğini çerçevesinde ve olanaklarımız ölçüsünde bu halklara, kendi çağdaş ulusal ekonomilerini kurmaları için yardımcı oluyoruz.

Kısacası, yoldaşlar, özgürlüğüne kavuşmuş ülkelerle dostça işbirliğini, eşit taraflar arası işbirliğini genişletmek ve derinleştirmek için her şeyi yaptık ve yapacağız. Hindistan, Suriye, Nikaragua gibi ülkelerin yöneticileriyle daha geçtiğimiz günlerde yaptığımız görüşmeler de, bu amaçla hizmet etti. Toplumsal ilerleme ile ulusal kurtuluşun birliği, bize göre, insanlığın daha iyi bir geleceğe sahip olabilmesinin güvencesidir.

Emperyalist devletler, temelden farklı bir politika uyguluyorlar. Yüzyıllar boyunca sömürgelerde emeği sömürdüler ve doğal kaynakları yağmaladılar, bu ülkeler halklarını yoksulluk içinde bıraktılar. Bugün ise, bu ülkeleri, kapitalist sisteme bağlamaya çalışıyorlar, hem de her yola, iktisadi ve askersel araçlara, tehdide, yıldırıma, sadaka ve rüşvet yoluna başvurarak. Bu ülkelerin birçoğu, gün geçtikçe daralan borç cenderesi içinde bulunuyor. Genç devletlere, kendi ülkelerinde uygulamaları gereken politika dayatılmaya çalışılıyor. İstenmeyen ya da boyun eğmeyen yöneticiler, devriliyor ve öldürülüyor. Bu yöntemler, yenisömürgeci bir politika uygulayan sözde “özgür” dünya devletleri için geçer akçedir.

Bugün, halklar için en büyük tehlike kaynağı, dünya

barışı üstündeki en büyük tehdit, kapitalizmin saldırgan güçlerinin, tüm devletlere egemenlik ve bağımsızlık, kendi gelişme yollarını özgürce belirleme hakkını *de facto* (fiilen) tanımaya reddetmeleridir; bunlar, kendi iradelerini dayatma, modern dünyayı ne pahasına olursa olsun, istedikleri gibi biçimlendirme ve yeniden düzenleme yeltenişleridir.

Günümüzün büyük sorunu, dünyayı sarsan silahlanma yarışına son verilmesi, silah stoklarının azaltılmasına geçiştir. Kapitalist dünyayla, SSCB'ye ve öbür sosyalist ülkelere karşı saldırganca emellerinden vazgeçmesi koşuluyla, normal ilişkiler kurmak için nükleer ya da başka silahlara kesinlikle gereksinmemiz yoktur.

Kapitalizmle, yalnızca barış ve yaratıcılık alanında yarışmaya girmeye hazırız. İşte bu nedenle, kapitalist ülkelerle işbirliğini ve siyasal diyalogu derinleştirmekten, iktisadi, ticari, bilimsel, teknik ve kültürel alanlarda karşılıklı olarak yararlı ilişkileri genişletmekten yanayız. Bu ilişkileri istikrarlı ve uzun ömürlü bir temel üstünde geliştirmeye hazırız. Ama bu ilişkiler, dürüst gerçekten karşılıklı yararlılık temeline dayalı, hiçbir ayrımcılığa yervermeyen ilişkiler olmalıdır. Sözelimi ticareti, iç işlerimize karışmak için kullanmaya çalışmak boşunadır. Bu tür ticarete gereksinmemiz yok; ondan rahatça vaçgeçebiliriz.

Yalnızca silahlanma yarışının durdurulması konusunda değil, aynı zamanda genel ve tam silahsızlanmada içinde silahlanmanın her düzeyde azaltılması konusunda da anlaşmaya hazırız. Bugün, bildiğiniz gibi, Cenevre'de ABD'yle görüşme halindeyiz. Sovyet yönetimi açısından, bu görüşmelerin amacı, yeryüzünde silahlanma yarışının durdurulması ve uzayda yasaklanmasıdır. Görüşme masasına, bu hedeflere ulaşılması için oturduk. Ama herşey, ABD yönetiminin ve hizmetinde olduğu askersel-sanayi kompleksinin bunu istemediğini düşünmemize neden oluyor. Açıkçası, ciddi bir anlaşmaya varmak onların planlarında yer almıyor. Sosyalist ülkeler karşısında üstünlük sağlama ve

kendi iradelerini onlara dayatma umuduyla, her geçen gün daha modern tipte yığınsal kırım silahlarının hızlandırılmış bir biçimde üretilmesine dönük muazzam bir programı uygulamaya devam ediyorlar.

Amerikalılar, Cenevre’de, yalnızca silahlanma yarışında geri adım atılması yönünde ciddi önerileri ileri sürmemekle kalmadılar, ama tersine bu adımı olanaksız kılan bir takım eylemlere de giriştiler. “Yıldızlar Savaşı” denen programdan, bir uzay darbe silahının yaratılmasından söz etmek istiyorum. Bu programın sözde savunmaya yönelik olduğu yolundaki gevezelikler, kuşkusuz ancak saf kimselelerin kanabileceği hikayelerdir. Amaç, Sovyetler Birliği’nin stratejik silahını etkisizleştirmeye, ülkemize karşı hiçbir karşılık görmeden nükleer bir saldırı başlatma olanağını elde etmeye yeltenmektir.

Sorunun özü budur ve biz, bunu, görmezlikten gelemeyiz. Eğer Sovyetler Birliği kendisini, uzaydan gelecek gerçek bir tehlike karşısında bulursa, çok açık ve kesin söylüyorum, hiç kimsenin kuşkusu olmasın, etkili bir biçimde karşılık verme yolunu bulacaktır. Şu anda kesin olan bir şey varsa, o da, Amerika’nın uzayı silahlandırma programının, Cenevre’de arzu edilen anlaşmalara varılması yolunu tıkayan kör bir duvar rolünü oynadığıdır.

ABD yönetimi, militarist politikasıyla insanlık önünde ağır bir sorumluluk alıyor. Daha akılcı bir tutumu benimsenmeye karar verirse, iki tarafın da nükleer silah stoklarının gerçekten köklü bir biçimde ve büyük miktarda azaltılmasına ilişkin karşılıklı olarak kabul edilebilir bir anlaşma söz konusu olabilir. Bu durumda, bu silahın bütünüyle ortadan kaldırılmasının, nükleer savaş tehdidinin son bulmasının yolu, tüm dünya halklarının özlem duyduğu bu yol açılacaktır.

Cenevre görüşmelerindeki muhataplarımız aynı tutumu korurlarsa, görüşmelerin konusunu oluşturan sorunların çözümünden yan çizerek oturumları uzatırlar ve böy-

lece kazanılan zamandan yararlanarak uzayda, karada ve denizde askersel programlarını hızlandırmaya kalkışılırsa, bu durumda, elbette biz de durumu baştan sona yeniden gözden geçirmek zorunda kalırız. Görüşmelerin, aldatmak için, amacı ABD'ye stratejik üstünlük sağlama, dünyaya egemen olma isteklerini gerçekleştirme olan askersel hazırlıklarını gizlemek için bir kez daha kullanılmasına izin veremeyiz. Tüm dünyadaki barış güçlerinin, bu emellere karşılık verirken bize destek olacaklarına eminim.

SBKP MK ve Sovyet Hükümeti, barışçıl dış politikamızın Sovyet halkınca tümüyle benimsenip desteklendiğini büyük bir hoşnutlukla saptıyor. Ama asıl olan şu ki, Sovyet yurttaşları bu politikayı benimsemekle yetinmiyor, eylemleriyle, çalışmalarıyla bu politikanın yolunu açıyorlar. Nitekim bu çalışma ne kadar verimli olursa, yurdumuz da o kadar zengin ve güçlü, barış ve insanlığın ilerlemesine katkısı da o kadar büyük olacaktır.

Yoldaşlar,

Partimiz şimdi XXVII. Kongresi'ni büyük bir ciddiyetle hazırlayıp toplamak durumundadır. Dolayısıyla içinde bulunduğumuz dönem yoğun bir çalışma ve ağırlıklı kararlar dönemidir. Böylesine ağır sorumluluklarla yüklü bir dönemde, Lenin'in Parti'deki ve ülkedeki çalışmayı nasıl ele aldığını hatırlamak ilginç olacaktır. Lenin bu konudaki düşüncesini RKP(b) IX. Kongresi'nde dile getirip şöyle demişti: "Zararlı olan herşeyi terk etmek, değerli olan herşeyi biraraya toplamak amacıyla yaşanmış deneyimin bilançosunu çıkarmak... Günümüzün görevlerini ve Kongre'nin görevlerini işte böyle ele alıyoruz."(*)

İşte tüm emekçi kolektiflerinde, fabrikalarda, kolhoz ve sovhozlarda, bilimsel araştırma enstitülerinde ve inceleme bürolarında, tek sözle tüm ülkede, Kongre'ye tastamam bu anlayışla hazırlanmalıyız. Lenin'in öğütlediği gi-

(*) V. LENİN: Bütün Yapıtlar, C.30, S.419

bi, tek gereksiz söze yer vermeden, vargücümüzle, kararlılıkla ve sebatlı bir biçimde Kongre'ye gitmeliyiz.

Bu dostça görüşme, ortaya koyduğumuz öneri ve dilekler için, Partimizin politikasına, MK'nın, MK Politbüro'su'nun, Sovyet Hükümeti'nin faaliyetine gösterdiğiniz desteğe teşekkür ederim.

Bu önemli uğraktaki çalışmalarınızda başarılar, size ve ailelerinize sağlık, tüm yaşamınızda mutluluklar dilerim.

•

Çizilen yolda azimle yürüyelim

Kiev'de Ukrayna Komünist Partisi tüm cumhuriyet örgütü kadrolar toplantısında yapılan konuşma.

27 Haziran 1985

Sevgili Yoldaşlar,

Önce, SBKP Merkez Komitesi adına, Ukrayna Komünist Partisi tüm cumhuriyet örgütü kadrolar toplantısına katılanları ve, sizlerin aracılığıyla Sovyetler Ukrayna'sının tüm komünistlerini ve emekçilerini coşkuyla ve içtenlikle selamlamama izin verin.

Ukrayna'yı ziyaretim son buluyor; kısa sürdü, ama çok verimli oldu. Bu günler içinde, Kiev ve Dniepropetrovsk emekçi kolektifleri temsilcileriyle, parti, Sovyet ve ekonomi sorumlularıyla, bilginler, uzmanlar ve cumhuriyet yönetimiyle görüşmeler yaptık.

V. Şçerbitski'nin bugünkü konuşması, Ukrayna toprağındaki gezimden ve emekçilerle yaptığım konuşmalardan çıkan izlenimleri iyi bir biçimde tamamlıyor. Cumhuriyetinizi ziyaretimden çıkardığım başlıca sonuç, Sovyet yurttaşlarının, Parti'nin, Merkez Komitesi'nin plan ve faaliyetlerine duyduğu büyük ilgidir; bu ilgi, SBKP iç ve dış politikasının bütünüyle onaylanması ve desteklenmesi, Ukrayna emekçilerinin yurdumuzun iktisadi ve toplumsal gelişmesini hızlandırma görevlerinin yerine getirilmesi için daha fazla katkıda bulunma arzusu biçiminde ortaya çıkıyor.

Çalışmada ve siyasal aktiflikteki atılıma, Cumhuriyet

emekçilerinin, toplum yaşamımızın tüm alanlarında daha iyiye doğru değişimlere gösterdiği derin ilgiye, Parti politikasını onaylayıp desteklemelerine yüksek değer biçiyorum; tüm bunlara, SBKP çizgisinin doğruluğunun en inandırıcı göstergesi, ve aynı zamanda Ukrayna Komünist Partisi'nin yığınlar içinde yaptığı büyük örgütsel ve siyasal çalışmanın bir sonucu olarak değer veriyorum.

Ukrayna, en büyük federe cumhuriyetlerden biridir. Ukrayna, kalabalık ve yiğit işçi sınıfıyla, kolhoz köylülüğüyle, bilim ve kültürdeki seçkin simalarıyla, gerçek birer yurtsever ve enternasyonalist olan insanlarıyla gurur duyabilir.

Petrograd ve Moskova işçileri gibi, Ukrayna proletaryası da, Leninci Ekim bayrağını yükseltti. Rusya Federasyonu ve öbür cumhuriyetlerle birlikte Ukrayna Sovyeti, yüce Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'mizi kurma girişimine katıldı. Ukrayna'nın oğulları ve kızlarının, insanlığın en kötü düşmanı Alman faşizmine karşı kazanılan savaş-taki payı çok büyüktür.

SBKP Merkez Komitesi ve Sovyet Hükümeti, Parti ve tüm Sovyet yurttaşları, Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti komünistlerinin ve tüm halkının, yurdumuzun iktisadi ve savunma gücünün gelişip pekişmesine sağladığı büyük katkıya yüksek değer biçiyor.

Rus halkıyla, ülkemizdeki tüm uluslarla ve milliyetlerle kardeşçe bir bağlaşıklık içinde, öbür cumhuriyetlerimizle aynı yolu izleyen Ukrayna, günümüzde, gelişkin bir ekonomiye, ileri derecede eğitim görmüş bir halka, özgün ve içeriği bakımından Sosyalist bir kültüre sahip güçlü bir cumhuriyettir. Kısacası, şimdiye kadar yapılanların, gurur duyduğumuz parlak sonuçlar doğurduğunu söylemekte haklıyız.

Şu günlerde görüşme ve söyleşilerimizde birçok kez ifade edilen bir düşünceyi özellikle vurgulamak istiyorum: SBKP Merkez Komitesi'nin Nisan 1985 Tamüyeli Toplan-

tısı'nda belirlenen ve Parti'nin son belgelerinde geliştirilen, ülkenin iktisadi ve toplumsal gelişmesini hızlandırma programını kararlılıkla uygulayacağına insanlar derin bir inanç ve umut duyuyorlar. Bu, halkın Parti'ye, Merkez Komite-si'ne, Sovyet Hükümeti'ne verdiği bir görev ve yetkidir. Bu-nun gereğini yerine getirmek, Leninci Partimizin en önemli ve en zorunlu ödevidir.

Sizlerle görüşmemiz, Kongre'den önceki dönemde, on-birinci beşyılık planın son aşamasında yapıldığı için ayrı bir özellik kazanıyor. SBKP, XXVII. Kongresi'ni karşılı-yor. Parti kongresini, Sovyet toplumunun gelişmesinde ye-ni başarılarla karşılamak bir gelenektir. Daha sonra Par-ti'nin tüm cumhuriyet örgütünün somut pratik faaliyetleri üstüne birkaç şey söyleyeceğim, ama öncelikle esas üzerinde duracağım.

Beşyılık planın son ve bitiş yılı olan 1985'in iktisadi ve siyasal görevlerini başarıyla yerine getirmek için tüm ola-naklar seferber edilmelidir. Burada belirtildiğine göre, sı-nai üretimin gelişmesinde elde ettiği gelişme temposu ko-runduğu taktirde, Cumhuriyet'in bu yılı iyi bir biçimde ka-patacağını gösteriyor. O halde, bu görevi yerine getirmek için reel olanaklar vardır, ben bu anlayışı desteklemek ve her şeyin böyle olacağını ümit etmek istiyorum.

Bu, toplumsal planlarımızın gerçekleştirilmesini gü-vence altına almak bakımından çok önemlidir. Onikinci beşyılık plan yıllarında ekonomik gelişmeye iyi bir başlangıç sağlayabilmek bakımından da önemlidir. Yeni beşyılık plan döneminde görevlerimiz ve yapacaklarımızın çapı ülkenin geleceği bakımından büyük önem taşıyacaktır.

Genel olarak, içinde bulunulan durum, gündelik ve uzun erimli görevlerimizi aynı anda yapmamızı gerektiri-yor. Ne birini, ne de öbürünü gözden kaçıramayız.

Kongre öncesi dönem, her zaman bir bilanço çıkar-ma, başarıları değerlendirme, toplumun gelişmesinde or-taya çıkan olguları, eğilimleri çözümleme, aynı zamanda

da gelecek için dersler çıkarma zamanıdır. İncelememiz, kesin biçimini vermemiz ve kongrede onaylamamız gereken siyasal çizginin çerçevesi de işte bu temel üstünde çiziliyor; amaç, bu çizgiyi Kongre sonrasının siyasal çizgisine dönüştürmektir.

Daha önceki çalışmalarımızın sonuçlarını inceleme zorunluluğundan söz ederken, yalnızca onbirinci beşyılık plan dönemi yılların değil, daha uzun bir dönemi gözönüne alıyorum. Gelişmemizin derinlemesine bir çözümlemesini başlatmış olan XXVI. Kongre'dir. Bu kongreden beri, toplumumuzun yaşam ve faaliyetinin tüm yönlerini, öncelikle de ekonomiyi belirleyen süreçleri ayrıntılı bir biçimde inceledik.

Bu, bize, XXVII. Kongre'nin hemen öncesinde, üstelik kongre belge tasarıları hazırlanırken, yalnızca başarılarımızı gerçekçi bir gözle değerlendirmek, çalışmamızı baştan sona eleştirel bir yaklaşımla ele alma olanağı vermedi, aynı zamanda gelecek için yapıcı bir program hazırlama, neyin nasıl yapılacağını kararlaştırma, somut görevlerimizi, çalışma yönelimlerini belirleme, öncelikleri ortaya çıkarma, kaynakların nasıl en verimli biçimde paylaştırılacağını, Parti ve halk güçlerinin nasıl dağıtılacağını görme olanağını sağladı.

Bugün bu yönde sürdürdüğümüz çalışmanın karşılığını alacağımızdan eminim. Bize göre, keyfi ve aşırı sabırsız tutumlarla içiçe geçmiş iradecilikten kaynaklanmış hatalar kadar, artık geçerliği kalmamış eski tutucu yaklaşımların sürdürülmesine bağlı hatalar da kabul edilemez. Halkın söylediği gibi, sabreden derviş muradına erermiş. Yönelim seçilmiştir, çizilen yolda büyük ve emin adımlarla ilerlemek, belirlenen doğrultuyu kararlı bir biçimde yaşama geçirmek gerekiyor. Kararlılığa çok gereksinmemiz olacak. Toplumumuzun, içinden geçmekte olduğu aşamanın niteliğine ilişkin hepimiz açık bir görüş sahibi olmalı, yeni sorunların kaynağını saptamalı, ülkenin toplumsal-iktisadi ba-

kımdan daha ileri gelişme aşamalarına ulaşması için hangi pratik adımları atmamız gerektiğini bilmeliyiz.

Tüm bunlar, Kongre'de incelemek üzere hazırlayacağımız belgelerde yer almalıdır. Bu belgeler, Çalışma Raporu, Parti Programı'nın yeni redaksiyonu ve onikinci beş yıllık plan ve 2000 yılına kadarki dönem için Ülkenin İktisadi ve Toplumsal Gelişiminin Temel Tercihleri'dir.

Onikinci beş yıllık plan döneminde söylediklerimizi yapmazsak, daha önce başımıza geldiği gibi, zama yitirirsek, gelişmenin bugünkü aşamasında ve ekonomide, toplumsal yaşamda ve Parti ve halkın öbür faaliyet alanlarında ortaya çıkan sorunların çözümünde büyük kayıplara uğrayabiliriz. Onikinci beş yıllık plan hazırlanırken ve özellikle bu planı uygulama döneminde daha iyiye doğru, ciddi, etkili bir dönemeci almak için tüm olanakların kullanılmamasına izin veremeyiz. Bugün, görevlerin görevi işte budur.

Yoldaşlar, işin özünün, toplumun iktisadi ve toplumsal gelişmesini hızlandırmak olduğunu bir kaz daha vurgulamak istiyorum. Haziran'da SBKP Merkez Komitesi'nde bilimsel ve teknik ilerleme sorunları üstüne yaptığımız konferans, belirlenen stratejik yönündeki pratik görevlerimizi somutladı. Bu kollektif tartışma temelinde, bilimsel ve teknik ilerlemenin, ülkenin iktisadi ve toplumsal gelişmesini hızlandırmanın ve ekonomiyi daha da canlandırmanın en önemli aracı olduğu ortaya çıktı.

Birkaç gün önce Politbüro, bu konferansın sonuçlarını inceledi. Genel ve sorumlu olarak nitelediğim bu inceleme sırasında, konferansta yapılan çözümleme ve varılan sonuçların yanısıra yine bu toplantıda hazırlanan Parti ve halkın pratik faaliyet programının, ilkesel önem taşıdığı ve tutarlı bir biçimde ve sebatla gerçekleştirilmesi gerektiği kaydedildi.

Aynı zamanda, Parti ve halkın, ülkenin iktisadi ve toplumsal gelişmesine ilişkin yakıcı görevlerin yerine getiril-

mesini ertelememesi gerektiği, tersi durumda istenmeyecek iktisadi ve toplumsal sonuçlar doğabileceği kesin bir dille vurgulandı. Ayrıca, Parti, Sovyetler ve ulusal ekonomi organları düzeyinde, toplumsal örgütler ve emekçi kolektifleri düzeyinde, kısacası yüzyüze geldiğimiz sorunların karmaşık çözümünü güvence altına alacak tüm cephelerde pratik bir çalışmaya girişme zorunluluğu da belirtildi.

Bilimsel ve teknik ilerlemeyi ve bu temel üstünde ülkenin iktisadi ve toplumsal gelişimini hızlandırmayı amaçlayan önlemler sisteminin halkımızın temel yaşamsal çıkarlarına uygun düştüğünü gözönünde bulundururarak, hem iyice düşünüp tartışmak, hem de etkili bir biçimde davranmak zorundayız. Yoldaşlar, konferansımızın yalnızca ülke içinde değil, dışarıda da büyük bir yankı uyandırdığını söyleyebiliriz.

Sosyalizmin bitmez tükenmez olanaklarından yararlanılmasını temel alan yenilikçi büyük önlemler önerdik. İşte bu nedenle Parti ve halk, durumu iyimserlikle ele almada yerden göğe haklıdır. Şan ve şeref dolu uzun bir yol katettik, ilerlemek için güçlü bir siyasal ve iktisadi temel oluşturduk. Emekçilerin eğitimi bağlamında, çok büyük işler gerçekleştirdik, güçlü bir bilime, geniş bir yetenekli kadro potansiyeline sahibiz. En önemli toplumsal sorunları en iyi biçimde çözdük. Tüm bunlar, tarihsel önem taşıyan büyük başarılardır. Ve yarınki toplumsal-iktisadi ilerlemeler de, her şeyden önce bunlara dayanıyor.

Gelişme sürecinde yeni ve karmaşık bir döneme, toplumsal üretimin yoğunlaştırılması ve yapısal bakımdan yeniden yönlendirilmesi dönemine girdik. Daha hızla ilerlemek için yapacağımız birçok şey var daha. Hiç kuşkusuz, bu yolda güçlüklerle karşılaşacağız. Birçok görevin yerine getirilmesi sorunsuz olmayacaktır. Belki de, bu sorunlardan birkaçını bu beşyıllık plan döneminde çözüme kavuşturacağız. Ne demek istediğimi gayet iyi anladığınızı sanıyorum. Ama önemli olan, doğru bir yol çizmiş ve yapma-

mız gerekeni iyi biliyor olmamızdır. Durum böyleyse, önümüzdeki görevleri ve bunları hangi yollardan yerine getireceğimizi biliyorsak, bu çizginin yaşama geçirilmesinde tutarlı, kararlı ve enerjik olmalıyız. O halde söz ve davranış birliği, sorumluluk, örgütlenme ve disiplin konuları şimdi ilimizin odak noktasında olmalıdır, herkes böylesi bir sorumluluğun bilincine varmalıdır.

Konuşmalar sırasında, emekçiler, bizlerden başlattığımızı yılmadan sürdürmemizi istediler: Disiplini daha da güçlendirmek, düzeni sağlamak, işlerin peşini bırakmamak, ayaşlığa karşı savaşım vermek. Herkes, emin adımlarla ileriye doğru yürümemizi istiyor. Sizler de, faaliyetlerinizde bunu gözönüne almalısınız.

SBKP MK, Politbüro, Ukrayna parti örgütü, işçi sınıfı, kolhoz köylülüğü, aydınlar, cumhuriyetin tüm kent ve köy emekçileri, ülkenin önündeki karmaşık ve sorumluluk isteyen yeni görevleri başarıyla yerine getirmek için gerekeni yapacaklardır. Bu anlayışın, toplantımızda açıkça yansıdığını büyük bir hoşnutlukla görüyorum.

Ukrayna parti örgütü, SBKP'nin en güçlü ve sınanmış müfrezelerinden biridir. Ukrayna parti örgütü, parti ve halkın, hedeflerimizi ve komünizm ideallerini gerçekleştirmek için yürüttüğü savaşımın her zaman ön sıralarında yer almıştır ve bugün de yer almaktadır. Bundan sonra da aynı biçimde davranacağına eminiz.

Sovyetler Ukraynası'nın tüm iktisadi ve kültürel kuruculuk alanlarında kaydettiği başarıları, haklı olarak Ukrayna Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, onun yönetiminin ve parti tüm cumhuriyet örgütü kadrolarının büyük örgütçü faaliyetine bağlıyoruz.

SBKP Merkez Komitesi, Cumhuriyet'in yönetici kadrolarının faaliyetine yüksek değer biçiyor. Eminiz ki, bu kadrolar, yaptıkları çalışmayı yetkinleştirmeyi, bilgilerini ve deneyimlerini zenginleştirmeyi önlerine koyarlarsa, karşı karşıya bulunduğumuz yeni sorunların üstesinden gelebi-

leceklerdir.

Cumhuriyet ekonomisi, ülkemizin ulusal ekonomi kompleksinin en önemli halkalarından biridir. Bugün cumhuriyet, ülkemizin sanayi, tarım ve öbür sektörler üretiminin önemli bir bölümünü karşılıyor. Ukrayna, çok çeşitli tüketim mallarını üretiyor. Bilimsel ve teknik ilerleme alanında geniş kapsamlı bir çalışmayı, bilim ile üretimi bütünleştirme sürecini hızlandırma çabasını sürdürüyor. Sovyet biliminin dikkate değer bir öncü müfrezesi olan Ukrayna bilimler Akademisi'nin bu alandaki büyük katkısını özellikle belirtmek isterim.

Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ndeki başarılar, tüm öbür başarılarımız gibi, büyüktür ve tartışılmaz. Bu doğrudur ve gerçektir. Ama, Sovyet toplumunun bugünkü gelişme aşamasının gereksinimlerinden hareketle, daha ileri gitmek, tempomuzu hızlandırmak ve bunlara yeni bir içerik kazandırmak zorundayız.

Görüşmemizden yararlanarak, çalışmamızın bazı yönlerine değinmek istiyorum. Daha önce söylediğim gibi, bugün, öngördüğümüz ve ilerisi için tasarladığımız her şeyi doğru bir biçimde örgütlemek ve gerçekleştirmek gerekir. Bölgelerde, yörelerde ve cumhuriyetlerde, hazırlanan önlemlerin ayrıntılı açıklamasını yukarıdan beklemek ciddi bir hata olacaktır. Böylesi bir tutum, öngörülen değişikliklerin özünün, hem zihinlerde, hem de günlük faaliyetlerde ortaya çıkan nitelikçe yeni yaklaşımların özünün kavranamadığını gösterir.

Yukarıdan aşağı herkesin çalışmasının, baştan sona yeniden biçimlendirilmesine, her emekçinin tam bir özveri göstermesine gereksinme duyuyoruz. Bütün işin özü, Parti'nin yönergelerinden ve ilkesel direktiflerinden hareketle, cumhuriyet, bölge, ilçe, gruplaşma, işletme, sektör ve hatta çalışma birimi düzeyindeki özgül özellikleri dikkate alarak, ekonominin verimliliğini hızla yükseltecek yol ve yöntemlerin belirlenmesidir. Görüşmemizin amacı, tam da bu-

dur. Elde edilenleri nesnel biçimde değerlendirmek, varolan eksiklikleri eleştirel biçimde ve ısrarla ele almak, kaynaklarımızı ve olanaklarımızı daha derinlemesine tahlil etmek önem taşıyor. Yoldaşların bana söylediğine göre sizler daha şimdiden bu yönde hareket ediyorsunuz, ama yine de bu çalışmayı yoğunlaştırmak gerekiyor.

Başlıca kaynağımızın, ulusal ekonomimizde daha şimdiden yaratılmış bulunan temel olduğunu, iktisadi ve toplumsal gelişmede gerçekleştirilenlerin tümü olduğunu dikkate almak gerekiyor. Ve işte ilk görevimiz, bu temeli, yaratılmış bulunan potansiyeli bütünüyle kullanmaktır. Oysa, bazı sorumlularla önümüzdeki işlerin niteliği, yeniliği ve çapı üstüne konuştuğumuzda, birçoğu hemen büyük maddi kaynakların kendilerine verilmesi konusunu gündeme getiriyorlar. Kaynak, elbette gereklidir. Bu çok açık. Ama, üretilen birim ulusal gelir başına yapılan her tür kaynak harcamasının bizde çok yüksek olduğunu gözönünde tutmak gerekir. Bunları kısmak hem gerekli, hem de bizim elimizdedir; bunu yapabiliriz. Var olan kaynaklarla, yeni tekniklere, yeni teknolojilere, ekonomik rejime, örgütlenmeye, savurganlıkla savaşıma dayanarak ulusal geliri büyük ölçüde artırabiliriz. O halde, cumhuriyet ve tek tek her bölge, daha büyük ve daha sorumlu görevleri yerine getirebilir.

Bu beşyılık plan döneminde, cumhuriyette her ulusal gelir artışının, ilk kez emek üretkenliğinin artması sayesinde gerçekleştiğini belirtmekten büyük bir mutluluk duyuyorum. Bu çok önemli bir olgudur. Başarı tablonuza toplumsal üretimde maddi kaynak harcamalarının düşürülmesini de eklemek gerekir. Öte yandan, başarıları unutmadan, sınai ve tarımsal üretim artışında, iş hacminde ve başka bazı önemli göstergelerde cumhuriyetin, son dört yılda, beşyılık plan görevlerine göre geri kaldığını da belirtmek gerekiyor.

Bölgelerin ve bir bütün olarak cumhuriyetin, bu yıl

ve önümüzdeki beş yıllık plan döneminde, iktisadi gelişme temposunu yoğunlaştırma olanaklarına sahip olduğuna hepimizin kesin biçimde inandığını sanıyorum. Birkaç örnek vererek sizleri bu olaylar üzerinde düşünmeye çağırıyorum.

Bize göre, Cumhuriyet'te toplumsal emek üretkenliği daha yüksek olabilirdi. Halen, ulusal ortalamanın altındadır. Elbette, emek üretkenliği göstergesini birçok etken belirliyor. Ama doğa koşulları, üretim ve bilim potansiyeli, kadrolar, hem de yalnızca yönetici kadroların değil işçilerin, kolhozcuların, bilim adamlarının ve teknisyenlerin yetişkinlik düzeyi, Ukrayna'da, öbür cumhuriyetlerdekinden daha düşük değildir. İşte bu nedenle emeğin üretkenliğinde ve üretimin verimliliğinde daha hızlı bir artışa ulaşmanın tüm koşulları vardır. Sizlerin de zaten bu çalışmayı başlatmış olmanız iyi bir durum.

Son yıllarda kurulan ya da yeniden yapılan işletmelerin kapasitelerinin hizmete girmesindeki yavaşlık nedeniyle Cumhuriyet, her yıl, projelere göre, milyarlarca ruble yitiriyor. Yeni kapasiteler öngörölmüş sürelerde hizmete geçirilmiş olsaydı, geçtiğimiz yıl içinde sanayi üretimindeki artış temposu, uzmanların tahminine göre, yüzde 1,5-2 arasında daha yüksek olabilirdi.

Başka bir örnek. İşyerinin denetlendiği gün emek üretkenliğinde belirgin bir artışa tanık olunan Minsk otomobil fabrikasından daha önce de söz etmiştim. Geniş yankı uyandırdığı, bazı yoldaşlar tek bir fabrika örneğinin genelleştirilemeyeceği biçiminde görüşler ileri sürdüğü için bu konuya bugün yeniden değiniyorum.

SBKP MK'nın Ekonomi Bölümü, İstatistikler Başmüdürlüğü'nü, bu konuyu, çok sayıda işyerini ele alarak incelemekle görevlendirdi. Bu yılın Mayıs ayında, ülkenin farklı bölge ve cumhuriyetlerinde makina yapımında, hafif sanayi ve gıda sanayiinde faaliyet gösteren 16 işyerindeki çalışma düzeni denetlendi. Soruşturma sonuçları, daha önceki sonucu doğruladı. Bunların çoğunda emek üretken-

liği, o gün, yüzde 10-20 arttı. Böylece, farklı sektörlerde, ülkenin farklı cumhuriyetlerinde ve alanlarında, aynı olgu gözlemlendi; demek ki, etkisini hızla gösterebilecek etkenler sayesinde gelişmemizi hızlandıracak büyük olanaklara sahibiz.

İş sürecindeki görevlerin, işlevselliklerinin sınanması temelinde rasyonelleştirilmesi gibi bilimsel yaklaşımın güzel örneklerini verdiniz. Bu ilerici yöntem, Dniepropetrovsk kombine (birleşik) makine fabrikasında sona ermekte olan beşyılık plan döneminde, 700'den çok donanım biriminin iş sürecinden çıkartılmasını, başka üretim sektörlerinin ek-siğini kapamak üzere 600'den fazla işçinin yerinin değiştirilmesini olanaklı kıldı; bu, başka işletmelerin de, bu çalışmayı örnek alabileceklerini ve almaları gerektiğini gösteriyor.

Ekonomimizin olanaklarını ayrıntılarıyla ve derinlemesine öğrenmek önem taşıyor. Bildiğiniz gibi, Mayıs ayında, MK Politbürosu, onikinci beşyılık plan ve daha uzun bir perspektif için, SSCB'nin iktisadi ve toplumsal gelişmesinin temel tercihleri tasarısını inceledi ve ilkesel olarak onayladı. Bu tasarı, ulusal ekonomide ciddi bir takım değişimleri, ekonominin yapısının yetkinleştirilmesini öngörüyor. Aynı zamanda sınai üretimin artmasında, Gıda Programı görevlerinin yerine getirilmesinde tempoların hızlandırılmasını da öngörüyor. Üretim aygıtının geniş ölçüde modernleştirilmesi isteniyor. Gerek makine yapımının gelişmesindeki, gerekse üretimin yenilenmesindeki tempo büyük ölçüde artırılacaktır. Tasarı, geniş bir toplumsal programı içeriyor. Bununla birlikte, şimdilik tasarıdan bütünüyle hoşnut olduğumuzu söyleyemeyiz. Henüz, deyim yerindeyse, her şeyi tasarlamayı ve uyumlu kılmayı başaramadık. Tasarı konusunda çalışma sürdürülüyor.

Tasarıları daha iyi temellendirmek için, partinin, sovyetlerin, sendikaların ve Konsomol'un iktisadi kuruluşları, geniş emekçi yığınlarını bu çalışmaya katarak, işletme-

lere gönderilen kontrol rakamlarını inceden inceye incelemeli, bunlara sağlam bir temel yaratmalı, bunlara özgü örgütsel ve teknik önlemleri hazırlamalıdır. SBKP Merkez Komitesi'nin bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırma sorunları konulu konferansında oluşturulan düşünceler, yargılar, beşyılık planın görevlerinde dile gelmelidir. Politbüro'nun isteği bu yöndedir. Teknik ilerlemenin, bilimin, üretimin en yetkin örgütlenmesinin, öncü deneyimin, tasarruf sisteminin, savurganlığa ve kötü yönetime son vermenin bize neler kazandırabileceğini özenle inceleyip tartmak ve tüm bunları ileriye dönük planlarımızda hesaba katmak gerekiyor.

Bu konuların SBKP MK Politbürosu'nda ve Ukrayna Komünist Partisi Merkez Komitesi'nde ve hükümette incelenmesinden sonra, cumhuriyet, onikinci beşyılık döneme ait tasarıları kesinleştirmek için birtakım ek olanaklar ve kaynaklar bulacaktır.

Ukrayna, ülkenin önemli bir metalürji ve enerji merkezidir. Bu, parti örgütünü, ülkenin gelişme sorunlarını sürekli olarak ilgisinin odak noktasında tutmaya zorluyor. Zaten parti örgütü de böyle davranıyor; bununla birlikte Cumhuriyet'in demir-çelik alanındaki çalışması istikrarlı değil, üretim planlarını yerine getiremiyor. Bu sanayi kolunun bazı iktisadi göstergelerinde bir gerileme görülüyor. Bu konudaki sorumluluk, ilgili federasyon ve cumhuriyet organlarına aittir. Ukrayna'da demir-çelik üretiminin çapı öylesine büyük ki, ulusal düzeyde önem taşıyor. Bu nedenle, ortak çabalarımızla bu durumu düzeltmek, öncelikle Merkez Komitesi ve Hükümet kararlarında, özellikle demir-çelik alanındaki kararlarda öngörülenleri gerçekleştirmek gerekiyor. Ama, büyük bir olasılıkla, bu konuyu yeniden incelemek, ek önlemler düşünmek yerinde olacaktır.

Bildiğiniz gibi enerji programında kömür çıkarımı, özellikle Ukrayna'da büyük bir rol oynuyor. Cumhuriyet madencileri çalışmalarında yüksek sonuçlar elde ederek,

ülke ekonomisinin güçlenmesinde her zaman ileri konumlarda bulunmuşlardır; Stahanov'un geleneklerini bugün de büyük bir onurla sürdürüyorlar. Örneğin, on maden ocağındaki kollektifler, daha şimdiden beşyıllık plan hedeflerini gerçekleştirdiler. Ancak, cumhuriyetin kömür çıkarımı (istihracı), bütünü bakımından, beşyıllık plan görevlerinin gerisindedir. Birçok açık hava madeni ve kömür ocağı, öngörülen kapasitelerine ulaşamadı. Elbette, Donbass havzası madencilerinin birtakım güçlükleri, askıya alınmış sorunları vardır; çalışma koşulları da karmaşıklaşmıştır. Bu nedenle bu önemli sorunlara da, bilimsel ve teknik ilerleme yolunda çözüm aramak gerekiyor.

Hepimiz, makine yapım sanayisiyle daha somut bir biçimde ilgilenmeliyiz. Nitekim, bilimsel ve teknik devrimden yararlanılmasına ilişkin planlarımız, her şeyden önce bu sanayi koluna bağlıdır. Halen, makine yapımının hızlı gelişimi konusunda federasyon düzeyinde bir program hazırlanıyor. Bu alanda, doğru hareket noktaları saptanması çok önemlidir. Bazı yoldaşlar, bugünden yarına yeni yeni fabrikaların ortaya çıkmasını, donanım tesliminin büyük ölçüde artmasını vb. bekliyor. Ama bu tutum, gerçek durumu bilmezden gelmek demektir. Böylesi bir yola girdiğimiz taktirde, kayıplarımız büyük olabilir; çünkü makine yapım sektörünü modernleştirmek ve ardından da bu temel üzerinde bilimsel ve teknik ilerleme sayesinde ulusal ekonominin tüm sektörlerini dönüşüme uğratmak için belli bir zaman gereklidir.

Cumhuriyetinizde güçlü bir makine yapım kompleksi oluştu; yaklaşık 500 gruplaşma ve fabrika, 150 enstitü ve inceleme bürosu vardır. Bu, muazzam bir güçtür. Bunu kullanarak gerekli daha modern teknikler üretilir. Cumhuriyet makine yapım sanayisinin ne gibi kaynaklara sahip olduğuna bakalım. İşletmelerdeki maden işleme donanımlarının sürekli kullanım katsayısı 1,4'tür; bunların birçoğu, kapasitelerinin ancak yüzde 75-80'ini kullanıyor.

Son zamanlarda, kaliteden, üretim tekniğinin yükseltilmesinden çok söz ettik. Ukrayna'da bu yönde çok şey yapıldı. Bir yılda, işletmelerinizde 1000'den çok yeni sanayi ürününün seri üretimine başlandı. Bunların birçoğu, haklı bir başarı elde etti. Bununla birlikte, makine yapımında üretim kalitesi sorunu güncelliğini koruyor. Nitekim, fabrikalarınızda üretilen makine ve donanımın kötü kalitesi nedeniyle, Gosstandart, makine üretimini birçok kez yasakladı. Teknolojik disiplinin gevşemesi, bu durumun başlıca nedenlerinden biridir; bu disiplini, tüm yollarla güçlendirmek gerekiyor. Ürünlerin kalitesini iyileştirmek için, teknolojik disiplin etkeni sayesinde yapılabilecek olanı, henüz tam olarak kavradığımızı sanmıyorum.

Güncel sorunların yanı sıra, dikkatimiz, bugün her zamankinden daha çok, makine yapımında öncü sektörler üzerinde toplanmalıdır. Daha şimdiden, elektronik, bilişim (enformatik), esnek otomatikleşmiş sistemler, vb. alanlarında önemli kararlar aldık. Elimizde bilimsel çalışmalar, değerli hazırlıklar var. Görevimiz, bunları, olabildiğince hızlı bir biçimde uygulamaktır.

Dahası, bilime de daha fazla dikkat etmemiz gerekiyor. Bilimsel kadro potansiyelimiz muazzamdır. Aynı zamanda, bazı deneme üretimlerinin, bazı bilimsel aygıtların eksikliğini hissediyoruz. Bilginlerimizin, her zaman bu olanaklara yeterince sahip olduğunu söyleyemeyiz. Bilimler Akademisi'ne bağlı kuruluşlarda, sektörel araştırma enstitülerinde, ülkenin yüksek öğrenim kurumlarında bilimsel çalışmaların çapını genişletmek ve düzeyini yükseltmek için, maddi temeli güçlendirip geliştirmek gerekir.

Bu konuda, E. Paton Elektrik Kaynağı Enstitüsü'ne yaptığım ziyaretin bıraktığı etkili izlenimden söz etmek istiyorum. Bu Enstitü'den, bilimsel kadrolarından, ve başarılarından çok söz edildiğini daha önce de duymuştum. Şimdi bu Enstitü'yü çok daha derinlemesine tanıma olanağını buldum. Enstitü, ulusal ekonomiye, bilimsel ve tek-

nik ilerlemeye ilişkin çok önemli sorunları başarıyla çözmeyi başardı. Temel araştırmaları, yaratıcı düşünceyi, yaratıcı çalışmayı, iktisadi kuruculuğun, yeni teknik ve teknolojilerin bulunup üretime sokulmasının gereksinimlerine bağlama olanağı veren etkili birtakım biçimler bulundu. Ülkemiz bilim dünyasının, Enstitü'nün deneyiminden yararlanma yolları üstünde düşünmek yerinde olur. Bu konuyu Moskova'da bir kez daha ele almayı gerekli görüyorum.

Kesimler düzeyindeki araştırma, inceleme ve tasarım örgütlerinden ciddi istemlerde bulunma durumundayız. Bunların bazıları çok az verimlidir. Kısa bir süre öncesine kadar, Harkov "Elektrotiaymak" fabrikası teknolojik araştırma, inceleme ve tasarım enstitüsü, bu alanın en iyilerinden biriydi. Burada birçok iyi elektrikli makineler yapıldı; ancak son yıllarda Enstitü, çağdaş gerekleri karşılamak üzere yükselenmedi. Ukrayna inceleme ve tasarım örgütleri araştırmacı ve emekçilerinin, gelişmemizin gereksinmelerini dikkate aldıkları, bilim ile yaşam arasındaki ilişkileri köklü bir biçimde ilerletmek ve toplumsal üretimin verimliliğini büyük ölçüde artırmak için var olan deneyimden yararlandıkları kanısındayım.

Parti'nin Ukrayna örgütü, bu sorunlarla uzun süredir ilgileniyor, büyük bir deneyim kazandı, ve, bana göre, bu sorunların nasıl çözülmesi gerektiği konusunda örnek olabilir. Ukrayna, bugünden başlayarak ve yarın daha da büyük ölçüde, bilimsel kazanımları nasıl kullanmak, bunları üretime pratik olarak ve daha güçlü bir biçimde nasıl bağlamak gerektiğini gösteren gerçek bir poligon olabilir. Parti örgütünüzün, bu alanda örnek bir çalışma yapabilmesi için herşeye sahiptir.

Yoldaşlar,

Ukrayna, ülkenin en büyük tarım bölgesidir. Gıda programının başarısı, ekonomik gelişmenin genel göstergeleri büyük ölçüde Ukrayna'daki duruma bağlıdır.

Ukrayna tarımsal-sanayi kompleksinde güçlü bir üretim ve teknik potansiyelin yaratıldığını belirtmek gerekir. Dahası, Ukraynalılar toprağı işlemeyi çok iyi biliyorlar. İşletmelerin çoğunda örgütlenme ve disiplin yerindedir. Yine de herşey gerektiğı gibi yapılamadı, ama bu düzeye ulaşmak, işin niteliğini iyileştirmek için birtakım olanaklar vardır.

Çünkü daha şimdiden onlarca kolhoz ve sovhoz, bazı ilçeler, hektar başına tahıl üretiminde 40-50 kentallık, şeker pancarında 400-500 kentallık, inek başına süt üretiminde 4000 kg'lık bir verimlilik düzeyine ulaştı. Üretimde verimliliğı artırmayı amaçlayan birçok değerli önlemleri geniş bir biçimde uyguladınız; bu da ülkenin başka bölgelerinde araştırmaları özendirdi. Bunları söylerken, Harkov bölgesinde kimyasal gübre kullanım yöntemlerinin hazırlanıp uygulanmasını; sınai teknolojilerin ve yeni melez tohumların Kirovograd, Dniepropetrovsk bölgelerinde ve başka yerlerde tohumluk mısır üretiminde uygulanması deneyimini; toprağın işlenmesinde toprağı koruyucu yöntemlerin uygulanmasını; et ve süt üretiminde yoğun yöntemlerin kullanılmasını; kırsal kesimde toplumsal koşulları temelden iyileştirmeyi amaçlayan önlemler paketinin uygulanmasını, vb. gözümün önüne getiriyorum. Kısacası, cumhuriyet tarımı, zengin bir deneyime, çok büyük doğal ve iktisadi potansiyellere sahiptir.

Ukraynalılar'ın toprağı sevdikleri ve onu işlemeyi bildikleri açıktır. Yine de, sizlere, Gıda Programı'nın gerçekleştirilmesi üstüne birkaç söz söylemek yerinde olacaktır. Son yıllarda, önemli bazı tarımsal ürünlerin üretiminde ve devlete satımında önemli dalgalanmalar gözlemlendi. Tahıl ekonomisinin durumu özellikle kaygı vericidir. Cumhuriyet, tahıl gereksinimini her zaman kendi üretimiyle karşılayamıyor. Sert ve değerli buğday türlerinde verim ve kalite düştü; bütünü itibarıyla bakıldığında tarımsal üretimde büyüme hızı, son yıllarda geriledi. Doğal olarak başta sizler

olmak üzere, hiç kimse bu durumdan hoşnut değil.

Bu durum, insanı düşünmeye yöneltiyor. Nitekim, her bölgede, en zor yıllarda, yan yana olmalarına karşın, farklı sonuçlar elde eden işletmeler görülüyor. Elbette hava koşulları kendini hissettiriyor; bunu anlıyorum. Peki ya sonra? Bu konuda karşılıklı olarak vah vah diyebiliriz, ya sonra? İklimi değiştiremeyeceğimiz açık. Buna karşılık, tarımımızı iklime uyarlayabiliriz ve hatta uyarlamalıyız; böylece iklim koşullarının etkisini azaltabiliriz ve azaltmalıyız.

Tahıl sorununu çözmeliyiz; bu yönde daha hızlı bir ilerleme sağlamalıyız. Genel olarak, bu görevi, ünlü kolhoz emektarı M. Posmitni gibi yerine getirmek gerekir. Cumhuriyette düzenlenen toplantılardan birinde Posmitni şöyle diyordu: Bizim oralarda bir söz vardır: Gökten taş da yağsa, hektar başına 40 kental tahılımı alırım.

Bugün kırsal kesimin elindeki maddi ve insani kaynaklarının verimli biçimde kullanımı ve tarımda iyi bir örgütlenme sayesinde, üretim miktarı güvence altına alınmış büyük tahıl alanları kurabiliriz. Ukrayna'nın ve ülkenin öbür bölgelerinin öz deneyimleri, kaynakların toplulaştırılmasıyla daha yüksek bir sonuç elde edebileceğini gösteriyor.

Nadasa bırakılmış toprakları ya da, baklagil, çok yıllık bitki ve nitelikli başka bitki ekili tarlaları hasattan sonra ele alsak, bunlara sulanan kimi toprakları eklesek ve bunları madensel ve organik gübreyle beslesek, tarım ilaçlarını kullansak, en iyi kadrolardan yararlansak, tüm bu alanlarda, yoğun bir teknoloji uygulayarak, istenen miktarda tahıl elde etmek olanaklı olur.

O halde bu yolda ilerlemek, maddi kaynakları her şeyden önce en büyük sonucun alınabileceği yerlere yöneltmek gerekiyor. Gübre bir tarlaya, tohumlar bir başkasına, tarım ilaçları bir üçüncüsüne verildiğinde, kaynakların böylece dağılması hiçbir olumlu sonuç vermez. Kolhoz ve sovhozlar, günümüzde, genel olarak teknik araçlarla donatılmıştır. O halde başka kaynakların toplulaştırılması ge-

rekir. Özellikle, önümüzdeki beş yıllık plan döneminde gübre teslimatında öngörülen her artış, öncelikle tahıl üretim bölgelerine yönelmelidir.

SBKP MK, Ukrayna parti örgütünün ve kadrolarının, Ukrayna Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Politbürosu'nun gerekli çözümleri bulacağını ve tahıl üretimini ve stoğunu artırıcı, tahıl ekonomisinde istikrarı güçlendirip geliştirici önlemleri alacağını umuyor.

Ukrayna, bugün hayvancılığı geliştirmenin doğru yoluna, entansif (yoğun) hayvancılık yoluna girmiş bulunuyor. Bu alanda, tür ıslahı sorunlarına, gerekli verimlilik düzeyini sağlayabilmek için etkili bir yemlik bitki temelının oluşturulmasına büyük önem veriliyor. Hayvancılık sektöründe çalışan emekçilerin örgütsel ve toplumsal sorunları da çözülme yolundadır. Çalışmalarda doğru bir yola girilmiştir; ben bunu destekliyorum.

Hiç kuşkusuz, tarımsal üretimi yönetmek kolay bir iş değildir. O halde tüm kolların temsilcileri, tarımsal-sanayi kompleksinin sorunlarına anlayışla yaklaşmalıdırlar. Gıda sorunu tüm partiyi, tüm halkı ilgilendiriyor. Parti, MK'nın 1982 Mayıs Tamüyeli Toplantısı'nda bu sorunu böyle ortaya koydu, bu çizgiyi bugün de sürdürüyoruz. Kırsal kesimden gelen siparişler, kırsal kesimin gereksinimleri, ne olursa olsun, hepimizi ilgilendiriyor yoldaşlar. Mayıs Tamüyeli Toplantısı'nda söylenen her şey geçerliğini koruyor; ekonominin bu sektörünü desteklemek gerekiyor.

1965'ten ve MK'nın Mayıs Tamüyeli Toplantısı'ndan beri tarım sektöründe yaptığımız büyük çalışma, bu sektörde yaratılmış olan potansiyelin etkili kullanımının öncelikli görev durumuna geldiği bir aşamaya ulaşmamızı sağladı. Bununla birlikte, ekonominin bu sektöründe verilmiş olanları ya da verilenleri kullanmak söz konusu olduğunda, bazıları ölçüyü kaçıırken, öbürleri sorumluluk ve devlete yaraşır davranış duygusundan yoksun olduklarını gösteriyorlar. Fonların, hiç bir sonuç almadan "yutulması"

Kabul edilemez. Parti, çalışma karşısındaki bu tutumu incelemeli, eleştirmeli ve hesabını sormalıdır. Üstelik, büyüyen maddi temelin, tüm işletmelerin verimli olabilmesi için gerekli iktisadi koşulları sağlama olanağını verdiği koşullarda, bu daha da gereklidir.

Hiç kuşkusuz, henüz çözüme kavuşturulmamış birtakım sorunlar vardır; ancak devlet, tarımsal-sanayi kompleksinin güçlenmesi ve normal bir biçimde çalışması için çok şey yaptı. O halde, bu sektörde çalışan herkesten, kolhoz ve sovhoz yöneticilerinden, tarımsal-sanayi kompleksi içinde yer alan tüm öbür kurumların yöneticilerinden görevlerini yerine getirmelerini istemek gerekiyor.

Şimdi sıra da büyük işlerden söz edelim. Evet, çok şey inşa ediyoruz. Onbirinci beşyılık planın, kapsamı bakımından benzeri görülmedik yatırım programı sona eriyor. Yoldaşlar, ülkede kullanılan sabit üretim fonlarının üçte biri, son beş yıl içinde yaratıldı. Cumhuriyetinizdeki yaratıcı insanların eserinden gurur duyabilirsiniz. Zaporojiye, Güney Ukrayna, Rovno, Çernobil gibi büyük nükleer elektrik santralleri hizmete açıldı. Dniepropetrovsk'ta Cerjinski metalürji kombinasyonunun oksijen konvertisörü atölyesi, Jdanov'da İliç metalürji kombinasyonunun hadde makinesi-3000, Lisitsçansk rafinerisinde ek petrol işleme tesisleri gibi birinci sınıf işler gerçekleştirildi. Sanayi ve tarımda daha başka birçok eser işletmeye açıldı. Büyük bir toplumsal-kültürel amaçlı tesis yapım programı uygulanıyor. Yaratıcı insanların gerçekleştirdiği böylesi görkemli işler, ülkenin görünümünü, Sovyet yurttaşlarının yaşama ve çalışma koşullarını değişikliğe uğrattıyor.

Genel olarak yatırımların yapısında yapılacak değişiklikleri net bir biçimde belirledik. Çalışmakta olan işyerlerinin teknik bakımdan yeniden donatılmasına ve yeniden yapılanmasına ağırlık verildi. Merkez Komitesi konferansında, büyük işlerin durumunu bir kez daha derinliğine tahlil ettik. Şu yargıya vardık yoldaşlar: Büyük işler alanında

varolan durumu değiştirmezsek, teknik ilerlemeyi hızlandırmak ve üretimde verimliliği artırmak zor olacaktır. Neden? Herşeyden önce, kimi zaman bilirkişi aşamasında rafa kaldırılan projeler yapmak için yıllar yitiriyoruz. Sonra, inşaat işleri, öngörölenden iki ya da üç kat uzun sürüyor. Birçok işyerinin, öngörülen üretim kapasitesine ulaşmak için yıllarca bekleyemeyeceğini de eklemek gerekir. Dolayısıyla büyük işlerde durumu kökünden değişirmediğimiz takdirde, bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırma görevini yerine getiremeyiz. Birincisi bu.

İkincisi, büyük işleri, faaliyetteki üretim potansiyelinin yeniden yapılanmasına doğru yönlendirmezsek, hiç çekinmeden söylüyorum, ekonomimizin yoğunlaşması sorununu da çözemeyiz. Çünkü üretimin büyük bölümü varolan potansiyelle gerçeleştirilecektir. Bu nedenle, herşeyden önce var olan potansiyelin teknik düzeyini yükseltmek gerekir. Dolayısıyla, yaratıcı insanlarımız bu çalışmaya aktif bir biçimde girişmeli, yeniden yapılanma çalışmasını daha geniş olarak yürütmelidirler.

Bu alanda, federal organlardan kaynaklanan bir takım sorunlar olduğu görüşündeyim. İnceleme kuruluşlarını, işyerlerinin yeniden yapılanmasında daha aktif bir biçimde çalışmaya yöneltmek gerekiyor. Bu konuda her işkolun özelliklerini dikkate almak, yaratıcı insanlarımız için yeni ölçüler geliştirmek ve daha birçok şey yapmak gerekiyor. Tüm bunlar yapılmalıdır. Ama önemli olan, yineliyorum, yaratıcı insanlarımızı bu hedeflere doğru kesinlikle yönlendirmek gerekiyor. Oysa, deyim yerindeyse, bu insanlar, yeniden yapılanma çalışmasından şeytandan korkar gibi korkuyorlar. Öte yandan, teknik düzeyde bir yeniden yapılanma olanaklarını, işyerlerindeki güçlerde aramak durumundayız. Nitekim, kaynakları yeniden paylaştırırken, bu son yöntemi de dikkate almalıyız. Bir başka deyişle, herşeyden önce yeniden yapılanmanın gereksinimleri için gerekli kaynakları sağlamak gerekir.

Görüşmemizde vurgulamak istediğim iki temel düşünce, işte bunlardır. Bölgelerdeki büyük işlerin durumunu daha ayrıntılı olarak incelemek gerekir. Dün, Dniepropetrovsk'da inşaat kuruluşlarının, ivedi görevleri gerçekleştirmek için gerekli kapasiteden yoksuk olduklarını gözlemledik. Kırım'da dört büyük kimya işletmesi aynı anda yapılıyor, ama bölgenin taşeron kapasitesi, bu işletmelerin az ya da çok kısaltılmış sürelerde yapım ve montajını gerçekleştirmeye yetmiyor.

Hepinizden, büyük işlerin içinde bulunduğu durumu daha da iyileştirme yolları üstüne düşünmenizi rica ediyorum. Birçok sorunun, öncelikle bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırma sorununun anahtarı buradadır.

Yoldaşlar, Parti, ulusal ekonominin yönetiminde sosyalizme özgü ilkeler temelinde bütünsel bir sistemin oluşturulmasını kararlaştırdı. Sosyalist ekonominin planlı gelişmesinin üstünlüklerini kullanmak, işte yaklaşımımız budur.

Ulusal ekonominin başlıca gelişme yönlerini, piyasa ya da kendiliğinden güçler değil, herşeyden önce plan belirlemelidir. Aynı zamanda planlamada yeni yaklaşımları uygulamak, iktisadi kaldıraçları etkin bir biçimde kullanmak, emekçi kollektiflerine daha fazla girişim özgürlüğü tanımak gerekiyor. Federasyon düzeyinde, federe bir cumhuriyet, bir bölge, bir bakanlık, bir işletme düzeyinde planlamanması gerekenler net bir biçimde belirlenmelidir.

Günümüzde, bu alanda henüz birçok eksiklik var. O halde deneme aşamasından, doğrulanmış iktisadi yönetim biçimlerinin geniş ve genel bir uygulamasına daha hızlı bir biçimde geçmeliyiz. Şimdiden, önümüzdeki dönemde, deneme sırasında doğrulanmış yeni ilke ve kuralların, sanayi üretiminin yarısından fazlasını sağlayan işyerlerini kapsayacağını öngörüyoruz; hedef bu çalışmayı onikinci beşyillik plan döneminde tamamlamaktır.

Bugün için dikkati hangi konu üzerinde toplamak ge-

rekiyor? Öncelikle, iktisadi yönetimin yeni koşullarını yaşama geçirmeyi amaçlayan örgütlenme çalışmasını iyileştirmek, bu temel üstünde daha yüksek sonuçlara ulaşmak gerekiyor. Ukrayna Gıda Sanayisi Bakanlığı'nın iyi bir deneyim edindiğini söylemek yerinde olur. Burada her üretim artışı, emek üretkenliğinin yükselmesi sayesinde elde edildi. Mesleklerin bir yerde toplanması sonucunda, yaklaşık 2000 kişilik bir tasarruf sağlandı. Ürün teslimatı sözleşmelerine bütünüyle uyuldu. Ukrayna parti örgütü, bu sorunla yakından ilgilendi ve yeni iktisadi mekanizmayı oluşturan öğelerin hazırlanmasına belirgin bir katkıda bulundu.

İktisadi mekanizmayı yetkinleştirme uğraşının kesiksiz bir süreç olduğunu unutmamak gerekir. Ama bir ya da iki yıl içinde bir şeyler gerçekleştiremezse, paniğe kapılmamak, ama daha etkili yaklaşımlar araştırmak, bugün kullandıklarımızı yetkinleştirmek ve daha ileriye gitmek gerekir. İktisadi mekanizmayı, özellikle bilimsel ve teknik ilerlemenin özendirilmesi yönünde etkin bir biçimde yetkinleştirmek amacıyla, bu yönde kararlı bir biçimde çalışmalıyız.

Dün, Dniepropetrovsk'ta, yönetim ve planlama sistemini geliştirmemiz, bakanlıkların ve yönetimlerin çalışmalarının sonuçları konusundaki sorumluluklarını artırmamız, tüm yönetim aygıtının çalışmasını iyileştirmemiz gerektiği söylendi. Yönetimin yetersizlikleri, bugün bilimsel ve teknik ilerlemeyi sekteye uğratıyor. Parti, şimdi her türlü aşırılıktan, ani girişimlerden kaçınarak, ekonomi sorumlularından, cumhuriyet, bölge ve arazi parti örgütleri yöneticilerinden görüş alarak bu çalışmayı sağlam bir biçimde, iyice düşünüp taşınarak ve sükûnet içinde başarıya ulaştırmak için yeterince güç ve deneyime sahiptir. Bu alanda kişisel çıkarlar değil, ülkenin gelişiminin ve halkın refah düzeyinin yükseltilmesinin çıkarları ağır basmalıdır.

Yoldaşlar, daha hızlı bir bilimsel ve teknik ilerleme sağ-

lamak için, kadrolar alanında önemli çalışmalar yapmalıyız. Yetenekli kadrolarımız var. Ama bugünkü koşullarda, onlarda farklı bir biçimde çalışmak zorundadırlar. Yoldaşlar, herkes öğrenmeli ve yeniden öğrenmelidir. Tek tek her birimiz böyle davranmalıyız, her birimizin görevi budur. İnsanın kendine yönelik çalışmasının yerini hiçbir okulun tutamayacağını unutmamak gerekir. Ayrıca yöneticilerin bir bilgi yenileme sisteminden geçirilmesi gerekiyor; bu, onların, ekonomik gelişmeyi niteleyen bilimsel ve teknik düşüncenin eğilimlerini daha iyi anlamalarını sağlayacaktır. Bu görevi, parti örgütleri üstlenmelidir. Aynı zamanda, yeni görevleri göz önüne alarak büyük okulların işleyişini de iyileştirmeliyiz. Ukrayna geniş bir yüksekokul ağına sahiptir; Ukrayna Komünist Parti MK'nın, onun yanı sıra ilgili kuruluşların, bu amaca ulaşmak için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarını umuyoruz. Bugün, Moskova'da bu konuları canla başla ele alıyoruz ve sizlerin de önerilerinizi bekliyoruz.

İnsanların çalışma, disiplin ve iyi örgütlenme karşısındaki psikolojik tutumlarını değiştirmelerinin ne kadar önemli olduğunu daha önce de söyledim. Ama, yoldaşlar, bunu hiç kimse ne Parti, ne onun örgütleri, ne de onun militanları adına yapabilir. Bu, bizim ortak görevimizdir. Bu, noktada da görüşlerimizin çakıştığını sanıyorum.

Ukrayna'nın, Sovyet iktidarında gerçekleştirdiklerine ve bugün yaptıklarına hakettiği değeri verirken, bundan sonraki çalışmalarınızda alabildiğine başarılı olmanızı dilemek ve Ukrayna parti örgütümüzle ve tüm Ukrayna emekçilerinin, yaşamın dayattığı büyük görevlerin yerine getirilmesinde, adlarına yaraşır bir katkıda bulunacaklarına olan inancımı ve umudumu belirtmek isterim.

**Vietnam Komünist Partisi Merkez Komite
Genel Sekreteri Le Duan'ın yönetimindeki
Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti parti ve
hükümet heyetine Büyük Kremlin Sarayı'nda
verilen yemekte yapılan konuşma**

28 Haziran 1985

Sevgili Le Duan Yoldaş,
Sevgili Vietnamlı dostlar,
Yoldaşlar,

Vietnam Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Le Duan yoldaşın yönetimindeki Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Parti ve hükümet heyetinin ülkemizi ziyaretinden büyük bir mutluluk duyuyoruz. Bu ziyaretin, Sovyetler Birliği-Vietnam kardeşliğinin ve işbirliğinin çok yönlü gelişimi ve derinleştirilmesi yolunda yeni ve önemli bir aşamayı belirleyeceğine inanıyoruz.

Sovyet-Vietnam dostluğunun derin kökleri vardır; bu dostluk sağlam geleneklere dayanır. Hem savaş, hem de barış zamanında sınanan bu dostluğun öncüsü Vietnam halkının yüce evladı ve ülkemizin büyük dostu Başkan Ho Şi Minh olmuştur.

Sovyetler Birliği ve Vietnam halkları kol kola yürüyorlar, sosyalizm ve komünizm kuruculuğu görevlerini ortaklaşa çözüyorlar, barış ve uluslararası güvenlik davasını birlikte savunuyorlar.

Ayrıntılı ve yoğun görüşmeler yaptık. Bu görüşmeler, geçmişte olduğu gibi, içten, gerçekten dostça bir hava damgasını vurdu. Bugün, gerek Sovyetler Birliği'nde, ge-

rekse Vietnam'da SBKP XXVII. Kongresi ve VKP VI. Kongresi çerçevesinde geniş kapsamlı çalışmalar yapılıyor. Bu durum, görüş alış-verişimize özel bir siyasal önem kazandırıyor.

Sovyet-Vietnam ilişkilerinin gelişimi nedeniyle birbirimizi kutlayabileceğimizi düşünüyorum. Dostluk ve İşbirliği Antlaşması gibi sağlam bir temele dayanan bu ilişkiler, bugün yüksek bir düzeye çıktı ve ülkelerimizin toplumsal yaşamıyla bütünleşti.

Görüşmelerimiz sırasında, iktisadi işbirliğine büyük bir dikkat gösterdik. Sovyetler Birliği ve Vietnam, bu alandaki işbirliğini derinleştirmek, onun verimliliğini artırmak için sahip oldukları önemli olanakları daha çok değerlendirmeyi istiyorlar. Bu karşılıklı siyasal iradenin, bir takım pratik önlemlerle, SSCB ile VSC arasındaki iktisadi ve teknik-bilimsel işbirliğini geliştirmeye yönelik uzun erimli programın gerçekleştirilmesinde ve 1986-1990 dönemini kapsayan iktisadi planlarımızın eşgüdümlü kılınmasında tam anlamıyla ete kemiğe bürüneceğinden eminiz.

Görüşmelerimiz sırasında bilimsel ve teknik ilerleme sorunlarına geniş bir yer verildi. Her iki taraf, toplumsal-iktisadi görevlerin düzenli bir biçimde yerine getirilebilmesinin ve sosyalizmin konumlarının sürekli sağlamlaştırılabilmesinin biricik yolunun bu olduğuna inanıyor. Her kardeş sosyalist ülke, bu stratejik görevlerin yerine getirilmesine katkıda bulunuyor.

Görüşmeler, Sovyetler Birliği ile Vietnam arasındaki kardeşçe ilişkilerin, Marksizm-Leninizmin, sosyalist enter-nasyonalizmin sağlam ve sınanmış temeline dayandığını ve halklarımızın karşılıklı temel çıkarlarına ve özlemlerine, evrensel barışın çıkarına uygun düştüğünü doğruladı.

Yoldaşlar,

Bu yıl, halklarımız, gezegenimizdeki tüm ilerici insanları gibi, gözlerini bir kez daha, Alman Faşizmine ve Japon militarizmine karşı kazanılan Büyük Zafer'in 40. yıl-

dönümüne çeviriyorlar.

İkinci Dünya Savaşı'nın verdiği dersler, insanlığa barışın ne kadar önemli ve gerekli olduğunu anımsatıyor. Barış, yeni bir dünya savaşının insanlık için tam bir felaket anlamını taşıdığı bugün özel bir önem taşıyor. İşte bu nedenle, bugünkü ve yarınki kuşakların yaşamını tehdit eden nükleer tehlikeleri ortadan kaldırmak, silahlanma yarışının uzaya yayılmasını önlemek, yeryüzünde durdurmak, uluslararası ilişkileri hak eşitliğine ve karşılıklı yarara dayalı bir işbirliği yoluna oturtmak için ivedi ve etkili önlemler kendini dayatıyor.

Sovyetler Birliği'nin, sosyalist topluluğun öbür devletlerinin dış politikası, düşünceleri ve önerileri, birbirini izleyen barışçı girişimleri, yeryüzünde barışı koruma kaygısından kaynaklanıyor. Barış içinde birarada var olma, taraflar arasında eşit ve emin güvenlik, askersel cepheleşme düzeyinin ve dünyada askersel-siyasal gerginliklerin azaltılması, hangi biçimde olursa olsun hegemonyacılığın önünün alınması, işte bizim özlemlerimiz bunlardır; işte uğrunda savaşım verdiğimiz şeyler bunlardır.

Dünyanın en geniş ve en kalabalık bölümü olan Asya'da ve Büyük Okyanus havzasında, içinde bulunduğumuz durumu normalleştirmeye çalışmanın kaçınılmaz bir zorunluluk olduğuna ilişkin siyasal bilinç ağır basarsa, hiç kuşkusuz dünyadaki konjonktürün iyileştirilmesine büyük ölçüde katkıda bulunmak olanaklı olabilir. Ne yazık ki, durum böyle değil.

Dahası, son zamanlarda ABD'nin bu bölgedeki askersel hazırlıklarını önemli ölçüde yoğunlaştırdığını gözden kaçırmamak da gerekiyor. ABD, Japon egemen çevrelerinin izlediği politikadaki intikamcı eğilimleri yüreklendiriyor, Washington-Tokya-Seul askersel bağlaşıklığını kurmaya çalışıyor. Washington, bölge ülkelerini, ünlü "Pasifik doktrini"de içinde, kendi bütünsel askersel-siyasal projelerine ortak etmek istiyor, egemen halkların işlerine karışıyor, so-

runların görüşmeler yoluyla çözümlenmesini engelliyor. Bu politika, başta Sovyetlere Birliği'ni, Vietnam'ı, Asya'daki öbür sosyalist devletleri, Afganistan'ı ve Kamboçya'yı hedefliyor. Ama, özünde, Asya ve Büyük Okyanus bölgesindeki tüm halkları tehdit ediyor.

Barış davası için tehlikeli olan bu tutumlar, bu bölge ülkelerinde doğal bir endişeye, kaygı doğmasına, hatta onların meşru karşı-önlemler almasına yolaçıyor.

Sovyetler Birliği'nin politikası, halkların barış ve işbirliği özlemine denk düşüyor. Çatışma odaklarının ortadan kaldırılmasından yana tavır alıyoruz, durumun tehlikeli bir biçimde istikrarsızlaşmasına yol açan emperyalist politikaya karşı çıkıyoruz.

Ülkemiz, sorumlusu olmadığı gerginlik düğümlerini çözmeye hazırdır. Örneğin, orta menzilli füzeler alanında cepheleşme düzeyini azaltmak için çaba gösteriyoruz. Avrupa'da uygun bir anlaşma sağlandığı takdirde, bu anlaşmada öngörülen miktarda orta menzilli füzeyi ortadan kaldıracığımızı birkaç kez açıkladık. Amerikan tarafının bölgedeki stratejik durumu değiştirmeye yönelik girişimlerde bulunmaması koşuluyla, Sovyetler Birliği'nin Asya bölümündeki füze sayısını dondurmaya hazır olduğumuzu da bildirdik. Sovyetler Birliği, benzer füzelere sahip Asya ve Büyük Okyanus devletleriyle bu sorunu tartışmaya, böylece bu füzeleri karşılıklılık temelinde, sınırlandırıp azaltmaya da hazırdır.

Daha kısa süre önce, görüş alış-verişinde bulunmak ve birlikte yapıcı çözümler araştırmak için bir Asya forumu toplama düşüncesini ifade etmiştik. İlk tepkiler, bu görüş alış-verişinin istendiğini gösterdi. Elbette birtakım zorluklar da yok değil. Bu konuda kararlı bir tutumdan herkesin hoşlandığı söylenemez. Nitekim, bazı güçler bu düşünceye karşı çıktılar. Yine de, yeterince iyiniyetli, sabırlı ve dirençliyiz. Kıtanın ilgili tüm ülkelerini, siyasal olgunluk örneği vermeye ve barış ve güvenliğin sağlamlaştırıl-

masına ilişkin temel sorunlarla ciddi olarak ilgilenmeye çağırıyoruz.

Asya'nın, bir barış ve iyi komşuluk kıtası olabileceğine ve olması gerektiğine inanıyoruz. Bu bölge ülkeleri, karşı karşıya bulundukları iktisadi ve toplumsal gelişmenin zorlu görevlerini ancak gerçek bir barış ve istikrar koşullarında başarıyla yerine getirebilirler.

Sovyetler Birliği'nin Çinhindi ülkelerinin, öbür sosyalist ülkelerin somut önerileri, bu arada Uzakdoğu'da güveni sağlayıcı önlemlerin hazırlanması, karşılıklı saldırmazlık ve Asya ve Büyük Okyanus devletleri arasındaki ilişkilerde kuvvete başvurulmaması üstüne bir sözleşme imzalanması gibi öneriler bu hedefe yöneliktir. Hindistan'ın, başka bir dizi bağlantısız ülkenin girişimleri de, bu çabalar arasında yer alıyor.

Sovyet Birliği ve Vietnam ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin normalleşmesi, Asya'da ve Asya dışında barışın sağlanmasına yadsınamaz bir katkıda bulunacaktır. Gerek Sovyet, gerekse Vietnam hükümetleri, daha önce de, bu yönde somut öneriler ortaya koydular. Bu önerilerin olumlu karşılık görmesi, bölgede iyi komşuluk ve karşılıklı yarar esasına dayalı ilişkilerin kurulmasını önleyen ve gerçekten var olan engelleri ortadan kaldırılabilecektir.

Sovyetler Birliği, geçmişte olduğu gibi bugün de, Güneydoğu Asya'daki tüm sorunların politik yoldan ve görüşmelerle çözülebileceği ilkesine göre hareket ediyor. İşte bu nedenle Güneydoğu Asya'da iyi komşuluk ve işbirliği ilişkilerini ilerletmek, bu bölgeyi bir barış ve istikrar alanı haline getirmek amacıyla Vietnam'ın, Laos ve Kamboçya'yla birlikte giriştiği kararlı çabaları sonuna kadar destekliyoruz. Sovyetler Birliği, bu yöndeki tüm adımlara her yoldan destek olmayı sürdürecektir.

Yoldaşlar,

Vietnam emekçilerinin, Güneydoğu Asya'daki ilk işçi

ve köylü devletinin 40. kuruluş yıldönümünü kutlayacakları gün yaklaşıyor. Sovyet yurttaşları, bu önemli tarihi kendi bayramları gibi görüyorlar. Bu simgesel değeri yüksek bir olaydır: Bu günlemin arifesinde, Moskova'da Vietnam Komünist Partisi ve sosyalist Vietnam devletinin kurucusu, yurtsever ve enternasyonalist Ho Şi Minh'in anısına bir anıt yapılması kararlaştırıldı.

Sovyet insanları, çeşitli yardımlarda bulunarak ve desteklerini vererek kardeş Vietnam'la her zaman dayanışma içinde oldular. Vietnamlı komünistler, tüm VSC emekçileri şundan emin olabilirler: Vietnam toprağında sosyalizm kuruculuğu davası, Vietnam'ın özgürlük ve bağımsızlık davası bizim kararlı dayanışmamızdan her zaman yararlanaacaktır. Sovyet-Vietnam dostluk ve işbirliğini güçlendirme politikası, partimizin ve ülkemizin ilkelerine uygun bir politikadır.

İzninizle, sınanmış öncüleri Vietnam Komünist Partisi'nin yönetimindeki VSC komünistlerine ve tüm emekçilerine, VKP VI. Kongresi'ni en iyi biçimde karşılamalarını, Asya'da sosyalizmin kalesi olan güçlü ve müreffeh bir Vietnam'ın kuruluşunda yeni yeni başarılar kazanmalarını dilemek istiyorum.

VKP MK Genel Sekreteri Le Duan yoldaşa, Vietnam parti ve hükümet heyeti üyelerine, buradaki Vietnamlı ve Sovyet tüm yoldaşlara sağlık ve başarı dileklerimi sunuyorum.

Yıkılmaz Sovyet-Vietnam dostluğu daha da gelişip güçlensin!

Moskova XIV. Uluslararası Film Festivali katılanlarına ve davetlilerine

Moskova Uluslararası Film Festivali'ne katılanları ve davetlileri içtenlikle selamlıyorum.

Günümüz dünyasında, insanlık karşılıklı anlayış ve güvenin kurulmasına ve yoğun kültürel ilişkilerle kendini ifade etmeye özellikle gereksinme duyuyor. İnsanlar için, çağımızın zorlu sorunlarının, öncelikle bir numaralı sorun olan nükleer bir felaket tehlikesinin üstesinden gelmek büyük önem taşıyor.

Faşizme karşı Zaferin 40. yıldönümü, bize, hepimize, milyonlarca ve milyonlarca insanın yaşamına mal olan barışı tüm yollarla korumak gerektiğini bir kez daha anımsattı. Ulusların güvenliğinin ancak ortak çabalarla güvence altına alınabileceğine kesinlikle inanıyoruz. İdealimiz, savaşı, silahsız bir dünyadır.

Hiçbir gerçek sanatçı, çağın yakıcı sorunlarının dışında kalmaz. Eserleriyle, her zaman iyilik ve aydınlığın hizmetindedir. Dürüst, gözüpek, çağının çağrılarına ve kaygılarını hemen tepki veren bir sinema, toplumsal ilerlemenin, ulusal bağımsızlığın ve uluslararası işbirliğinin pekişmesine büyük ölçüde katkıda bulunabilir.

Sinema sanatında hümanizm için, barış ve halklar arasında dostluk için, belgisinden esinlenen sinemacıların ses-

lerini duyurmalarını diliyorum.

Moskova Festivali'ne gerçek başarılar, tüm katılanlara yeni yeni yapımlar diliyorum.

Pravda, 29 Haziran 1985

Mihail GORBAÇOV

Kremlin'de SSCB Yüksek Sovyeti üçüncü oturumunda yapılan konuşma, Onbirinci Yasama Dönemi

2 Temmuz 1985

Milletvekili yoldaşlar,

**SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanının seçme-
miz gerekiyor.**

**Bu konu, SBKP MK'nın dün toplanan tamüyeli top-
lantısında incelendi.**

**Bildiğiniz gibi, SBKP MK Genel Sekreteri, 1977'den
beri aynı zamanda SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu baş-
kanlığı görevini de üstleniyordu. O dönemin koşullarında,
partinin ve devletin en yüksek kademelerinin tek bir kişi-
de toplanmasının haklı nedenleri olduğunu söylemek ge-
reker. Geçen dönem içinde, SSCB Yüksek Sovyeti'nin ya-
sama ve diğer çalışmaları yoğunluk kazandı, yerel Sovyet-
ler'in çalışması iyileşti, yönetim organlarının denetimi güç-
lendi.**

**Aynı zamanda, Merkez Komitesi, bugün yüzyüze bu-
lunduğumuz sorunların çözümünün, parti ve devlet etkin-
liklerinin hem içeriğinde, hem de biçim ve yöntemlerinde,
kadroların merkezde ve yerel düzeyde dağılımında birta-
kım değişikliklere gidilmesini zorunlu kıldığını dikkate alı-
yor.**

**Ülke, bugün, olağanüstü önemde bir dönemden geçi-
yor. Kısa ve uzun erimli genel yönelimi belirliyor, SBKP**

XXVII. Kongresi'nce kabul edilecek olan Parti Programı'nın yeni redaksiyon taslağını hazırlıyoruz. Bir dizi önemli sorun çıkıyor karşımıza. Bunları biliyorsunuz. Bunlar, ekonominin yoğun gelişim yoluna geçirilmesi, üretimin yapısal olarak yeniden biçimlendirilmesi, etkili yönetim, örgütlenme ve çalışmayı özendirme biçimlerinin yerleştirilmesi, Sovyet yurttaşlarının refah düzeyinin daha da yükseltilmesi, ülkenin savunma kapasitesinin pekiştirilmesidir.

Perspektiflerimizi daha iyi gördüğümüz bugünlerde, örgütsel çalışmayı ön plana geçirmek, Sovyet siyasal sisteminin tüm halkalarının çalışmasını yoğunlaştırmak, önümüzdeki görevleri yerine getirmek için yığınları seferber etmek gerekiyor. Tüm bunlar, partinin toplum içindeki yönetici rolünü bundan sonra da güçlendirmeyi, SBKP Merkez Komitesi'nin, Politbüro'nun daha yoğun bir çalışma içine girmesini gerektiriyor.

Bu yeni ortamı ve içinde bulunduğumuz dönemin görevlerini dikkate alan SBKP MK Tamüyeli Toplantısı, SBKP MK Genel Sekreteri'nin etkinliğinin, en çok parti merkez organlarının çalışmasının yönetimi, tüm parti ve devlet örgütleriyle toplumsal kuruluşların çabalarının çizilen politikayı başarıya ulaştırmak için birleştirilmesi üzerinde odaklaşmasını yararlı buldu.

Bu nedenle SBKP Merkez Komitesi, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu ve Yüksek Sovyet parti grubu, beni, Meclis Kıdemlileri Konseyi'nce de desteklenen, yoldaş Andrey Andereyeviç Gromiko'yu SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı seçme önerisini, incelemenize sunmakla görevlendirdi.

Andrey Gromiko adı, ülkemizde olduğu kadar, dış ülkelerde de gayet iyi tanınıyor. Seçkin siyasal bir sima, partinin en eski üyelerinden biri olarak, o, iç ve dış politikamızın hazırlanmasına ve uygulanmasına muazzam bir katkıda bulunuyor. Gromiko'da, derin bilgi ve çokyönlü deneyim ile, hazırladığımız politikanın uygulanmasında ka-

rarlılık ve tutarlılık iç içe geçer. Parti ve halk, onun, Sovyet devletinin dış politikasının uygulanmasında gösterdiği başarılarla yüksek değer biçiyor. Andrey Andreyeviç Gromiko'nun, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu çalışmaları'nın yönetiminin gerektirdiği işlevleri başarıyla yerine getireceğine inancımız için haklı temellere dayanıyor.

SBKP MK son tamüyeli toplantısının gösterdiği gibi, parti gelecekte de Yüksek Sovyet'in çalışmasının yoğunlaştırılması, Sovyetler'in rolünün yükseltilmesi ve her bölgedeki, her kentteki ve köydeki sorumluluklarının artırılması yönünde ilerleyecektir. Sovyetler, devlet kararlarının alınması, bunların yaşama geçirilmesinin örgütlenmesi ve yaşama geçirilişlerinin denetlenmesi işlevlerini organik olarak uyumlu kılmak durumundadırlar.

Her düzeydeki Sovyetler'in, sahip oldukları hakları daha tam ve daha kararlı bir biçimde kullanmak durumunda olduklarını bir kez daha vurguluyoruz. Toplum yaşamının tüm kesimleriyle yakından ilgilenmelidirler. Bugün, emekçilerin çeşitli gereksinimlerinin ve istemlerinin karşılanmasına özel bir dikkat ayırmak gerekiyor. Sovyetler'in, Gıda Programı'nı gerçekleştirmek, her cumhuriyet, her yöre ve bölge halkının yiyecek maddeleri gereksiniminin yerel olanaklar ve rezervler kullanılarak daha iyi karşılanabilmesi için, daha fazlasını yapması gerekiyor. Sovyetler'in, hangi sektöre bağlı olursa olsun sanayi işletmelerinin tümünün gerçekleştirdiği yaygın tüketim maddeleri üretimini örgütlenmesine olabildiğince çok katılmaları önem taşıyor. Merkezi ya da yerel Sovyetler, toplumsal sorunları çözmek, emekçileri eğitmek ve Sovyet yurttaşlarının kültürel istemlerini karşılamak için daha fazla çaba göstermelidirler.

Ülke yaşamının temel sorunlarını incelerken, yönetim organlarını denetlerken, anayasal yetkileri ve SSCB Yüksek Sovyeti'nin geniş pratik olanaklarını daha iyi kullanmalıyız. Yüksek Sovyet, yasaların yetkinleştirilmesiyle il-

gili birçok sorunu çözmelidir. Sağlam bir yasallık, sosyalist demokrasinin, toplumsal adalet ilkesine kesin saygının ayrılmaz bir bileşenidir. Toplumsal yaşamımız, bugün her zaman olduğundan çok daha fazla politikayla, ekonomiy-le ve toplumsal yaşamın öbür alanlarıyla ilgili sorunlar üstüne önerilerde bulunan, tüm hatalar karşısında tepki gösteren Sovyet yurttaşlarının siyasal aktifliğinin damgasını taşıyor. Bu, gerçek demokrasinin dışa vurma biçimi, halkın sosyalist özyönetiminin ifadesidir.

Görüldüğü gibi, Sovyetler'in çalışmasını daha da iyileştirmek ve yasallığı güçlendirmek için yapmamız gereken daha çok şey var. O halde, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun ve onun Başkanı'nın bu yöndeki rolü büyük ve etkin olmalıdır.

Bu düşüncelerin ışığında, aşağıdaki karar tasarısını dikkatinize sunuyorum, milletvekili yoldaşlar:

“Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Yüksek Sovyeti, milletvekili Andrey Andreyeviç Gromiko'yu SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı seçtiğini ilan eder.”

Aynı zamanda, yoldaş A. Gromiko'yu SSCB Bakanlar Kurulu Birinci Başkan Yardımcılığı ve SSCB Dışişleri Bakanlığı görevlerinden alan bir kararnamenin de onaylanması öneriliyor.

Uzay barışa hizmet etmelidir

Kaygılı Bilim Adamları Birliği'nin mesajına yanıt

Sayın Bay Kendall,

Kaygılı Bilim Adamları Birliği adına, uzay silahlarının yasaklanmasını isteyen mesajınızı aldım. Silahlanma yarışının uzaya taşınması olasılığının ve uzayın askersel bir rekabet alanına dönüşmesinin yol açacağı sonuçların insanlık için ne kadar tehlikeli olacağını pekçok kişiden daha iyi gören gözde bilim adamlarının görüşlerine büyük değer verdiğimi bilmenizi isterim.

Kaygılı Bilim Adamları Birliği, haklı olarak, uzayın silahlandırılmasını önleyecek, uzayın barışçı bir işbirliği için serbest bırakılmasını sağlayacak kesin ve geri çevrilemez bir politik çözüm istiyor. Gerçekten, bu sorunun doğru-
dan üzerine gidilmelidir. Bu durumda, dünün ölçülerinin ve tek yanlı üstünlük hayalleri kuran dar düşüncelerin uygulanabileceğini sanmıyorum. Gerçeklerin ve bugün tek doğru kararı alabilecek ve almak durumunda olanların kendilerine düşen sorumluluğu yerine getirmekten kaçınmaları halinde yarın kaçınılmaz olarak karşı karşıya kalacağımız ve tehlikelerin bilincine varılmasına dayalı basiretli bir politakaya şimdi, her zamankinden çok gereksinme duyuyoruz.

Sovyet yöneticileri adına, Sovyetler Birliği'nin, uzaya

silah taşıyan bir ülke olmayacağını hiçbir ikirciye yer bırakmaksızın ilan ediyorum. Öbür ülkeleri ve en başta, ABD'yi, bir nükleer savaş tehlikesini kaçınılmaz olarak artıracak ve dizginsiz çok yönlü bir silahlanma yarışını körükleyecek yanlış bir adım atmaktan kaçınmaları yönünde ikna etmek için elimizden gelen herşeyi yapacağız.

Bu hedeften hareketle, Sovyetler Birliği, bildiğiniz gibi, BM'ye köklü bir çözüm önerisinde bulundu; bu öneri, uzayda ve uzaydan hareketle kuvvete başvurmayı yasaklayan bir antlaşma tasarısıdır. Eğer ABD, bu girişimi destekleyen devletlerin ezici çoğunluğuna katılsaydı, uzay silahları dosyası bir daha indirilmemesine rafa kaldırılabilirdi.

Nükleer silahlar ve uzay silahları üstüne Cenevre'de yapılan Sovyet-Amerikan görüşmelerinde, uzay darbe sistemlerinin oluşturulmasının, denenmesinin ve konuşlandırılmasının topyekûn yasaklanması üstüne bir anlaşmaya varmak istiyoruz. Böylesi bir yasaklama, yalnızca uzayın, barışçıl keşif, bilimsel araştırma ve buluşlar için kullanılmasını sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda nükleer silahların biranda azaltılması ve imhası sürecini de başlatabilecektir.

Birçok kez, ABD'ye güzel bir örnek olsun diye tek-yanlı girişimlerde de bulunduk. SSCB'nin, uzaya uydusavar silahlarının yerleştirilmemesine ilişkin olarak ilan ettiği moratorium iki yıl önce yürürlüğe girdi. Bu moratorium, öbür devletler de aynı yönde hareket ettikleri sürece yürürlükte kalacaktır. Washington, her iki taraf için geçerli olacak, yeni uydusavar araçları tasarlama çalışmalarının durdurulması ve deneme aşamasındakiler de içinde SSCB'nin ve ABD'nin daha önce sahip olduklarının imhası yönündeki önerimizi ele aldı. Amerikan tarafının davranışları, kısa süre sonra, ABD yönetiminin çözümlerden hangisini yeğleyeceğini gösterecektir.

ABD, SSCB'yle uyum içinde ve her iki tarafı da ger-

çekten bağlayacak bir biçimde, füzesavar savunma sistemlerinin sınırlandırılması üstüne süresiz antlaşma düzenine bağlı kalmayı kabul ettiği koşullarda stratejik istikrar ve güvenin güçleneceğinden kuşku duyulamaz. Sovyetler Birliği uzay darbe silahları yapmadığı gibi, geniş çaplı bir DAM (Füzesavar Savunma) sistemi ve böylesi bir savunma için üs de oluşturmuyor; antlaşmanın bütününden ve çeşitli hükümlerinden doğan yükümlülüklerine ve, çok önemli olan bu belgenin özüne ve sözüne sıkı sıkıya uyuyor. Amerikalı yöneticileri, bu alanda bize katılmaya ve, nükleer silahların sınırlandırılması sürecinin anahtar halkası olan bu Antlaşma'yı kaçınılmaz olarak geçersiz kılacak uzayı silahlandırma projelerinden vazgeçmeye çağırıyoruz.

SSCB, silahlanma yarışının uzaya taşınmaması ve yer yüzünde son bulması sorunlarının pratik çözümünün, ancak her iki tarafın da bu tarihsel hedef yönünde siyasal irade göstermeleri ve içten çalışma arzusu taşımalarıyla olanaklı olabileceği görüşündedir. Sovyetler Birliği hem bu iradeye hem de bu arzuya sahiptir.

Kaygılı Bilim Adamları Birliği'ne ve tüm üyelerine, barış ve ilerleme yönündeki soylu çalışmalarında başarılar dilerim.

Sevgi ve saygılarımı lütfen kabul ediniz.

Pravda, 5 Temmuz 1985

Mihail GORBAÇOV

Moskova XII. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin açılışında yapılan konuşma

27 Temmuz 1985

Sevgili dostlar ve sayın davetliler,

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin başkenti Moskova'da sizleri, ülkemiz halkı adına selamlıyorum. XII. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin açılışı nedeniyle sizleri kutluyorum.

Bu tür festivaller her zaman büyük şenlikler ve önemli uluslararası olaylardır. Bu festival, tüm kıtaların genç temsilcilerini, dünyaya bakış açıları ve ulusal gelenekleri farklı insanları bir araya getirdiği için bir şenliktir. Genç insanlar, her halkın en güzel manevi zenginliklerini başkalarıyla paylaşmak için bir araya geliyorlar ve böylece karşılıklı anlaşma ve dostluğun en kısa yolunu açıyorlar. Bu karşılaşmadan içten bir mutluluk duyan Sovyet yurttaşları yüreklerini sizlere açıyor.

Ama, elbette, festivaller birer şenlikten ibaret değildir. Yaşama ilişkin sorunların, gençliği, yaşlı kuşaklardan daha az etkilediği ve ilgilendirdiği söylenemez. Gençlik, kendine özgü tüm coşkusuyla, toplumsal adalet ve gerçek özgürlük için, yeryüzünün ve uygarlığın tüm olanaklarının herkes için ulaşılabilir olması, şiddetin, ırkçılığın, eşitsizliğin, zulümün, militarizmin ve saldırganlığın insanın ve insanlığın yaşamından çıkarılması için savaşıma atılıyor.

Yarının dünyası, önümüzdeki yüzyılın dünyası sizlerindir, sevgili dostlar. Bu dünyanın nasıl olacağını, büyük ölçüde, bugünkü düşünceleriniz ve yaptıklarınız belirleyecektir.

Burada, yüce Lenin'in ülkesinde gençliğimizin, soylu hümanizm, barış ve sosyalizm soylu ideallerine ne kadar derinden bağlı olduğunu yakından görebilirsiniz.

Hepimizin, bugün insanlığın, barışı koruyup sağlamlaştırmaktan daha önemli ve daha ivedi bir hedefi olmadığı görüşünü paylaştığımız kanısındayım. Gelecek kaygısı ve geçmişin anısı, bizi böyle düşünmeye zorluyor.

Toplantınız, Hitler faşizminin ve Japon militarizminin yenilgiye uğratılmasının 40. yılında, tüm savaşların en kanlısı ve korkuncu olan İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin 40. yıldönümünde gerçekleşiyor. Bu savaşın yol açtığı acılar ve felaketler öylesine büyük ki, bunlar daha şimdiden birkaç kuşağın yaşamına yansıyor ve, bizi, bu belanın yinelenmesini engellemeye zorluyor.

Halklar, kırk yıl önce ilk atom bombasının patlatılmasıyla dünyanın ürperdiğini de unutmuyor. Bu patlama, her dürüst insanın bilincinde ve sağduyusunda yankılanıyor. Herkes, nükleer silahın ne yeryüzünde, ne de uzayda bir daha hiçbir zaman kullanılmaması için, bu silahın tümüyle ve sonsuza dek ortadan kaldırılması için ne yaptığını kendi kendine sormalıdır. Şormalı ve hepimizin ortak evi için, yeryüzü denen gezegenimiz için elinden geleni yapmalıdır.

Ne yazık ki, bildiğiniz gibi, savaşlardan ve silahlanma yarışından çok büyük kârlar sağlayan gerici güçler hâlâ daha etkilidirler. Bu güçler, tarihin gidişini tersine çevirmek, iktidarlarını ve ayrıcalıklarını korumak, kendi iradelerini halklara dayatmak istiyorlar.

Sovyetler Birliği'ne gelince, bir kez daha açık ve net bir biçimde belirtmek isterim ki, sosyalizmin ideali, politikamızın hedefi savaşı ve silahsız bir dünya, halklar ara-

sında iyi komşuluğa, dürüst işbirliğine ve dostluğa dayalı bir dünyadır.

Silahlanma yarışına son verme hedefini güdüyoruz; sözde değil, fiilen nükleer silah sorununun en köklü çözümünden, yani nükleer silahların topyekûn yasaklanmasından ve imhasından yanayız.

İnsanın gücünün ve enerjisinin, insanlığın dehasının, yeni kırım araçları yaratmak için değil, açlığı, sefaleti ve hastalıkları ortadan kaldırmak, refah ve barışçıl bir gelişme sağlamak için kullanılmasını istiyoruz. Tehdit ve şiddet politikasına, insan haklarını, öncelikle kutsal yaşama ve çalışma haklarını hiçe sayma politikasına karşıyız. Gelişmekte olan devletlerin, tekellerin zenginleşme kaynağına dönüşmesini, askersel üsler ve saldırı için köprü başları olarak kullanılmasını istemiyoruz. Şunu içtenlikle ve açıkça söylüyoruz: Sovyetler Birliği, özgürlük, ulusal bağımsızlık ve toplumsal adalet için savaşım verenlerin yanındadır.

Sevgili dostlar,

Sovyet yurttaşları, barışçı bir yaratıcı çalışma içindedir. Çok şey yaptık, çok şey kurduk. Ama yapacağımız daha birçok şey var. Sovyet gençliğinin önünde, kendi gücünü ve bilgisini uygulayacağı geniş bir alan uzanıyor. Gençliğimizin, Sovyet halkının bugünkü işlerine yaptığı katkıya yüksek değer veriyoruz. Gençliğimizin, soylu yönelimini, yeni toplum kuruculuğunun sürdürülmesi görevini onurlu bir biçimde yürüteceğine kesinlikle inanıyoruz.

Siz, Festival'e katılan genç erkekler ve genç kızlar, insanlığın ilkbaharını, ilerlemeyi ve halklarınızın umudunu temsil ediyorsunuz.

O halde, insanlığın savaşı, şiddet ve zulümden arınmış bugünü ve yarını için ardıcıl olarak savaşım yürütelim.

XII. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali, parlak bir dayanışma, barışa bağlılık ve halklar arasında dostluk gösterisi olsun!

Hepinize başarı ve mutluluklar dilerim.

Süregiden silahlanma yarışı, tüm dünya uygarlığının geleceği üstünde büyük tehlikeler yaratıyor. Gerek düşünsel kaynakları gerekse muazzam maddi olanakları yaratıcı hedeflerden başka yöne çevirerek uluslararası alanda gerginlikleri ve savaş tehdidini artırıyor.

Nükleer çağın başından beri, Sovyetler Birliği, nükleer silah cephaneliğinin büyümesini durdurmak, askersel alandaki rekabeti frenlemek, devletler arasında güven ve barışçı işbirliğini güçlendirmek için var gücüyle ve ardıcıl olarak savaşım veriyor. SSCB'nin BM çerçevesinde, silahların sınırlandırılması ve azaltılması konuları üstüne çok yanlı ve iki yanlı görüşmeler vesilesiyle sürdürdüğü geniş çaplı çalışmaların amacı işte budur. Sovyetler Birliği askersel üstünlük istemiyor: Silahlı kuvvetler dengesinin olanaklı en alt düzeyde korunmasından yanadır.

Nükleer silah denemelerinin tümünün durdurulmasının, yeryüzünde stratejik istikrarın ve barışın büyük ölçüde güçlenmesine yardımcı olacağına inanıyoruz. Çünkü bu denemeler boyunca, daha da tehlikeli yeni tip kitlesel kırım silahlarının oluşturulup yetkinleştirildiği bir sır değildir.

Nükleer silah denemelerinin tamamen ve dünya çapında yasaklanması üstüne uluslararası bir antlaşmanın so-

nuçlandırılması için elverişli koşulların bir araya getirilmesine katkıda bulunmaya önem veren SSCB, nükleer devletlere, birçok kez, karşılıklı olarak belirlenecek bir tarihten itibaren tüm nükleer silahları kapsayan bir moratorium üstünde anlaşmaya varılmasını önerdi. Ne yazık ki, bu önemli önlem, şu ana kadar alınamadı.

Nükleer silah cephaneliğinin artırılmasında tehlikeli bir rekabetin durdurulmasını kolaylaştırmak ve izlenecek bir örnek vermek için Sovyetler Birliği, 6 Ağustos 1985'ten itibaren tek yanlı olarak tüm nükleer denemeleri durdurmayı kararlaştırdı. ABD Hükümeti'ni, tüm dünyada Hiroşima trajedisini anma günü olarak anılan aynı tarihten itibaren nükleer denemeleri durdurmaya çağırdık. Moratoriumumuz 1 Ocak 1986'ya kadar geçerli olacaktır. Bununla birlikte, ABD nükleer denemeler yapmaktan geri durduğu taktirde, bu süre uzatılacaktır.

SSCB'nin ve ABD'nin, tüm nükleer denemeleri kapsayacak bir karşılıklı moratoryum ilan etmelerinin, nükleer silaha sahip öbür devletler için iyi bir örnek oluşturacağından hiç kimsenin kuşkusu olamaz.

Sovyetler Birliği, bu girişiminin ABD tarafından desteklenmesini ve bu devletin de kendi nükleer denemelerine durdurmasını umut ediyor.

Bu, tüm halkların dileğine ve özlemine uygun düşecektir.

Pravda, 30 Temmuz 1985

Japonya Atom Bombardımanları Kurbanları Dernekleri Konseyi'nin mesajına yanıt

**Saygıdeğer Bayan İto,
Mektubunuzu heyecanla okudum.**

Hiroşima'ya Nagazaki'ye atılan Amerikan atom bombalarının kurbanı olan insanların uğradığı, sözle anlatılması olanaksız üzüntü ve acıları tüm kalbimle paylaşıyorum.

Hiroşima ve Nagazaki trajedisinin bir daha yeryüzünün hiçbir yerinde ve hiçbir zaman yinelenmemesi ve gezegenimizin artık atom silahlarına yeni kurbanlar vermemesi dileğinizi bütünüyle paylaşıyorum.

Sovyetler Birliği, ortaya çıkışından beri atom silahının ortadan kaldırılmasını sağlamak için yorulmak nedir bilmeden çaba harcıyor. Daha 1946'da ülkemiz atom silahının yasaklanması üstüne uluslararası bir sözleşme yapılmasını önerdi. Ama bu önerinin gerçekleşmesi, ABD tarafından engellendi. Bugün de, Batı'nın nükleer silahın topyekûn yasaklanması ve imhasına karar vermeye hazır olmaması engeliyle yüzyüze bulunuyoruz; bu da bizi son derece önemli bu soruna ara çözümler araştırmak zorunda bırakıyor.

SSCB, bugün de nükleer silahların ortadan kaldırılması için var gücüyle savaşım yürütüyor. Diğer nükleer si-

laha sahip devletlerle anlaşma olması durumunda, biz her an nükleer silahsızlanmayı başlatmaya her an için hazırız. Cenevre'de SSCB, uzayda silahlanma yarışını engellemek, yeryüzünde durdurmak ve nükleer silahlarda, bütünüyle ortadan kaldırılmalarına kadar uzanacak köklü indirimler sağlamak amacıyla ABD'yle görüşmeler yürütüyor. Ne ki, Amerikan tarafının bu görüşmelerdeki tutumu, anlaşma yollarını tıkıyor.

Sovyetler Birliği nükleer savaşı başlatan taraf olmayacaktır. Nükleer silahı ilk kullanan olmamayı taahhüt etmiştir. Eğer tüm nükleer silaha sahip devletler aynı yönde davransa, bu durum, nükleer silah kullanımının yasaklanması üstüne uluslararası bir antlaşmanın sonuçlandırılması için elverişli koşulları yaratılmış olur.

Nükleer savaş cephaneliklerinin arttırılmasındaki tehlike rekabetin durdurulması, yeni barış girişimimizin, yani tüm nükleer denemeleri Hiroşima trajedisinin yıldönümü olan bu yılın 6 Ağustos'u'ndan itibaren tek yanlı olarak durdurma kararımızın da amacıdır. Moratoryumumuzu 1 Ocak 1986'ya kadar sürdürmeyi öngörüyoruz, ama eğer ABD de nükleer denemelere girişmekten geri durursa bu tarihten sonra da yürürlükte kalacaktır.

Bu girişimin, uluslararası kamuoyu tarafından kesin bir onay görmesi ve geniş ölçüde desteklenmesi, onun, tüm halkların özlemlerine ve umutlarına tam olarak uygun düşüğünü doğruluyor. Şimdi söz konusu olan, ABD'nin yanı sıra öbür nükleer devletlerin de kendi nükleer denemelerine son vermesidir. Bu, yalnızca Hiroşima ve Nagazaki atom bombardımanları kurbanlarının anısına bir saygı işareti olmakla kalmayacak, ama yeryüzünde stratejik istikrarın ve barışın güçlendirilmesine somut bir katkı da olacaktır. Ve hatta, böylece nükleer silah denemelerinin bütünüyle ve genel olarak yasaklanması üstüne uluslararası bir antlaşmanın sonuçlandırılması elverişli koşulları da bir araya toplanmış olacaktır.

Ülkemiz, birçok ülkenin, yeryüzünün çeşitli bölgelerinde nükleer silahlardan arındırılmış alanlar oluşturma yönündeki çabalarını anlayışla karşılıyor. Böylesi alanların, özellikle Kuzey Avrupa'da, Balkanlar'da, Güneydoğu Asya'da ve Afrika'da oluşturulmasından yanayız. Güney Pasifik devletlerinin, bu bölgede nükleer silahlardan arındırılmış bir alan oluşturma yönündeki çabaları da övgüye değer.

Hiroşima'ya ve Nagazaki'ye atom bombası atılışının 40. yıldönümü öncesinde, hiç kimsenin, Japonya'nın nükleer silahtan arınmış ülke statüsünü, "nükleer olmayan üç ilke" çerçevesinde dile gelen statüsünü çiğnememesi özel bir önem taşıyor; bu ilkeler, bize göre, Japon halkının büyük çoğunluğunun iradesini yansıtıyor. Başkalarının da aynı biçimde davranması gerekir, ama yalnızca sözde değil, davranışlarda da.

Bununla birlikte, Japonya'yı bir Amerikan nükleer üssü durumuna getirme, gerek ABD'yle bağlaşıklığı çerçevesinde gerekse genel olarak günümüz dünyasında Japonya'nın askersel rolünü artırma yönündeki ısrarlı girişimleri görmezlikten gelemeyiz. Bu tür girişimler, Uzakdoğu'da ve Büyük Okyanus'un Asya bölgesinde gerginliği artırmaktan başka bir işe yaramaz. Açıkça görülüyor ki, herkes, İkinci Dünya Savaşı'ndan ve Hiroşima ile Nagazaki bombardımanları derslerinden gereken sonuçları henüz çıkaramamış.

İkinci Dünya Savaşı'nda yirmi milyon evladını yitiren Sovyet halkı, bir nükleer felaketi önlemeye karardır. Ülkemizde, Hiroşima ve Nagazaki trajedisi çok iyi bilinir. Sovyet yurttaşları, Japonya ve yeryüzünden nükleer tehdidin topyekûn ve kesin olarak kaldırılması için savaşım veren öbür ülkelerdeki savaş ve nükleer silah karşıtı hareketlerle dayanışma içindedirler. Bu hareketler, bileşimleri ne kadar genişler ve safları ne kadar sıklaşırsa, o kadar güçlü olacaklardır.

**Japonya Atom Bombardımanları Kurbanları Dernek-
leri Konşeyi'ne, tüm üyelerine bir nükleer savaşın önlen-
mesi, nükleer silahın yasaklanması ve ortadan kaldırılma-
sı için verdikleri savaşımında başarılar dilerim.**

Saygılarımla,

Mihail GORBAÇOV

***Pravda*, 6 Ağustos 1985**

Almanya Sosyal-Demokrat Parti Başkanı Willy Brandt'a

Sayın Bay Willy Brandt,

Moskova Antlaşması üstüne mektubunuzda ifade edilen görüşü bütünüyle paylaşıyorum. Savaş sonrasının temel belgelerinden biri olan bu antlaşma, ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin ilkesel çerçevesini belirledi, bugün ve yarın Avrupa'da tüm devletlerin sınırlarının dokunulmazlığı önemli ilkesini saptamakla, Avrupa kıtasındaki hükümetlerarası tüm ilişkileri yararlı bir biçimde etkiledi. Bu vesileyle, Sovyetler Birliği'nde söz konusu antlaşmanın sonuçlandırılmasına yaptığınız kişisel katkının çok iyi anımsandığına da işaret etmek isterim.

Moskova Antlaşma'nın hükümleri, bugün de değerinden hiçbir şey yitirmedi. Ayrıca, bize göre, ağırlaşan uluslararası koşullarda, ve artan savaş tehlikesi ortamında, bu hükümlerden her sapma, silahlanma yarışının durdurulmasına, Avrupa ve dünyada barışın pekiştirilmesine aykırı düşecektir.

Sovyetler Birliği'ne gelince, bir kez daha belirtmek isterim ki, devletimiz, tıpkı geçmişte olduğu gibi, Avrupa'ya bir barış kıtası ve SSCB ile, Federal Almanya Cumhuriyeti de içinde tüm ülkeler ve tüm halklar arasında karşılıklı anlayışın egemen olacağı bir kıta durumuna getirmenin sa-

dık bir savunucusu olmayı sürdürecektir; ayrıca pratik gi-
rişimleriyle bu soylu amaca ulaşılmasına katkıda bulun-
maya hazırdır.

Pravda, 12 Ağustos 1985

Mihail GORBAÇOV

Soru: Nükleer denemeler üstüne bir moratoryum ilan eden Sovyetler Birliğinin yeni girişiminin dünyada uyardığı yankı üstüne ne düşünüyorsunuz?

Yanıt: Tüm nükleer denemeleri tek yanlı olarak durduran ve ABD'yi bu uygulamaya katılmaya çağıran Sovyetler Birliği'nin yeni girişiminin dünyada hoşnutlukla karşılandığı, sanıyorum rahatlıkla söylenebilir. ABD de içinde, birçok ülkede, seçkin devlet adamları, siyasal önderler ve kamuoyu temsilcileri, nükleer silah denemeleri üstüne moratoryum düşüncesinden ve öbür nükleer devletlerin Sovyetler Birliği örneğini izlemelerinden yana olduklarını açıklıyorlar. Önerimizin somut, elle tutulur bir önlem olduğunu söyleyebilirim. Bu öneri, insanların silahlanma yarışının yavaşlatılması ve sonra da durdurulması umuduna uygun düşmektedir.

Girişimimizin herkesin hoşuna gitmediğini biliyorum. Batı'da politikalarını silahlanma yarışının gitgide hızlandırılmasına bağlayanlar, bundan çok büyük kazanç sağlayanlar, nükleer denemelerin durdurulmasını istemiyorlar. Moratoryuma karşı çıkıyorlar, çünkü onlar nükleer silah üretilen bantların durmasını istemiyorlar. Askersel üstünlüğü şu ya da bu biçimde sağlama ham hayaline sımsı-

kı sarılıyorlar. Aynı zamanda, özellikle nükleer denemeler üstüne ilan ettiğimiz moratoryum konusunda Sovyetler Birliği'nin politikasına karşı saçma sapan şeyler yayıyorlar.

Moratoryum ilanı bizim açımızdan, dürüst ve açık bir adımdı. Nükleer silahların artırılmasını ve sürekli geliştirilmesini durdurmak için pratik önlemler alınması gerektiğine kesin inandığımızdan, moratoryuma karar verdik. Amerikan yönetimini zor duruma düşürmeyi kesinlikle düşünmedik. ABD Başkanı'na, girişimimiz hakkında bir mektupla önceden bilgi verildi; mektupta, Amerikan tarafına aynı biçimde davranmayı önerdik. Amerikan yönetiminin, mesajımıza olumlu yanıt vermesini diliyoruz. Ne yazık ki Washington'daki resmi kişilerin moratoryum konusunda kamuoyuna yaptıkları açıklamalar, ABD'de başkentinde, özellikle bir yanıt vermekten olabildiğince ustalıkla kaçınma yolları aradıkları izlenimini veriyor. Dünyada ise daha farklı bir yaklaşım beklendiğini söylerken yanıldığımızı sanmıyorum.

Soru: Başkan Reagan, geçenlerde, nükleer programlarını tamamlamaları gerektiği gerekçesiyle ABD'nin nükleer denemeler üstüne moratoryumu kabul edemeyeceğini söyledi. Aynı zamanda, Sovyetler Birliği'nin büyük bir nükleer deneme dizisini tamamladığı ve dolayısıyla ara verebileceği görüşünü savundu. Bunlar doğru mu?

Yanıt: Nükleer denemelerin tek yanlı durdurulması üstüne bir karar almadan önce, Sovyet yönetimi, bu konuyu özenle ve tüm yönleriyle inceledi. Bu kararı almamız kolay olmadı. Tek yanlı moratoryumu başlatmak için, deneme programını tamamlamadan kesmemiz gerekti.

Sovyetler Birliği, yıl başından moratoryum ilanına kadar geçen sürede fiilen ABD kadar nükleer deneme gerçekleştirdi. Ama bugüne kadar yapılan tüm denemelere bakılırsa, ABD'nin sayıca SSCB'den daha fazla deneme gerçekleştirdiği görülür. Bunu, Beyaz Saray da biliyor. Ama tek yanlı moratoryum kararını alırken, Sovyetler Birliği'ni

sayısal hesaplar değil, ilkesel politik değerlendirmeler, nükleer silahlanma yarışının durdurulmasına yardımcı olma ve ABD'yi ve nükleer silaha sahip öbür ülkeleri bu yönde özendirmeye arzusu yönlendirdi. Amacımız denemelere ara verilmesi değil, tersine nükleer silah denemelerinin bütünüyle ve genel olarak durdurulmasıdır.

Nükleer denemeler üstüne moratoryum ilanının ABD'nin çıkarlarına uygun düşmediği iddia ediliyor. Ama moratoryum, öldürücü nükleer silahın geliştirilmesini durdurma yönünde önemli bir adımdır. Denemeler ne kadar uzun süre askıda kalırsa depolanmış silahların "eskime" süreci de o kadar hızlı olacaktır. Öte yandan, moratoryum, nükleer denemelerin durdurulması üstüne bir anlaşmanın yapılabilmesi, genel olarak nükleer silahın ortadan kaldırılması yönünde ilerleme için en elverişli koşulları yaratıyor.

Bu noktada bir soru sormak gerekiyor: Bu saydıklarımın hangisi ABD'nin, Amerikan halkının çıkarlarına uygun düşmüyor? Bu yol, yalnızca kuvvete bel bağlayanların, yeryüzünde yeni tip nükleer silahların yaratılmasını tasarlayanların, silahlanma yarışını uzaya yaymayı amaç edenlerin işine gelmiyor. O halde, Washington, bağlı olduğunu birkaç kez açıkladığı barış ve uluslararası güvenliğe ilişkin hangi gerçek çıkarlardan söz ediyor acaba?

ABD, nükleer denemelerin durdurulmasına karşı olumsuz tutumunu, nükleer silahlar alanındaki "gecikme"siyle haklı çıkarmaya çalışıyor. Bu bahaneden başka bir şey değildir. Bir zamanlar da bombardıman uçakları ve daha sonra füzeler alanında "gecikme" içinde olduklarını ileri sürmüşlerdi. Ama, her seferinde bunun Washington'un da sonuçta kabul etmek zorunda kaldığı bir aldatmaca olduğu ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, hem askersel üstünlük elde etmek istendiğinde, hem de silahların sınırlandırılması sorunlarının gerçekten çözülmesi istenmediğinde hep bir "gecikme"den söz ediliyor. Oysa bunlar, siyasal yönetim tarafından, "Sovyet tehdidi" masalına dayanarak de-

gil, tersine gerçek durumdan, kendi ülkesinin güvenliğine ilişkin gerçek çıkarlardan, uluslararası güvenliğin çıkarlarından hareketle çözülmesi gereken sorunlardır.

Soru: Nükleer denemelerin durdurulması önerisi çerçevesinde, denetim sorununu nasıl ele alıyorsunuz?

Yanıt: SSCB, ABD ve öbür ülkelerin sahip oldukları bilimsel ve teknik olanaklar, zayıf şiddette de olsa her nükleer denemenin saptanabileceğini ve kolayca anlaşılabilirliğini gösteriyor. Tersini ileri sürenler bile bunun böyle olduğunu gayet iyi biliyorlar.

Hiç kuşkusuz, nükleer patlamaları tek yanlı durdurma girişimleri, nükleer silah denemelerinin topyekûn ve genel olarak durdurulması sorununu bütünüyle çözemez. Bu sorunu kesin olarak çözmek için, özgül yükümlülüklerin yanı sıra, mutlaka, hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde güvenilir bir denetim önlemleri sistemini de içerecek uluslararası bir anlaşma gerekiyor. Kısacası, biz, nükleer denemelerin durdurulmasının denetlenmesinden yanayız, ama denemelerin durdurulmasının yerine bunların, gözlemciler önünde sürdürülmesinin konmasına karşıyız.

Nükleer silah denemelerinin topyekûn ve genel olarak durdurulması sorununun yeni olmadığını anımsatmak isterim. Birkaç yıl önce, bu sorun, SSCB, ABD ve Büyük Britanya arasındaki üçlü görüşmelerde ayrıntılarıyla ele alındı. O zaman da denetim sorunları büyük bir özenle incelenmişti. Taraflar, bazı noktalarda anlaşmak üzereydi; ama ABD bu görüşmeleri kesti, kesti çünkü önerilen sınırlamalar Pentagon'un planlarını bozuyordu.

Birkaç kez ABD'ye, görüşmelere yeniden başlama önerisinde bulunduk; bugün de ABD'yi nükleer silah denemelerine bütünüyle son vermeye çağırıyoruz. SSCB ve ABD hiçbir nükleer denemeye girişmeseler, bu tür görüşmelerin verimli bir biçimde yürütülmesi çok daha kolay olacaktır. Ama ABD, görüşme masasına dönmek istemiyor. Bu tutum -başka türlü anlamak olanaksız olduğu için- ne nükleer

leer denemelerin durdurulmasını ne de etkili bir denetim sistemini ABD'nin istemediğini gösteriyor.

Kimi zaman nükleer silah denemelerinin durdurulması sorununun Cenevre silahsızlanma konferansında incelenmesi gerektiği söyleniyor. Pekâlâ, biz konunun orada da tartışılmasına hazırız. Önemli olan, nükleer silah denemelerinin durdurulması konusunun nerede inceleneceği değildir. Esas olan, bu sorunun ciddiyetle ve savsaklamadan, ayrıca önümüzdeki Sovyet-Amerikan görüşmesini düşünerek ele alınmasıdır.

Soru: Herşeye rağmen sizce nükleer denemeler sorununda olumlu bir çözüm beklemek olanaklı mıdır?

Yanıt: Olanaklı olduğu görüşündeyim. ABD'nin önerimize ilişkin bugünkü tutumu iyimserliğe el vermese de, umudumuzu yitirmek istemiyoruz. Şu nedenle: Güvenliğe ilişkin bu önemli sorunların çözümünde Sovyetler Birliği ile ABD'nin sorumluluğu çok büyüktür.

Önerilerimiz, nükleer silah cephaneliklerinin sürekli büyümesini durdurma, sonunda da ortadan kaldırma yönünde gerçek bir olanak yaratıyor.

Pravda, 14 Ağustos 1985

Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'nın Etkisini İnceleme Konferansı'na katılanlara mesaj

En önemli uluslararası antlaşmalardan biri olan Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'nın etkisini incelemek üzere Cenevre konferansında biraraya gelen imzacı devletlerin temsilcilerini selamlarım.

Birçok devletin ortak çabalarıyla hazırlanan Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması, yaşarlığını kanıtladı. Antlaşmanın imzalanmasından beri nükleer silaha sahip yeni hiçbir devlet ortaya çıkmadı. Katılanlarının sayısı bakımından, silahların sınırlandırılması konusunda en geniş kapsamlı anlaşma budur. Nükleer silahların yayılmasını önlemeye yönelik uluslararası bir düzen, bu temel üzerinde kurulabildi ve etkili bir barış aracı olabildi.

İmzalanan antlaşmanın bir başka önemli sonucu da, atomun barışçıl amaçla kullanımında geniş bir uluslararası işbirliği için elverişli koşulların yaratılması oldu; bu işbirliği ise, insanlığın enerji gereksinimini sağlama sorunun ve tüm halkları ilgilendiren öbür önemli iktisadi sorunların çözümü için gereklidir. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, bu sorunların somut çözümü için çok şey yaptı.

Sovyetler Birliği, bu işbirliğinin daha da genişletilip derinleştirilmesini kararlı biçimde savunuyor. Atom enerjisinin gerçekten tüm insanlığın malı olması, yalnızca ba-

rış ve gelişmeye hizmet etmesi önemlidir.

Antlaşma uyarınca üstlendiği yükümlülöklere bağılı olan Sovyetler Birliğı, yalnızca nükleer silahların yayılmasını önlemek için değil, aynı zamanda nükleer silahlanma yarışını durdurmak ve geriletmek için de, kendi üstüne düşeni bundan sonra da yapmayı sürdürecektir.

Sovyetler Birliğı, birçok kez başkalarına örnek olacak ve böylece nükleer silahlanma yarışının sınırlanması ve durdurulması konusunda anlaşmalar hazırlanmasına katkıda bulunacak tek yanlı önlemler aldı. SSCB, nükleer silah kullanan ilk ülke olmamayı yükledi. Henüz bunu yüklenmeyen ölkeler de aynı yönde davranısalara, bu gelişme, fiilen, nükleer silah kullanımının genel olarak yasaklanması anlamına gelir.

Sovyetler Birliğı'nin tüm nükleer denemeler üstüne ilan ettiğı moratoryum, silahsızlanma isteğimizin yeni bir kanıtıdır. SSCB ve ABD arasında, nükleer silah denemeler konusunda ortak bir moratoryumun, nükleer silah denemelerinin genel olarak ve bütünüyle yasaklanması üstüne uluslararası bir antlaşmanın imzalanması için elverişli koşulları yaratacağı kesindir; ayrıca böyle bir moratoryum, Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması hükümlerinin daha eksiksiz uygulanmasına yardımcı olabilir.

Atom ve uzay çağında nükleer silahlanma yarışının durdurulması sorunu, uzayın silahlandırılmasını önleme sorununa kopmaz biçimde bağılıdır. Uzay, savaşın hizmetine sokulursa, bu nükleer savaş tehlikesini muazzam ölçüde artıracaktır. Uzay, savaş tehlikesinin dışında tutulabilir, barış alanı olarak kalabilirse, bu durum nükleer silah yığınağlarının sınırlandırılması ve azaltılmasına ilişkin sorunlar paketinin çözümünü kolaylaştırabilir ve aynı zamanda yeryüzünde ve uzayda insan etkinliğinin çeşitli alanlarında uluslararası işbirliğı için yeni yeni olanaklar yaratabilir.

SSCB'nin BM'nin 40. Genel Kurulu'nun incelenmesine sunduğı, askerileştirilmediğı koşullarda atmosfer-ötesi

uzayın barışçı amaçlarla fethi için uluslararası işbirliği üstüne somut önerilerinin hedefi işte budur.

Kısacası, silahlanma yarışını durdumaya yönelik etkili çabaların tüm yönlerde gelişmesini istiyoruz. Hiç kuşkusuz, nükleer silahların yayılmasını önlemeye yönelik girişimler her zaman çok önemlidir.

Konferansa katılanlara, Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'nı sağlamlaştırma yönündeki çabalarında başarılar diliyorum.

Pravda, 28 Ağustos 1985

Mihail GORBAÇOV

Bayan Jane Smith'e

Sevgili Bayan Jane Smith'e,

Kızınız Samanta ve kocanız Arthur'un trajik ölümünün yol açtığı üzüntünüzü tüm içtenliğimle paylaştığımı bilmenizi dilerim.

Sovyetler Birliği'nde Samanta Smith'le tanışmış olan herkes, milyonlarca Sovyet genci gibi barış ve ABD ile Sovyetler Birliği halkları arasında dostluk özlemini duyan bu Amerikan kızını hiçbir zaman unutmayacaktır.

Saygılarımla,

Mihail GORBAÇOV

***Pravda*, 28 Ağustos 1985**

28 Ağustos 1985

Soru: Sovyet-Amerikan ilişkilerinin bugünkü durumunu nasıl tanımlıyorsunuz ve günümüzde bu ilişkileri belirleyen başlıca olaylar nelerdir?

Yanıt: Bu soruyu bana iki ay önce sormuş olsaydınız, ilişkilerimizin yavaş da olsa iyileşmekte olduğunu ve biraz ilerleme umudu bulunduğunu söyleyebilirdim.

Ama bugün, ne yazık ki, aynı şeyi söyleyemiyorum.

Gerçekleri olduğu gibi görmekten çekinmemek gerekir. Cenevre'de başlayan görüşmelere ve bir zirve toplantısı yapılması konusunda varılan anlaşmaya karşın, ülkelerimiz arasındaki ilişkiler bozulmaya devam ediyor, silahlanma yarışı hızlanıyor, savaş tehlikesi azalmıyor. Ne oldu, niçin bu noktaya geldik? Çalışma arkadaşlarım ve ben, yalnızca ülke içinde değil, dışarıya dönük kendi faaliyetlerimiz konusunda da yeterince titiz ve eleştirel bir tutuma

(*) Amerikan dergisi *Time*, SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbacov'dan sorularına yanıt vermesini ve bir görüşme için *Time Incorporated* Yayınları başkanı ve genel müdürü Henry Grunwaldi, *Time* dergisi baş redaktörü Ray Cave'ı, baş redaktör yardımcısı Richard Duncan'ı ve derginin Moskova Bürosu şefi James Jackson'ı kabul etmesini rica etti. M. Gorbacov'un yanıtları ve ABD'li gazetecilerle görüşmesinin metni aşağıda yer almaktadır.

sahibiz. Ve kendi kendimize durmadan bu tutumumuzla hareketlerimizin uyum içinde olup olmadığını soruyoruz.

Ama, bu durumdan kendimizi nasıl sorumlu tutabiliriz? Çünkü, bugünkü ciddi durum karşısında bile Moskova, kendi açıklamalarında ABD'ye karşı ihtiyatlı davranmaya çalışıyor, Amerikan karşıtı kampanyalara girişmiyor ve özellikle ülkenize karşı nefret duygularını körüklemiyor. Zor siyasal dönemlerde bile Sovyet yurttaşlarının Amerikan halkına karşı, beslediği ve görebildiğim kadarıyla birçok noktada karşılıklı olan, geleneksel saygı duygularının incitilmemesine büyük önem veriyoruz.

Silahsızlanma görüşmeleri yeniden başlamış ve altı yıllık bir aradan sonra ilk zirve görüşmesi hazırlanırken, silahları sınırlandırma sürecini çıkmazdan kurtarmak için kısır döngüyü kırma yolunu bıkmadan usanmadan aramakla kötü bir şey mi yapıyoruz acaba? Bu, arayış, aynı zamanda nükleer denemeler üstüne moratoryumumuzda, ABD'ye yapılan moratoryuma katılma ve nükleer denemelerin topyekûn yasaklanmasına ilişkin görüşmeleri yeniden başlatma önerisinde ve barışçı işbirliği ve uzayda silahlanma yarışının önlenmesi önerilerinde de dile geliyor. Bugünkü karmaşık durumdan bir çıkış yolunun birlikte aranması gerektiğine inanıyoruz.

Önerilerimizin, ABD'nin etkili kişilerinde niçin bu kadar belirgin bir hoşnutsuzluk yarattığını anlamak güçtür. Bu kişilerin sözkonusu önerileri yalnızca basit bir propaganda olarak göstermeye çalıştıkları gayet iyi biliniyor.

Sorunun özüne ilişkin az da olsa bilgi sahibi olan herkes önerilerimizin çok ciddi gerekçelere dayandığını ve kamuoyunu etkilemeye yönelik bir girişimle hiçbir ilgisi olmadığını rahatlıkla anlar. Nükleer silahların sınırlandırılması yönündeki gerçek çabaların tümü, denemelerin yasaklanmasıyla başlamıştır; bu yoldaki ilk önemli adım olan 1963 Antlaşması'nı anımsayınız. Nükleer denemelerin topyekûn durdurulması, nükleer silahlanma yarışını en tehli-

keli boyutunda, durduracaktır. Ayrıca, böylesi bir durum, nükleer silahların yayılmasını önleme düzeninin korunup güçlendirilmesi konusunda da büyük bir adım olacaktır.

Herşeye karşın, tüm yaptıklarımız gerçekten propaganda olarak görülüyorsa, niçin “göze göz, dişe diş” ilkesine göre karşılık verilmiyor? Nükleer denemeleri durdurduk. Pekâlâ, siz Amerikalılar niçin aynı yönde misillemede bulunmuyorsunuz? Daha güçlü bir karşılık vermek için, sözelimi yeni stratejik füzelerden birinin geliştirilmesini askıya alarak bize bir “propaganda” darbesi daha indirebilirsiniz. Bize gelince, biz de buna aynı tür bir “propaganda”yla karşılık veririz. Vb., vb.. Bu tür bir “propaganda” yarışı acaba kime zarar verebilir? Hiç kuşkusuz silahların sınırlandırılması üstüne önemli bütünsel bir anlaşmanın yerini alamaz, ama hiç tartışmasız, bu yönde önemli bir adım olur.

Ne yazık ki, ABD yönetimi başka bir yola girdi. Moratoryumumuza yanıt olarak, sanki kasten yapıyormuş gibi, yangından mal kaçırırçasına yeni bir nükleer deneme gerçekleştirdi. Barışçıl uzay önerimizi de, bir uydusavar silahının yerinde, yani uzayda ilk denemesine girişme kararıyla yanıtladı; bu girişimi de, SSCB’ye karşı yeni bir “düşmanlık kampanyası” izledi.

Bu nasıl bir etki yarattı? Bir yandan Washington’da belli bir rahatsızlık ve belli bir tereddüt. Bunu ancak bir tek biçimde açıklayabilirim: Söz konusu etkiye, girişimlerimizin, silahlanma yarışı politikasının baştan sona dayandığı Sovyetler Birliği’ni “kötülük imparatorluğu” ve genel tehlike kaynağı olarak gösterme masalını etkisizleştirmesinden duyulan endişe yol açıyor. Öte yandan, bu durum, dünyanın yazgısı konusunda sorumluluk duygusundan yoksun olunduğu izlenimini uyandırıyor. İçtenlikle söylemek gerekirse, bu eğilim bizi kendimize şu soruyu bir kez daha sormaya zorluyor: Böyle bir ortamda, işlerimizi olağan akışında yürütebilir ve ülkeler arasında akılcı ilişkiler

kurabilir miyiz?

Sovyet-Amerikan ilişkilerinde neyin önemli ve neyin belirleyici olduğunu sordunuz. Birbirimizden hoşlanmamız ya da hoşlanmamamızın hiç önemi yok, ancak birlikte yaşayabilir ya da yok oluruz, bu olgu tartışma götürmez. Yanıtlamamız gereken esas soru şudur: Barış içinde birlikte yaşamaktan başka bir yol olmadığını nihayet kabul etmeye hazır mıyız, düşünce ve eylem biçimlerimizde savaş kategorilerinden barış kategorilerine geçmeye hazır mıyız? Sizin ülkenizde yaygın deyişle, yaşamak ve başkalarının da yaşamasına izin vermek. Biz, buna barış içinde bir arada varolmak diyoruz. Sovyetler Birliği olarak bu soruya olumlu yanıt veriyoruz.

Soru: Size göre, Kasım'da Cenevre'de Başkan Reagan'la yapacağınız görüşmenin sonuçları neler olabilir? ABD'nin ve Sovyetler Birliği'nin, ikili ilişkilerini iyileştirmeleri için ne gibi somut önlemler almaları gerekiyor?

Yanıt: Aslında, Cenevre zirvesi perspektiflerine bugün, görüşmeye evet dediğimiz zamana göre daha ihtiyatlı yaklaşmamın nedenlerini daha önce açıklamıştım. Nitekim, bu görüşmenin sonuçları, büyük ölçüde, bugünden itibaren yapılacaklara bağlıdır.

Her iki tarafın da, görüşmelerin siyasal ortamının görüşmelerden çok önce hazırlandığını kabul etmeleri gerektiğini düşünüyorum. Ne Başkan, ne de ben, ülkelerimizin ve bağlaşıklarımızın ruhsal durumunu görmezlikten gelebiliriz. Başka bir deyişle, bugünkü gelişmeler, Kasım görüşmesi "senaryo"sunu büyük ölçüde belirleyecektir.

Olup bitenlerden düş kırıklığına uğradığımı ve kaygı duyduğumu saklamayacağım. Bana göre, Washington'da biçimlendirilen yaklaşım, gerek Washington'un izlediği somut politikadan, gerekse Beyaz Saray sorumlularının açıklamalarından hareketle değerlendirildiğinde bizi kaygılandırıyor. Bu bir baskı senaryosudur; bizi köşeye sıkıştırma, daha önce de olduğu gibi, silahlanma yarışından Ortado-

ğu'da "saldırganlık"a, insan haklarını çiğnemekten Suriye Arap Cumhuriyeti'nde sözde entrikalara kadar tüm ölümcül günahları üstümüze yıkmaya denemesidir. Bu bir devlet politikası değil, ama sözde "uğursuz güçler"e karşı ateşli bir saldırı kampanyasıdır.

Biz, kesin ve ciddi bir görüşmeye hazırız. Ama yine de bazı şeyleri yinelemek istiyorum. Derginiz okurlarına, ABD'nin nükleer silahlanma yarışındaki sorumluluğu, dünyanın çeşitli bölgelerindeki tutumu, fiilen terörizme girişenlere sağladığı destek, kendisine yakın birçok ülkede ve hatta Amerika'da insan hakları ihlalleri üstüne bizim de söyleyeceklerimiz olduğunu belirtmek isterim. Bu durumda, halklarımızın ve tüm kıtalardan insanların barış, güvenlik ve huzur içinde yaşama umuduyla bekledikleri bir zirve görüşmesi düzenlemenin ne yararı olabileceğini soruyorum kendime. Hakaretlerin hiçbir şeye yararı olmaz.

Ben, bu kadar önemli bir görüşmeye farklı bir biçimde yaklaşıyorum. Elbette, Moskova'da biz, iki taraf arasında tüm ayrılıkların ne kadar derin olduğunu dikkate alıyoruz. ABD önderleri tarafından son yıllarda söylenenler göz önüne alındığında, paylaşmadığımız ya da genellikle, açıkça öfkelenmemize yol açan bazı sözleri duymazlıktan gelemeyiz, ama buna karşın yine de anlaşma noktaları, ortak ya da paralel çıkar alanları bulabilme umudunu yitirmedik. Bunun nedenleri vardır. Sözgelimi, bir nükleer savaş yapılamayacağı ve bundan zaferle çıkılamayacağı ya da ABD'nin askersel üstünlük arayışı içinde olmadığı yolundaki açıklamaları ele alalım. Kısacası, bizi nükleer uçurumun kenarından uzaklaştıracak bir yol bulma, uydurma yakıştırmalar ya da yeterince usandığımız basmakalıp sözler yerine ülkelerimiz, geleceğimiz, tüm dünya topluluğunun geleceğini ilgilendiren gerçek sorunları ve gerçek çıkarları tartışma isteğinin yönlendireceği dürüst, önyargısız bir görüşmeyi umut ediyorum.

Ama herşey, öbür tarafın, şimdilik, başka şeylere ha-

zırlandığını gösteriyor. Sanki, tek düşüncesi rakibine en etkili vuruşu yapmak ve bu “göğüs göğüse” çarpışmada bir puan daha almak olan bir tür “süper gladyatörler” savaşına hazırlanılıyor. Bu ortamda, gerek biçim, gerekse özül itibariyle bazı konuşmalar şaşkınlık uyandırıyor. Örneğin, Bay McFarlane’in geçen gün yaptığı “konferansı” ele alalım: Bu konuşmada, yalnızca, Cenevre’de üstümüze yıkmaya hazırlandıkları bir “suçlamalar paketi” değil, aynı zamanda, önümüzdeki görüşmelerin, bana göre son derece özgün bir yorumu da yer alıyor. Buna göre, en küçük bir ilerleme bile bütünüyle Sovyetler Birliği’nin vereceği ödünlere, silahlanma alanında, bölgesel sorunlar alanında ve hatta iç işlerimizde vereceği ödünlere bağlanıyor.

Eğer tüm bunlar ciddi olarak söylendiyse, Washington, birlikte kararlaştırdığımız şeyden çok daha başka şeylere hazırlanıyor demektir. Bir zirve toplantısı, eşitlik esasına dayalı görüşmelere yarar, yoksa herhangi bir kapitülasyon sözleşmesi imzalamaya değil. Kaldı ki, biz, ABD karşısında ne bir savaş, ne de bir çarpışma yitirdik, ve bu nedenle de ona hiçbir borcumuz yok. Bu, bizim karşımızda, ABD için de aynı ölçüde geçerlidir.

Ama eğer bu tür konuşmaları ciddiye almamak gerekiyorsa, yine de belirteyim, böylesi düşmanca çıkışlar son derece yersiz ve uygunsuzdur. Gereği yokken niçin gövde gösterisi yapılıyor, niçin patırtılı gösteriler sahneye konuyor, iki nükleer devlet arasındaki ilişkilerde niçin iç politikadaki savaşım yöntemlerine başvuruluyor? Böylesi durumlarda, kuvvetin diliyle konuşmak yararsız ve tehlikelidir. Ama, zirve görüşmesine kadar hâlâ daha zaman var ve bu görüşmenin yapıcı ve yararlı olması için etkili biçimde çalışmak olanaklıdır. Ama bu, sizin de kabul edeceğiniz gibi, her iki tarafın tutumuna bağlıdır.

Soru: SSCB ile ABD arasındaki ilişkiler çerçevesinde Stratejik Savunma Girişimi’ne (SDİ) ilişkin araştırma programı konusunda ne düşünüyorsunuz? Bu tür sistemlerin

hazırlanmasını yasaklayacak karşılıklı bir anlaşmayı olanaklı görüyor musunuz ve böylesi bir durumda Sovyetler Birliği ne tip bir denetimi kabul edebilir? Bu alanda bir anlaşmaya varılamadığı taktirde, silahların denetimi sorununun öbür yönlerinde ne gibi gelişmeler öngörüyorsunuz?

Yanıt: Washington'daki resmi çevreler, SDİ'ye yöneltilen eleştirilere karşılık verirken, kendilerinin çok sağlam gördükleri şu gerekçeyi ileri sürmekten zevk alıyorlar: Ruslar "Yıldızlar Savaşı"na karşı çıkıyor, o halde bu program doğru ve uygundur. Eğer nükleer çağda böylesi bir mantık temel alınırsa, geleceğimiz çok karanlık demektir.

Biz, olaylara başka türlü yaklaşıyoruz; ayrıca, birçok Amerikalı'nın da böyle bir yaklaşıma sahip olduğunu umut ederim. Her iki tarafın da kaybeden olacağı birtakım durumların var olduğu görüşündeyiz. Bu durumlar, nükleer savaş, silahlanma yarışı ve uluslararası gerginliktir. Tersine, her iki tarafın da kazanan olacağı durumlar da vardır: Barış ve işbirliği, eşit bir güvenlik, bir nükleer felaket korkusunun ortadan kaldırılması.

"Yıldızlar Savaşı" programına ilişkin görüşümüze gelince, SDİ'nin bir nükleer saldırıya karşı topyekûn bir savunma sağlayacağı ve böylece nükleer silahların ortadan kaldırılmasına yol açacağı iddialarını ciddi kabul edip ele alamayız. Uzmanlarımızın ve, bildiğim kadarıyla, sizin de birçok uzmanınızın görüşüne göre bu, gerçekleşmesi olanaksız bir kurgu, boş bir düştür. Ama, uzmanlara göre SDİ'nin sınırlı etki gücü sınırlı uydusavar sistemi olarak çok daha basit ölçekte gerçekleştirilebilir olması bile, oldukça tehlikelidir. Bu proje, kimsenin en küçük kuşkusu olmasın, silahlanma yarışını her yönde körükleyecektir; bu da savaş tehlikesinin artacağı anlamına gelir. İşte bu nedenle söz konusu proje, hem bizim, hem sizin, hem de tüm dünya için kötüdür.

SDİ araştırma programı denen girişimi de, aynı açıdan ele alıyoruz. Her şeyden önce, biz bunu bir araştırma prog-

ramı olarak değerdendirmiyoruz. Görüşümöze göre, SDİ, aynı konuda 1972 tarihli bir Antlaşma'yla yasaklanmış olan yeni bir uydusavar savunma sistemi oluşturma projesinin ilk aşamasıdır. Bu projenin yalnızca çapını bir düşünün: Önemözüdeki yıllarda bu projeye 70 milyar dolar ayrılması öneriliyor. Bu, amacı yalnızca saf araştırma olan bir girişim için düşünölemeyecek bir tutardır. Zaten Amerikalı bilginlerin görüşü de aynı yöndedir. Aslında söz konusu olan, sabit değerdle ifade edilecek olursa, "Manhattan projesi"nin (Nökleer Silah Hazırlama Programı) maliyetini dört kat ve insanın Ay'a ayak basmasına kadarki onyıllık dönemde uzay havacılığını geliştirmek için öngörölmüş olan "Apollo" programının maliyetini de iki kat aşan kredilerdir. Öte yandan, öngörülen uzay darbe silahı denemeleri de, bunun yalnızca bir saf araştırma programı olmadığını ortaya koyuyor.

İşte bu nedenle SDİ programı paketi ve araştırma adı yakıştırılan bölümü, Sovyet-Amerikan ilişkilerinde kaçınılmaz olarak yeni bir bozulmaya yol açacak silahlanma yarışının daha da tehlikeli yeni bir raundundan başka birşey değildir. Bunu önlemek için, geçen Ocak ayında SSCB ve ABD dışışleri bakanlarının anlaştıkları gibi, uzayda silahlanma yarışının önüne geçmek gerekir. Bu konuda bir anlaşmanın ve bunun denetiminin olanaklı olduğuna inanıyoruz. Amerikalılar'a, onların bize duydukları güvenden daha fazlasını duymadığımızı, ve bu nedenle, aynen onlar gibi, her anlaşmanın etkili bir denetime tabi tutulması gerektiğini altını çizerek belirtmek istiyorum.

Bu konuda bir anlaşma olmazsa, nükleer silahların sınırlandırılması ve azaltılması konusunda da bir anlaşmaya varmak olanaksızlaşacaktır. Savunma silahları ile saldırı silahları arasındaki karşılıklı bağıntı, kanıtlamaya gerek duyulmayacak kadar açıktır. Bu nedenle, eğer ABD'nin bu tutumu, uzay silahları konusundaki son sözöyse Cenevre görüşmeleri, açıkça söylemek gerekir, varlık nedeni-

ni yitirmiş demektir.

Soru: Genel Sekreter olduğunuzdan bu yana, ülkenizin iktisadi durumunu iyileştirmek için bazı önlemler aldınız. Almayı düşündüğünüz yeni önlemleri söyler misiniz? Size göre, Sovyet ekonomisinin ana sorunları nelerdir? Dünya ekonomisinde, Sovyetler Birliği'nin işine yarayacak türden değişiklikler nelerdir?

Yanıt: Tarihten başlayalım. Kökeni kesinlikle bize bağlı olmayan birtakım sorunlar var. Sovyet iktidarı, eski rejimden ağır bir miras devraldı: Geri kalmış bir ekonomi, feodalizmin kolay kolay kaybolmayan kalıntıları ve okur-yazar olmayan milyonlarca insan.

Bunlara, ülke topraklarının önemli bir bölümünü kapsayan ve halk tarafından yaratılan birçok şeyi yakıp kül ederek harabeye çeviren yıkıcı iki savaşı da ekleyin. Onarılmaz birtakım kayıplara uğrandı: Anayurt Savaşı sırasında 20 milyon ölü, milyonlarca yaralı ve sakat. O günden bugüne kırk yıl geçti, ama halk geçmişin acı sayfalarını ve uğranılan kayıpların acısını belleğine kazıyarak korudu. İnsanların yüreğindeki ve yeryüzündeki yaraları sarmak için Sovyet halkının barışa ve yalnızca barışa gereksinimi vardı.

Batı'da, faşist istilanın yıktığını yeniden yapmak için SSCB'ye 50-100 yıl gerektiği birçok kez yazıldı. Sovyet yurttaşları, ulusal ekonomiyi en kısa sürede ayağa kaldırarak adeta olanaksız gerçekleştirdiler. Ama savaşlar ve yeniden kuruculuk dönemleri, devrim sonrasının yaklaşık iki on yılını, belki de daha fazlasını aldı.

Zor koşullarda, sistemimizin potansiyelini değerlendirerek Sovyetler Birliği'ni dünyanın en büyük iktisadi güçlerinden biri durumuna getirdik. Bu, sosyalizmin gücünün ve geniş olanaklarının bir örneğidir.

Aynı zamanda, eksikliklerimizden ve hatalarımızdan kaynaklanan başka tür birtakım güçlükler de vardır. Bunlardan açıkça söz ediyoruz. Her zaman gerektiği gibi çalışmıyoruz, ulusal ekonomiyi hâlâ gerektiği gibi ve geniş

olanaklarımız ölçüsünde etkili biçimde yönetmeyi öğrenemedik: Hammadde ve vasıflı işgücü kaynakları, yüksek düzeyde gelişmiş bir bilim -özellikle temel bilim,- insanların desteği ve, bugün gördüğümüz gibi, daha iyi ve daha verimli çalışma isteği gibi olanakları yeterince değerlendiremiyoruz.

Çağımız, köklü bir iyileşmeyi zorunlu kılıyor; toplumsal-iktisadi gelişmeyi hızlandırma anlayışı da bu zorunluktan kaynaklanıyor. Bize göre, söz konusu gelişmeyi sağlamak günümüzün en önemli görevi, önceliklerin önceliğidir. Çok ayrıntılı bir tartışmadan sonra, bu görevi gerçekleştirme yollarını belirledik. Makine yapımına, elektroteknik ve elektronik sanayisine, enerji sanayisine, ulaşım sektörüne ve diğer bazı sanayi kollarına öncelik vererek yatırımların daha verimli kullanımını öngördük. Tarımsal-sanayi kompleksine bağlı kollar, özellikle tarım ürünlerinin işlenmesi ve stoklanması, çalışmalarımızın odak noktasında yer alıyor. Kısacası, halkın yüksek kaliteli gıda maddesi gereksinimlerini daha iyi karşılayabilmek için gerekli olan herşeyi yapacağız.

Ulusal ekonominin işleyişinin iyileştirilmesi, ekonominin başlıca alanlarında merkeziyetçiliğin gitgide güçlendirilmesini, yani çeşitli çalışma alanlarının, bölgelerin ve bazı iktisadi sektörlerin, iktisadi gelişmenin çıkarlarına daha güçlü biçimde bağlanmasını gerektiriyor. Yönetimin demokratik temellerinin sağlamlaştırılması, gruplaşmalarda, işletmelerde, kolхозlarda ve sovхозlarda özerkliğin ve yerel işletmelerde özyönetimin güçlendirilmesi, girişim ve girişkenlik ruhunun toplumun, doğal olarak çıkarları doğrultusunda zararına değil özendirilmesine yöneldik.

Kısacası, en rasyonel yönetim yöntemlerinin arayışı içindeyiz. Bilimsel ve teknik ilerleme hızını kararlı biçimde artıracak, tüm kaynakları daha iyi değerlendirebilecek daha yetkin bir yönetim mekanizması yaratmaya yönelik önemli iktisadi deneyimler yapıyoruz. Tüm maddi ve

manevi özendirme araçlarının yanı sıra, kâr, fiyatların oluşumu, kredi ve dahası mali özerklik gibi kategorileri bu yönde harekete geçirmeye çalışıyoruz. Tüm yönetim ve planlama sistemini köklü biçimde iyileştirmeyi amaçlayan çalışmalarımız işte bunlardan oluşuyor.

Öte yandan, iktisadi gelişmeyi hızlandırmak için başka yollara da başvuruyoruz. Bununla, disiplin ve düzenin güçlendirilmesini, işçiden bakana kadar herkesten daha çok şey beklenmesini, sorumlulukla ve bürokrasiyle savaşımla, çalışma ahlakının yükseltilmesini, toplumsal adaletin toplum yaşamının tüm alanlarında güçlendirilmesini kastediyorum.

Gördüğünüz gibi, yapacağımız daha çok şey var; iktisadi sorunlar eksik değil. Ama hangi ülkenin yok ki? Sorunlarımızın bilincindeyiz ve toplumsal rejimimizin, ülkemizin olanaklarına güveniyoruz. Şu son zamanlarda çeşitli bölgelere gitme, birçok kişiyle, işçiler ve köylülerle, mühendislerle ve bilginlerle görüşme olanağı buldum. Bir dönemece alma, yani çalışmayı kökten iyileştirilme gerekliliği halk tarafından yalnızca desteklenmekle kalmaması, aynı zamanda bunun onlar tarafından istenmesi ve bunun çağımızın bir gereği durumuna gelmesi dikkate değer.

Şu son zamanlarda ekonomiye gösterdiğimiz dikkatin, maden, petrol, çimento, takım tezgahları ya da başka şeyler üretiminde rekor kırma kaygısından kaynaklanmadığını vurgulamak isterim. Esas olan, insanların yaşamını iyileştirmektir. Bundan daha soylu bir amaç tanımıyoruz. Yalnızca bu yıl, birçok ücretli kategorisinin (halk sağlığı, bilim, mühendislik ve teknisyenlik) ücretlerinin yükseltilmesi, emeklilerin önemli bir bölümünün maddi koşullarının iyileştirilmesi ve her yıl, meyve bahçeleri ve sizde "tatil konutu" denilen evler için karşılıksız olarak bir milyon parsel toprak ayrılması kararlaştırıldı. Daha birçok proje öngörüldü. Doğal olarak, bunların çapı iktisadi ilerlemeye bağlı kalacaktır. Son zamanlarda, olumlu değişiklikler

kaydediyoruz, özellikle sanayi üretiminin ve emek üretkenliğinin artış temposunda bir hızlanmaya tanık oluyoruz.

Dünya ekonomisinde ne gibi değişmelerin Sovyetler Birliği'nin işine yarayabileceğini soruyorsunuz. Ekonomiden çok politikayla bağlantılı olsa da, bu yönde en önemli değişiklik, silahlanma yarışının durdurulmasıdır. Bugün savunmaya giden her rubleyi, sivil, barışçıl gereksinimlere ayırmayı elbette yeğleriz. Sanırım siz de, ABD'de, bütçe açığından ve devlet borçlarından kaynaklanan sorunlar bir yana, bugün silah üretimi için harcanan büyük tutarları daha iyi biçimde kullanabilirsiniz. Dahası, öbür ülkelerin sorunlarını da düşünmek gerekir. Silahlanma yarışının durdurulması konusunda ısrar ederken, aynı zamanda, yüz milyonlarca insan yetersiz beslenir ve en zorunlu gereksinimlerini gideremezken yüz milyarların insanı yok etmeye yönelik araçların yapımına harcanmasının ahlâkdışı olduğu görüşünden de hareket ediyoruz. Tek sözle, hiçbirimiz, bu durumu görmezlikten gelme hakkına sahip değiliz.

Dünya ekonomisine gelince, genel iktisadi, parasal ve mali durumun istikrar kazanması, borçlanma sorununun adil çözümü ve yeni bir ekonomik düzene doğru ilerlenmesi, Sovyetler Birliği'nin olduğu kadar, öbür ülkelerin de yararına olacaktır; ayrıca ayrımcı engellerin, dünya ticaretinin gelişmesini engeleyen öbür etkenlerin kaldırılması, dostlarımızın, bağlaşıklarımızın ve bizim daha etkin bir rol oynamak istediğimiz uluslararası işbölümünün sürdürülmesi öbür değişiklikler arasındadır. Bu tür değişiklikler, tüm halklarının yararınadır. Sözgelimi, Sovyetler Birliği ile ABD arasında geniş çaplı ticari ve iktisadi alış-verişin kurulması, ülkenizde yüzbinlerce ek işin yaratılmasına olanak sağlayabilecektir.

Soru: Sovyetler Birliği, ABD'de geliştirilen öncü teknolojiden daha çok yararlanma yollarını arıyor. Sovyetler Birliği buna ne ölçüde gereksinme duyuyor ve özellikle hangi amaçlarla? Şayet ABD, size bu teknolojiden daha çok

yararlanma olanağı tanımazsa, bunu elde etmek için kime başvurmayı düşünüyorsunuz?

Yahit: Sorunuzun ifade ediliş biçimi bile, bu konuda iyice düşünmeyi gerektiriyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, günümüzde öncü teknolojileri elde etmeye çalışmayan kaldı mı? Tüm ülkeler ve özellikle de ABD buna çaba harcıyor. Yalnızca yüksek teknik düzeyli lisansları ve malları yasal biçimde elde etme yollarından ya da yasadışı sanayi casusluğundan söz etmiyorum. Bu arada ABD'nin kendine özgü yöntemleri de vardır. Sözgelimi, yalnızca Batı Avrupa'dan değil, aynı zamanda gelişmekte olan ülkelere de "beyin göçü". Dahası, şubeleri aracılığıyla öbür ülkelerin bilimsel-teknik buluşlarına el koyan çokuluslu şirketlerin çalışmalarını da göz ardı etmemek gerekiyor. Bugün, sözde "Yıldızlar Savaşı" araştırma programını da aynı amaçla kullanmaya çalışıyorlar.

Sovyetler Birliği'ne gelince, ülkemiz, yabancı bilimsel ve teknik buluşlardan çok daha mütevazı boyutlarda yararlanıyor; üstelik, uluslararası işbölümüne daha geniş biçimde katılma, bilimsel-teknik işbirliğini geliştirme isteğimizi hiçbir zaman gizlemedik; kaldı ki bu "pazar"a elleri boş bir dilenci gibi de girmiyoruz.

SSCB'yi Amerikan teknolojisine aç bir ülke gibi gösterenler, bugün kiminle karşı karşıya olduklarını unutuyorlar. Ülkemiz, oldukça uzun bir süredir, devrimden sonra teknolojik bağımsızlığını kazanmış büyük bir bilimsel ve teknik güçtür. Bu, bizim İkinci Dünya Savaşı'nda ayakta kalmamızı, uzayın öncüsü olmamızı ve geniş kapsamlı bir uzay keşfine girişmemizi, sağlam bir savunmaya sahip olmamızı, ülkemizin üretici güçlerini bir bütün olarak başarıyla geliştirmemizi sağladı. Peki, şu çelişki Amerikan görüşüyle nasıl açıklanabilir? ABD'de savaş kredilerinin artırılmasını gerekçelendirmek söz konusu olduğunda SSCB'nin teknoloji alanında olağanüstü ilerlemesine ilişkin aynı nakarat durmadan yineleniyor. Ülkemizle işbirli-

ğini yasaklama önlemlerini gerekçelendirmek söz konusu olduğunda ise, bizi, her tür ticaretin ve hatta her tür işbirliğinin ABD'nin "ulusal güvenliği"ni tehlikeye düşürebilecek dünyanın en geri ülkesi olarak gösteriyorlar. Bunların hangisi doğrudur? Hangisine inanmalı?

Biz, şu ya da bu üretimin bilimsel-teknik düzeyinden hoşnut olmadığımızı açıkça söylüyoruz. Bilimsel-teknik ilerlemeyi, ABD'den SSCB'ye "teknoloji transferi" yoluyla değil, ama Sovyet biliminin en yeni, en ileri buluş, yenilik ve düşüncelerinin SSCB sanayisine ve tarımına "transferi"yle ve kendi bilimsel-teknik potansiyelimizi daha iyi değerlendirerek hızlandırmayı düşünüyoruz. Proje ve programlarımızın yaşamsal düğümü işte buradadır. Bununla birlikte, ABD de içinde öbür ülkelerle karşılıklılık temeline dayalı teknik ve bilimsel bir işbirliğinin sağladığı ek avantajlardan yoksun kalmayı da elbette istemiyoruz.

Bu işbirliği, 1970'li yıllarda, nükleer enerji de içinde her türlü enerji alanında, kimya sanayisinde ve uzay araştırmalarında, kardiyoloji ve kanseroloji alanında ve daha başka alanlarda oldukça kapsamlı bir gelişme gösterdi. Sağlanan yarar karşılıklıydı ve Amerikalı bilginler bunu gayet iyi biliyorlar. Bugün bu işbirliği gerilemiştir. Bundan üzüntü duyuyoruz, ama üstesinden geleceğiz. Çünkü önce, birinci sınıf bir bilime sahibiz, ikincisi bilimsel ve teknik ilerleme ABD'nin tekelinde değildir.

Nitekim bunun bilincinde olan ABD, bağlaşıklarını da, bize yüksek teknolojiye mal satmamaya zorluyor. Dahası, ABD, bazı tip malların Batı Avrupa'ya dışsatımını bile, her zamanki gibi "ulusal güvenlik" gerekçesiyle yasaklıyor ve giderek daha sık biçimde Batı Avrupalılar'ın, ABD laboratuvarlarından ve bilimsel sempozyumlarından yararlanmasına karşı çıkıyor.

Böylece, bize zarar vermeye çalışıyorlar. Ama yalnızca bize değil: ABD, bağlaşıklarıyla olan rekabetinde, onların bilimsel-teknik ilerlemesini yavaşlatmak ve dolayısıyla

dünya pazarındaki yarışın gücünü engellemek amacıyla giderek daha sık biçimde "Sovyet tehdit"i korkuluğuna sarılıyor. Bu niyetler giderek daha da belirginleşiyor. Ama, öbür ülkelerin, eşit haklara dayanmayan partönerlik koşullarına ve karşılığında hiç bir şey almadan kendi teknolojilerine el konmasına razı olacaklarını sanmıyorum. Genel olarak bu, kısa vadeli ve perspektifsiz bir politikadır.

Yine de, görüşmemizi olumsuz bir biçimde bitirmek istemiyorum. ABD ve SSCB gibi iki ülkenin, dev bilimsel ve teknik potansiyelleriyle, çeşitlik temelinde bu alanda işbirliği yapsalar, bunun yalnızca halklarımızın değil, tüm dünyanın yararına olacağı açıktır.

Bu fırsattan yararlanarak, okurlarınıza başarı, mutluluk ve barışçıl bir gelecek dileklerimi iletiyorum. Sovyet yöneticileri ve Sovyet halkı adına, tüm Amerikalılar'a, bilimleri gereken en önemli şeyi bir kez daha söylemek istiyorum: Savaş hiçbir zaman Sovyetler Birliği çıkarmayacaktır, savaş hiçbir zaman biz başlatmayacağız.

* * *

M. Gorbaçov: Metinde değinilen konuların daha açık biçimde anlaşılabilmesi için bana göre önemli bazı düşünceleri açmak istiyorum.

Son zamanlarda, çeşitli ülkelerin kitle iletişim araçlarından çok sayıda konuşma ve mülâkat isteği aldığımı söylemeliyim. Niçin bir başkasını değil de *Time* dergisinin isteğini olumlu karşıladım.

Sorularınızı öğrendiğimde, bunların dile getiriliş biçiminin bile, ülkelerimiz arasındaki bugünkü ilişkilerin niteliği konusunda belli bir kaygıyı dile getirdiği izlenimini edindim. Amerikan siyasal çevreleri temsilcilerinin ve öbür çevrelerinin bu konuda kaygılarını sorunun önemine uygun sıklıkta dile getirmediüklerini görüyoruz. Soruların bu özelliğinin (şayet iyi anladıysam) çok önemli bir öge olduğunu düşündüm.

Önemi daha az olmayan başka bir neden de, dünyanın bugünkü durumuna ilişkin çözümlememize bağlıdır. Dünyanın içinde bulunduğu durum karmaşık, gerilimli ve hatta patlamaya hazırdır. Gitgide de daha ağırlaşmaktadır. Burada, bu sürecin nedenlerinden söz etmeyeceğim. Bu konudaki görüşümüzü biliyorsunuz. Daha çok, bugün hepimizin bu sürecin neresinde olduğumuz sorusunu yanıtlamak istiyorum. Durumu kesinlikle abartmak niyetinde değilim, ama sizinle açık konuşmak istiyorum, çünkü pek çok şey her iki tarafın yaptığı durum çözümlemesine bağlıdır. ABD ve SSCB gibi devletlerin yöneticileri sözkonusu olduğunda, onların durum değerlendirmelerinin ve pratik politikalarının, kendi halklarına ve tüm insanlığa karşı yükledikleri büyük sorumlulukları yansıtması gerektiği kanısındayım.

Çağımızın gerçeği, bilim ve teknikteki gelişme düzeyinin, baştan aşağı yeni bir durumun ortaya çıkmasını ve silahlanma yarışında gerçekten yeni bir dönemin başlamasını olanaklı kılmasıdır. Sorularınızı içtenlikle yanıtlamaya çalıştım ve sizden yanıtlarımı yeni bir “propaganda” olarak yorumlamamanızı rica ediyorum. Bugün, ABD ve Sovyetler Birliği’nin anlaşması, birbirlerine doğru herhangi bir adım atmaları zaten oldukça zordur, karşılıklı güvensizlik böylesine büyüktür. Ama silahlanma yarışı yeni bir evreye girerse, bilim ve teknikteki son ilerlemeler bu amaçlarla kullanılırsa, taraflardan biri, elini kolunu sallaya sallaya hareket etmek ve uğursuz bir adım atmak için öbür taraf üstünde sözde bir üstünlükten yararlanma yeltenişinde bulunmayacak mıdır? Çok önemli bir aşama.

İkili ilişkilerimiz ne kadar sert olursa olsun, bugün her iki tarafa da belli bir güvenlik sağlayan askeri stratejik bir eşitliğin varlığı, Uydusavar Savunma Sistemlerinin Sınırlanması Antlaşması, fülen uyulan SALT-2 Antlaşması, Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması gibi kısıtlamalar yine de yürürlüktedir. Bu kısıtlamalar varlığını ko-

rumakta ve bilindiği gibi bir süredir ortadan kaldırılmaya çalışılsa da, etkilerini sürdürmektedir: Silahlanma yarışının devamını engelleyen bu kısıtlamaların kaldırılması için çeşitli güçler harekete geçirilmiştir.

Bu engelleyici etkenler ortadan kalktığı takdirde, gitgide daha yeni tip silah yapımındaki rekabet görülmedik biçimde keskinleşecektir. Nitekim, taraflardan birinin bu yönde alacağı her önlemi, bir zehirin panzehiri ortaya çıkarması gibi, öbür tarafın karşı önemli izleyecektir. Tarihin verdiği ve unutulmaması gereken ders budur.

Bu durumda başımıza neler gelecektir?

Şöyle söyleyebilirim: Zaman akıp geçiyor ve gerektiği kadar hızlı davranmazsak treni kaçırabiliriz. *Time* dergisinin sorularını yanıtlamayı kabul etmemin ikinci nedeni de budur.

Tüm insanlar yaşamak istiyor, hiçkimse yok olmak istemez. İşte bu nedenle gereken tüm siyasal cesareti toplamak ve ilerleyen korkunç süreci durdurmak gerekiyor. Silahlanma yarışından vazgeçmek ve, silahsızlanma ve ilişkilerin düzeltilmesi için çalışmak gerekiyor.

Daha önce de, sözcü O'Neill'in yönetimindeki ABD Kongre heyetiyle, Moskova'yı ziyareti sırasında yaptığım bir görüşmede Sovyet-Amerikan ilişkilerinin iyileştirilmesinin kararlı yandaşları olduğumuzu söyleme olanağını bulmuştum. Yönetimimizin tutumu budur. Varolan durumdan gerçekçi sonuçlar çıkarıyoruz. Yalnızca durumun düzeltilmesiyle, ilişkilerin iyileştirilmesiyle yetinmek istemediğimiz açıktır, aynı zamanda somut öneriler ileri sürüyoruz ve bu yönde pratik adımlar atıyoruz. Doğal olarak Amerikan tarafında da buna uygun bir karşılık bekliyoruz.

Ne yazık ki, silahlanma yarışı ve karşılıklı güvensizlik biçimindeki kısır döngüyü kırmaya yönelik tüm girişimlere karşı, yalnızca tek bir olumsuz yanıt verildiğini işitiyoruz: "Hayır! Hayır! Hayır! Propaganda! Propaganda! Propaganda!" Oysa ciddi siyaset adamları, muhataplarıyla iliş-

kilerinde böyle davranmazlar.

Yine de, uzayın silahsızlandırılması konusundaki, stratejik nükleer silahlar ve orta menzilli silahlar konusundaki nükleer denemeleri durdurma kararımız, vb. konusundaki görüşmeleri ölü noktadan kurtarma önerilerimiz de içinde Sovyetler Birliği'nin girişimleri hakkında Washington'dan işitmek zorunda kaldıklarımızın, Amerikan yönetiminin son sözü olmadığını kabul ediyoruz. Bunu umuyoruz.

Baylar, burada, yüz yüze konuşma, bana göre, görüşmemizin en önemli bölümüdür. Dünyada ve Sovyet-Amerikan ilişkilerinde varolan duruma ilişkin görüşümüzün, bu konjonktürde nasıl davranılması gerektiğine ilişkin görüşümüzün Amerikan kamuoyunun bilgisine açık ve dürüst bir biçimde aktarılacağını umut ediyoruz.

Ülkelerimiz, bir çatışmaya kadar gidilmesine izin veremez. Sovyet halkı kadar Amerikan halkının da çıkarı işte burada yatıyor. Bu, gerçek, reel, politika diliyle ifade edilmelidir. Silahlanma yarışını durdurmak, silahsızlanma için çalışmak ve Sovyet-Amerikan ilişkilerini normalleştirmek büyük önem taşıyor. Açıkçası, iki büyük halk arasındaki ilişkileri, tarihsel rollerine yaraşır bir duruma getirmenin zamanıdır. Dünyanın, dünya uygarlığının yazgısı aramızdaki ilişkilere bağlıdır. Biz, bu yönde hareket etmeye hazırız.

Durum daha da özel, hassasiyet kazanıyor, çünkü bize ulaşan haberlere göre, Washington'daki siyasal durum, her gün biraz daha kötüleşiyor. Şaşkınlığa ve öfkeye yolaşmaması olanaksız birtakım açıklamalar işitiliyor.

Beyaz Saray ve Amerikan yönetiminin öbür temsilcileri, silahlanma yarışının sınırlandırılması konusunda Sovyetler Birliği'yle herhangi bir anlaşmanın olanaklı olmadığını ihsas ediyorlar. Beklenebilecek en iyi şey, diyorlar, iki ülke yöneticilerinin, önümüzdeki yıllar, hatta onyıllar içinde incelenecek bir gündem üstünde anlaşmalarıdır. Örneğin, Amerikan yönetiminin temsilcileri Armacost ve To-

wer'in birkaç gün önce yayımlanan mülâkatları işte bu anlayışı yansıtıyor. Kısacası, silahlanma yarışının durdurulması ve uzayın silahsızlandırılması üstüne ABD ile SSCB arasında olanaklı olabilecek herhangi bir anlaşmayı bertaraf etmek için herşey yapılıyor. Washington'da, alabildiğine açık biçimde ilan ediliyor: Sovyetler Birliği ne yaparsa yapsın, her durum ve koşulda ABD uzay darbe silahını ve uydusavar sistemlerini gerçekleştirecektir. Gerçekten de, bu, "çiviye çakıp" sonra da birinden bunları dişleriyle çıkarmasını istemeye benziyor.

O halde ne yapmalı? Bu süreci durdurmalı. Hem Sovyetler Birliği'nin, hem de Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarlarına uygun düşen de budur.

Geçmişte de Sovyetler Birliği'ni dize getirmek, yıpratmak için neler yapılmadı ki. Tüm bunlar uzun süre devam etti; bu tür yeltenişler gelecekte de başarısızlığa uğrayacaktır.

Bize gelince, ABD'yi "kötülüğün imparatorluğu" ilan etmiyoruz. ABD'nin, Amerikan halkının ne olduğunu ve dünyadaki rollerinin ne olduğunu biliyoruz. Yeni bir dönemden, ilişkilerimizde daha iyi bir dönemden yanayız. Sözünü ettiğim silahlanma yarışının nitelikçe yeni aşamasına girilirse, bu sorunu çözüme kavuşturmak olanaksız olmasa bile, son derece zor olacaktır. İşte bu nedenle ABD'yi, hem stratejik nükleer silahlar, hem de orta menzilli silahlar ve uzay sorunları üstüne bizimle ciddi olarak anlaşmaya çağırıyoruz.

Söylenmesi gerekenleri söylediğimi sanıyorum. Şimdi, size, kimsenin sizi, kime ait olduğu bilinmeyen yanıtları yayımlamakla suçlamaması için *Time* dergisinin sorularına verdiğim yanıtların imzalı metnini teslim etmek istiyorum. Dosyanın kapak renginin yeşil olduğuna dikkatinizi çekerim. Bunda devrim ihracı eğiliminin en küçük bir belirtisi bile yoktur.

N. Grunwald: Sayın Genel Sekreter, burada bulanmaktan ve bu mülâkatı yapmaktan büyük bir mutluluk duyuy-

yoruz. Yayınlanması amacıyla düşüncelerinizi bizlere açıklamak üzere zamanınızı cömertçe ayırdığınız için size çok teşekkür ederiz. Biz de, üstelik yalnız biz değil, Sovyet-Amerikan ilişkilerinin durumundan kaygı duyuyoruz.

Burada, Sovyetler Birliği'yle ilişkileri bozmak isteyen Washington'daki bazı kimselerden söz ettiniz. Ama Başkan Reagan, birkaç kez, Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlığı onaylamadığını, bu ülkeyle ilişkileri iyileştirmeye çalıştığını ve ülkeniz üstünde askersel bir üstünlük peşinde olmadığını açıkladı. Bu açıklamaları kabul ediyor musunuz? Daha genel olarak, Başkan Reagan, sizin üzerinizde nasıl bir izlenim bırakıyor?

M. Gorbaçov: Yazılı yanıtlarda bu konuya bir ölçüde değindim. Başkanın bir dizi olumlu açıklamasını, bu arada, BM'de yaptığı konuşma da içinde 1983 ve 1984'teki beyanatlarını dikkatle izledik. Nükleer bir savaşın kabul edilemez olduğu ve böylesi bir savaşın galibi olamayacağı yolundaki beyanatlarına değer veriyoruz. Bu çok önemlidir. Aynı zamanda, ABD'nin SSCB üzerinde askersel üstünlük kurma hevesinde olmadığını dile getiren sözlerini de ilgiyle izledik. Başkanın bu ve başka açıklamalarındaki olumlu noktalar, bize göre, geleceği birlikte ele alabilme, ilişkilerimizin bugünkü olumsuz evresini aşabilme olanağını veriyor. Biz hâlâ, birbirimizle görüşerek birçok şeyi düzeltmenin olanaklı olduğu kanısındayız. İşte bu nedenle Başkan'la Cenevre'de görüşmeyi kabul ettik. Aynı nedenle, bugün, Washington'da, bu görüşme konusunda söylenenlere oldukça sert biçimde tepki gösterdik. Amerikalı bir bayan gazetecinin de söylediği gibi, Amerikan kamuoyunu, Cenevre'de bale topluluklarının değişiminden başka bir konuda anlaşma sağlanamasa bile, yine de insanların alkışlamalarını sağlayacak biçimde hazırlıyorlar.

Biz bu görüşmeye ciddi olarak hazırlandık; Başkan Reagan'ın çevresindeki sağ eğilimli kişiler ve başkaları ne derlerse desinler, bu amaçla ciddi öneriler hazırlıyoruz. Olumlu

bir sonuç almanın olanaklı olduğuna inanmasaydık, bu görüşmeyi kabul etmezdik. Bizim yaklaşımımız budur.

Bana, bizzat Başkan'a ilişkin görüşümü sordunuz. Henüz kendisiyle karşılaşmadım ve insani bakımdan herhangi bir görüş belirtmek, benim için zor. Ama siyasal bakımdan, Başkan'ın, halkımızın saygı duyduğu Amerikan halkı tarafından seçildiği olgusundan hareket ediyoruz ve kendisiyle görüşmeye hazırız.

H. Grunwald: Uzay silahları konusunda bir soru sormama izin verin. Sorularınıza verdiğiniz yazılı yanıtlarda ve söyleşimiz sırasında, Sovyetler Birliği'nin üç alanda, stratejik saldırı silahları, orta menzilli nükleer silahlar ve uzay silahları alanlarında anlaşmalar öngördüğünü söylediniz. Ama, Moskova'dan yapılan yorumlara göre, uzay silahları sorunu üstüne görüşmelere hiçbir pay bırakmadığınız izlenimi doğdu, çünkü siz, araştırmalardan başlayarak bu tip silahlara ilişkin her tür çalışmanın bütünüyle durdurulması konusunda ısrarlısınız. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nin uzay silahları üstüne görüşmelere hazır olup olmadığını sormak istiyorum? Çünkü, bilindiği gibi, bu konuda geniş araştırmalar yaptınız ve yapmayı sürdürüyorsunuz ve siz de takdir edersiniz ki, doğal olarak, görüşmeler temelinde bu faaliyetlerin bütünüyle durdurulması olanaksızdır. Yalnızca karşılıklı belirlenecek düzeyler ya da sınırlar üstünde anlaşılabilir.

M. Gorbaçov: Öncelikle ilke konusu: Uzayın silahlandırılması yasaklanmazsa, uzayda silahlanma yarışı önlenmezse, hiçbir adım atılamaz. Bu tutumumuzda kararlıyız. Tutumumuz, hem kendi çıkarlarımızı, hem de ABD'nin kileri dikkate alan, son derece ciddi değerlendirmelere dayanıyor. Görüşmelere hazırız, ama ne uzay silahları, ne de uzayda konuşlandırılarak silah tipleri üstüne değil; biz, uzayda silahlanma yarışının önlenmesi üstüne görüşmelere hazırız.

Sovyetler Birliği, Cenevre'de, bu konudaki bilimsel

araştırmalar da içinde uzay darbe silahlarının yapımının, denenmesinin ve konuşlandırılmasının yasaklanması konusunda anlaşmaya varılmasını önerdi. Yasaklamanın, bu, yeni sınıf silahların tüm hazır aşamalarını içermesi zorunludur. Nitekim, araştırmalar da uzay silahları yapım programı içinde yeralıyor. Ve biz, ABD’de bu araştırmalara onlarca milyar dolar ayrıldığını görünce, bu programların sahiplerinin gerçek niyetini, atmosfer-ötesi uzayda silah konuşlandırılmasına ilişkin bu programlardan kaynaklanan politikanın nerelere kadar varabileceğini çok iyi anlıyoruz.

Bilimsel araştırmalardan ve bunların yasaklanması gerekliliğinden söz ederken, elbette temel bilimleri kastetmiyoruz. Bu araştırmalar yapılıyor ve hiç kuşkusuz sürdürülecek. ABD’de ise, Savunma Bakanlığı’nın siparişine ve düzenlenen sözleşmelere göre yapılan ve maketlerle en gelişmiş örneklerinin ister istemez hazırlanacağı, yapımının laboratuvarlar dışında gerekleştirileceğı ve uzayda deneneceğı aşamaya varmuş bir araştırma-geliştirme çalışmaları yapıyor ve yapmayı sürdürecektir. Kısacası, ilgili sistemlerin yapılış ve üretim aşaması için gerekli herşeyin yapıldığı aşamada bulunuluyor. ABD, bu alanda bir yasaklamanın denetlenebilir olup olmadığını sorduğunda şöyle yanıtlıyoruz: Evet, denetlenebilir, az önce sözünü ettiğim aşamada, ulusal teknik araçlarla denetim olanaklıdır. Bugün uzaydan arabaların plaka numaralarını ayırdedebildiğimize göre, hiç kuşkusuz laboratuvar-dışı denemeleri de yapıldıkları yerde denetleyebiliriz. Esas olan, araştırma adı verilen süreci başlangıç aşamasında durdurmaktır, böylece uzay silahlarının öbür hazırlık aşamalarına duyulan her tür ilgi de kaybolacaktır. Sonuç vermeyecek bir işe kim harcama yapar ki?

Ama te yandan, araştırma için onlarca milyon dolar harcanırsa, elbette hiçkimse yarı yolda durmak istemeyecektir. Ve silah bir kez uzaya fırlatıldı mı, süreç artık bütünüyle denetim-dışı kalacaktır ve böylece, daha önce de söylediğim gibi, sonuçlarını kestirmenin olanaksızlaşacağı bir

aşamada bulacağız kendimizi.

Ve, öbür tarafın da uyumayacağından emin olabilirsiniz.

SDI'nin saf araştırma olduğu yolundaki görüşler, özünde, uzay silahları sisteminin geniş hazırlık sürecini gizlemeye yöneliktir.

ABD'nin, daha bugünden, ikinci uydusavar sistemleri kuşağını teste tabi tutmayı tasarlaması ağır sonuçlara yol açacaktır. Biz de buna uygun biçimde karşılık vermek zorunda kalacağız. Çünkü, aslında uzay istasyonlu uydusavar savunmasının bazı öğelerinin denenmesidir sözkonusu olan. Dahası, ABD'ye nükleer denemeler üstüne ilan ettiğimiz moratoryuma katılma önerimiz karşısında Washington'un olumsuz tutumunu da dikkate almak zorundayız.

ABD Hükümeti denemelerin durdurulmasını da reddediyor, çünkü lazerli uydusavar savunma sistemleri için nükleer pompalamayı hazırlamak zorundadır. İşte bunlar, gelecekteki uzay istasyonlu uydusavar savunma sisteminin parçalarıdır. Program bütünüyle uygulanırsa işin nereye varacağını düşünebiliyor musunuz? Amerika, bunun yolaacağı sonuçları ciddi biçimde düşünmelidir.

Besbelli ki, ABD'de kimileri bizi geride bırakma olanağının, Sovyetler Birliği'ni köşeye sıkıştırma olanağının doğduğunu düşünüyor. Ama bu, bir hayaldir. Bu, geçmişte başarısızdı, bugün de başarısızdır. Bir karşılık, hem de tastamam uygun bir karşılık buluruz. Ama o takdirde tüm görüşmelere son verilecek ve kimbilir bir daha ne zaman yeniden başlanabilecektir. Böylesi bir perspektif belki ABD askeri-sanayi kompleksinin işine gelmektedir, ama bizim, elbette, onlar hesabına çalışmaya kesinlikle niyetimiz yok.

Önerilerimiz hem Sovyet halkının, hem de Amerikan halkının çıkarlarına uygun düşüyor. Askeri-sanayi kompleksi temsilcilerini en çok kızdıran da zaten budur. Bun-

lar, ABD’de kalabalık bir grup oluşturunyorlar ve ayrıca, hissettiğimize göre, Hükümet içinde yer almadıkları da söylenemez. Yapıcı bir anlayışla kullanmak istediğimiz çok geniş kaynaklarımız olduğunu söylemeliyim. ABD Hükümeti’ni daha başka bir yaklaşımı benimseme çağırmayı sürdüreceğiz; farklı bir yaklaşım, hem stratejik nükleer silahların, hem de orta menzilli silahların azaltılması alanlarında geniş olanaklar sunabilir ve ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesinin yanı sıra başka uluslararası sorunların çözümünü yönünde de ciddi bir süreci başlatabilir.

Yakınlarda Dniepropetrovsk’a yaptığım ziyaret sırasında bir işçinin bana şu soruyu yönelttiğini anımsıyorum: Başkan Reagan’ın ileri sürdüğü “Yıldızlar Savaşı” planı neyin nesidir? ABD bizi aldatmayacak mı? Şöyle yanıt verdim: Merak etmeyin, bizi aldatmalarına izin vermeyeceğiz. Ama muhataplarımız, görüşmelerde, karşılıklı olarak kabul edilebilir çözümler arama isteğinde olduklarını gösterirlerse, biz de tüm çabamızı bu yönde seferber ederiz.

Tutumumuzun insancıl olduğu kanısındayım. Bu tutumumuz bencil değildir ve Sovyetler Birliği ile ABD’nin olduğu gibi, tüm diğer halkların çıkarlarına da uygundur.

Siz Amerikalılar’ın paranızı ne yapacağınızı bilemediğinizi düşünmek bile olanaksızdır. Sizin de, çözüm isteyen sorunlarınız olduğunu biliyoruz. Bu sorunları kendimizinkiler kadar bilmiyor olabiliriz, ama yine de biliyoruz.

R. Cave: İki soru sormak istiyorum: Sözlerinizden, son haftalarda ABD’nin açıklama ve davranışlarıyla ilgili bazı gelişmelerden kaygı duyduğunuzu çıkardım. Özellikle, yakında bir uydusavar sistemi denemesi yapılacağının açıklanmasını, aynı zamanda Moskova’da Amerikalılar’ın üstüne oldukça garip bir kimyasal madde serpilmesi hikayesini kastediyorum. Bu iki olayın, önümüzdeki Sovyet-Amerikan zirve görüşmesi için yapılan yoğun hazırlıklara yararı olabileceği elbette düşünelemez. Bu iki olay sizi şaşırttı mı? Zirve hazırlıklarına büyük zararı oldu mu?

M. Gorbaçov: Cenevre zirvesi hazırlıklarıyla ilgili olarak, bu görüşmeye ciddi biçimde hazırlandığımıza, çok büyük bir önem verdiğimiz ve zirveye ciddi umutlar bağladığımıza sizi temin edebilirim. Muhataplarımızın, Washington'da görüşmeye daha mütevazı bir anlam verildiğini ve zirvenin, yalnızca gelecekteki görüşmelerin gündemini hazırlamayı amaçlayan bir tanışma görüşmesi olarak nitelendirildiğini doğrulayan açıklamalarını duyduğumuz doğrudur. Ama Sovyetler Birliği ve ABD gibi iki devletin yöneticilerinin Cenevre'ye yalnızca tanışmak ve daha sonra da gölü ve İsviçre Alpleri'ni hayranlıkla seyretmek için gitmeleri gereksiz bir lükstür. Bu, uluslararası durumun bugünkü gibi yakıcı olduğu bir sırada kabul edilemez bir lükstür.

Tek kelimeyle, görüşmeye ciddi olarak hazırlanıyoruz ve bu görüşmenin Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki ilişkilerin düzelmesinde elle tutulur sonuçlara ulaşması için elimizden gelen herşeyi yapacağız.

R. Cave: Bir dergi, bu hafta ABD eski başkanı R. Nixon'un bir makalesini yayımladı. Makalade, özellikle, devletlerin siyasal davranışlarında karşılıklı ölçülülük ve ağırbaşlılıkları üstüne eşzamanlı bir anlaşma olmadan silahların sınırlandırılması ya da azaltılması konusunda yapılacak anlaşmaların, barışın güçlendirilmesiyle sonuçlanmayacağı belirtildi. Kısacası, Nixon'a göre, önplanda görünen silahların denetimi sorunları değil, Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki ilişkilerde potansiyel gerginlik odaklarıdır. Bu konudaki görüşünüz nedir?

M. Gorbaçov: Bay R.Nixon'un görüşünü sizin aracılığınızla ilgiyle öğrenmiş oldum. Cenevre'de Başkan Reagan'la tartışacağımız somut sorunlar konusunda Amerikan Dışişleri Bakanlığı ve Beyaz Saray'la ilişki içinde çalışıyoruz. Bu süreç devam ediyor ve şimdiki aşamada ayrıntılara girmek istemiyorum.

Ama Nixon adı, bende, başka düzeyde bir çağrışım uyandırıyor. O dönemde, karmaşık duruma rağmen, R. Ni-

kon'un yönetimindeki ABD Hükümeti'yle bir işbirliğini gerçekleştirmenin olanaklarını ve yollarını bulmayı başardık ve o dönemde çok önemli birtakım kararlar alındı.

1960'lı yılları anımsayınız. O zamanlar da, uluslararası durum rahat değildi. Bununla birlikte, üç ortamda nükleer denemelerin yasaklanmasına ilişkin son derece önemli bir antlaşma 1963'te yapıldı ve bu antlaşma hâlâ yürürlüktedir.

Bu, tarihi bir olaydır, ama tarih ancak kendisinden ders alındığı taktirde yararlı olabilir. Bugün de, içinde bulunduğumuz durumu, ciddi konumlardan hareketle çözmek, havayı yumuşatmak ve Sovyet-Amerikan ilişkilerini canlandırmak gerekiyor.

N. Grunwald: Tamamen kişisel bir soru sormama izin veriniz. Siz, Sovyetler Birliği'nde yeni bir yönetim üslubunun öncüsüsünüz. Sık sık insanlar arasında görünüyorsunuz, onlarla konuşuyorsunuz; tek sözle çokça görünüyorsunuz. Bu çalışma üslubunu seviyor musunuz ve ne gibi sonuçlar doğuruyor?

M. Gorbaçov: Birincisi, bizi bu üslupla yetiştirmiş olan V. Lenin'dir. Lenin, yığınlar arasında yaşama, onları dinleme, onların düşünceleri konusunda duyarlı olma ve özelemlerini somutlaştırma gerekliliğini söylemekten bıkip usanmıyordu. Dolayısıyla, öncelik V. Lenin'indir. Oysa böylesi insanlar, yüzyılda bir kez doğuyor.

İkincisi, bu uygulama, benim için yeni değildir. Burada Moskova'da, bugünkü görevime seçilmeden önce, Stavropol'da çalışırken de, aynı biçimde davranıyordum. Zaten, bizde birçok sorumlu da aynı biçimde çalışır. Basının şimdi daha fazla tanıtım yapıyor olması, gezilerime ve insanlarla görüşmelerime daha fazla yer veriyor olması olanaklıdır.

Kaldı ki, tastamam böylesi bir çalışma üslubuna gereksinim duyuyoruz. Çözümlememiz gereken oldukça önemli sorunlar var. Bunları çok farklı biçimde çözmek ge-

rekiyor. Şu son yıllarda, gelişmemizin bugünkü aşamasını çözümledik. Emekçileri vardığımız sonuçlar konusunda bilgilendirmek, bu sonuçları yaşamın içinde denetlemek, ardından da bunları önümüzdeki kongrenin incelemesine sunmak gerekiyor.

Dolayısıyla, sorun, benim üsluptan hoşlanıp hoşlanmamam değildir. Sözkonusu olan, daha çok, hazırladığımız politikayı sonuçlandırmak istiyorsak, bugün başka türlü çalışmanın olanaksız olmasıdır.

H. Grunwald: Bir kişisel soru daha. Siz Sovyet toplumunda çok derin değişimlerin öncüsüsünüz. Bu süreç içinde, birçok sorumlu değiştirildi ve bu, hiç kuşkusuz, sürececek. Söyler misiniz, insanlar sizden korkuyor mu?

M. Gorbaçov: Sanıyorum hayır. Bugün ülkemizde yapılanlara tek başımı karar vermiyorum. Bu, tüm yönetiminizin görüşünü yansıtıyor. Gerektiği gibi davranmaya inandık. Bu sorunlar olgunlaştı; onları çözmek gerekiyor. İnsanlarla kurduğum ilişkilerden sonra varılan başlıca sonuç, önerilerimizin ve somut önlemlerimizin sıcak bir kabul gördüğüdür. Ayrıca, daha hızlı hareket etme isteği, parti içinde olduğu kadar, halk arasında da kendini belli ediyor. Cesaret ve kararlılıkla, ama aynı zamanda da basiretli biçimde hareket etmek gerektiği kanısındayız. Halkımıza karşı büyük bir sorumluluk anlayışı içinde hareket etmeye devam edeceğiz. İnsanlar bizden, sözler ile davranışlar arasında kopukluk olmaması için kararlı bir politika uygulamamızı istiyor. Bu açıdan, biz, sıkı bir biçimde denetleniyoruz. Ayrıca bugün daha büyük bir açıklıkla hareket ediyor olmamız da, demokrasimizi daha iyi gözler önüne seriyor. O halde, korkan insanlardan söz edilemez. Tersine, onlar tutumumuzu onaylıyorlar.

Her şeyi toz pembe göstermeye çalıştığımı sanmanızı istemem. Tek tek her birimizden büyük bir yeniden örgütlenme çabasında bulunmamızı gerektiren derin bir sürecin içindedir ülkemiz. Bu, doğal olarak, insanları, kadroları

ve herkesin çalışma yöntemini etkiliyor. Ama bazı kadro değişikliklerinin yapılması, olağanüstü bir durumda bulunduğumuz anlamına gelmez. Bu, doğal bir süreçtir. Durum, şayet bu süreç durursa kötüye gidebilir.

Şu ya da bu kadro değişikliği, halen çözmekte olduğumuz sorunlar çevresinde siyasal bir savaşım olduğunu göstermez. Her yerde, herkesin, bizlerin, cumhuriyetlerin, bölgelerin ve emekçi kollektiflerinin yeniden örgütlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu, elbette, partinin büyük çaba göstermesini gerektiriyor. Belirlediğimiz çizgi, olgunlaşmış zorunlulukları yansıttığı için, halkımızın kararlı desteğini alıyor. Bu, bize, yaptıklarımızın doğru olduğunu gösteriyor.

Görüşmeye son vermeden önce, söyleşimiz için çok önemli olarak nitelenebilecek bir düşünceyi ifade etmek istiyorum. Dış politikanın, iç politikanın uzantısı olduğunu söylemenin tam zamanıdır. Böyle olduğuna göre, şunu düşünmenizi öneriyorum: Kendimiz için, iç düzenimize ilişkin bu kadar büyük planlar yaptığımız bir sırada ne gibi dış koşullar yararımıza olabilir? Siz yanıtlayın.

İçindekiler

Yayinevinin Notu	5
Yayıncıların Önsözü	7
Yayıncıların XXVII. Kongresi'nin çağırılması ve onun hazırlanışına ve toplanışına ilişkin görevler üstüne. <i>SBKP MK tamuyeli toplantısına (plenumuna) sunulan rapor, 23 Nisan 1985</i>	11
Torgau görüşmesine katılanlar	42
Varşova'da Varşova Antlaşması ülkeleri parti ve devlet yöneticileri toplantısına katılanlar onuruna verilen resepsiyonda yapılan konuşma. <i>26 Nisan 1985</i>	44
Lenin Bayrağına Sadakat. Büyük Anayurt Savaşı emektarlarının kabulü sırasında SBKP Merkez Komitesi'nde yapılan konuşma. <i>5 Mayıs 1985</i>	49
Cumhuriyetçi Eski Savaşçılar ve Savaş Kurbanları Derneği Ulusal Konseyi'ne (Fransa)	55
Sovyet Halkının Olumsuz Başarısı. <i>Sovyet halkının Büyük Anayurt Savaşı'nda kazandığı Zafer'in 40. yıldönümü nedeniyle Kremlin Kongreler Sarayı'nda düzenlenen kutlama toplantısına sunulan rapor, 8 Mayıs 1985</i>	58

Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının kazandığı Zafer'in 40. yıldönümünü kutlama nedeniyle Kremlin Kongreler Sarayı'nda verilen resepsiyonda konuşma. 9 Mayıs 1985	87
Her zaman en onde gitmek. Leningrad parti örgütü kadrolar toplantısında konuşma. 17 Mayıs 1985	91
Hint Ajansı Press Trust Of India'yla (PTI) yapılan mülakat. 18 Mayıs 1985	112
Hindistan Cumhuriyeti Başbakanı Rajiv Gandhi onuruna Büyük Kremlin Sarayı'nda verilen yemekte yapılan konuşma. 21 Mayıs 1985	120
Almanya Sosyal Demokrat Parti Başkanı, Sosyalist Enternasyonal Başkanı Willy Brandt onuruna Kremlin'de verilen yemekte yapılan konuşma. 27 Mayıs 1985	127
İtalya Bakanlar Kurulu Başkanı Bettino Craxi onuruna Büyük Kremlin Sarayı'nda verilen yemekte yapılan konuşma. 29 Mayıs 1985	132
Çekoslovakya KP MK Genel Sekreteri Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Başkanı Gustav Husak onuruna Büyük Kremlin Sarayı'nda verilen yemekte yapılan konuşma. 31 Mayıs 1985	138
Bulgaristan Komünist Partisi Genel Sekreteri, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov'a Lenin Nişanı verilmesi nedeniyle Kremlin'de konuşma. 7 Haziran 1985	142
Parti'nin Ekonomi Politikasının Temel Sorunu. SBKP MK'nın bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması sorunları konulu konferansına sunulan rapor. 11 Haziran 1985	146
Hindistan Bağımsızlık Savaşçıları Derneği'ne	188
Canla başla çalışmalı, zaman yitirilmemeli. Dnepropetrovsk me-	

<i>talurji fabrikası kollektifi önünde konuşma, 26 Haziran 1985</i>	190
<i>Çizilen yolda azimle yürüeyim. Kiev'de Ukrayna Komünist Partisi tüm cumhuriyet örgütü kadrolar toplantısında yapılan konuşma, 27 Haziran 1985</i>	221
Vietnam Komünist Partisi Merkez Komite Genel Sekreteri Le Du-an'ın yönetimindeki Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti parti hükümet heyetine Büyük Kremlin Sarayı'nda verilen yemekte yapılan konuşma, 28 Haziran 1985	244
Moskova XIV. Uluslararası Film Festivali Katılanlarına ve davetlilerine	250
Kremlin'de SSCB Yüksek Sovyet üçüncü oturumunda yapılan konuşma. Onbirinci Yasama Dönemi	252
Uzay barışa hizmet etmelidir. <i>Kaygılı Bilim adamları Birliği'nin mesajına yanıt</i>	256
Moskova XII. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin açılışında yapılan konuşma, 27 Temmuz 1985	259
SBKP MK Genel Sekreteri'nin açıklaması	262
Japonya Atom Bombardımanları Kurbanları Dernekleri Konseyi'nin mesajına yanıt	264
Almanya Sosyal-Demokrat Parti Başkanı Willy Brandt'a	268
Tass Ajansı muhabirinin sorularına yanıtlar	270
Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'nın Etkisini İnceleme Konferansı'na katılanlara mesaj	275
Bayan Jane Smith'e	278
Amerikan dergisi <i>Time</i> 'a yanıtlar, 28 Ağustos 1985	279

